Digitized by Google

6
21-a
6
8 K
35
Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
6-21-a-11-
20-e-2

Vallia in. a del. Vallia sculpsit

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LEONARDI FRIZON

E SOCIET. JESU

OPERA POETICA,

LIBRI XXIV.

Tomus Poſterior.

PARISIIS,
Apud SIMONEM BENARD, viâ Jacobea è regione
Collegii Claromontani Societatis JESU.

M. DC. LXXV.

Cum Regis Privilegio.

POEMATUM
PARS TERTIA,
LYRICON
LIBRI SEX.

ERUDITO LECTORI.

PRÆFATIONEM *huic ego poſteriori tomo non præfigam, Erudite Lector, iis diſſimilem, quibus partes Operum Poëticorum ſingulas prætexere inſtitui. Satis amplè videlicet à primo jam veſtibulo prolocutus in univerſam meam Poëſin, de Lyrica breviter ſubjiciam; cùm multa ſit in his libris omnibus argumentorum varietas; tum in hac parte tantam eſſe, quantam ipſo titulo indicent Odæ propè ducentæ.* Steſichorus quàm ſit ingenio validus, materiæ quoque oſtendunt, maxima bella & clariſſimos canentem duces, & epici carminis onera lyrâ ſuſtinentem; *ut ait Quintilianus. at ipſe, meam infirmitatem ne granditas & pondus argumentorum detegat obruatque, pertimeſco. Ac primus quidem liber in rebus temporum noſtrorum maximis & ſplendidiſſimis totus occupatur; iiſdem cæteri libri perſperguntur. Secundus Transfugium ab Aula, ſacræque Solitudinis delicias exhibet. Theandrica Parthenicáque, jam libris heroi numeri tribus affectâ, quartus quintuſque perficiunt. Atque hi tres, qui pietatis nomine ſuſpecti cuipiam eſſe poſſint auſteritatis minùs Poëticæ, alio quovis argumento ſuaviores fortaſſe non ſurdo atque hebeti palato reperientur. Sed reliquis copioſiores tertius ac ſextus, magiſque miſcelli ſunt; & verò nonnulla cum aliis libris habent argumenta communia. Neque id tamen imprudenter factum argues pro tua ſapientia, Lector, ſi attenderis, & quædam inter ipſam editionem enata, ut odas tres de rebus ab invictiſſ. Principe Condæo geſtis in Belgio; & inſcriptioni peculiari cujuſque libri non eam ineſſe vim, ut neget alibi quidquam extare, quod ad hunc locum facilè revocetur. quin & gratiora occurrent quæ non ſperabantur argumenta. Lyricæ autem Poëſi quæ ſit præcipua ſubjecta materies, præclarè docuit Horatius, ubi ſcripſit* Muſam dediſſe fidibus Divos, pueroſque Deorum; *ac Pinda-*

rum Deos Regeſque canere , Deorum ſanguinem. *& ipſe Flaccus quoties in Apollinem & Dianam, aliaque Numina profana odas hymnoſve modulatus eſt! Ita divinis rebus, at veris & Chriſtianis, ſervientem lyram cælo inſerui, ſideribus conſecravi. atenim de piis carminibus abunde in præfatione generali. Jam Lyricorum principi ducique ſic inſtiti, non ut* centones *conſuerem, crebraſve parodias; ſed ut formam exprimerem Poëticam. Idque ſine gloriatione (neque enim hoc ingenii, ſed voluntatis curæque negotium eſt) à me præſtitum dicere licet, quod à nemine præterea factum memini; ut his Lyricon libris ſex (qui variè inter ſe referuntur, ſibique & argumentis concinunt, & multiplici genere carminis reſpondent) odarum ab Horatio uſurpatarum modos & omnes tractarem & ſolos. nam quæ ſunt diverſæ formæ lyrica, in extremum rejeci librum Silvarum. Epodos autem proprio libro diſtinguere non placuit, ſed tribus libris poſterioribus ſpargere, varias ob rationes, ac nominatim Theandricon Partheniconque membra ne diſtraherem. Accedit, quòd nec Flaccus ipſe librum illum ſuum Epodon ex omni parte à ſuperioribus libris diſtinxit.*

Pro carmine demum Seculari Epicithariſma ſuccinui Delphino Sereniſſ. ut à quo Lyrica auſpicatiſſimè cœperant, eidẽ officii debitâ conſtantiâ deſinerent; Principi, qui jam ſeculi non tantùm certiſſima ſpes, verùm & gloria, ſummi Parentis ad votum creſcit, ad Galliæ totiuſque adeo nominis Chriſtiani felicitatem. Adjeci nobiliſſimos fortunæ publicæ felicitatiſque artifices duos, aſſidua cura intentos huic ſeculi fingendo elaborandoque præſidio & miraculo.

TERTIÆ PARTIS ERRATA
ſic emenda.

Pagina 20. *verſ.* 17. Salus.
Pagina 25. *verſ* 24. Lodoix.
Pagina 27. *verſ* 27. priùs.
Pagina 30. *verſ.* 7. folium.
Pagina 39. *verſ.* 19. *& pagina* 44. *verſ.* 31. Lodoix.
Pagina 41. *verſ.* 27. trepidante.
Pagina 52. *verſ.* 6. amore.
Pagina 58. *in* 2. *titulo*, XXIII.
Pagina 61. *verſ.* 18. metanda.
Pagina 71. 73. 75. *inſcribe*, Liber II.
Pagina 112. *verſ.* 3. Herois.
Pagina 118. *verſ. ult.* victor.
Pagina 123. *verſ.* 6. vincere, *lege*, frangere.
Pagina 132. *verſ.* 15. Et mixtæ.
Pagina 139. *verſ.* 22. uberes.
Pagina 140. *verſ.* 25. redimit. *ibid.* honoribus.
Pagina 142. *verſ.* 19. Decerpeſque, tuis quidquid.
Pagina 144. *verſ.* 32. tradidit. *& verſ.* 33. afflavit.
Pagina 172. *verſ.* 2. iniqua. *& verſu* 5. ſtrinxit.
Ibidem verſ. 14. ſuorum. *& verſ.* 15. hoſpitiíve.
Pagina 174. *verſ.* 7. fervent. *& verſ.* 12. genitore.
Pagina 175. *verſ.* 26. coronæ.
Pagina 176. *verſ. ult.* quærit.
Pagina 177. *verſ.* 5. *lege*; paciferam, ceu pia Magdalis,
Pagina 200. *verſ.* 4. revireſcit, *lege*, juveneſcjt.
Pagina 216. *verſ.* 23. luſtralis.
Pagina 233. *verſ. penult.* jubet.
Pagina 279. *verſ.* 28. ſplendidius.
Pagina 292. *verſ.* 25. inſultans.
Ibidem verſ. 29. nitenti.

Pagina 301. *verſ. ult.* face.
Pagina 315. *verſ. ult.* petat.
Pagina 321. *verſ.* 4. copias.
Pagina 331. *verſ* 8. Purpureum.

Ad emendationem erratorum Quartæ Partis hæc adde.

Pagina 442. *verſ.* 16. rigidi. *& verſ,* 17. voces,

Si qua occurrent alia inemendata, feſtinationi recognoſcentis operam Typographicam variiſque caſibus ea condonabis pro tuâ humanitate, Lector; pro tua eruditione corriges.

FACULTAS P. PROVINCIALIS Societ. JESU *in Aquitania.*

CUM aliquot Societatis noſtræ Theologi legerint *Opera Poëtica & Orationes Panegyricas* P. LEONARDI FRIZON ex eadem Societate; eáque cenſuerint ob materiæ dignitatem elegantiamque formæ poſſe ad utilitatem publicam typis excudi; poteſtate ad id nobis factâ à Patre noſtro Joanne-Paulo Oliva Generali Præpoſito, facultatem Autori concedimus Opera illa ſua Poëtica & Oratoria in lucem emittendi. In quorum fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas, & officii noſtri ſigillo munitas dedimus, Burdigalæ 19. Martii, an. 1674.

MERCURIUS VERDIER.

SUMMA REGII PRIVILEGII.

CHRISTIANISSIMI Regis autoritate patentibuſque litteris cautum eſt, ne quis *Opera Poëtica & Orationes Panegyricas* P. LEONARDI FRIZON è Societate JESU, abſque ipſius autoris conſenſu, excudat excudendave curet, aut ullo modo effingat intra quindecim proximos annos à die primæ impreſſionis expletæ numerandos. Qui ſecus faxit, indicta pœna confiſcationis librorum coercebitur, aliáque multâ Regio diplomate contentâ. Datum Pariſiis die 27. Junii, an. 1675. Sic ſignatum, de mandato Regis, GUITONNEAU.

Perfecta hac prima editio fuit die 14. Auguſti, an. 1675.

LYRICON
LIBER I.
DE PRINCIPIBUS
AC REBUS ÆTATIS NOSTRÆ CLARISSIMIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

AD
SERENISSIMUM DELPHINUM
ODE I.
AN. M. DC. LXI.

AUGUSTE Divûm Sanguis, & aureo
Formoſe DELPHIN ſidere clarior,
Terriſque latè, duplicique
Oceano dare jura natus!
Dum te ſuperbis in penetralibus
Aulæ recentem denſa clientium
Corona, adorataſque geſtit
Officiis celebrare Cunas:

Miris ovantem lætitiis Chorum
Admitte, Princeps, candida quas tibi
Siſtitque commendatque Muſas
Pax tenero ſocias Alumno.
Gravi frementes murmure buccinæ
Optata turbis gaudia nuncient:
Aures Puelli delicatas
Ne ſonitu quatiant moleſto.
Mulcere blandis aſſiduæ lyris
Amant Camœnæ; jamque tuas, Puer
Divine, laudes, jam beatos
Voce hilari modulantur ortus.
Non ſic ahenis edita molibus
Longè audiendum ferre tonitrua
Nomen per auras, non faventes
Sic populi valuere plauſus.
Et, artefactis quæ micat ignibus
Turrita feſti machina gaudij,
Nigrante mox buſto fatiſcit
Sordida, pulvereoque fumo.
At orbi & ævo Pierides canunt;
Phœboque amicæ, luminibus Duces
Ornant inextinctis, & Umbras
Morte obitâ ſuper aſtra tollunt.
Agnoſce jamnunc artifices tuæ,
DELPHINE, laudis. quo Genitor ſolet,
Condiſce jam vultu labores
Ingenuos recreare Vatum.
Utrumque mixtis Magne refers Puer
Notis Parentem: nec dubiis faves
Micans ocellis, & potenti
Plectra cies animoſa nutu.
Ut illa blande forma ferociæ
Arridet! ut circumflua lilia,
Gemmiſque florentes, & auro,

Prænituit facies amictus!
O nate Divis auſpicibus Puer,
Quem Pax & almo cana Fides ſinu
Suſcepit, ac Ludis frementem
Gaudia concelebrant per Aulam!
Aſtræa te circùm, & niveis comes
Plaudit choreas Gloria Gratiis,
Et juncta Majeſtas Lepôri, &
Purpurei volitant Amores.
Huc & Napæas, & Dryadas rapit
Ardens cupido, ruſtica Numina.
Sed fulgor ardentes repreſſit
Tot decorum: ſolitâque major,
Et par Olympo Regia ſummovet.
Stupore DELPHINUM, ac tacito colunt
Pudore; ſuſpensâque Phœbi
Aure bibunt geniale carmen.
Qui Patris altum magnanimi decus,
Martis triumphos, Pacis adoream,
Lauroſque conſertas olivâ
Extulerat, Paphiâque myrto;
Te, dulce pignus, te columen canit
Secli ruentis, lux hominum, Puer,
Divûmque munus. jam tenellæ
Nectit Honos diadema fronti.
Apollinares docta ſequi modos,
DELPHINE, primum * Gallia fervidi
Vectigal æternique cultûs
Obſequio properat fideli.

Cal. Nov. Cœlitum omnium feſto ſolennem diem habuit natalē in regio Fontis Bellaquei caſtro.

* Genethliaco, 14. Heroicon.

LUDOVICI MAGNI
NOVA BELLI DISCIPLINA.
ODE II.

JAM, conſorte ſui Rege periculi,
Spretâ morte ferox miles, & inclyto
Quidvis auſpicio fervidus aggredi,
Sudoremque alacer ſanguine miſcuit.
Spectatore animos Principe ſentiat
Et vires pariter creſcere prodiga
Vitæ Nobilitas; quid, ſocio & Duce?
Urget terribili regia vox tubâ
Et cantu lituorum acrior æreo,
Exemplumque acuit voce potentius.
Hinc ardor Procerum, militis hinc vigor.
Oppugnanda vocant mœnia? cominus
Nudo proſiluit Gallus acinace.
Flexu nec vario protegit aggerum
Acceſſus tacitos, lentaque prælia.
Curet quis ſolitos obſidij gradus,
Ingens BORBONIDES dum regit horridos
Aſſultus; laceris ingruere arcibus,
Lunatíve operis difficiles moras
Et prætenta docens rumpere cornua;
Auguſtumque caput, more gregarij,
Cœcis, ah nimiùm, caſibus ingerit?
Obſtent vorticibus ſpumea flumina;
Adverſoque minax ſtet Batavus ſolo,
Et denſam objiciat Franciadis necem
Sparſo per medios ſulfure gurgites,
Plumbi cum volucris grandine flammeâ.
Ivit flos equitum, quà ſolitæ rates;

Et Rheni tumido victor ab alveo,
Nequicquam oppoſitos, ſcilicet & loco
Præfiſos, Batavûm diſpulit ordines.
Ipſo fulmineus nomine LUDOVIX
Æratas acies, hoſtica robora,
Caſtrorumque obices ſtravit & urbium.

INVICTISSIMO HEROI
LUDOVICO BORBONIO
PRIMO STIRPIS REGIÆ PRINCIPI
CONDÆO,
SUB IPSUM EXPEDITIONIS BELLICÆ TEMPUS
EX GRAVI MORBO DECUMBENTI,
ODE III.

QUÆ te ſecundis invida Galliæ
Fortuna rebus, prælia dum paras,
Tentare, Princeps, inſolentis
Audet atrox per acuta morbi?
Illa, illa Belgis ſcilicet hoſtibus
Amica pugnat vis nimio potens
Dolore: CONDÆUM, quod armis
Haud licitum, ſcelerata vincit.
Ergo vel ipſo nomine gentibus
Longè tremendum ſternere ovat Ducem,
Heu, ſæva labes! Nec minacem
Ferre Viri potuere vultum,
Fractura ahenas mœnia machinas,
Tot ſepta circùm Veſala molibus,
Foſſiſque & undis. occupato
Providus obſequio Batavus,

Non uſitati Martis imagine
Ultro ſubibant prætrepidæ obvio
Arces triumpho : jam ſuperbas
Ambitio rapiebat urbes.
Victore tanto dulce capi decus.
Ac fulminantis Tholuſia plagâ
Herois, ah, lævam cruento
Ni laceram violaſſet ictu,
Plumboque & igni vulneris artifex
Glans dira, cæcus quam mediâ furor
In ſtrage diſploſit ; recluſis
Amſtela nil remorata valvis,
Tendens inermes ſuppliciter manus,
Francos vocabat. Plus globulus, ſeges
Quàm cuncta telorum, peregit,
Aut Iſalæ fluviale vallum,
Arauſicani viribus agminis,
Ductiſque Druſo gurgitibus ferox,
Aut ipſe torvo Rhenus amne
Cæſareis metuendus armis.
Nunc & Batavis, nunc & Ibericis,
Immitis, acer, ſubſidio venit
Morbus catervis, Martiumque
Apta lues cohibere fulmen.
Latè paventis turbida Belgij
Per arva cæſo jam toties fugam
Suadens Leoni terror, & jam
Teutonicas Aquilæ per auras
Tantis repulſæ motibus, & graves
Victrice plagas jam toties manu
Paſſæ, remiſit ; jamque Rheni
Liberiùs volitat per oras.
Gaudetis, hoſtes ! ſic bene publicis
Curis medetur BORBONIDÆ labor,
Unius & languore viſa

Auſtriacis revalere virtus.
At, ecce, membris tetra fugit lues.
Tot ille Victor ſplendidus agminum,
Tot urbium, Princeps, furentem
Et valuit ſuperare morbum.
Timete faſtûs hoſtica vindicem,
Crebroque notam fulmine dexteram
Timete, propugnacla, caſtra,
Agmina. Jam validus reſurgit
Heros, & armis expedit inclytas
Vireſque & Artes; ingenium ſagax,
MAGNOQUE ſacrum LUDOVICO
Conſiliique animique robur.
Tu verò amantis prælia Franciæ,
Princeps, & arcis lux Heliconiæ,
Qui noſtra dignatus requiris
Carmina, præcipitemque Muſam;
Hæc gratulantis ſuſcipe munera
Blandus Poëtæ. Pignore jam tibi
Devinctus, auguſtos amico
Præcinit augurio triumphos.

AD SERENISSIMUM HENRICUM BORBONIUM, ENGUINEUM DUCEM, BURGUNDIÆ COMITIA DIVIONE HABENTEM. AFFLICTA PARISIIS VALETUDINE INVICTISS. PRINCIPIS CONDÆI, PATRIS, ODE IV.

HEROIS Soboles, Patri
Heros aſſimilis, ſeu vocat horridæ

Clarus militiæ labor,
Seu doctum placidæ Palladis otium !
Ah, quid te patrio procul
Aſpectu rapidis curribus abſtulit ?
En ſuſpenſa periculo,
Languens, ægra metu, magna Lutetia,
CONDÆIQUE doloribus :
Curis Aula ſimul triſtibus æſtuat ;
Morbo ſollicita ingemit
Conſors emerito Gallia Principi.
At tu, deliciæ Patris,
Ingentiſque animæ dimidium avolas ;
Pars & carior altera,
Inter fata jacentem aſpera deſeris !
Sic, quæ dulcia vincula
Sanctus nectit Amor, quæ Pietas fovet,
Pulchri vincula ſanguinis
Sic divellit Honos imperioſior ?
Ibas haud medicabili,
Dux, confixa gerens vulnere pectora,
Res quò publica Principem
Regaliſque ſacrum fas agit obſequî.
Quin teſtem ipſe gravi fugit
Te morbo Genitor, conſcius indolis.
Viſu ſcilicet acrior
Urat, languidior qui ſubit auribus
Cor ſenſus penetrabile.
Amotâ leviùs Prole dolet Parens.
Heu quò vis recidit virûm !
Ut gaudet Proceres Numen, & arduos
Rerum ſternere vertices,
Mortaleſque ſui pulveris admonet !
Urbes ille potens manu,
Gentes & rapido dejicere impetu,
Sævis ecce doloribus

Princeps ac miſeris diriguit modis.
Et tantum potuit malus
Stringens articulos humor, & intimis
Flammas oſſibus implicans;
Invictumque domat morbus iners Ducem!
At ſtratis animus tamen
Membris exuperans, acer & igneus,
Duræque impatiens moræ,
Gradivum meditans imminet hoſtibus.
Nec tam fervida febrium
Torquet membra lues, quàm ſtudii ferox
Ardor belligeri, novos
Armorum ad ſtrepitus corda micantia.
Jam vernus rediit tepor;
Turmas jam reſides tympana concitant:
Vitâ Gloria carior
Regiſque & Patriæ Borboniden rapit.
Morbi ſed retinacula
Erumpentem animum lenta premunt, neque
Accingi violentia
Ferro terribilem dira ſinit manum.
Haud ignobilis otii
Paſſus ſegnitiem; quod ſupereſt, libris
Longos interea dies,
Noctes & ſolidas condere amat vigor
Celſi ſplendidus ingenî,
Doctrinæque avidus, nec ſaturabilis.
Et jam bella ſonantibus
Aures hiſtoriis commodat, aulicis
Et jam dividit artibus
Indefeſſa ſuas mens agitans faces.
Hæc morbo requies adeſt,
Priſcorum monimenta, & variæ recens
Artis quæ labor extudit,
Lenimen rigidis ſuave laboribus.

Ingratâ ſileam lyrâ,
Queis Muſas facilis ſpargit honoribus ?
Paſci carmine lætior,
Vel Silvas tenues obvius excipit ;
Communemque probat ſibi
Tecum, Henrice, novæ laudis adoream.
Hinc vati calor additus ;
Summis qui rudior laudibus artifex,
Obliquâ timidè * fugâ
Veſtras ille priùs carpere laureas
Auſus, nunc etiam leves
Cantu delicias tentat idoneo.
Tandem victus, iô, cadit
Morbus, Franciadûm nec tulit anxia
Divis vota faventibus :
Diffugitque Metus, publicus & Dolor.
Nunc Soteria Soſpiti
Muſæ Pieriis accelerent modis :
Nunc Mavortia claſſica,
Lætis & reſonent tympana plauſibus.
Jam Sol dulciùs enitet ;
Formoſam faciem gratior explicat
Natura ; & cupidis fremit
Certans officiis Aula, Lutetia,
Quanta eſt Francia : nec minùs,
Franci quidquid amans nominis, accinit
Grates Cœlitibus pias,
Palmarique vovet ſecula Principi.
Tu pars optima gaudii,
Salvo Pegaſeis huc age curribus,
Princeps, huc revola Patri :
Accreſcant cumulo mutua gaudia.
Burgundæ ſtupuit Ducem
Flos gentis, Procerum lumina ; Regio
Quantus munere, quàm Patris

* In Silva ad Cleobulum.

Inſtar, magnifici ſplendidus eloquî,
Pronis auribus influas,
Regi ſubſidium ſtrenuus appares.
Huc, optate, novas redi
Laudes uſque ferens. Mox aliam redux;
Obſeſſamque periculis
Belgas in medios corripies viam.
Quò te Regis aget decus,
Ibis dura alacer quælibet aggredi.
Jam latè trepidantibus
Terris, imperio clarus, & impetu
Ardens fulmineo, tuas
Infer Dux acies. Auſpicio Patris
Exemploque, per hoſtium
Stragem purpureas collige laureas.
Rurſus cum Patre ſoſpitem
Feſtis excipiat Gallia cantibus.

VENETORUM
HELLESPONTIACA VICTORIA
Duce Laurentio Marcello.
ODE V.

UT laureatæ creſcit adoreæ
Felix acervus! nempe ſequacium
Nectit triumphorum catenam
Relligio; Venetaſque Ponto
Referre palmas lætior advolat,
Jam non inermis, jam bene ſordida
Cruore Turcarum recenti,
Barbariæ domitrix virago.
Quà Pontus Helles, aggere nautico
Junctus, paventi Perſida Græciæ
Infudit, inſanique vaſtum

Ferre jugum gemuit Tyranni ;
Ibant latenti ſub ratibus freto
Byzantiorum examina militum ,
Cretæque ſupremum ferebant
Exitium ; properare Baſſa,
Fauceſque juſſo vincere Dardanas ,
Quas bellicoſi viribus Hadriæ
Obſedit , Ægæo imminentem
Certa Getam prohibere Virtus.
Tu Chriſtianæ murus aheneus ,
Scutumque gentis non ſuperabile ;
Ac publicæ Europes Salutis ,
Gens Venetûm, Fideique Cuſtos!
Ite , ite fortes æquoris incolæ
(Undas , & auras conciliat Fides,
Cælique turmas) ite toto
In jugulum Mahometis enſe.
Vel ſi trecentæ portubus hoſticis
Naves agantur cum fremitu ſali , &
Labore ventorum , atque arenas
Janiſaris Libycas adæquent.
Virtute conſtat , non numero virûm
Fortuna pugnæ. ſic Marathonii
Campi docebunt : Xerxe teſtis
Nobilior Salamis fugato.
Armenta Lunæ ſternite inertia ,
Marci Leones ! ſpargite , rumpite ;
Fretumque , phocaſque , & carinas
Sanguineis cumulate acervis.
Neptuniorum Martia militum
Experta fœdis pectora cladibus
Horrebat , oblatamque pugnam
Threïcius fugiebat hoſtis.
Ergo in receſſus abdere ſe freti ,
Amare littus , fulmineis ubi

Eroæ, Abydenæque turres
Molibus intonuere in altum;
Puppeſque amicas præſidio tegunt,
Arcent Latinas miſſilibus globis.
At nulla præſentis moratur
Euganeos facies pericli.
Circumſonantum per medios volant
Nimbos pilarum, ſulfureas neces:
Ardente nec fractos procellâ
Fluctibus explicuere curſus.
It Mocenicus turbinis in modum;
Claſſemque vectus trans Othomanicam,
Anguſta victrici carinâ
Occupat, & trepido receptum
Præcludit hoſti. Tum Melitenſium
Devota ſacræ militiæ cohors,
Remiſque veliſque inſequentum,
Per domitas equitavit undas.
Fauces eaſdem jam tenet agminis
Dux Hadriani, Thracibus acrior
Inſtare; Marcellique nomen,
Atque animum referens Quirini,
Qualis Sicano victor in æquore
Spectatus olim. Quis latebræ locus,
Fugæve, Thraces? quid receſſus
Iſte maris, rapidaque ripæ
Flammâ furentes? quid ſpeculæ juvant,
Brevique propugnacula Nereo
Impoſta, & ignitum carinis
Naufragium Hadriacis minata?
Perrupit omnes Euganeus vias;
Proraſque proris, & manibus manus
Confert; inacceſſumque littus
Belligero populatur igni.
Fatale telum, ſæva neceſſitas,

Turcas obarmat. Chriſtiadas agit
Invicta virtus, & coruſcis
Septa Fides Superûm catervis.
Iô Triumphe! velivolos, age,
Inſcende currus; cæruleas comæ
Accinge frondes, quas rubenti
Coralio bene Creta nectat.
Phryxæi iniquos antè ſinus freti
Tentare inaudax, vicit in hosticâ
Latinus undâ; barbaramque
Jam Tenedos patefecit arcem.
At decolori Pontus inhorruit
Fluctu cruentus. denſa cadavera,
Arcuſque lunataſque peltas
Miſcet agens, laceraſque puppes.
Vix tale quondam Threicio decus
Ex hoſte partum, cùm Tagus Hadriæ,
Tibrique junctus, fœderatam
Marte pio dedit ire claſſem
Naupacti ad oras. Baſſa breves fugâ
Claſſis ſuperbæ relliquias rapit.
Fugêre biſſeptem triremes:
At reliquas inimicus hauſit,
Quo nullus uſquam lætior ardeat,
Igniſve, pontuſve; aut ſpoliis ovans
Victor, celebrandæ reſervat
Per populos monimenta pugnæ.
Tibine tantæ præmia laureæ,
Haud parte ab omni Chriſtiadis favens
Fortuna, Marcelle, invidebat
Fulmine percutiens caduco;
Ne gratulantum muneribus Patrum,
Duciſque pulchris laudibus auctior,
Dum Fama victorem ſonaret,
Ad patrios veherere portus?

At, ſi relatæ non licuit frui
Honore palmæ; major Olympia
Per templa ducetur triumphus,
Digna tuis ſtatuente Chriſto
Trophæa factis. Hic tua, næniâ
Indigna, Pæan funera concinet:
Roſtrata, pro triſti cupreſſo,
Palma teget tumulum virentem.
Feres perennis lumina Gloriæ
Pro luce, cujus glans fragilem ignea
Effodit orbem, Mocenice,
Difficilem ut penetrare Ponti
Sinum docebas. clavum agè debitum,
Non imperandi tu rudis artium,
Victoriæ Princeps, capeſſe,
Laurigeram moderare Claſſem.
Nec te triumphi prætereat decus,
Virtutis ingens Farneſiæ jubar,
Horati: Alexandrique avitam
Viſe mari retuliſſe laudem.
Iô, Getarum ſtrage ſuperbior,
Io Triumphe! (ſic meruit Fides
Invicta) navali piorum
Tempora cinge Ducum corona.

MORS LAUREATA LAZARI MOCENICI VENETÆ CLASSIS PRÆFECTI.

ODE VI.

Turcas navali prælio Laurent. Marcellus ad Helleſponti fauces an. 1656. profligarat: eaque in pugna Mocenicus jam privatus (cui Marcellus in maritimam præfecturam ſucceſſerat) egregiam Reipublicæ navarat operam, oculumque amiſerat ignitæ glandis ictu effoſſum: ac Marcello in ipſa victoria extincto, iterum claſſis delectus Imperator Lemnon ac Tenedon ceperat. ſed parem cum Marcello fortunam expertus; dum Barbaros eodem, quo anno ſuperiori, loco funderet; tormentario globo in ſulfurati pulveris acervum illapſo, cum navi prætoria interiit bis victor.

TERRIS exiliens, aërias ſecat
Mors falcata vias: ebria ſanguine;
Flammis cincta, ferox, nec ſine laurea
Sigæo involitat freto.
Helleſpontiacum, Barbariæ novâ
Mocenicus ovans clade iterat ſinum:
Lemnonque ac Tenedon, quâ peperit manu,
Belli præmia protegit.
Quantus ſe ille Duci, tot decorum capax,
Anguſto explicuit campus in æquore!
Quantis attonitum ferrea miſcuit
Tempeſtas mare fluctibus!
Hinc Europæ oculos, hinc Aſiæ tenent
Conſerta in medio prælia gurgite:
Hinc Æther Veneto militat; hinc Scythæ
Orcus cum Furiis adeſt.

Sed

Sed quid belligeri claſſica Tænari
Poſſint fulmineas in Superûm manus?
Marcus fracta Erebi, ceu rapidus leo,
Turpi monſtra dedit fugæ.
Marci per medios auſpicio Getas,
Mocenice, ruis: nec tua, qui rates
Diſperſit ſocias, corda movet Getis
Conjuratæ Hiemis furor.
Totis Ottomani viribus imperî
Dux oras pelagi maximus inſidet:
Turritis coiit Dardanium in fretum,
Quanta eſt, Turcia claſſibus.
Ferro ignique manus innumeræ premunt:
Tu devota neci pectora martiæ
Offers, tela volans inter ahenea,
Terræque & pelagi minas.
Quo tanto raperis concitus impetu,
Heros? ah! patriæ, parce, periculo
Ne fortis nimiùm, gaudia funebri
Planctu civica deteras.
Infeſto propior deſine littori
Disjectis Arabum incumbere puppibus:
Marcellique memor, Barbaricis cave
Dum circumtonat ignibus.
Quis tormenta ferus repperit ænea,
Haud invento animum mollior artifex?
In morteſne parum vulnificus chalybs
Et ferri fuerat rigor?
Cyclopum horriſono, crediderim, ſpecu
Artis letiferæ condidicit modos,
Gentes qui docuit martia fuſili
Ære accendere fulmina.
Nam quo ſe clypeo provida muniat
Virtus, alitibus cùm petitur globis,
Qui perrumpere ament ſtantia ferreis

Propugnacula mœnibus?
Ardens ſulfureo dum pila turbine,
Et cæcis glomerans aera nubibus
Ventos antevolat; perdidit in malo
Terror præcipiti fugam.
Marcellum, ah! Venetos certior in Duces
Victorem abſtulerat; nunc etiam tuum,
Mocenice, caput vis rapit acrior,
Lauros promeritum novas.
Pugnæ ſorte pari redditus & dolor,
Et ſollenne decus. Plumbea nec ſatis
Antehac glans oculo ſæviit eruto!
Tanti vix Tenedos fuit.
Quo centumgeminus conciderit Gigas,
Telum flammivomis molibus editum
Nitrati ut cumulo pulveris incidit,
Navis diffidit alveum:
Prætoremque ſuæ fragminibus ratis
Involvens, piceo jam medium rogo
Effert, ſanguineo jam temere freto
Vulcanus lacerum abjicit.
Sublimem fugiens aura perhorruit
Jactatumque Ducem fluctibus igneis:
Victorem trepido ſpumea vortice
Tethys deciduum tremit.
Nocturno haud aliter cernitur æthere
Sidus præcipitans ducere flammeos
Tractus, & liquidas imbriferi Jovis
Signare augurio vias.
Heu! magnæ ſpolium ſic animæ cadit:
Et nunc Odryſios inter acinaces,
Contoſque & pharetras, ſignaque bellica, &
Remos tranſtraque fluctuat.
At leſſum prohibet certa Ducis comes
Virtus. Degeneri ne querimoniâ

Herois meritâ laude ſuperſtitis
Victricem increpita necem.
Sic effata, ſacro ſplendida funeri
Pompæ non ſolitæ fercula congerit,
Exceptum armiſono corpus ab æquore
Reddens Hadriacæ rati.
Sævis & ſuus eſt vulneribus decor.
Dignum horrore coli, ſemirutum caput,
Armatam retinens ore ferociam,
Spirantes animi notas.
Tum caram placido Diva fovens ſinu
Mentem ſidereis intulit arcibus,
Queis Chriſto emeriti ſigna micantia
Heroës ſuper explicant.
Illic victa premens monſtra Georgius;
Et qui Mauritium circumeunt Ducem
Thebani Socii; quotque aliis piæ
Geſtus militiæ labor.
Cincti purpureis tempora laureis
Læto concelebrant prælia carmine.
Palmâ dextra viret fortis Olympicâ
Et pictus trabeæ nitor.
Felix morte obitâ victor, iô, chorum
Mocenicus init, non ſine plauſibus
Gratantum Superûm; clarus & aureis
Armis vincit Oriona.
Illic & rutilis auget honoribus
Heroas Venetos, quos animus flagrans
Bellatrixque Fides vexit ad æthera,
Marco haud indecores duci.
Marcello graditur præcipuè comes;
Lunamque Odryſiam ſub pedibus videt;
Raucarumque terit fulmina nubium
Et Martis dubias vices.

ALEXANDRO VII.
PONTIFICI MAXIMO
Cum ipſi Autor Fidei Triumphum dicaret.
ODE VII.

O Qui ſupremæ tergemino potens
Regno tiaræ ſidera contines,
Terraſque, Alexander, Deique
Vindicibus loca feta flammis;
Quem, dedicatis pingue liquoribus
Trans aſtra tollens Relligio caput,
Omniſque Virtutum corona,
Pieridum chorus omnis ambit!
Tuis triumphans auſpiciis Fides
Nunc evolutis nubibus emicat,
Romamque victrix laureato
Per populos volat acta curru.
Sceptro abdicato magnificè tuos
Chriſtinam ovantem dejicit ad pedes,
Geſtitque regalem beato
In gremio poſuiſſe laurum.
Hanc Spes, & albo conſpicuam Salu
Velo ſequuntur, non ſine Gratiis:
Auroque præfixis, & igni
Caſtus Amor jaculis coruſcat.
At implicatis horrida viperis
Fugit rubentem fulmine dexteram,
Et nocte ſe condit profundâ
Hæreſis, atque Acheronte toto.
Quod vivis, una eſt, quodque agitas, Fides.
Vim contra, & hoſtis multiplicis dolos
Servare inoffenſam laboras;

Chriſtiadûm, ſine fraude, terris.
Sanctis ut altè Montibus inſides
Cuſtos; in omnem lynceus excubas
Europam, & inſtantes procellas
Idereâ ſpecularis arce;
Ne Turca Cretæ relliquias breves,
Agroſque & urbes Dalmatiæ voret:
Tandemque deprenſos Quirites
Cornibus impediat doloſis,
Quæ Luna in Orbem creſcere ſedula,
Pejor cometis ſanguineum rubet;
Ventoſque, & immanes tumultus
Hadriacis minitatur undis.
Paciſque eodem pectore concipis,
Bellique curas, quale decet, ſacri,
Vocando civiles in hoſtem
Auſpicio meliore pugnas.
Viros, triremes largior, & tuos
Præbere Divos, Euganeis opem
Hortaris, exemploque adurges
Chriſticolas properare Reges.
Cælo evocandi certior auxilî,
Bene-ominatas ſuppliciter manus
Tollis Quirino colle Moſes,
Belligerâ pietate vincis.
Sigæa, teſtor vos, freta, nobilis
Theatra pugnæ. fumat adhuc Thetis
Ægæa, Turcarumque latè
Spumeo atrox recalet cruore.
Neque occupatam turbine Martio
Jacere paſſus Sarmatiam, graves
Sacrorum, Alexander, ruinas
Subſidio relevas amico.
Commiſſa nulli, quàm tibi, pulchriùs,
Divina rugis Sponſa cadentibus

Cuſtos montium, Alexandri lemma ex D. Malach.

BIBLIOTECA NAZ. ... ROMA ... VITT. EM.

Primæ refloreſcit juventæ
In ſpeciem ſine labe Virgo.
Non tu profanis ſpargere ſumptibus
Gazam ſacratam prodigus, aut ſacros
Avarus in ſumptus, profuſis
Sanctũ agitas opibus Triumphum.
Hæc nempe tanto debita Præſuli,
Servata tanto laurea. Chiſius
Adhuc, & Arcani Miniſter
Magnificis ſegetem Triumphi
Curis pararas. Ac meritum probat,
Cùm rite * ſacro perlita balſamo
CHRISTINA ALEXANDRÆ decorum
Nomen amat, MARIÆQUE nectit.

* In Sacram. Confirmat. Maria-Alexandra cognominari voluit.

AD CHRISTINAM
SUECIÆ REGINAM SERENISSIMAM,
DE SUA ROMAM TRIUMPHALI PROFECTIONE.

ODE VIII.

AULÆ deliciis marcida pectora
Æterno jaceant in latebris ſitu,
Informemque ſepulcro
Vitam turrigero premant;
Quales Memnoniis gentibus imperant
Reges lucifugi, Barbaricum genus,
Indignique videri, &
Lucem cernere publicam.
Guſtavi Sobolem non ita turpibus
Involvi tenebris degenerem juvat,
Nec mutare ſuperbo
Mollem carcere Regiam.
Haud tu fœmineo ingloria pectore,
Majoreſque viris, Virgo, animos gerens,

Regni culmine Sueci
Calcato altior emines.
Arctoi neque te ſepta palatii,
Immenſæve labor detinuit viæ:
Terras curris, & undas,
Quò dux cumque Deus vocat.
Germanos levibus tu populos rotis,
Et Scaldis peragras littora Belgici.
Subſedêre nivali
Alpes attonitæ jugo:
Nec Pœni memores Hannibalis notas,
Nec mox aërios, quos vagus Hercules
Impreſſit, nebuloſis
Oſtentant ſcopulis gradus.
Tranſcenſu meliùs nempe ſuperbiunt,
Heroina, tuo; magnaque poſteris,
Quæ veſtigia adorant,
Vix credentibus offerent.
Dein pictâ Eridanum claſſe perambulas,
Apennina volans dorſa micas ſuper:
Emenſamque triumpho
Lætas Auſoniæ plagas
Roma excepit ovans, nunc quoque gentium
Princeps, quamquã aquilæ fulmen, & imperî,
Quo Germania gaudet,
Amiſit veteris decus.
Numquam ſanguineis Martia præliis
Urbs, quantùm placidis Chriſtiadûm ſacris,
Latum jura per Orbem
Vano ſub Jove protulit.
Major Cæſareo nomine Pontifex
Terris imperium longius explicat:
Pro ſceptris gerit alti
Claves ætheris arbitras.
Sed nec laurigeros dum Capitolio

Curru Roma duces invehit aureo,
Pompam vidit honori,
Heroina, tuo parem.
Pompæ materies, ac decoris caput,
Incorrupta Fides: palmaque ſanctior
Aris inſita fulget
Victâ nobilis Hæreſi.

AD EANDEM
DE SUO IN GALLIAM ADVENTU.
ODE IX.

SACRORUM domino ſit Latio datum;
Necdum expleta licèt Roma, cupidine
Ardens uſque tuendi,
Longis ambit honoribus.
Fido nota vocat fœdere Gallia,
Parnaſſi ingenuis notior artibus,
CHRISTINAMQUE ſonare
Muſis docta clientibus.
Ceu Phœbus liquidum permeat æthera,
Et mundum radiis luſtrat, & arduas
Splendens axe viator
Mutat Signiferi domos:
Tu, quam non patriis Suecia finibus
Cepit (magna aliis, ſed dominâ minor)
Regno, Auguſta, relicto,
Europæ varias obis
Illuſtraſque plagas, publica Gentium
Lux, & Caſtalii gloria ſeculi:
Optato quid amantem
Fraudes munere Galliam?
Spargit mortiferam Parthenope luem
Latè per populos. Deſere, deſere

Terras peſte nocentes,
Cælo debita Gallico.
Fluctus, ne dubita, ſcinde Liguſticos;
Applaudunt virides Nereidum Chori,
Feſtiviſque triremem
Læti flexibus ambiunt.
Phocææ rutilant tecta Coloniæ:
Turritos agedum Maſſiliæ ſubi
Portus, unde ſalutans
Tormentis fragor intonat.
Quantis exiliens Francia gaudiis
Illuſtrem hoſpitio ſuſcipit Advenam!
Quam Regalis ubique
Pompæ lux oculos ferit!
Te Princeps meritis officiis colit
Legatus celebri Regius agmine,
Reginaſque triumpho
Nomen ducere idoneum,
Florens Auſtraſio ſanguine Guiſius,
Cui junctæ Charites, Aulicus & Lepos,
Hyblæoque madentis
Linguæ copia nectare.
Nec Francas Italis cedere honoribus
Fert urbes Ludovix. Jam video procul
Extra mœnia fuſis
Campos fervere civibus:
Jamque alas equitum, jam peditum globos
Ludicrâ innocui Martis imagine
Ferri, non ſine grato
Spectantis populi metu.
Toto ſigna volant aëre ſerica;
Pennis conſpicui verſicoloribus,
Auratiſque coruſcant
Telis cum duce milites.
Claris rauca tubis tympana concinunt;

Murales reboant pulvere machinæ,
Confuſæque tumultus
Pulcher lætitiæ fremit.
Procedunt meritis, ac trabeis graves,
Gratanturque Patres Regificum decus,
Quo, Chriſtina, inhiantes
Urbes hoſpitio beas.
Te, major Tiberi, cæruleus Liger,
Te ridens niveis Sequana liliis;
Phœbi Regia poſcit
Te formoſa Lutetia.
Famâ, perge, venis major, & artium
Princeps, & ſoliis altior, & ſacro
Jam divina triumpho,
Quem Romana tulit Fides.

FIDEI
EX CHRISTINA TRIUMPHANTI
ODE X.

IO, triumphis læta recentibus,
Interpres almi, Dia Fides, Patris,
Qui viſu inacceſſam profano
Lucem habitat, ſolioque circum
Fundit tenebras, ſeptaque nubium:
Virgo, cruentâ quam bene purpurâ
Nigramque, formoſamque Chriſtus
Induit, edomitiſque juſſit
Regnare terris. Te Capitolii
Æterna ſedes, relligionibus
Purgata fœdis; te coronæ
Cæſareæ, poſitoque faſtu
Ad ima ſtrati Regum apices colunt:
Genteſque ab ortu Solis, ad Herculis

Quæcumque porrectæ columnas,
Supplicibus venerantur aris.
Miratur Orbis, ſponte jugum novæ
Sub legis actus. Suada tibi loquax
Ceſſitque, & arguti Lycei
Conticuit ſtupefacta turba.
Quanquam impolito dogmata non priu
Audita ſermone objiceres Sophis;
Truncoque ſuſpenſi colendum
Numinis opprobrium ſonares.
Delubra & aras vertis inanium
Victrix Deorum. purpureæ Crucis
Sublime defigis profanas
Inter ovans Labaron ruinas.
Vis illa Cæli (nec dubiis, Fides,
Signis, agentem numine conſcio
Deum probabas) voce motos
In freta præcipitare montes,
Sanare morbos, tela retundere,
Extinguere ignes, obſtruere efferos
Rictus leonum, cumque Letho
Tartareas ſuperare vires.
Inter catenas libera, ſordibus
Nunquàm obſoleſcis carceris; & probro
Decôra, tormentis beata,
Ipſa tuis opulenta damnis,
Per crebra vivax funera, Martyrum
Fecunda gaudes ſanguine, & altius
Præſtas Tyrannorum furore
Virginibus pueriſque robur.
Vibrantis inſtar fulguris emicas
Sione ab altâ: ſic rapidâ plagam
Longe per omnem luce curris,
Diſcutiens tenebras Averni.
Vocem Tonantis non fragili ſono

Mittis, remotos uſque ſub Heſperi
Fines, & Auſtrinum ſub axem,
Ac gelidos Boreæ Triones.
Tu Chriſtiano Dux populo, Fides;
Abramidarum qualis iit Pharos,
Nubes biformis. Quin tu Hebræis
Sternere iter; pelagique ſecti
Transferre ſiccum caſtra per alveum,
Hoſtes refuſis mergere fluctibus
Conſpecta; mananteſque lacte, &
Melle piis aperire terras.
Utcumque vivâ lampade prænites,
Hæret columnæ Spes, & Amor comes
Tædam igne flagrantem coruſcat
Sidereas imitante flammas.
Magiſtra Virtutum, & decorum parens,
Puroque mentis conſcia lumini,
Senſuſque Naturamque ſupra
Ætherium in penetrale tendis.
Scitis Sophorum certior, unicè
Gaudes Magiſtri fallere neſcii
Secura verbo. nec-profana
Stant ſolido ex adamante fata.
Fruſtra rebellantum Hæreſeon dies
Commenta delet. Tu viridi, Fides,
Firmata clareſcis ſenectâ, &
Pontificum ſerie perenni.
Oracla dotes, Sancta, canunt tuas:
Flos & virorum moribus integer,
Claruſque doctrinâ; Patrumque
Quidquid habent meliora ſecla;
Tuis, Olympi filia, militant
Delecta caſtris agmina: liliis,
Lauriſque præcinctas, & aſtris
Nexilibus retulere frontes.

Percuſſa tantæ laudis imagine
Chriſtina, Sueci gloria nominis,
Novos adornavit Triumphos,
Diva, tibi, celebreſque pompas.
Supplex coronam, & ſceptrum adamantinum
Laureti ad aras, Chriſtiparæ dicat,
Palmaſque, feliceſque lauros,
Hæreſeos monimenta victæ;
Quæ non malignis dentibus invida
Corrumpat Ætas; non Aquilonibus
Armata tempeſtas revellat,
Non trifidus labefactet ignis.
Quantum illa mœrorem intulit hoſtibus,
Quantamque cladem! jam populus frequens,
Magnique Luthero ejerato
Regia ſigna Duces ſequuntur.
Ecquid moretur? non Pudor improbus,
Non cæcus Error, non brevium tenax
Opum Cupido. Sueca Amazon
Vana docet ſuperare monſtra.
Ergo catervatim Auſonii Patris
In verba nuper Teutonas hoſpites
Jurare, Romanamque vidit
Parthenope geminare pompam.
Auguſtus & jam Sultzbachius piæ
Veſtigia implet grandia Virginis.
Tantas Alexandro Triones
Primitias, Fideique ſacrant.
Nec vos triumphum pœniteat ſequi,
Calviniani relliquiæ Gregis,
Dum Gallicas vivum per urbes
Advehitur Fidei trophæum.

ARMANDI JOANNIS PLESSÆI CARDINALIS RICHELII LIBER POLEMICUS

Ad revocandos in Eccleſiam Heterodoxos.

ODE XI.

POSTHUMA bella ciet mirantibus incruenta terris
Cæli triumpho jam ſuperbus Heros.
Felix ille quidem regalibus antè victor armis
Stravit rebelles Hæreſis catervas.
Cætera ſi taceant ; Neptunia non ſatis Richelî
Rupella nomen laureaſque cantet ?
Sed propria hæc laurus, ſolium ſibi nullus unde carpat,
Duciſve jactet militiſve partes.
Tota ſua eſt, Martis neque pulvere ſordidata laurus,
Labore parta mentis erudito.
Bellonæ medio Scriptor velut otioſus æſtu,
Et Pacis inter arma fovit Artes.
Ingenio alta quies, dum tympana buccinæque circùm
Vaſtoque tormenta obſtrepunt fragore.
Illum in caſtra Fides, Pietas, Themis, additæque ſacris
Muſis Olympi Gratiæ ſequuntur.
Chriſticolæ mores ſic *perficit*, elegante pennâ
In aſtra tollens, invidens Averno.
Sic Romana vagos, cæleſtibus expeditus armis,
Ad ſigna Princeps *Transfugas reducit.*
Docta *Carentonii* præludia ſenſerant *Miniſtri*,
Omen ſupremæ viſa ferre cladis.
Victis, turrigeras quorum eruit acer ultor arces,
Armandus offert hîc Salutis aram.
Oceano extructos ſupereminet hoc opus labores:
Hoc purpuratæ Gloriæ trophæum.

LUDOVICI XIII. JUSTI, PII, VICTORIS TRIUMPHALI MEMORIÆ.

Cùm an. M. DC. LXVI. Templum, cujus ipſe, redux ab expugnata Rupella, primum lapidem jecerat an. M. DC. XXIX. jam perfectum ornatumque MARIÆ VICTRICI dedicaretur.

ODE XII.

SECLIS amicum, nec violabile
Stabit trophæi Borbonii decus,
Nimboſa dum ſtabit Pyrene
Magnanimo ſuperata Regi;
Dum fronte Olympum terrificâ minax
Invadet Alpis: quo bene provida
Natura vallo, deſtinatam
Imperio Auſoniam, Comatæ
Formidoloſo gentis ab impetu
Munivit. At vim quæ mora Gallicam
Objecta ſiſtat? non fragoſus
Saxa rotans ſcopuloſque torrens;
Non frigus æternum, & rigidæ nives
Cæloque miſtæ; aut vallibus horridis
Patentia in præceps ſepulcra, &
Vix aquilis juga tranſeunda.
Per inviorum confraga montium,
Ceu prata Virtus mollia permeat,
Colleſve formoſi ſupinos
Tiburis, aut nemoroſa Tempe.
Virtus periclis lætior emicat,

Rebuſque robur ducit ab arduis.
Nec ſolus Alcides, & audax
Hannibal aërias ferentur
Tranſcendere arces. Ivit, aheneas
Moles agendo, fulminis æmulus
Bellator, & longè tremendis
Intonuit Lodoicus armis.
Coràm ipſe primos inſtruere ordines;
Pugnæ ipſe princeps, ore, manu ſuos
Urgere gaudens, perque anhelus
Nubivagas volitare turmas.
Segufionis dira repagula,
Ferroque vaſtiſque aſpera cautibus.
Disjecit, inſultare nimbis
Victor ovans, trepidiſque caſtris.
Caſale captum nec potuit capi.
Terrore magni nominis haud ſemel
Servatum, & Hiſpanos labores
Riſit & indecores receptus.
Vis jura firmat. Mantua Francico
Aſſerta in hoſtes Auſtriadas Duci.
Regis triumphos, mox amicum
Allobroges ſubiere fœdus.
Exin revulsâ Ruſcino januâ
Latè trementem pandit Iberiam;
Perrupta ut olim Pigneroli
Clauſtra, Italæ patuere fauces.
Quid Atrebatum mœnia, Belgici
Dicam Leonis rapta cubilia?
Quid clara Germanas per oras
Palmiferi monumenta Regis?
Cadente Nancejum Auſtraſiâ rapit;
Sedana curſu robora proterit:
Rhenumque captivo Moſellæ
Adjicit, Alſatiam Briſaco.

Fractos

Fractos ſed amnes, & domitis ſtupens
Trophæa ripis proſequor! en, mari
Depacta, jamdudum vagantem
Prodigia increpitant Camœnam.
Ducto æſtuoſas aggere per vias
Obſtructa Rupellæ Oceanus freta
Senſit, reluctantique fruſtra
Suſtinuit juga dura collo.
Fruſtra procelloſo infremuit ſinu,
Tumenſque ſpumanſque, & ſocios vocans
In bella ventos, & furentum
Agmina conglomerans aquarum.
Terrâ potitum denique Principem
Et ipſe adorans, imperioſum onus
Demulſit; ac, pulſo Britanno,
Præna pati docuit Rebelles.
Ergo illa Regum ſpernere contumax
Divûmque leges, illa diu ferox
Rupella, telluris ſuperba
Præſidiis pelagique, ceſſit.
Artis ſtupendo tandem operi ſuos
Inſana faſtus mœnia, funditus
Exciſa, ſummiſere, Francis
Dignæ animis opibuſque moli.
Quanquam caducis non opibus ſtetit
Superba moles, non animis virûm.
Vim tanta cœleſtem probavit
Machina, bellipotenſque Numen.
Dux belli, & autor conſilii, Deus,
Suæ ipſe vindex cauſæ agit, & pios
Juvat labores, ſæva Regi
Proſubigens elementa Chriſtus.
Florent amicâ Virgine lilia,
Suſpenſa nutu quam domino colit
Victoria; & plauſis MARIAM

Advolitans comitatur alis.
Agnovit altam Borbonides opem,
Luſtrale in urbis compita ferculum
Secutus; auguſtamque pompam
Rex humili celebrat triumpho.
Tunc erutarum informibus arcium
Surgunt acervis ſplendida Numini
Trophæa: Rupellæque priſco
Templa micant renovata ritu.
Tunc auſpicatâ magnificum imbuit
Dextrâ laborem; dum pia Virgini
Victor Patronæ, ſumptuoſas,
Digna refert monumenta, grates.
Auguſta primi quam lapidis manus
Jactu dicarat, crevit ad æthera
Tot ducta in annos, Conditori
Poſthuma laus, operoſâ moles.
Nunc Templa ſacrant Regia Præſules:
Infuſa fervet ſupplice civitas
Pompâ; vaporatumque thuris
Nube locum facibus coronat,
Gemmiſque & auro ſidereus nitor:
Tubiſque plectriſque, & liquido virûm
MARIA concentu, MARIA
Regifico venerata cultu.
Diſcant, MARIÆ quid valeat favor,
Duceſque Regeſque. Et ſolidam cliens
Mox Galliam Divæ ſacravit
Rex memori celebrandus ævo.

ANNÆ AUGUSTÆ,

CHRISTIANISSIMI REGIS PARENTI, DE PRÆCLARA PUERITIÆ REGIÆ REGNIQUE ADMINISTRATIONE.

ODE XIII.

O Lux Auſtriaci ſanguinis ! ô decus
Ingens Borboniis addita liliis !
Regum Progenies, Nupta, Soror, Parens,
Cognatum Superis caput !
Tu donum referens, Anna, ſuum Deo,
Gaudes magnifico ſplendida fœnore,
Et congeſta refers munera Filio,
Suppleſque officiis Patrem.
Materno Pietas ex utero comes,
Et canæ Fidei Relligio tenax
Accrevit Puero, ſedula dum tuis
Natum moribus imbuis.
Formæ ſidereis floret honoribus,
Vultuſque imperio par animum refert,
Majeſtaſque ſuæ conſcia purpuræ,
Vivis conſita liliis.
Felix Prole Parens, an magis aureâ
Felix Matre Puer? mutua gaudia
Certant, & paribus blanditiis Amor
Alternas geminat vices.
Nec tantùm placido Mater in otio
Formaſti Sobolem; crebra laboribus
Duraſti tenerum, nec metuens tubas
Armorumque pericula.
Implumes aquilæ ceu ſuper incubans
Pullos cura fovet; mox, ubi puberes

Alas ſuccutiunt, in vacuum evolans
Nido provocat aëra;
Et ſublime docet rumpere iter ferox
Nubes per medias, atraque fulmina:
Et Reges avium fingit, & arduo
Exercet propior Jovi.
Sic tu ſexum animo vincere fortior,
Eduxti Puerum rebus in aſperis,
Longas ire vias, Martis opus grave
Primâ ferre puertiâ,
Civileſque acies vincere & hoſticas;
Caſtrorum ô eadem Mater, & obſequî
Regalis memorem concilians Deum,
Ariſque eliciens opem!
Palmas uſque tibi ſic meritæ novas
Bellator referat, pulchrior aſpici,
Utcunque os calido flumine regius
Sudor pulvereum lavit.
Mox pacem cupidus, quam patriæ dedit,
Europæ ſolidam condat; & impios,
Tot jam perdomitis gentibus, acrior
Thracas marte petat ſacro.
Tunc Francum Solymæ regia Vindicem,
Tarpeioque jugo Golgotha clarior
Perfuſam Odryſio ſanguine lauream
Auguſto excipiet ſinu.

REGIA SOTERIA

AN. CIↃ. IↃC. LVIII.

AD FRANCIAM

DE LUDOVICI VICTORIS gravi periculoſoque morbo.

ODE XIV.

PÆANE ovantes junge lyræ modos,
Et martiales, Francia, laureas:
Defuncta fatali periclo,
Magnifici rea ſurge voti.
Converte in hoſtem luctificos metus,
Graveſque curas, queis modò ſaucia
Regem ambiebas, jam propinquo
Ægra jacens ſimul ipſa letho.
Communis, eheu, quàm tenui ſalus
Filo pependit! terret adhuc minax
Imago cladis: mens refugit;
Attonitos vibrat horror artus.
Quàm pænè merſum funere vidimus
Recens trophæum! diriguit metu
Gradivus: effluxit ſariſſa;
Puniceæ cecidere criſtæ.
Inviſa lauros trudere pallidas
Cœpit cupreſſus: tunc pede languido
Victoria hæſit. tunc & hoſtis
Arma novo ſtupefacta caſu.
Jam fuſa campis agmina Belgii;
Dunkerqua Iberis rapta leonibus:
At hoſte Rex fracto tremendus,
En, medio immoritur triumpho.

Illum æſtuoſis turbida febribus
Vis carpit : illi nec rapidum levat
Aut umbra palmarum calorem,
Liligeræ decus aut coronæ.
Non forma Eoo ſidere clarior,
Non flos juventæ purpureus, neque
Cognata Majeſtas Olympo
Implacidum repulere Morbum.
Fruſtra ſuperbos ænea robora
Poſtes obarmant, & vigilum cohors:
Ahena nec fatum retardant
Clauſtra, nec Helvetius ſatelles.
Mors prædâ onuſtos expoliat duces,
Vanamque pompæ mutat imaginem;
Axem triumphalem pheretro
Vertit, ebur tumulo curule.
In pulverem, ex quo primum homini genus;
Juſſos reſolvi non revocabilis
Lex urget; & noxam parentis
Terrigenûm luit omnis ordo.
Addicta letho turba ſemel, patet
Caſus in omnes, hunc gladius metit;
Hunc fluctus haurit, flamma, plumbum,
Cuncta, avidæ data tela Morti.
Pars prima cladis quiſque tamen ſuæ,
Mortem armat in ſe corpore noxio.
Caſâſque paſtorum pererrat,
Morbus atrox, lupara ſque Regum.
Tuum ille totis, Francia, viribus
Caput petebat : magnanimum labor
Feralis excepit laborem;
Bella domi graviora Martem.
Nam militari pulvere ſordidus,
Paciſque mixtas ore ferens notas,
* Dunkerque. * Neptuniæ Princeps revicta

Mœnia pervolitarat urbis,
Hic jura captis debita civibus
Sancit Britanni fœderis arbiter;
Vindexque libertatis Heros,
Relligio, tua ſacra firmat.
Caſtrenſi arenâ vix reducem, aulicam
Sedem ad Caleti, protinus occupat
Inſana Febris; ſævit, ardet,
Ceu ſpoliis inhians opimis.
Immane, quantum eſt auſa lues nefas.
Sacrum veneno nec timuit lues
Rubente funeſtare corpus,
Et niveos violavit artus.
O quæ doloris lethiferi ſeges!
Hoc, quem medentum vulnificæ manus
Hauſere, quot quæri cruore
Francigenis potuere regna!

quam ad urbē recens expugnatam cum Ludov. excurriſſet, morbo inde contracto graviſſimè Caleti conflictatus eſt.

A D

CHRISTIANISSIMUM REGEM,

DE SUA IN MORBO EXIMIA PIETATE, Fortunæ vitæque contemptu.

ODE XV.

IMAGO ſummi vivida Numinis,
Mortale numen, quis, LUDOVIX, tibi
Tunc ſenſus, heroïque virtus
Pectoris, indomitumque robur?
Nil te fugacis Gloria moverat
Regni, aut Voluptas. Omnia, ſplendidum
Inane, claræ viſa menti,
Aura levis, tenuiſque fumus.
Imaginoſi qualia faſcinant
Senſus inertes gaudia ſomnii;

Errore vel grato morantur
Picta vagæ ſimulacra ſcenæ.
Ludicra rerum deſpicis arduus;
Nec te virentis blandus amor tenet
Ætatis, & vitæ cupido;
Finitimæ neque mortis horror.
Mors nudo & abſens nomine vulneret
Formidoloſos, barbara quos colit
Aurora, Reges; & nefandum
Verba tegant ſinuoſa monſtrum.
Tu neſcienti obrepere ſubdolam
Mortem vetabas; præcipere obvius,
Totamque metiri irretorto
Viſu avidus, ſolidaque mente.
Scit, regiarum teſtis idoneus
Laudum, Adminiſter, purpureo ſinu
Qui Principem educens alumnum
Conſiliis, animiſque finxit,
Morbi inter æſtus, non tamen immemor
Fatalis horæ, jam ſuus, & polo
Erectus, ac major dolore,
BORBONIDES ſua fata vincit.
Sicco perennes lumine lacrymas
Spectat ſuorum, immobilis unicè,
Qui fletur; æternamque verſat
Morte vigil properante ſortem.
Ah, pervicacis cedite, cedite
Venena Morbi. Jam Pietas moram
Fatis, & incenſo medelam
Attulit ætheriam dolori.
Votis calentes aſſiduis Deus
Reſpexit aras, dum populos rapit
Templiſque certatim affluentes
Regiæ amor cruciat ſalutis,
Quin ipſe ad aras victima, regii

Apud Tunquinenſes præſente Rege nefas mortem appellare proprio nomine.

Exegit Rex æger, ſibi ut maturè diſcrimen extremũ denunciaretur.

Solvit pericli grande piaculum;
Stetitque delubro ſub alto
Propoſitus, panacea, Chriſtus.

Quid, Soſpitator cùm pavidam Deus
Intravit Aulam? viſeret ut gravis
Levamen ad Morbi vocantem,
Sidereâ Deus arce venit.

Ultro divinam expetiit Euchariſtiam; ac diem, cœleſti cibo refectus, multò quietiorem habuit.

Non ille amictu luminis aureo,
Sed orbe paſſus triticeo tegi:
Præſens & auguſtos honores
Diſſimulat ſine fraude Numen.

Sublustri in umbrâ viſum acuit Fides.
Agnovit, & Rex pectore candido
Totaque adoratum recepit
Mente humilis, famulumque geſſi

Mox æſtuanti pax animo redit,
Quieſque membris. Scilicet hoſpitis
Tanti ſub adventum remiſit
Tetra lues, Dominumque ſenſit.

Vis inde morborum emicuit potens;
Mortali ut olim plurima corpore
Manabat in turbam ſequacem,
Omnigenas medicata peſtes.

Vis alma ſenſim Pæoniis favet
Infuſa ſuccis. Non hominis manu
Mors fracta, non artis magiſtræ
Parta Salus trepidente curâ.

Votis redemptam fruge Opifer dedit
Mirâ Salutem. Major agit Deus;
Regemque majora ad trophæa,
Quem patriæ dedit, ipſe ſervat.

REGINÆ MATRI

OB SANITATI RESTITUTUM ADEODATUM GRATULATIO.

ODE XVI.

REGINA, ſævis parce doloribus
Secura Nati. ſollicitam diu
Ah, Mortis elato ſub ictu
Jam nimium eſt tremuiſſe Matrem.
Cadente Nato, noctem oculis procùl,
Procùl quietem pectore pervigil
Arcebat acri cura morſu:
Ipſa dies ſine luce fluxit.
Exeſa curis, te dapibus negas;
Salſo cruentum flumine flebilis
Paſcis dolorem, viſa caræ
ANNA ſupermoritura proli.
Affixa Regis perpetuùm toro
Sic allaboras! Collige te, Parens
Auguſta, nunc tandem: revixit
Matris honos, timor antè, Natus.
Sic ille pictæ candidus areæ
Rex, imbre largo feſſam ubi lilium
Cæleſte cervicem reclinat;
Flora comas laniata mœret.
Nubes iniquas, invida ſidera,
Ferumque culpans increpitat Jovem,
Quòd Veris, heu, lætos honores
Fœdat hiems populante nimbo.
At, imbre pulſo, firmam ubi lilium
Cervicem apricâ ſuſtulit areâ,
Blandâque majeſtate riſit;

Flora comas religare gaudet.
Tunc Sol amicus, tunc Zephyri placent:
Laudat ſereni tunc faciem Jovis,
Gratatur & ſalvos honores
Nympha avidis relegens ocellis.
Ut mollis argenti ille nitet calix,
Lactive puro concolor, aut nivi!
Jam forma poſt triſtes procellas,
Gratior & ſpecies relucet.
Ergo (profana abſiſtite nomina)
Votiva felix dona Parens, age,
Chriſtoque tutelæque Regni
Solvere Chriſtiparæ memento.
Tecum Philippus geſtiet, altera
Spes ille Matris, gloria Franciæ;
Cui vita Germani, coronâ
Dulcior, obſequiumque regno.

Sereniſſ. Philippi, tunc Andium Ducis, in Regem fratē amor.

Proh mira Fratrum gratia! perdius,
Pernoxque (tantum verus Amor poteſt)
Andinus iratum premebat
Supplicibus lacrymis Tonantem.
Privatæ amantem legis, & arbitri,
Fratrum quietâ lite modeſtiam
Cyri ſuper ſceptro vetuſtas
Jactet, Achæmeniâque gazâ.
Hac regnat Aulâ pulchriùs indoles
Fraterna, & omni fortior ambitu
Natura; Fortunæque calcat
Illecebras, tumidoſque faſtus.
En, ANNA, morum, queis geminam parens
Prolem imbuiſti, præmia colligis;
Gaudeſque concordi tuorum
Fœdere, pacificoque nexu.
Uterque, certans officiis, tibi
Natus, nec unquam degener approbat,

Quid ſanguis, & materna poſſit
In teneros pietas amores.
Lux alta magni, Julius, imperî,
Fidumque Regi pectus, & aſperos
Lætoſque per caſus probatum,
Quos animo celebrat triumphos!
Quid Aula, luctu ſordida publico,
Quos deinde cultus induet aurea?
Quas caſtra, florentiſque ſigna
Militiæ paritura lauros?
Jam tota feſtis emicat ignibus,
Jam tota ovanti carmine perſonat,
Grataſque ſollennem per urbes
Gallia Lætitiam reducit.
Hygia Morbos, & trepidos fugat
Longè Dolores. Regis, iò, Salus,
Quot Gallus hoſtili ſuperbos
Clade tulit, ſuperat Triumphos.

LUDOVICO REVALESCENTI

ODE XVII.

Actum fuerat de vehiculo, in cubiculi ſpeciem conformato, quo revaleſcens Ludov. molliſſimè deportaretur à ſtipatoribus.

QUO Dædalei te novus ingenî
Labor, ſuperbæ regia machinæ,
Portabit à morbo recentem,
Lux patriæ rediviva, Princeps?
Prætorianos gloria milites
Urit vehendi. Pondere quæ premit
Impoſta Majeſtas anhelos,
Claro eadem reficit labore.
An & quadrigæ jam patiens tibi
Corpus, viarum nec metuens, torum
Rejecit, ac tecum Salutem
Rheda feret, populique vota?
I, molliores quò, LUDOVIX, vocant

Auræ volentem : ſeu tibi Lalii
Amœna, Vicennæve Saltus,
Seu lepidi placuere Fontes.
Quocumque perges, huc ô Eteſiæ,
Huc mitis Æſtas. frangat & igneum
Virgo leonem : nil minetur,
Et rabiem Procyon remittat.
Hîc ſe innocentis Regia Gaudii,
Hic Franca Tempe lætiùs explicant :
Vireſque detritas labore
Otia reſtituent amica.
Ruri invidentis regna Lutetiæ,
Suis revulſæ jam propè ſedibus,
Quot regiam optarunt ſalutem,
Tot reditum precibus repoſcunt.
Adverſa nudant, proſpera quos ſolent
Celare ſenſus. jam tibi civium
Gratare jam certos amores ;
Corda virûm retegente morbo.
Effuſa ſoſpes gaudia conſpicis ?
Francos per omnes qui præiit Dolor,
Fidem ille præſtruxit ſecutæ
Lætitiæ, fugiente morbo.
Damno excitatur ; ſegnior eſt Amor
Securus uſu. Cara periculum
Commendat ; & præſens carendi
Sollicitos timor addit ignes.
Cultu & Tuorum jam mediâ redis
E morte notus dignior. hîc fides
Probata morum ; clariorque
Morbo animus, pietaſque fulſit.
Deliria inter, nil niſi Celticos
Spiras triumphos, grataque prælia :
Ad te reverſus, nil Olympum
Præter amas, Superûmque pacem.

Nunc lapſa tecum volve pericula,
Prudens futuri, jamque tuis mori
Doctus periclis; redde grates
Cælitibus, patriæque curas.
Semel fugatam non fugies tamen,
Invicte, Mortem, tempore cùm ſuo
Recurret olim. Nunc ſuperſtes
Vita novis geminanda factis.
Quodcumque retro vitæ abiit, tenet
Mors; & peractos nil revocat dies.
Impende, cui debes, ſalutem:
Vive Deo, patriæque, Princeps.
Mentem caduco corpore ſegrega;
Cæloque, terris altior, immine:
Et pacis, & belli labores
Sic tacita meditare in umbra.
Terrâque, pontoque interea tibi
Trophæa creſcent undique ſoſpiti:
Palmiſque, Vicennæ ſub arces,
Fertilibus nova ſilva ſurget.
Salute cari gaudia Principis
Concepta miles nunc alacri manu
Effundit infirmos in hoſtes,
Damnum avidus reparare morbi.
Tu mox receptis viribus integer
Sanabis ægræ vulnera patriæ:
Errore firmabis labantem
Perdomito Fidei columnam.
Pacemque, bello quam cupidus petis,
Præfers triumpho, victor, &, hoſtibus
Æquam ſubactis ferre legem,
Otia Chriſticolis reduces.
Huc belli, & idem Juſtitiæ potens
Exemplo adurget magnifico Pater.
Nomenque, Virtutemque ſervas;

Cœpta pii Genitoris imple.
Adeſt, Parenti Cælitûum favor
Expertus olim, Regem ubi territus
Jam morte anhelantem propinquâ
Vidit Arar, lacrymiſque fluxit.

Ludovicus XIII. Lugduni periculosè decubuerat an. 1630. ſuſceptaque convaluerat Euchariſtiâ.

Poſtquam tremendas Herculeo gradu
Subegit Alpes, fulminis in modum
Nimboſque perrumpens, & armis
Feta ruens ſcopuliſque clauſtra;
Lauris onuſtum non ſuperabilis
Heroa morbus ſtravit; & igneo
Cedebat æſtu, qui frementes
Oceani domitarat undas.
At naſcituro provida, Rex, tibi,
Funus paventi provida Galliæ,
Tunc viſa ſuſtentare vitam
Sidera præcipitante fato.
Sacrâ refectus convaluit dape;
Novaſque pingui lætus adoreâ
Surrexit ad pugnas, & altos
Auſpicio Superûm triumphos.
Patri quod unum defuit inclyto,
Cœleſte Pacis perficies opus.
Servata in uſus vita ſacros,
Grande Deo repetente fœnus.

EIDEM CHRISTIANISS. REGI

Pro Societatis Jesu in Venetam ditionem confecta per Legatum revocatione.

ODE XVIII.

Non ſemper tumidis Hadria fluctibus
Spumantes agitat cum fremitu minas;
Infeſtamque procellâ

Præcludit tatibus viam.
Auſtros cùm revocat mollior Æolus,
Et clauſis hiemes montibus obruit,
Emittitque nitentes
Puro vere Favonios;
Stratas riſus aquas mulcet amœnior;
Decurrunt liquido marmore navitæ;
Lætas portus amico
Puppes jam recipit ſinu.
Sic Ignatiadas publica Res diu
Excluſos Venetis finibus advocat,
Fracto mitior æſtu,
Iræ nec veteris memor.
Perfectum arbitriis grande tuis opus;
Rex Auguſte; pii nec tibi muneris
Partem, ſponte ſecuto,
Romanus Pater invidet.
At non liligeris hæc nova Regibus
Venit, nec ſubitas cura dedit preces.
Longum cauſa laborem
Sacri moverat Agminis.
Et, pacis, dubium, major honoribus,
An belli titulis, Borbonius Pater;
Et qui deinde ſecutus
Princeps, Juſtitiæ potens:
Ambo ſollicitis, haud ſemel, invia
Aggreſſi ſtudiis clauſtra revellere,
Obſtructamque ſeveris
Urbem pandere legibus.
Fruſtra. namque tibi, Rex, memorabilem
Servabant Superi laudis adoream.
Tempeſtiva negatos
Conceſſit reditus dies.
Rerum certa ſuus fata regit tenor.
Quod poſcebat Avus, quod Pater, elicis:
Legatuſque

Legatuſque repulſæ
Præcidit ſimilem moram.
Felix clade cohors, Regia quam levat
Transfuſa in ſobolem cura parentium !
Lævâ quam pius ornat
Jactatam invidiâ favor !
Sacris Otmanidûm ferrea pandere
HENRICUS valuit regna coloniis,
Et Chalcedone ſedem
Fixit Chriſtifero gregi.
Pacato volitant per freta Boſphoro,
Primævamque ſerunt in populos Fidem.
Romæ diſcidit olim,
Heu, jam barbara Græcia,
Et fœdâ miſeros implicuit lue
Errorum populos. nunc DIONYSIUM,
Et, quam Gallia debet,
Graiis reſtituit Fidem.
Ægæo inſtabiles Cycladas æquore;
Nec non igniferis horrida quas vadis;
Emergente profundo,
Tethys protulit inſulas;
Tractus & Syrios, pinguem & Ioniam
Puris miſſa colit relligionibus
Loiolæa propago,
Tanti numine Principis.
Certum Ignatiadis præſidium domi
Hic idem ſtatuit, cùm Furor impius,
Tortoſque Hæreſis angues,
Atraſque incuteret faces.
Quin tractanda animæ vulnera credidit;
Et quæ Corda pius viva dedit, nece
Idem functa ſacravit
Mauſolæum animans Amor.
Nec Magni Soboles Borbonidæ minor,

Auxit mox patriæ munera gratiæ;
    Quæ tu, Maxime Regum,
        Acceſſu cumulas novo.

SERENISSIMÆ REIPUBLICÆ
Ob revocatam Societatem Jesu.
ODE XIX.

Regina, celſum quæ caput Hadriæ
Turrita tollens marmoreo ſinu,
    Neptunios Trojæ labores
        Vincis, Apollineoſque muros;
Terris & undis imperio potens,
Inſanientis cornua Boſphori,
    Vireſque Byzantî ſuperbas
        Frangere, Barbaricæque Lunæ!
Tibi Lacænæ fama vetus rei,
Regina, cedit: cedit & Atticæ
    Confeſſa vinci; nec Senatum
        Martius æquiparare Collis
Auſit verendis cum Duce Patribus.
Nec ipſa, quanquam Regibus æmulos
    Diviſque Conſcriptos ſtupebat,
        Roma tuos ſuperet Catones.
Non hîc beatâ partum opulentiâ
Jactare nomen; non Italis decus
    Auctum triumphis, & vetuſtas
        Fert animus revocare palmas,
Quas tranſmarinis Relligio parit
Aſſerta bellis. Quid Syrias loquar
    Pugnas, & inſignes trophæis
        Euganeis Orientis oras?
Nunc & furorem, vimque Othomanicam,
Invicta tanto pondere, ſuſtines;

Et ſola communem repellis,
Chriſtiadûm velut agger, hoſtem.
Sed altiori carmine, nec lyrâ,
Famæ ſed omni bellica laus tubâ
Sonanda vênit, ſæpe iniquo
Antè mihi tenuata plectro.
IGNATIANÆ quid ſacra debeant,
Dicam, Cohortis; quam propriis volens,
Et rite purgatam, reponis
Sedibus, ac ſolito flagrantem
Reddis labori: publica cui Salus,
Summique in omnem Gloria Numinis
Spectata partem. Sic Parenti
Magnanimo, placitumque Natis,
LOIOLA lecti Dux bonus agminis,
Non ille vobis cum ſocia manu
Ignotus olim, dum benignam
Egregius colit hoſpes urbem.
Iſtinc ſolutâ vector inops rate,
Mortalis ivit conſcia Numinis
Ad arva, & imbuti cruore
Luſtrifico juga ſancta montis.
Iſtic, phaſelo navifragas putri
Remenſus undas, moribus imbuit
Plebemque Patreſque, & coruſcos
Sparſit agens pietatis ignes.
Noctis per umbram vox quoque Numinis
Audita, ſervum quærere pauperem
Jubentis: & nudâ cubantem
Nactus humo, gelidumque Egenum
Marci ante valvas, Patritius domo
Civis recepit. Neu grave deforet
Omen futuri; poſterorum
Fata ſuo Pater aſpra viſus
Signaſſe caſu: quippe calumniis

Fœdè petitus, difficilì tamen
Emerſit illæſus procellâ,
Clarior & rediit periclo.
Queis non egenos officiis, inops
Et ipſe; quo non cum Sociis pio
Amore complexus jacentes,
Et ſtudio recreavit ægros?
Magno ſecundus XAVERIUS Duci
Quantus refulſit! pleno avidus bibit
Divum ore tabum. Dedicatus
Haud meliùs labra carbo purget;
Linguamque ſeri temporis augurem,
Quæ Chriſtum Eois gentibus intulit.
Torrente nunc tetros Voluptas
Nectareo bene penſat hauſtus.
Veſtro eruditi pulvere Cælites:
Iſto explicavit ſe, VENETI, Patrum
Virtus theatro, mox per Orbem
Belligero ſpatiata curſu.
Heroa nuſquam degeneres agunt
Exempla Natos. ilicet ordinem
Rectum, & vaganti fræna ponent
Tramite in ancipiti juventæ.
Doctrina mores format, & integri
Legem pudoris. Palladiâ nitet,
Segeſque virtutum palæſtrâ
In patriæ decus alta ſurgit.
Quo pubis illos lubrica pectora
Firmare cultu, fingere cereas
Mentes renarrem? quas profanis
Cum ſtudiis pietatis artes?
Jam templa felix ætherii ſatus
Verbi replebit: jam populus frequens
Rituſque ſacros, nec caducæ
Præſidia excipiet ſalutis.

Et inter audax claſſica, qui ſacro
Devota bello pectora militum.
Procuret, exultat Sodalis
Vim ſocians, Superoſque ducit
Commilitones. Auſoniam Fidem
Graiis remiſcens involitat plagis
Jesu maniplus. creſcat urbis
Imperium, Fideique creſcat.

CYPRIANI SPECULA,
SEU
LABORANTIS SECULI CONTEMPLATIO
AN. CIↃ. IↃC. LVII.
ODE XX.

Alluditur ad epiſt. S. Cypriani Donato inſcriptam, & ad Iſaiæ caput XXI.

ASCENDE, quò te Punicus evocat,
Donate, Præſul: montis in arduum
Subductus eluctare culmen,
Noſtri etiam Speculator ævi.
Hinc Argus olim myſticus Africæ,
Longè trahentis funera ſeculi
Latéque proſpectum petebat
Acri acie radioque mentis.
Heu quanta fati nubila flebiles
Merſere terras! ah miſerum chaos!
O fluctuantum ſcena rerum!
Proh Stygiæ facies Erynnis!
Obſeſſa cernas arva latronibus;
Infeſta cernas æquora, & undique
Horrore caſtrorum cruento
Sparſa trucis monumenta belli.
Privata mitto crimina, publici
Cenſor furoris. Sanguine mutuo
Et cæde confusâ redundat.

Orbis atrox, ſcelerumque tota
Jam mole certat. Francigenûm, Dolor,
Obvolve clades; ne patriæ (ſatis
Externa colluſtraſſe) tactu
Vulnera dilaceres acerbo.
Procella quo ſe Bætica littore
Franget? quid auro turbidus æſtuat
Tagus? quid averſus remugit
Mincius, Eridanuſque diſcors?
Quid tauriformi Viſtula concitus
Vultu minatur? Vandalici jugum
Superbus excuſſiſſe Regis,
Armiſonâ modulatur undâ
Grates Gedano. Sed quis erit modus.
Tot luctuoſæ Sarmatiæ malis?
Victoſne poſt Suecos pericla
Silvicolis iterata Dacis?
Gotho imminentem colligit impetum,
Balthinque Cimber fervidus inſilit.
Boruſſiæ infundenda, tractus
Moſcua Livonicos inundat.
Iô, furentes Cæſareâ domo
Reſtingue flammas, Auſtria. Regiæ
Jam parte conſumptâ, Viennam
Corripiet populator ignis.
Funeſtus, eheu, quot lacrymas tibi
Portendit ardor! ſcilicet Imperî
Flagrantis, extinctique fato
Omen habet grave Ferdinandi.
At, ecce, verſum jam ſolium excitat,
Regalem Olivæ fronde Britannia
Nectens coronam; ſed rebellis
Prodigio tremefacta turbæ.
Fecunda monſtris Tænara pullulant.
Jactata terris Occiduis Fides

Tranſmigrat Auroram. ferorum
Nil Japonum laniena terret,
Dum regna pandant Sinica Tartari.
Europa telis induitur ſuis,
Genteſque cognatas in arma
Heſperii rapuere Reges.
Nec Chriſtiani gratia nominis
Pacavit iras? Barbarus ingruit
Marique terrâque, hinc Zacyntho,
Dalmaticæ hinc metuendus oræ.
Guſtavus alter cuncta ſub ultimam
Permiſcet Arcton. dira tepentibus
Graſſata tempeſtas ab Auſtris
Auſonias viduavit urbes.
Secli miſertus, jam ſpeculam fugis,
Donate? fletum parturiens dolor
In corda ſævit. jam Videntis
Genua labant, animuſque linquit.

LUDOVICO XIV.

SEDANENSIS COLLEGII SOCIETATIS JESU REGALI MUNIFICENTIA FUNDATORI.

ODE XXI.

ORBI tremendum nomen, & Arbiter
Auguſte rerum, Cœlituum genus;
Sceptrumque, & altam, Ludoice,
Exuperans animis coronam!
Thracum furores frangis, & Imperî
Vindex paventem protegis Auſtriam;
Cogiſque Chattorum rebelles
Jura pati Dominumque turbas.
Ubique curam plurimus explicas
Sacris laborans: porgis ab Heſpero

Erfordia Francicis armis Electi. Moguntino aſſerta.

Manus ad Auroram; ultimiſque
Francigenæ ſocientur Indis.
Calviniani ſepta ruunt gregis.
Sic expiatam ſplendida Galliam
Strages levavit: non-caducæ
Sic ſtatui monimenta laudis,
Et Chriſtiano ſurgere Principi
Trophæa gaudent. Nec minùs & pias
Moliris, Ædilique dignas
Rege domos, Superûmque cultu.
Quot erudito pulvere ferveant,
Aperta narrem curricula ingenî,
Morum palæſtras? tardiori
Cuncta nefas peragrare verſu.
Stet meta Sedanum, inſuperabilis
Arx illa bello, quæ caput arduum
Intentat aſtris. quantùm in auras
Ætherias, media inter acta
Moles ſuperbo nubila vertice;
Tantùm refoſſo præcipites ſolo
Minantur, abruptæ dehiſcunt
Gurgite circumeunte cautes.
Hîc auſpicatum Gymnaſii decus
Regalis; & nunc Aonidum choro
Amica Gradivi pateſcunt
Caſtra, pio ſociata Phœbo.
Dum ſtructa ſaxo cornua & aggeres,
Tutiſque propugnacula mœnibus
Labore creſcunt pertinaci,
Arma virûm furiaſque contra;
Arx, ecce, Francis addita finibus,
Et non inermis præſidii Cohors,
Erroris infeſtam profani
Disjiciet ſcelerumque labem.
Quid Ludoïco quæ proavo dicans,

Templa Calvinianorum exciſa, cùm tota paſſim Galliâ, tum verò in Dynaſtia Sedanenſi plurima.

Rex, templa delubro objicis impio,
Sanctos receptus, & paranti
Transfugium loca fida turbæ?
Quin miſta Francæ Belgica confluet
Pubes juventæ. nobile gentibus
Arteſque Virtuteſque pandit
Regifici hoſpitium Lyceï.
Ergo & benigni munera Principis,
Et vota ſanci grata Sodalium,
Quicunque cœleſtem fatigant
Militiam, tua, CHRISTE, ſigna.
Crucemque toto, quà geminus patet,
Mundo ſecuti; Nomine quos tuo
Ductuque dignatos & armis
Tartareum extimulas in hoſtem.
Neque improbas ſpes, eſſe jube ratas,
Rex ſumme Regum! Pax redeat ſacris;
Sceptroque componat ſub eodem
Una Fides Pietaſque Gallos.
Orbi regendo creſcat idoneus,
At ſerus heres, flos tener imperî
DELPHINUS, Auguſtoque Princeps
Longa Patri ſociet trophæa.

LUDOVICI DELPHINI PALÆSTRA,
SEU
REGIÆ PUERITIÆ EXERCITATIONES.

PRÆCENTIO AD SERENISS. PRINCIPEM.

ODE XXII.

QUALEM, purpurei ſideris excitus
Ortu, nec-timidâ præcinui lyrâ,
Jam DELPHINE refers: augurio fidem
Sancis, & citharæ jam ſuperas modos.
Toto quàm ſpecies Regia corpore
Florens attonitis obvia ſenſibus,
Permulcetque oculos, cordaque pellicit!
Quàm, DELPHINE, tuæ vivida lumina
Spirantis Clarium mentis Apollinem!
Quàm vibrant animi Martia fulgura!
Hæc Vatem rapiunt: nec dubias alit
Tanto ſpes Genitor pignore, conſcius
Quid virtus valeat ſanguinis inclyti,
Heroæque animæ cultus & indolis.

EXERCITATIO GEOGRAPHICA.

ODE XXII.

NON te, Auguſte Puer, deliciis capit
Et molli vacuum detinet otio
Miris Laja nitens compta leporibus,
Aut quæ Verſalias Gratia prætulit

Vinceno nemori, Bellaqueo lari.
Belgarum domitor ceu rigidas Pater
Dextrâ tendit ovans carpere laureas,
Et fines gladio promovet imperî;
Geſtis nobilium tu quoque gloriâ
Palmaris ſtudiorum, acris & ingenî
Progreſſu rapido fervidus emicas.
Primis ingenuas luſibus imbuis
Artes: & facili quæ populos manus
Ductu circumaget, jam radio volat
Axes per geminos; ac ſua dædalas
Latè per tabulas regna patentia
Deſignare ſagax, oppida & inſulas,
Terraſque Oceano conſociabiles,
Et curſus fluviorum, & juga montium.
Hîc Iſthmon bimarem, flãmiferam hîc Pharõ;
Hîc ſaltus Libycos, hîc Braſilos notas:
Vaſtis quæ regio mœnibus ambiat
Sinas, aëriis obſita cautibus;
Extremos hominum quæ Japonas plaga,
Noſtris oppoſitos calcibus, urgeat.
Euro jam Zephyrum, jam Boream Noto,
Francos & Canadæ jungis & Indiæ.
I, docto ſtudii concitus impetu,
Ride, Auguſte Puer, quas vagus Hercules
Metas Heſperiâ fixit & Africâ.

HISTORICA EXERCITATIO.

ODE XXIV.

QUæ gratis oculos picta coloribus
Demulcent, animos muta docent loca:
Mille inſcripta notas, ſeu ſolidum globum
Librat cardinibus terra volubilis;
Seu molem attenuans, latiùs explicat,

Adverſiſque ſimul partibus obviis
Totam ſe nitido porrigit æquore.
Sic & nuda juvat nomina gentium,
Regnorumque ſitus diſcere. at inclyta
Dant brutis animam facta virûm locis.

Externas peragrans ingenio plagas,
Princeps, longa memor ſecla recolligis;
Regnandique duces Hiſtorias, virûm
Inſignes animos, grandia nomina,
Pleno magnificè proſequeris gradu.
Ævo nempe tibi ſiſtis ab ultimo
Gentes ſceptriferas, Aſſyrium genus,
Medorum ſobolem, Perſica ſtemmata.
Quos victrix Macetûm robore Græcia,
Quos ſeptemgeminis ardua collibus
Mundi Roma potens extulit; arbitros
Terrarum omnigenas haud rudis æmulus
Chartis excutiens, vincere jam paras.
Gallis ante alios Regibus immines;
Sublimes Atavos ſuſpicis: & libris
Quæ ſpectata, refers lumina moribus.

At vaſtos nimiùm parce vagantibus
Annales ſtudiis volvere Principum.
Uni ſollicitus rite vaca Patri.
Hic, Heroa tibi ſecula contrahens
Ac veris ſuperans dotibus, excitet.
Curas hinc vigiles, corda ſagacia,
Pacis diſce vias, militiæ modos.
Regi fida comes Relligio ſacrum
Tanto læta caput vindice ſuſtulit.
Mirantur Dominum cum populis duces,
Quantus conſilio, quantus agat manu.
Hunc unus, reliquis haud imitabilem,
Tu non-degeneri proximus indole
Et laudum titulis omnibus exhibe.

POLEMICA EXERCITATIO.

ODE XXV.

QUANQUAM emiſſa ſemel carceribus volat
Ætas, par Zephyris, nec patiens moræ;
Quam teſtudineo repere, LUDOVIX,
Tractu viſa tibi, laudis & invida,
Annorum ſeries; dum petit ignei
Martem vis animi, blandaque & acribus
Raptans illecebris obvia Gloria!
At tu magnanimam ſiſte cupidinem,
Aut ſolare, levi quà ſpecie licet.
Artis belligeræ jam decus occupas,
Haud ſegni meditans Pacis in otio,
Quî partes obeas militis ac Ducis:
Seu commiſſa palam prælia dant pedem;
Dant conferre manum; dira tonantibus
Aut torquere jubent fulmina machinis:
Seu graſſans tacitâ fraude cuniculus
Muris exitium parturit & viris.
Quo metandu ſitu caſtra; quis aggerum
Vallorumque modus. ſive aciem ſtruas;
Denſis quæ potior forma cohortibus
Armorum varios explicet ordines,
Campo ſi pateant æquora libero:
Sin ſaltûs latebras, horrida vel juga
Hoſtes inſideant, ſive paluſtribus
Interſepta locis agmina muniant;
Quâ vi, quo ſubiens dejicias dolo.
Hæc, annos ſuperans, ilicet omnia
Jamnunc ingenio Belliger arripis.
Et plura, & breviùs diſcis, ubi arduum;
Princeps, te referens erigis ad Patrem.

Ut ductor rapidi ſtrenuus agminis
Totum affixus equo conficias diem,
Et noctem ſolidam ſub Jove tranſigas;
Æſtus ſole graves, acre feras gelu:
Nec tantùm patiens pulveris aut nivis,
Nubes ſulfureas inter & igneos
Sævis obſidiis pervolites globos.
Quâ Magnum attonitus vi Batavus ducem,
Quâ turbatus Iber ſenſerat, aſperis
Trajecti validum incumbere mœnibus;
Aut quâ terribilem mole Veſuntio
Vidit Sequanicos diruere aggeres.
Non tu ſolùm oculis arma vel auribus
Captans, ac docili pectore bellicum
Jam tirocinium ponere geſtiens;
Dudum primitias parvus, equo ferox,
Luſtrum inter patrium, fortia ludicra,
Libaſti placitâ Martis imagine;
Et ſtrictâ ipſe tuas cuſpide copias
Præfulgens alacer, jamque animis Ducem
Et curis agitans, imperii capax.
Effuſis Proceres, ac populi fremunt
Certatim ſtudiis. Aula Parentibus
Gratata & Soboli, plauſibus aſſonat.
Belli quid reliquas effigies ſequar?
Aut ut vis teneri corporis aſpero
Venatu & rigidis aucta laboribus?
Ut cælo exanimas dejicit alites
Flammatis jaculans dextera glandibus?
Sic Bellonæ habilem rite probas manum
Dianæ ſtudiis; funera & hoſtibus,
Crebris innocuus cædibus apparas.
Ceu cladem in Phrygiæ natus, & Ilio
Fatalis didicit militiam puer,
Venando Æacides membraque roborans

Audaceſque animos. Hectoreæ neci
Cæſis luſtra feris per nemoralia
Prælufit validi fervor Achillei.
Quò, Delphine, tuis laudibus imparem
Ad ſcenam referor, ludicra prælia?
Regales animos paſcere inanibus
Umbris & ſpecie dum placidâ fugis,
Veri Martis amans, Famæ inhians Puer;
Inſtas belligero fervidior Patri,
Ducat, quò ſtudium fert generoſius.
Agnoſcit propriam Martius indolem,
Nec votis Genitor grandibus abnuit.
Ergo magnanimus caſtra petis Puer,
Victis, læta ferens omina, Sequanis.
Magni Dola Patris fracta laboribus,
Princeps, ecce tuos ante cadit pedes.
Jamnunc pulchra tuis laurea greſſibus
Subnaſcens, tenero quid capiti parat!
Quàm claræ auſpicium ſurgit adoreæ!

Sereniſſ. Delphini primum ad caſtra aditum excepit Dolæ deditio.

POETICA EXERCITATIO.

ODE XXVI.

Rebus certa ſuis tempora dividit,
Deſcribitque ratas officiis vices,
Blandis dura levans, ſeria ludicris
Intexens variæ lex Sapientiæ.
Hæc, Delphine, tuas digerit ordine
Exercetque operas. Mentis, & impigri
Alternant numeros munia corporis.
Membris dum requies, ingenio labor
Et laudis ſolidæ læta ſubit ſeges.
Ac dum terrificos ære cavo ſonos,
Quamvis pugnæ avido, claſſica differunt;
Dulces interea Caſtalidum lyræ,

Cæleſti meritum quæ ſociant choro,
Doctis apta canunt auribus. & ſuum
Tali ſtat pretium, ſtat decus otio.
Quondam & poſt Danaos Romulei Duces
Sævis militiæ functa laboribus
Hac demum requie pectora leniunt.
Victarum exuvias claraque gentium
Muſis emeriti nomina conſecrant,
Ambo Scipiadæ; principe Julio
Omnis Cæſareæ progenies domûs.
Et, rerum dominis addita faſcibus,
Campo lecta rubens laurea Martio,
Parnaſſo enituit lætiùs inſita,
Sacris Pegaſidum ſparſa liquoribus.
Suaves tu numeros doctus Horatii,
Naſoniſque modos, & gravis aurea
Lætâ mente foves pignora Virgilî.
Vel ſilvas fragili cantet arundine;
Non indigna tuis cantat amoribus.
Et te arbuſta juvant; & properat tuas,
Princeps, grata comas cingere laurea.
Totis mella tibi pura fluunt libris.
Jucundo neque abeſt utile. temperat
Miris juncta modis ſplendidus artifex.
Arvis edomitis imperitat Maro?
Vinci nempe docet cuncta laboribus.
Ridens ipſa Lepos arva perambulat,
Hac mollita manu, quæ rigidos vepres
Et rupes violis conſerit & roſis;
Parnaſſo ſtatuit jura bivertici.
Acres fingit equos, pulvere qui ſacro
Grajarum referant præmia frondium?
Ferventes ſpatio multus Olympico
Spectator celebras ſponte ruentium
Pugnas alipedum, non ſine gloriæ

Senſu.

Senſu. tangit honos & fera pectora.
Virtus pro ſtimulo eſt ; ardor & æmulus
Urit palmæ agitans nobilis ambitu.
Quid, cùm Dardaniden altior intonat
Vates, Cæſareæ gentis originem ?
Pelidæ aſſiduus facta revolvere,
Æternæ monumenta inclyta fabulæ,
Pellæus Juvenis non ita fortibus
Exarſit ſtudiis ; ut tibi bellicos
Accendens animos, cordaque Martia
Exemplis reſonans grandibus incitat
Præco Pierius ; quem tua, vel parem,
(Si quem fortè darent Numina) dignior
Quondam Trojugenâ, fama repoſceret.

REGIARUM EXERCITATIONUM
PRÆSIDIA ET ORNAMENTA.
ODE XXVII.

PRinceps major Avis (plaudite, Galliæ)
Naturæque opibus dives, & ardui
Fortunam exuperans dotibus ingenî,
Heros laurigeris fingitur Artibus.
Divis orte Puer rite faventibus,
Spes ô Franciadûm ! ſecula Filio
Decurrent patriis condita legibus,
Ac vi terrificâ, quam Pietas regit,
Ultrixque enſiferâ juncta Themis manu.
Lætas certus aget res decoris tenor,
Fortunæque inhibens Proſperitas rotam.
Curâ macte Patris, quâ tibi providus
Morumque artifices addit idoneos
Doctrinæque, Puer Regie ! tu novâ
Virtute, & placitis macte laboribus.

Privatâ neque tu laude, nec impari
Contentus titulo, publica munera
Tractas, officiis nec pueriliter
Reſpondes Procerum. Quàm jubare ingenî!
Oris quàm ſpecie Regificâ ſtupent
Legati, & decoris mira canunt tui
Suſpenſis timidè credita gentibus!
Sic Magnus patrio ſanguine Ludovix
Natum ad ſumma vocans, egregiis ſimul
Exemplis habilem perficit. huc Amor,
Huc Regalis Honos aſſimilem Patri
Te, Delphine, rapit: Gallicus & ſuis
Defixam radiis Sol aquilam probat.
Aut pictâ croceis nube coloribus
Formam congeminans exprimit auream,
Solemque ætherio Sol ſpeculo creat.
Clarâ quantus agens ipſe puertiâ,
Senſu jamque gravis, nil pueri ſonans;
Qualem nunc populi ſuſpiciunt, virum
Jamtum prætulerat Semideis parem:
Talem te ſolio ſpectat idoneum,
Vivâque ipſe ſui gaudet imagine.
Sic pulchris geminæ Palladis artibus
Orbi conſpicuus, ſcilicet unicè
Te verſans animo, vixque memor ſui,
Te Dux alloquio format, & incubans
Curis magnificè dulcibus excolit,
Cui commiſſa tuæ regna puertiæ.
Felicem aſſiduâ perpoliens manu
Naturam, in patrias creſcere ſpes docet;
Bellonæ pariter clarus adoreâ
Princeps, & placidæ Pacis honoribus
Surgas ut ſolio major ad æthera.
Juſti quæ referant præmia poſteri;
Quo confixa probri ſtigmate inertia;

Virtutem excipiat quæ decoris ſeges ;
Blandis uſque monens vocibus influit.
Quid Præſes ſtudiorum , eloquii potens ;
Et puro ingenii quem lita lumine
Ornarunt monumenta ; & reſonans libris ,
Poſt ſuggeſta , procùl Suada volantibus ?
Rivis ambroſiæ fuſa perennibus
Latè per populos , flumina tu prior
Et vivis avidus fontibus hauſeris.
Nec tanti ſua pars muneris , inclytum
Doctrina & meritis , Huetiaden fugit.
An , quos Borbonii gloria ſanguinis ,
Conſors & ſtudii gratia Principes
Annectit , ſileam ? ceu duo lacteos
Attollunt apices ſplendida lilia,
Hortis , aſtra ſoli , conſita Regiis.
Tum delecta cohors , flos tibi Gallicus ;
Lætos ingenuis partibus aſſeclas ,
Quos , Delphine , tibi dat comites Honos;
Felices Pueri circùm hilares micant,
Accenſaſque tuis luminibus faces
Phœbeiſque agitant ignibus Aulici.
Perge , Auguſte Puer ! ſic tua gaudia ,
Caſti delicias ſemper ama Chori ;
Exemploque præi ſumma petentibus
Montis lauriferi Nobilibus juga.
Quanquam Francigenûm diſſita finibus ;
Et jam vaſta loquor quid loca, Græciæ
Nudis ſaxa jugis triſte rigentia ?
Francæ clara patent limina Regiæ ,
Et doctis inhiant hoſpita Vatibus.

IN CELSISSIMI PRINCIPIS FERDIN. FURSTENBERGII, PADERBORNENSIS EPISCOPI, COADJUTORIS MONASTERIENSIS, HONORIFICENTISSIMAS AD AUTOREM LITTERAS.

ODE XXVIII.

NAM quid, ſerenis miſſa Trionibus,
Fers laureatis, Gratia, litteris?
O luce Phœbeâ renidens
Charta ſacræ perarata dextræ!
Salve benigni ſplendide Principis
Labor; neque uno Regia nomine,
Lactiſque mellisque & beatis
Ambroſiæ lita charta ſuccis.
Te Suada, laudum nobilis artifex,
Et ipſa finxit Gratia, clarius
Auroque & Indorum ſuperbis
Eloquium meditata baccis.
Tot illa, & ultro munera Regiæ
Aggeſta Muſæ, nec fuerant ſatis?
Tot mentis altæ, tanta cordis
Palladio monumenta cultu?
Quàm ſumptuoſis magnifici libet
Donis Patroni, Littera, gratior,
Spirans amorem, prodigumque
Immerito ſtudium clienti.
Faſtidioſam, Præſul, inertiam
Secli repenſas. Principibus viris
Placere, ſed rerum peritis,

Hoc decoris caput, hic triumphus.
En, tu ille Parnaſſo altior, & Chori
Summus per orbem Phœbigenæ Arbiter,
FERNANDE, regnas, Artiumque
Neuhuſiâ dominaris aulâ.
Nec tota, ſi quem fervida plauſibus
Theatra circùm perpetuis ſonent,
Favoris æquarint honorem,
Magne, tui, ſolidæque laudis.

LYRICON

LIBER II.

SACRUM AB AULA TRANSFUGIUM, ASCETICAQUE SOLITUDO.

DEO OPT. MAX.

ODE I.

DEBITA ſanctos operum labores
Laude libamus tibi, Summe rerum
Autor & Cuſtos, dominoq; torquens
Omnia nutu.
Ante quem curvătur Atlantes Orbis;
Et ſacro permiſtus amor tremori
Vibrat immenſo Geniûm miniſtras
Ordine turmas.
Fervido pennæ ſonuere plauſu;
Ora ſublimi ſonuere cantu:
Unde ter-ſanctum venerata Numen
Aſtra reſultant.

Stantis æternùm Sator alme Verbi;
Editum fluxâ ſine voce Verbum;
Mutuis ardens radiis, duorum
Unica Flamma!
Cuncta, Mens mundi, penetras & ambis,
Intimùm præſens, & ubique tota;
Splendidis latè manifeſta ſignis
Publica Cauſa.
Aſt inacceſſæ latebroſa ſepto
Lucis; & ſenſum, tibi rite ſoli
Nota Majeſtas, animique acuta
Tela refringis.
Audiunt ſævi tua fræna Venti;
Vaſta præfixas metuunt arenas
Agmina undarum; tenuere juſſos
Sidera curſus.
Supplices cogis populos ad aras;
Arduos ſceptro ſubigis Tyrannos;
Fulmine ultricis tremefacta dextræ
Tartara mactas.
Gratiâ mentes renovas, & altè
Erigens viſu ſatias beato;
Gloriâ Virtutem, opulenta donis
Dona coronas.
Tu fugâ blandi ſuperare fraudem
Edoces hoſtis, Stygiumque robur:
In tuam vanâ profugos ab Aulâ
Aſſeris Aulam.

IN SACROS TRANSFUGAS.

ODE II.

AULA beatos cedere Transfugis
Quos non inaudax, providus & timor
Adegit, Heroum ſuperbas

Fert animus celebrare laudes.
Pars artis ingens belligeræ, probat
Ducem Receptus; ſi validum ſagax
Eluſit hoſtem, ſi periclo
Incolumes retulit catervas.
Æterna quid cùm Pax animam, loco
Ereptam iniquo, ſuſcipit & Salus,
Vulgique ſecluſo tumultu
Blanda quies & amica Divis?
Sin pugna reſtat; myſtica ſuggerit
Cælum arma: & ipſo caſtra ſitu minas
Rident & aſſultus inanes
Tartarei inviolata belli.
Stat ære vallum; fulmine plurimus
Coruſcat agger: vis cadit hoſtica;
Pompaſque deſpectans, triumphat
Splendidiùs ſuper aſtra victor.
Signa evolantes ad ſacra Transfugas
Pæan ſequatur. Vos, tacito pios
Stupore mirati Receptus,
Mox alacri reſonate plauſu.

JOSAPHATUS

AULAM FUGIENS.

ODE III.

HEU longa blandi tædia carceris,
Graviſque dudum ſarcina purpuræ
Sordentis, & probro remiſta,
Gloria, magnificæque nugæ!
Faſtigiatis ardua molibus
Caſtra incolentes, turrigerâ domo
Fulmen perhorreſcant. Tonantem
Inde nefas propiùs laceſſit.

Aulæ timendâ luridus imminet
Flammâ Cometes : inſtabilis rotam
Fortuna volvit ; & dolorum
Fluxa trahit ſeriem Voluptas.
Illa , illa denſis obſita vepribus ,
Utcunque baccis picta renideant ,
Formoſa regalem cruentant
Sceptra manum, diadema frontem.
Et auſa cœptam non bene amantibus
Fugam morari Patria brachiis ;
Nexuque gaudentem expedito
Triſtibus illaqueare curis !
Fruſtra moleſtæ non revocabilem
Prenſatis urbes : præpetis in modum
Accinctus evaſi columbæ ,
Cui celeres timor urget alas.
Nobis , Abenner, parta ſimul quies.
Vinclis ſolutus corporis evolas ;
Magnoque ſuccedens Olympo
Regna , Pater , meliora carpis.
Curarum amaris fluctibus enato ,
Juſſas reponens imperii vices ;
Tutique , ſuccedens Eremo ,
Jam ſedeo ſtatione portûs.
Nodum , ecce , voti reſcidit & moram
Mors , Patre rapto. Nil ego civibus ,
Nil rebus humanis , & Aulæ
Debuerim , emeritus Parenti.
Pium eſſe nec me jam Pietas vetat ;
Ceu , dum caducæ inſignia Gloriæ ,
Ah , durus Heredi coacto ,
Exueres , ſpoliiſque Mortem
Fraudans opimis. Ad Superos viam ,
Regale Nato tradere onus celer
Moliris , ac ſerò petitam

Rite brevi peragis volatu.
Patri ſuperſtes, commorior libens.
Corona, ſceptrumque & ſolium vale.
Æterna mortalis capeſſo.
Dulce mihi ſpecus eſt ſepulcrum.

JOSAPHATUS IN EREMO.

ODE IV.

FIDI receſſus, umbriferi lares,
Deſerta ſacris culta Sodalibus,
Salvete. ô arcanis Eremum
Deliciis opibuſque fetam!
Pulſo beatè vivitur Ambitu,
Luxu reciſo. Me rigida endromys
Ornatque & armat: limpidumque
Fonte bibo ſaliente nectar.
Non paſcor auro? ſcilicet & fame
Intactus auri, nec pretio gulam
Irrito: cæleſtemque agreſtes
Ambroſiam ſapuere fructus.
Ecquid renidet lætiùs igneum
Mundi lacunar, quàm laquearia
Cruſtata flaventi metallo,
Cœruleo ſaturata fuco?
Fragrante ſi non in violâ torus,
Rosâque & oſtro; nec vigilem coquunt
Curæ incubantes: aut ſopora
Vita perit malè feriato.
Si non ad altum plurimus excubat
Limen ſatelles; ſollicitam obſident
Nec denſa ſpeluncam pericla,
Vi procul inſidiiſque tutam.
Antrum coronat, Numine conſcio
Dulcem latebram, Cœligenûm cohors;

Decuſque tutamenque ; Averni
Lucifugis metuenda monſtris.
Jam ſpes Eremus , nec ſolido ſatis
Regno empta ,vicit ; Gratia ubi rudem
Virtuſque dilecto Saluſque
Hoſpitio recreant Alumnum.
Ergo maligni , ferro avidæ manus
Terrena puncti ſegmina diſtrahant ;
Sæviſque convellant procellis
Belligeræ Oceanum carinæ.
Gangeſque & Indus gemmea flumina
Volvant avaris , quos teretis capit
Nitor lapilli , quos ſuperbi
Aut ebeno aut elephante poſtes.
Fictâ Aulicorum laude ferocior
Sibi ipſe plaudat , nobile qui ſuis
Ludibrium , & vulgi frementis
Indomito laceratur ore.
Me nec protervis ambiit artibus
Inane jactans obſequium cliens :
Nec vexat armatis paventem
Turbida plebs odiis Tyrannum.
Pax alta ſilvis : gratus & otio
Seſe haud inerti conſociat labor ;
Vilemque dedignata glebam
Mens ſuperos inhiavit orbes.
Abſunt procellæ , fœdaque nubila.
Titane puro candidus it dies ,
Natura dum latè patenti
Pictam aperit faciem theatro.
Nox pura fulget , ſupplicibus favens
Votis , amico fida ſilentio :
Viſumque mites inter umbras
Suavius irradiare Numen.
Heic nulla Siren , blanda freti lues,

Captat doloſo carmine credulum;
Triſtemve contemptu fatigat
Aucupium popularis auræ.
At innocentes undique perſonant
Ruris Camœnæ. Me volucer chorus
Parentis in laudes ſupremi
Excitat, Aligeriſque miſcet.
Totus caducâ ſpiritus eminet
Compage membrorum; ac tenui, fugax
In aſtra, vix filo illigatus
Emicat, ætherioque geſtit
Jamnunc Olympo perpetuam ſibi
Metatus aulam pro fragili casâ:
Paulique & Antonî trophæis
Ardet ovans ſociare palmas.
Seceſſu Eremum Chriſtus ut imbuit;
Sparſit rigentes illecebris locos:
Veſtigia impreſſit, piorum
Magnanimo relegenda greſſu.
Exemplum adoro, nec timidus ſequor.
Regno abdicato ſuave feram jugum,
Deique Barlamique pendens
Lege magiſteriiſque Tiro.

D. RADEGUNDIS

PIUM DIVORTIUM.

ODE V.

QUAS accendit Hymen purpureus faces,
Altæ luminibus non ſine Gloriæ,
Ceu tædas Radegundis
Horret funereas ſequi.
Pignus connubii quem digito annulum
Inſertavit Amor; collaque gemmeum

Ad ſtellata monile,
Nexum mancipii putat.
Ah, victoris Heri ferre gemens juga
(Ferro nec leviùs vincla jugalia,
Auro illuſa, premebant)
Aulamque & thalamum fugit.
Quid, Medarde, moras ambiguus trahis?
Flavas jam ſecuit ſponte ſuâ comas,
Abjecitque ſuperbi
Ornatum diadematis.
Poſcenti dubitas reddere Numini,
Spargunt ætheriis quam Charites roſis
Caſtoque igne flagrantem
Sponſam obnubere flameo?
Quæ conjunxit homo, nunc dirimit Deus;
Nec diviſa ſibi pectora vindicat:
Cordis regna pudici
Certo jam ſolio tenet.
At tu ſollicitâ quò trepidam fugâ,
Clotari, revocas mobilis & ferox?
Conceſſoque receſſu,
Facti cur piget inclyti?
Sta; fruſtra rapido, dure vir, agmine
Fruſtra præcipitas; jamque pedem pede
Urges fervidus, & jam
Injecture manum, advolas.
Deprenſæ fer opem (territa clamitat)
Raptori pavidam ſubtrahe, nec tibi
Vano more ſacratam,
Præſens auxilio Deus!
Arctum vitæ inii, te duce, tramitem:
Auſpex conſilii protege, ſi meos
Nondum exoſus amores,
Sponſe & Rex melior tuam.
Oranti neque abeſt ille viæ comes;

Aſſertamque ſibi prodigio Deus
Silveſcentis amicâ
Sementis latebrâ tegit.
Miratur ſubitas agricola, & ſatu
Effuſas ſegetes. ipſe adeò ſtupet,
Qui, nudus modò, avenæ
Fluctu campus inhorruit.
Hìc, quam Rex calido afflabat anhelitu,
Dilapſam ex oculis & manibus petit,
Inventamque requirit
Oſtento attonitus novo.
Spes fluxas queritur, votaque inania:
Qualis, cervæ inhians, teſqua per avia
Si fruſtrata ſequentem eſt,
Prædæ mœret inops Lacon.
Sic deſideriis æſtuat; &, levis
Ut ſomni vacuâ eluſus imagine,
Rex veſtigia preſſit,
Anceps, vix ſibi credulus.
Longas eſſe manus credite Principum:
Major Longimanos dextera comprimit,
Vallum effingere ahenum
Vel culmo fragili potens.
Tum verò profugam, non ſine Numine,
Franco objecta peti relligio vetat;
Ingentiſque tenacem
Tradit propoſiti Deo.
Illam, ſidereas concutiens faces,
Læto ducit Hymen carmine ſanctior:
Auguſtoque perennes
Jungit fœdere nuptias.
Lectarum trahere examina Virginum
Princeps ardet ovans; Gallica nobiles
Quot non Aula Puellas
Reginæ priùs addidit:

Puris quæ ſaturas rite liquoribus,
Vivo pervigiles lumine lampadas
Sponſi, noctè ſerenâ,
Geſtant ad Superi toros.

ARSENIUS

AB AULA IN SOLITUDINEM
CÆLESTI VOCE EVOCATUS.

ODE VI.

Non ſurda votis anxius, Arſeni,
Dudum fatigas ſidera: ſupplici
Reſpondet oraclum, ſalutis
Ecce viam, reſonans Olympo.
Mirâ per auras voce receptui
Audis canentem? Corda avidus Deo
Præbe loquenti: tum ſequaces
Finge animos, volucreſque greſſus.
Fugâ ſalutem, dum licet, occupa,
Fugâ triumphum. rumpe moras, age,
Aulæ tenaces rumpe nexus:
Collige te, tacitiſque vitam
Manda latebris. Deſere, deſere
Humana, pulchro ſi pius ambitu
Divina anhelas; & vocantes,
I, Superos ſequere expeditus.
Permitte vanis vana, negotio
Curas in uno figere providus;
Vagaſque partes, diſſipatum
Coge animi trepidantis agmen.
Fuge, ô, fugaces res prior, & caput
Actutum iniquis ſubtrahe caſibus.
Hæc ſumma. Jam ſtricto minatur
Threïcius gladio ſatelles,

Ingratus, eheu, nec pueriliter
Dolenſque & audens Arcadius nefas,
Atrox cruentam tiro fraudem
Barbaricâ meditatur irâ,
Peſtem magiſtro. Tu mediis iners
Ceſſas periclis! an fragilis vitri
Splendore deluſus, vel oſtri
Viſum habetem capiente fuco?
Ubique cœcis inſidiæ dolis.
Quid lentus hæres? proripe te fugâ;
Aulæque deſertor, quieto
In te animo penitùs recede.
Labore multo nempe odium paras:
Pœnas amicis tot ſtudiis graves
Accerſis; infauſtoque dirum
Officio extimulas furorem.
Soluta poſtquam debita Cæſari;
Deo viciſſim nunc ſolidum & tibi
Te redde: ſacrabiſque curas,
Nec vacuos pretio labores.
Byzantiorum concilio Patrum
Adlecte fruſtra, nunc melioribus
Vacare conſultis memento,
Ipſe tibi ſapiens Senatus.
Magno Parenti degener, impius
Puer Magiſtro, ſceptra ubi ceperit
Auguſtus, Eoum virili
Imperium moderatus ævo;
Te te ille (quem nunc exitio petit)
Abſtruſum Eremo, nec facilem tegi,
Coletque Legatiſque ſupplex
Thebaïdos celebrabit oras.
Securus illic dulcibus afflues
Æterna quærens gaudia lacrymis,
Majorque fulgens ab receſſu, &
Cæſareos ſuperans honores.

ALOYSIUS GONZAGA
S. R. I. PRINCEPS
Religioso Tirocinio se addicens.

ODE VII.

JAM vincla tandem rupimus aurea:
Tandem beatâ pauperie frui
Conceſſum; & optatas piorum
Jam teneo, mea regna, ſedes.
Mecum eſſe, mecum vivere nunc licet,
Curaſque Olympo tollere, ſordidâ
Terrâ revulſas. Hîc ſilentem
Alloquio Deus ipſe mulcet.
O meta votorum! ô Charitum Domus!
Denſo furentis turbine Tartari
Concuſſa, ſed major procellis,
Arx ſolido bene fixa ſaxo!
Huc evolavi, certus ubi meæ
Nidus quieti. Nec gelido magis
Gaudet fluento, quem per altos
Præcipitem nemorum receſſus,
Monteſque valleſque ignea vis rapit
Cervum, volucri jam ſimilem feram;
Collecta dum torvos anhelo
In colubros ſitis ardet ore.
Non hîc venenis dulcibus ebria
Peſtis, Voluptas. Ambitus exulat,
Doluſque, Luxuſque, & nefandus
Arma Furor quatiens cruenta.
Heu tetra rerum nubila, & horridas
Monſtra inter umbras! luctiferum Chaos,
Quantumque vel Memphi profanæ,

Vel Stygio incubuit barathro!
Æſtu procaci lubrica volvitur
Fortuna : & Aulæ limina triſtibus
Curæ catervatim frementes
Excubiis ſcopuloſa ſervant.
Quò bracteatæ lumina Gloriæ
Offers, tuorum Mantua cantibus
Evecta Cycnorum ſub auras
Dives avis, opulenta natis?
Auguſta cedant ſtemmata, purpuræ,
Faſces, coronæ. Mors Ducibus ferox
Inſultat, extinguens Honorum
Funereâ breve fulgur umbrâ.
Marcere lauros pulvere ſordidas,
Sterni coloſſos, exuviis graves
Fatiſcere arcus, & caduci
Fracta vides monimenta faſtûs.
Victrice felix vel ſolidum manu
Lucratus Orbem; ludibrium hoſtibus
Si mox Avernis, ferreoque
Mancipium recidas Tyranno:
Ventoſa quid te Fama, quid inclyti
Terras per omnes vis juvet Imperî?
Tunc Principem immanes catenæ
Excipiant, rapidæque flammæ.
Suprema jamnunc præcipe tempora;
Occurre fatis : ſubtrahe perfidæ
Te Sortis, ac Lethi minantis
Arbitrio; fragileſque cælo
Reconde gazas. Pignora ſic refer,
Parcos in uſus credita, Numini :
Et ſarcinis acer repoſtis
Arduum iter levior capeſſe.
Calles per arctos ire juvat, pede
Raro notatos. Irriguo micant

Veſtigia Heroum cruore
Per rigidos animoſa ſentes.
Aſpræ laborem meta levat viæ;
Mollit, ſupremo quæ radiat jugo,
Corona rupes. Hâc piorum
Signa gradu ſequar irretorto.
Sceptro abdicato, vile tulit pedum,
E Rege Paſtor: queis onus Imperî
Sedere viſum, Carlomannus
Feſſam humeris ſubiit bidentem.
Regni quid Heres Trinacrii potens?
Suavi coronam poſthabuit jugo?
Sacramque projecto redemit
Pauperiem Lodoïcus auro.
Et tu, Beatis æmule Mentibus,
Ignatiano conſere te gregi,
Gonzaga (tot læto Sodales
Antevolant acuuntque curſu)
Sortem ſuperbam, donaque Cæſaris,
Pericla prudens ſplendida fortiter
Fugiſſe. Fraternis opimus
Caſtilio data præda curis.
Odi coruſcæ inſignia purpuræ,
Dum nuda tingit membra Dei cruor;
Chriſtique me involvo decoris
Sordibus, opprobriiſque jacto.
Jesum togatæ militiæ Ducem
Secuta greſſu magnanimo Cohors,
In bella Tironem recepit
Sidereis agitanda telis.
Non Taurus illam, non Rhodopeïæ
Morantur arces; non Libycæ tenent
Syrtes, nec immenſum utriuſque
Terruit Oceani profundum.
Ignota priſcis nomina ſeculis,

Marchionatu Caſtilioneuſi ceſſit fratri.

Genteſque Chriſti ſub juga barbaras
Vocavit; & pulchro rubentes
Sanguine ovat retuliſſe palmas.
Hæc me, peroſum degeneres moras,
In caſtra blandis imperiis agit
Dux ipſe Chriſtus : cingit armis
Ipſe ſuis, animiſque firmat.

FRANCISCUS BORGIA
AB ISABELLÆ AUGUSTÆ PHERETRO AD IMMORTALIS DOMINI FAMULATUM SE TRANSFERT.
ODE VIII.

EN, quò Terrigenûm Gloria, quò brevis
Majeſtas recidit! Cæſaris, ah, jaces
Conjux, imperii ſidus, & alterum
Aulæ Numen Ibericæ!
Quò fugit ſpecies, quò decus aureum?
Regnans ore tener purpureo lepos,
Spiranteſque roſæ, vivaque lilia,
Et quas jactat Amor faces?
Florentis cecidit purpura gratiæ;
Letali facies diriguit gelu;
Succeſſit placitis horror amoribus;
Nox regale premit jubar.
Dejectam ſolio ſarcophagus tulit.
Heu, qualem exhibuit, quàm ſibi diſparem!
Informem, horrificam vidimus: & gradu
Vix ipſe, atque animo ſteti,
Dum cedit trepidè cuncta retro cohors.
Quam, plenam illecebris antè rapacibus,
Certatim officiis ambiit; ultimùm
Spectare impatiens fugit.

Anceps, attonitus, funereâ metum
Ignoti facie corporis hauſeram,
Monſtri neſcio quid pænè ego credulus
Auguſtæ vice ſubditum.
At mors delicias orbis, & inclytum
Mutarat facie monſtriferâ decus:
Mortis ludibrium regia ceſſerat
Fœdæ forma tyrannidi,
Hoc ergo celebrat nuper Iberia!
Hoc mundus coluit! ſplendidus hinc mihi
Captatus cupidis obſequiis Favor!
Ah, ſortis piget Aulicæ.
O curæ fragiles! ô miſer ambitus!
Nunc, nunc indecoris ſervitii pudet.
Haud ultrà, morituro aſſecla Principi,
Scenæ Borgia ſerviam.
I trans Herculeos, Carole, limites;
Europâ, Libyâ congere laureas:
Non caræ licitum flectere Conjugi
Legem, non tibi, ferream.
Nec vi belligeram Cæſareâ manum,
Nec formidat opes duplicis Indiæ
Mors, terræ ſpoliis & pelagi gravem
Proturbare ſuperbior.
Dum ludos agitat Regia publicos:
Extremum ſolitus carpere gaudium;
Importunus, atrox, in medium irruit
Luctus Lætitiæ chorum.
Et nunc quid putrido pompa cadaveri?
Quid Regum monimenta, & Parius lapis;
Suggeſtuque ſonans proderit arduo
Clari buccina nominis?
Heu ſordes, tenebræ, virus, & infimo
Confundens Proceres triſte chaos gregi
Huc demum recidit Gloria Principum!

Toleti, Inter ipſa Caſtellæ comitia, Imperatoriæq; ſpectacula magnificentiæ. Auguſta extincta eſt.

Injice pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum.
Eccli. 6.

Pulvis pulvere ſolvitur.
At tu quid dubitas, Borgia? quin graves
Maturè pedicas providus excutis?
Mortalis Domini ſi bene pœnitet,
Aulam ſtrenuus evola.
Sacras, eia, volens indue compedes;
Collum rite ſacris inſere torquibus:
Regno ſervitium pulchrius occupa,
Uni vivere amans Deo.

IDEM VIR SANCTISSIMUS

Ex immani ſacrorum ſtrage per Gallias ab Hæreticis edita, mortis cauſam contrahit.

ODE IX.

NON, vagus cæco per operta motu
Cùm quatit terras, neque cùm profundo
Incubat ventus, tumidoque pulſat
Sidera fluctu;
Non ſinu accenſos glomerantis ignes
Montis, aut nubis fragor æſtuoſæ,
Hæreſin fœdo trepidam tumultu
Vincere certet.
Conſcias nec te peragrare viſu
Teutonum gentes jubeo, aut Britannos,
Sæva quos turbis propè funeravit
Dira cruentis.
Cerne civili toties labantem
Galliam motu; ſacra cum profanis
Miſta, diviſos odiis penates,
Oppida caſtris.
Tetra quàm rerum facies! ubique
Ignis & ferrum, pavor atque luctus;
Omne tormenti genus, omne lethi;
Faſque nefaſque.

Phœbi ad occaſum Latio verendus
Ire Legato comes, ac ſalubris
Conſilî notas adhibere juſſus
BORGIA vires;
Franca dum longo terit arva curſu,
Vidit horrendæ monimenta cladis,
Squallidas urbes, & acerba verſis
Rudera templis.
Vidit, heu, labes ſcelerum; ac ſuperbas
Regiæ quondam pietatis aras,
Tunc & informes cinere & favillâ
Planxit acervos.
Corda ſed quantus gemebunda magni
BORGIÆ effōdit dolor, ut, litandis
Fervidus ſacris, laceræ ruinas
Inſtitit ædis!
Triſte ſordentem, ſuperâque dudum
Victimâ caſſam peregrinus aram
Diluit Myſtes lacrymis, & almo
Expiat igni.
Frigidus primùm rigor, inde totos
Ardor invaſit violentus artus:
Concidunt vires, ſuperant propinquæ
Semina mortis.
Febris haud æſtus, ſed Amoris inſtat.
Criminum ſenſu, tragicæque cladis,
Icta mens vaſtum duplicat per ægra
Membra dolorem.
Dum profanatas gemit inter aras,
Hoſtiam cædens placitam Tonanti,
Ipſe procumbit pia conſecrato
Victima fato.

Molles huc aditus patent.
Nec tantùm patiens hîc Deus aſpici,
Umbris lumina temperat:
Tractari facilis, quin etiam cibi
(Mirum !) & vitigeni modo
Dignatur laticis faucibus excipi.
Sed quanquam placidus vocat,
Tantæ mens pavitat conſcia gloriæ.
Allapſos medius choros
Inter Cælituum Borgia conſtitit,
Sancti carminis æmulus
Chriſti concelebrans ſplendida munera.
Cæſo & Myſta litat Deo;
Vivo perpetui, quotquot agit dies,
Agni funere paſcitur,
Et ſe nectareo ſanguine proluit.
Hinc cæleſtibus ebrius
Fluxit deliciis, incaluit rogis.
Docta pictus Amans manu;
Ipſa nunc etiam flagrat Imagine.
Phœbeum veluti jubar
Exceptat nitidos in ſpeculi ſinus,
Ac vibrantibus obvia
Incendit rutilans fulguribus chalybs.
Sic hauſto penitùs Deo
Ardores oculis ſidereos refert;
Spectantumque, Pater pias
Transfuſis animas urit amoribus.

EJUSDEM

APOSTOLICÆ CONCIONES,

AC LIBER

DE RATIONE CONCIONANDI EVANGELICA.

ODE XI.

Borgia poſt initam ſocietatem, in Ognati Eremum ſeceſſit, quoad prodire ad uſum Proximi juſſus eſt à S. Ignatio.

TUMULTUOSÆ, BORGIA, palmifer
Deſertor Aulæ, jam latebris diu
Collectus, umbroſoque gaudes,
Ah, nimiùm tacitus receſſu.
Lojola quò te Numinis evocat
Interpres, i nunc Actor idoneus;
Sacroque maturus labori,
Magnificis operare curis.
Orator alti fervidus eloquî,
JESUM ſecutus, perge, age, publicæ
Inſta ſaluti. Corde regnans,
Ore ſuos Amor edat ignes.
Poſtquam profanæ fulgura Gloriæ,
Fumos & Aulæ Gratia diſpulit;
Jam Cælitum arcanis paratus
Colloquiis, adytiſque ſancti
Prodit Lycei BORGIA, Numine
Accenſus; & Fax ſidere clarior
Per templa ſublimis coruſcat,
Dulce jubar, validumque fulmen.
Ut atra latè nubila diſcutit,
Et pigra inertis frigora ſeculi;
Summoſque & imos victor urget,
Voce potens operâque Myſtes!
Adhuc per Orbem vivida vox ſonat;
Perenne chartis eloquium viget,

Ardenſque lucenſque, & ſalubri
Arte oculos animoſque captat.
Cæleſtis ô quâ vi Sapientiæ
Conferta doctos Mens peperit ſatus,
Flammâque permiſtos, & almæ
Nectareo Pietatis imbri!

ODE XII.

Augusta quiſquis ſcandere pulpita
Moliris, en quid Borgia prædocet
Orbis Magiſtros, Chriſtiani
Eloquii generoſus Autor.
Aude vocantem rite ſequi Deum;
Sancto ſed aude ſollicitus metu,
Fatale-ne munus capeſſas
Degeneri periturus uſu.
Amoris ardens Spiritus excoquat
Sparſura voces ætherias labra; *Iſaiæ 6.*
Ceu Vatis Hebræi piavit
Ora ſacer taciturna carbo.
Jam, tanto adornans debita muneri,
Oracla Cæli conſule, & intimos
Scrutare Divini receſſus,
Agno aditum reſerante, Verbi. Agnus Librũ aperit ſignatũ. *Apoc. 5.*
Æternum adorans Lucis adi Caput;
Pioque ſupplex antè ſilentio
Vincens Tonantem, diſce fando
Dura virûm exuperare cordà.
Ne blanda fallat fortè licentia
Gaudentem acutis ludere ſenſibus,
Patrumque Doctorumque certo
Pura teras monimenta greſſu.
Et lingua cordi concinat, & manus
Reſponſet ori. Sic animos movet

Ultro ſequaces, qui decoris
Verba præit ſpecioſa factis.
Væ, qui paventes imperioſior
Mentes fatigat; non tolerabile
Collo quod imponit gementum,
Stringere onus digito refûgit.
Tibi ipſe, crebram qui loqueris Crucem,
Primùm ſeverus, moribus afſere
Præcepta; doctrinamque vitâ,
Delicias metuente, ſanci.
Errore vulgi quid Logodædalos
Conflata paſcit Fama, crepantibus
Bullis tumentes? Quæ recenti
Verba nitent operoſa fuco,
Texunt caducis non ſine floſculis:
Euripus aut quo more reciprocas
Alternat undas, æſtuoſo
Sollicití trepidant recurſu.
Deo obſtrepentes, plaudere amant ſibi:
Arguta ut æris cymbala tinniunt;
Vanoque deluſi laborant
Aucupio fugientis auræ.
Divis honorem tu ſolidum refer,
Committe fructum. Quid rigui juvant
Sermonis imbres, ni benigno
Creſcere dat Genitor favore?
Hinc omne munus. Tu ſacra deſerens
Theatra, planctus plauſibus antefer;
Cordiſque & oris luctuoſo
Concipe diſſidio pudorem.
Sic ipſe ſuetus, dicere ſic doces
Jam ſeclo abacto, moribus è ſuis
Præcepta ducens, actuoſi
Splendidus eloquii Magiſter.

ODE XIII.

QUAM læta amico Numine copia
In ſancta crevit pulpita, BORGIÆ
Sacras per Artes! at Quirinæ
Gloria deliciumque Suadæ,
Longè unus omnes inclytus anteit
OLIVA, tanto par ſubiens Duci,
Par Urbis æternæ theatro;
Ipſe ſuum decorare munus,
Suggeſtu in Orbis principe, nobilis:
Dictiſque rerum pondera ſuſtinet;
Ac frugis æternæ Satores
Voce Patres animoque reddit.
En, qui coruſco vivus & efficax
Ab ore ſermo! corpore nec ſilet
Spectata majeſtas agentis;
Perque oculos, avidas & aures,
Romæ ſubactis cordibus influit
Vis alma, miris obſita gratiis:
Chriſtique Legatus, Magiſtro
Digna ſonat, rutiloque Cœtu.
Et jam quaternas Pontificum Eloquens
Regnat per Aulas, liber & arduus
Cenſorque, Virtutumque Præco.
Fida Libri documenta ſervant,
In concionem excurrere Gentium,
Fructumque latè fundere ſeduli.
OLIVA ſeclis audiendus
Sic ſtabili eloquio perorat.
Divum, nec uno munere, ſed magis
Virtute & alto pectore BORGIAM
Succeſſor explet, cui dicatos
Toto agitans præit Orbe cultus.

Joan. Paul. Oliva, Societatis Jeſu Præp. Gen.

Concionator Apoſtolicus ſub quatuor Pontificibus.

Jam plures Tomos edidit ſuarum in Sacro Palatio Concionum.

S. Borgiæ ſolennes honores paſſim habendos curavit, & ipſe Romæ quàm ſplendidiſſimos exhibuit.

SOLITUDINIS MIRACULA.

ODE XIV.

OH e canoras parcite, parcite
Jactare nugas, vos quoque transfugæ,
Sacroſque ſeceſſus relicto
Carpite nunc Helicone, Vates.
Quid fabuloſi laurea Cynthii,
Cyrrhæve fontes? quid bifidus juvat
Parnaſſus, & Bacchi corymbis
Luxurians ederiſque ſilva?
En, hoſpitali biſgeminus jugo
Chorebus aurâ vaticinâ ſonat:
Rubus ſereno floret igni;
Nectarei ſaliere fontes:
Quos non feroci Pegaſus ungulâ,
Præpes Meduſæ filius extudit;
Moſæa ſed virgâ potenti
Elicuit manus, & ſubactis
Mellita duxit flumina rupibus.
Sancto tubarum, pro tenui lyrâ,
Auditus olim monte clangor,
Et Superi tonitru loquentes.
Eamus. hàc ſe ſtelliferæ via
Pandit Sionis. Barbara Mempheos
Dum vincla, & immanem cataſtam
Iſiacæ fugerent catervæ;
Per ſola caram progeniem loca
Vindexque ductorque auſpiciis Deus
Vocavit. ardenti coruſcus
Aliger antevolat columnâ.
Paratu inempto roſcida Cælitum
Annona miras aſſiduè dapes,
Latéque conſtratâ pruinâ

Omnigenum explicuit ſaporem ;
Quæſitam opimæ dum Chananæidos
Sedem capeſſant, & proavis humum
Pactam coloni, quos ſacrandæ
Arx Solymæ, nova regna poſcunt.
Vaſtas ut inter mellea copia
Lymphiſque arenas ſuavibus & cibis
Ultro affluebat ; ſic Eremum
Myſtica nunc ſatiat Voluptas ;
Vivæ beato cautis ab ubere,
Venâ perenni, purpureus latex,
Cæloque decurrens aperto
Ambroſii ſeges alma roris.
Quo te, piorum, carmine proſequar,
Magiſtra vatum ? blanda ſilentia,
Voceſque adorandas, & aulis
Aſſyriis potiora teſqua ?
Tu caſtra Divûm, tu ſuperas domos ;
Tu nube amictum Legiferi jubar ;
Oracla tu ſortis futuræ
Pandere, fatidiciſque mentem
Afflare gaudes oribus entheam,
Terriſque & aſtris ſplendida jungere
Commercia, & miſtis paciſci
Dulce Viris Geniiſque fœdus.
Hîc commeantes aëriis videt
Scalis Miniſtros Regis Olympii,
Sacroque ſubluſtres Jacobus
Alloquio fruitur per umbras.
Flammâ innocenti ſidereùm micans,
Sancta hæc, profano nec temere gradu
Calcanda tellus. hîc Tonantis
Abramiæ data jura genti.
Congreſſu amici Numinis unicè
Auguſta Moſes in penetralia

Petra autem erat Chriſtus. 1. Corinth. 10.

Admiſſus, arcanoque corpus
Verbo inhians animumque paſcit.
Elias. 3. Reg. 19. Quid ille Horebi ſaxa biverticis,
Non uſitato jam profugus metu,
Moſi ſecundus ſcandit Heros?
Diam avidâ bibit aure vocem.
Immotus atro turbine conſtitit,
Illæſus igni. ſed tenuis virum
Collegit auræ, poſt fragorem,
Sibilus, horribilemque motum.
Hîc fata Regum præſcius accipit,
Graveſque caſus; ſceptra nocentium
Transferre, & ultrices tremenda
Juſſus ad arma ciere dextras.
Carmeli opacas incoluit ſpecus,
Claudens, recludens imperio polos:
Idem axe flammato triumphans
Per rutilas equitavit auras.
Deſerta quondam perſonuit loca,
Flavi æſtuantem concutiens plagam
Jordanis, inceſtique Regis
Delicias populique labes,
Baptiſta vivo percitus impetu,
Vocale fulmen. quo Domini viam
Sternente, mox luſtris ferarum
Ætherius latitavit hoſpes.
Mox & latentis prodere Numinis
Verſo emicantem corpore gloriam
Dignatus, inſuetam profanas
Haud ſpeciem induitur per urbes,
Secreto amicè credita Thabori
Spectacla verſi corporis; & nivem
Candore, fulgentique ſolem
Viſus honos ſuperare formâ.
Quot plebis illum millia in avios

Secuta

Secuta ſaltus, dum placidis trahit
Ab ore pendentes catenis
Chriſtus, & immemores ciborum
Sacris voluptas eloquiis alit!
Partes in omnes almus iit favor;
Novoque cæleſtis beavit
Cura gregem ſubeunte paſtu.
Caſtis Eremum Sponſus ad intimam
Mentes ineſcans ducit amoribus;
Cordique, ſummoto tumultu,
Lenibus inſinuat ſuſurris.
O ſilvæ! ô umbræ! dulcia gaudia,
Tuti receptus, hoſpitibus ſacris!
O antra, cantandiſque in ævum
Splendida prodigiis theatra!

Lactabo eam, & ducam eam in ſolitudinẽ, & loquar ad cor ejus. Oſee 2.

D. IGNATII LOIOLÆ
CONTEMPLATIO ET LACRYMÆ.

Quàm mihi ſordet Terra, dum Cælum aſpicio!

ODE XV.

UT noctilucas purpureo faces
Accendit igni Veſper; & humidis
Sublapſus umbris corda mergit
Victa Sopor, reſideſque ſenſus:
Summas domorum clam pius occupat
Loiola fauces, unde micantium
Suſpectus aſtrorum ſequaces
Longè oculos animoſque paſcat.
Atque heic ſereno pervigil æthere,
Stellata mundi cæruleo ſupèr
Dum ſcena verſatur theatro,
Miſſilibus petit alta votis.
Rimis Olympi dulce flagrantibus

Sionis arces ſublegit igneas ;
Ardetque cernendo , & beatæ
Sedi inhians lacrymatur exul.
Sic illa puri nectaris artifex
Stillare fornax vi tacitâ ſolet :
Liqueſcit arcano roſarum
In lacrymas vapor actus æſtu.
Quos , Tutor Ales , lucida fervidæ
Ad templa perfers mentis anhelitus ,
Dum corde conceptum refundit
Parturiens oculis amorem !
Hic ille fons eſt , unde volubili
Malas inundant flumine lacrymæ :
Quos aureâ exceptat Miniſter
Sidereus paterâ liquores.
Cæleſtem ad aram rite preces pio
Fletu natantes libat , & arduum
Mulcet Tonantem. Fons viciſſim
It nivei pede pulſus Agni.
Largo clientem Gratia proluit
Illapſa ductu. Proh ſacra gaudia ,
Rogique vivacis voluptas
Ambroſio ſociata nimbo !
Nunc ima terrarum , & lacrymabiles
Rerum tumultus deſpicit editæ
Ab arce mentis , & caduci
Fata Pater miſeratur Orbis.
Quàm fœda gentes Cimmeriæ premit
Imago noctis ! terrificæ fremunt
Cœciſque inhorreſcunt procellis ,
Monſtra ſinu glomerante , nubes.
Væ , quàm æſtuoſo gurgite turbidus
Euripus , aut quæ vorticibus rapax
Charybdis , aut puppes viroſque
Scylla avidis lacerans moloſſis !

Jam Bella multo ſordida ſanguine,
Fideſque caſtris & Pietas procul
Fugata. fas verſum nefaſque,
Flebilibus ſubiere formis.
Heu bruta avari Mygdonidæ fames,
Ac Tantaleæ ludibrium ſitis,
Faſtuſque veſani Gigantum,
Et Paphiæ mala blanda peſtis!
Hinc illa magni nauſea pectoris;
Hinc ille fœtor, nec tolerabilis
Sentina, terrarumque ſordes;
Hinc oculis lacrymoſus imber.
O læta Amori balnea, Lacrymæ!
O criminoſis mœſta piacula
Terris inundate, ô decoræ,
O liquidæ tereteſque gemmæ!
Non myrrha tales, non Phaëtontiæ
Pingui Sorores cortice lacrymas
Miſere, geſtandos honores
Auribus Italidum ſuperbis:
Turis calentes non ita lacrymæ
Fragrant Sabæi: non ita ſuavibus
Fecunda, pendendis & auro,
Balſama dant lacrymis odorem:
Nec tam nitentes roſcida lacrymas
Aurora fundit. Naufragiis licet
Petantur, Indis viliores
Concha parit generoſa baccas:
Ergo perennes currite lacrymæ,
Ignatiani flumina gaudii,
Sulcate malas; perge ſancto
Diluvies pretioſa luctu.
Terris amaras det lacrymas Dolor;
Dulces Olympo det lacrymas Amor,
Igni remiſtas. Quàm diſertæ

Pondus habet pia lympha vocis !
Quin, prodigorum torrida luminum
Fluenta, curſum ſiſtite, ſiſtite.
Vultu quid exeſo canales
Mobilibus ſecat unda rivis ?
Ah, ne intuendo ſidera, lynceam
Stagnantis ignis vis aciem obruat !
Extincta ne gentes ſalutis
Aſtra fleant, vigileſque flammas !

LYRICON
LIBER III.
VARIIS CONTEXTUS ARGUMENTIS.

ROMÆ SANCTÆ CONSPECTUS
AD CLEARCHUM IN URBEM PROFECTURUM.

ODE I.

IBIS Quiritum nobilis advena,
Clearche; Thybrimque, Oceano diu
Latéque regnato tumentem,
Velivolâ ſuperabis alno.
Theatra, Circos & Capitolia
Vulgus requiret: Cæſareas domos,
Arcus triumphales ſtupebit,
Marmoreæ monimenta Romæ.
Te Chriſtianæ inſignia Gloriæ,
Urbiſque Sanctæ Relligio potens
Defiget ardentem, ac profanos
Magnanimum ſuper ire faſtus.

Cælo propinquis ardua turribus
Delubra, & arces; nec minùs & ſpecus,
Armata dum ſævit Tyrannis,
Chriſtiadûm latebras, tueri
Juvabit. illinc ſcilicet entheus
Afflatur horror pectoribus piis;
Dulceſque Cryptarum tenebræ
Sidereos jaculantur ignes.
Vicos per omnes quæ loca nobili
Adhuc rubeſcunt ſanguine, conſciam
Mentem remulcebunt, & annos
Nil metuens Fidei trophæum.
Heic (dicet hoſpes) quadrifidâ trabe
Pronus pependit Janitor ætheris:
Cervicis heic Pauli reciſæ
Tergemini micuere fontes.
En, curioſis dulce labris, age,
Liba fluentum. nam memori latex
Lactis ſaporem ſervat undâ
Virgineus, liquidumque nectar.
Ferro heic tremendus ſanguineo ſtetit,
Dum peſtis Vrbem perſurit, Aliger;
Sed blandus objectâ Mariæ
Effigie, veneranſque ceſſit.
Hanc (Exquilino templa ſubis jugo)
Hanc ipſa tantis molibus aream
Deſcripſit, Auguſtique mirâ
Virgo avidos nive fregit æſtus.
Gaudens Agrippæ, nunc melioribus
Sacris dicatum, viſere Pantheon,
Magnæque perſolves Parenti &
Purpureis tua vota Divis.
Congeſta acervis lipſana Martyrum,
Theſaurus ingens, corpora barbaros
Experta tortorum furores,

Jamque ſuis ſacra membra pœnis.
Auroque gemmiſque oſſa micantia
Videbis, olim quæ ſibi maximus
Repoſcat æther, ac beatis
Corporibus nova fundat aſtra.
Quæ Vaticanæ lumina Regiæ!
Quantus benigno ſidere Pontifex
Affulget! I ſacris, per Alpes,
Auſpiciis, pelagove Thuſco.
At te ille, partes qui Ducis ac Viæ,
Sanctis & idem meta laboribus
Merceſque, geſſit, rite Chriſtus
Soſpitet, incolumemque reddat.

SAMSON MORIENS.

ODE II.

LUMEN Heroum, populique * *Solem*
Non ego intonsâ rutilum juventâ
Concinam, oraclo præeunte, Cæli
Nobile munus.
Ut puer miro generoſus ortu,
Robur immenſum, neque fabuloſis
Viribus fictiſque minor Gigantum
Geſſerit auſis;
Corde cæleſtes ſimul hauſit auras,
Entheo jam ſeſe, hominemque ſupra
Impetu aſſurgens, penitùs recepti
Numinis inſtar.
Ut feri ardentem catulum leonis
Verus Alcides, avidumque prædæ
Fregerit nudis manibus, tenello
Molliùs hœdo.
Ut Palæſtinas acies, rudentis
Fortè maxillâ pecoris repertâ

* Ea ſubjecta notio eſt Samſonis nomini.

Straverit, viſus trifidi rotare
Fulminis arma.
Limpido victrix mola, poſt cruorem,
Fonte manavit : cibus & voraci
Belluæ innatus; maduêre ſævæ
Nectare fauces.
Flamma ceu ſtuppas, inimica funes
Vincla diſſoluit; mediâque clauſus
Urbe, ferratas rapuit revulſo
Cardine portas.
Nil moror vitam : Lyricis ſonari
Dignior Muſis, animæ ſuperbæ
Prodigus Samſon bene laureatâ
Morte triumphat.
Hinc procùl mœſtæ foliis cupreſſi,
Hinc ſepulcrales procùl eſte taxi;
Funeri lectas merito, Camœnæ,
Reddite palmas.
Næniæ, ac fœdi procùl ite planctus :
Debitam, Hebræi, celebrate pompam
Vindici magno, & memorem ſepulcro
Sculpite laudem.
Alta concuſſis graviter columnis
Tecta ſubvertit : malè feriati
Hoſtis immani jacuit ruina &
Strage ſepultus.
Patriæ Aſſertor, ſterili ſacratus
Matris ex alvo, Domitor ferarum,
Gentium Victor, Juvenis doloſo
Captus Amori;
Lucis extincto velut orbe Titan,
Sidus Hebrææ columenque gentis
Sordet; & Cœcus, velut umbra magni
Nominis, horret.
Interim feſtis epulis calentes

Et Palæſtini Proceres, & omnis
Vulgus, infandi quatiunt tumultu
Carminis auras.
Audiit Samſon (neque enim tueri
Erutis fas eſt oculis protervæ
Gentis inſultus: ea ſola diræ
Gratia noctis)
Audiit vulgi ſtrepitum, & profanas
Principum voces. celebris Dagoni
Hoſte captivo reboat per alta
Templa triumphus.
Ah miſer quantos animo furores
Concipit Samſon! ſubit ira juſto
Gaudia inviſæ maleſana turbæ
Vertere luctu.
Ille præreptum vacuis Olympum
Orbibus quærens; Deus, Abramææ
Gentis ô Cuſtos, ait, ô, precantem
Reſpice Cæcum!
Triſte fatalis ſpolium capilli
Perfidæ tonſor Dalilæ miniſter
Abſtulit, ſancto ſimul & capillo
Penſile robur.
Cum comâ primæ cecidêre vires;
Nec queror: turpis meruit libido,
Qua lupæ demens potui verendas
Prodere leges.
Sed vides, quanto fremitu protervus
Hoſtis inſultet? Tua, cæciores
Barbari Cæcô, ſuperata mecum
Numina plaudunt.
Redde nunc, oro, placidus priores
Redde mî vires. duo rapta vultu
Lumina informi tuus ultor unâ
Clade rependam.

Jam profanatus vetito capillus
Forfice increvit; veteriſque floris
Rurſus amiſſum decus expiato
Vertice ſurgit.
His ubi cælum tacitus querelis
Flexit & votis, miſerandus alto
Corde ſuſpirans, petiitque feſſis
Otia membris:
Vincla tum laxat, geminæque Cœcum
Admovet ductor facilis columnæ:
Hinc & hinc prenſas medius columnas
Propulit Heros.
Cum Philiſtæis moriamur, inquit.
Subrutis ædes cecidere fulcris:
Solvitur caſus tragici voluptas
Comica luctu.
Cantus in diros abit ejulatus:
Intremit tellus, tonat æthra, fanum
Clade cultores pariter Deumque in-
volvit inanem.
Unde ludentem peritura Cœcum
Turba ſpectabat, labefacta vaſto
Porticus ſecum tria cum fragore
Millia traxit.
Hoſtium oppreſſus cecidit ruinâ
Lætus; ac plures moriens peremit,
Quàm priùs, vivens patriæque pugnax
Straverat ultor.
Quid gravi eliſum, pia turba, caſu
Quæris, inſanos removens acervos?
Erutum fruſtra patrio laboras
Ferre ſepulchro.
Publico Samſon tumulo potitus,
Splendidè horrendo tegitur trophæo.
Gratior nuſquam locus eſt: perempto
Incubat hoſti.

STEMMA RAMBOLLIETANUM
LUDOV. ELISAB. ANGENNIÆ
S. STEPHANI REMENSIS ANTISTITÆ.
ODE III.

AURO ſuperbam vidimus Arborem,
Regnare ſilvis, hoſpitio ſacram
Cultuque Vatum: bracteatis
Fulget honos pretiumque ramis.
Hìc ſcena latè multiplicem explicat
Auguſta pompam: nominibus ſonant
Inſcripta magnis, & decoro
Luxuriant folia ampla faſtu.
Quot regiarum inſignia torquium!
Quot ſceptra pendent Martia, & inclytæ
Gemmis coronæ! quæ trophæi
Inſoliti facies coruſcat!
Laurumque palmamque & Libanitidem
Viciſſe cedrum nobilis emicat
Arbos, & aſtris invidendum
Jungere amat generoſà florem.
Non tanta dites Heſperidum plagas
Beavit arbos: non Dryadum hæc domus,
Cùm Graja Nymphas fabuloſo
Inſereret nemori vetuſtas.
Angennianæ Stemma propaginis
Agnoſco, & altæ lumina gloriæ,
Stirpemque * Regalem, nec unquam
Degeneres Atavis Nepotes.
Eſt *, cui ferocis regna Poloniæ
Henricus abſens credidit. Huic, Patens
Tutorque Muſarum, ſupremi
Ferre dedit monimentum amoris

* A D. Ludovico ducta materna linea.
* Nicolaus March. Ramboll.
Jacob. Angen. Francisco I. cariſſimus

Franciſcus, ingentem edere ſuavibus
Angennî in ulnis Rex animam libens.
Hic Carolum Gallis Amores
Fingere Deliciaſque viſus;
Idem Viennam primus, & additum
Delphina Francis flectere liliis.
Nec Vaticano * Præſul oſtro
Defuerit lituoque clarus.
Armis tremendos, conſilio graves,
Fecunda Virtutum & Procerum Domus
Diffudit Europam per omnem,
Bella manu, placidave Pacem
Linguâ ferentes. Jam rapidus ruit
Per tela & ignes per medios Leo;
Vaſtâque Nortlinguæ ſub arces
Strage fremit juvenilis ardor.
Immite fatum! ſic decuit tamen
Cæſorum acervis grandibus hoſtium,
Tuoque, Piſani, trophæo, &
Purpureo incubuiſſe letho.
Ramos per omnes vivida ſtirps agit,
Ille, ille, gentis Borboniæ caput,
Rex Divus, æternoque frontem
Sideream redimitus igni.
Ductu perenni per memores iit
Transfuſa faſtos gloria Principum,
Rambollietos nuptiali
Fœdere conſocians Penates.
Antiſtita ex quo Maxima ſanguinem
Decuſque traxit, candida virginis
Puella regnatrix catervæ,
Jam Supero bene pacta Regi.
At, quam ſuperbo Montoſides jugo
Nuptam revinxit, magnificas ſoror
Aulæque Parnaſſoque curas

Joan. VI. Remboll. Caroli VI. Regis Gubernator &c.

* ... Epiſc. & Cardin.

Leo Angenn. Marchio Piſanius.

Dividit, ingenioque regnat.
Spes adminiſtrat Julia publicas;
Et, qui volentes per populos dabit
Mox jura, Delphinum gubernans
Imperio tenerum elaborat:
Cæleſtis Agni dum niveum gregem,
In arva læto roſcida nectare
Colleſque tendentem Sionis,
Agmine liligero puellas,
Eliſa ſanctis imperiis regit,
Auſa & faventem linquere Regiam;
Puroſque vive paſcit igni &
Dulcibus illecebris amores.
Eliſa felix, quæ popularibus
Majora votis pectore fervido
Concepit; inſultanſque terris
Ætheriâ volitat ſub Aulâ!
Nec verò amicos interea fugit,
Digna eruditæ Progenies Domûs,
Caſtoſque Muſarum lepores,
Et pretiis animos laceſſit.
Sic & flagrantes Aligerûm choros
Cantu frequentat conſona myſtico;
Dextrâque mortales Camœnas
Munificâ ſtimulare gaudet.

Dux Montoferia, De phini primùm Gubernatrix &c.

ANGELO TUTELARI.

ODE LV.

QUISQUIS es, Cæli genus & Sionis
Fulgidæ Civis, volucerque terræ
Hoſpes, aſpectum fugiens, & idem
Clarior aſtris;
Purior flammâque animâque, Princeps
O Peregrini Comes, exuliſque

Dulce ſolamen, pavidi benigne
Tutor Alumni!
Horridos inter, mala noſtra, caſus
Degis & luctus; at ubique felix,
Læta dum excelſi facie Parentis
Lumina paſcis.
Interim umbroſis metuenda turbis
Caſtra metaris vigil, & Clientem
Plurimus vallas, placidâque curâ
Providus ambis.
Lumen obſcuræ, gelidæ calorem
Admoves menti: Dominoque vota
Offerens ſervi, pretioſa velox
Dona reportas.
Sic ama, ſemper ſtudiis probari
Corporis præſens animique Cuſtos;
Neu parum grati vitiis repulſus
Cede Clientis.

ANTHOMANIA,

SIVE IN SUMPTUOSIORES FLORILEGOS

ODE V.

LUXU quis hortos Aſſyrio furor
Ornare? pictis errat in areis,
Vanoſque venatur Colores
Ambitio maleſana Florum.
Venalis auro bulbus, & improbo
Cultu ſuperbit. quin pretium ſupra,
Cenſuque jam major Tulippi
Forma fugax, folio caducus
Marcente fulgor. Quam cupidi tamen
Labore tanto Florilegi, roſæ
Oſtro priorem, liliove
Extuderint ſpeciem nivali?

Faſtidioſis nempe oculis placent
Non pulchra, ſed quæ rara. nec exteram
Gentilis æquet Flora Chlorin.
Barbaries peregrina, laudis
Pars prima rebus. Vertere dædalo
Molita Naturam ingenio manus,
Corrumpit; & multam per artem
Monſtra parit variante ludo.

ANTONIO VERJUSIO S. J.

Cùm de laudatiſſima Vita D. FRANCISCI BORGIÆ, à ſe editâ, demiſsè ſcripſiſſet ad Celſiſſ. Principem FERDINANDUM Epiſcop. Paderborn. Coadjut. Monaſter. Epiſtolâ Nuncupatoriâ Carminum in eundem S. BORGIAM.

ODE VI.

PARUMNE claris aucta laboribus
Æterna magni gloria BORGIÆ?
Nec Vita, quæ tanto per Aulam,
Per populos celebrata plauſu,
Explevit acrem, quo Pietas flagrat,
Divinæ amorem laudis? & inclyta
Supplere, VIRJUSI, Camœnis
Hiſtoriæ monumenta curas!
Tot iſta florens charta leporibus
Nec [illegible]t renidet; tot radiis micans
Inſignis, auguſtoque cultu,
Charta ſacris opulenta gazis?
Quàm læta Virtutum enituit ſeges
Doctæ beato munere copiæ,
Rerumque majeſtas amicâ
Eloquii decorata pompâ!

Cælo Miniſter dignus & Artifex
Aſtra elaboras ; aurea lumina,
Puraſque in Herois coronam
Texto acuis rutilante flammas.
Pulchro eruditas fers operi manus,
Jam laureatas, jam meritis graves,
Notaſque Divis : & ſequaci
Scripta volant numeroſa Famâ.
Dudum Nobletzi ſplendida grandibus
Factis, & ingens Armoricæ decus,
Auctore facundo ſtupentes
Vita oculos animoſque cepit.
Et ſecla vincet. par Superis tamen,
Romæque faſtis debita, BORGIÆ
Prælusit, immenſæque Vita
Stravit iter bene victa laudi.
At tu, ſacrato mentis adhuc calens
Partu, labores longâ alios viâ
Ordiris : & Fratri ſagaces
Egregio ſociare curas,
Rhenique ad oras tendere Regio
Urgente miſſu ; non tacitæ magis
Natum Minervæ, quam potentem
Conſiliis, habilemque rebus,
Scriptorque & Actor nobilis exhibes ;
Illuſtris ardor quà rapit obſequî,
Sacroque ovantis Marte Regis
Auſpicium, Fideique cultus.
Tibi per Aulas, caſtraque Teutonum,
Juncta Arte Virtus. fœdera Principum
Tractare ſolers, rite cauſæ
Interea Superûm allaboras.
O te beatum, Neuhuſiâ datur
Cui FERDINANDUM viſere regiâ,
Numenque Vatum, ſanctiuſque

Animo

Aonio penetrale fano!
Illic ſaluti (vera refers?) meæ
Inter remiſtas attabalis tubas
Libaſtis; abſentiſque tantas
Nomina perſonuere menſas;
Dum ſumptuoſo lætior Hoſpites
Honore Princeps accipit; ingenî
Lepore, doctrinâque claros
Largus amat celebrare Fratres?
Hunc tu Patronum concilias mihi;
Et cujus autor, teſtis idoneus
Favoris, huc illo ſuperba
Creber agens Helicone dona.
Quæ digna tali carmina gratiæ
Olim rependam? Nec placitæ modus
Benignitati. jam nitentes
Præla typos operoſa verſant:
Jam dedicato littera carmini
Præfixa; laudes nec modò Principis
Collegit, indignum ſed amplis
Accumulat titulis Poëtam.
At fortè ſi me Caſtalias placet
Efferre in arces; parce modeſtiâ
Gaudens iniquâ, cur te ab aſtris
Sponte humilem redigis ſub umbrâ?
Ingratus, ah, Famæ obſtrepis, & ſacris,
Suggeſta volvunt quas pia, laudibus.
Non antè ſat notus (Quirino
Vel meritum celebrante ritu)
Donec ſtupendæ lux nova proderet
Arcana Vitæ; Borgia jam tuus
Triumphat: & Præco per alta
Templa frequens tua dicta jactat.
Qualem ipſe narras olim habitum rudi
Cultumque Vitæ, magnanimi datum

JOIOSÆ * iu uſûs, dum priora ad
Caſtra dolo revocat ſalubri
Subletus armis egregium Ducem,
Librique formâ pellicit extimâ;
(Ridebat, encauſtoque picta,
Et ſolido radiabat auro)
Talem, elegantis mirum opus ingenî,
Nunc Vita læto ditior ubere,
Majorem & ornatum requirat
Digna oculis manibuſque Regum.
Tunc, noctis inter fida ſilentia
Perlectus, exemplo acer & efficax,
Non ſponte deſertas, ſed ultrà
Immemorem repetiſſe partes,
Liber ſubegit, relligioſiùs
Merere Chriſto; delicias, opes
Calcare, FRANCISCIQUE dura
Signa ſequi, rigidaſque leges.
Palmaris & vis ardua BORGIÆ
Quem non caducas res ſuper efferat,
Crucíſque vexillo advolantem
Sidereos agat in triumphos?

* Ducis & Mareſcalli Franciæ, ad Religioſum Ordinem ex lecta D. Borgiæ vitâ, receſſi

D. CATHARINÆ VIRG. ET MART. ODE VII.

QUAM tibi ſtruxit, CATHARINA, tortor
Machinam ſævi tragicam doloris;
Te, Triumphalis Rota facta Currûs,
Invehet aſtris.
Tu Sophos faſtum ſapientiamque
Dedoces falſam: neque te Magiſtrâ
Diſcere ignotum puduit Tonantem, ac
Morte fateri.
Poſt feros victi gladios Tyranni,

Dote pœnarum locupletem, & olim
Annulo pactam ſociat volenti
Pronuba Nato. Deipara.
Luſtrica inviſum patriæ colorem
Unda purgavit priùs : at pudico
Lacte nunc lotæ Genii volantes
Funera curant.

DE TRAGOEDIA,

AD JULIUM HIPPOLYTUM MENARDERIUM ACADEMICUM, SACRIQUE CUBICULI LECTOREM;

Cùm eam Poëtices partem doctiſſimo elegantiſſimoque opere illuſtraſſet.

ODE VIII.

REGINA longo turbida ſyrmate
Verrit theatrum. Non calido coma
Vibrata ferro, non odorum
Aſſyrio madefacta rore.
Nec forma mendax, ſplendida nec genis
Venena. vultum caſtus habet decor,
Miſtus dolori. pars decôris,
Ipſe dolor : placet ipſe luctus.
Fortuna ſævo quidlibet inſolens
Peccare ludo, funeream movet
Scenamque, famoſoſque caſus,
Et Procerum revoluta fata.
Terror per omnes it cuneos virûm,
Utcunque pœnis culpa ſequacibus
Urgetur : effuſuſque Mœror
Corda quatit, lacrymaſque miſcet.
Ut rerum hiantem mirus amor tenet
Paſcitque turbam! jamque alacrem ſtupor

Plauſum repreſſit. Ne loquaces
Cruda Sophi documenta jactent.
Gentes Poëtæ blandiùs edocent,
Moreſque purgant. Hinc tibi laurea
Surgit, Menarderi, perennis,
Dum Tragicæ vitiis Camœnæ
Severus obſtas. Corduba nec ſuum
Cenſuræ alumnum turgida ſubtrahit,
Pingue & peregrinum ſonantes
Fundere quam memorant Poëtas.
Vecors recluſo quid gladio parat
Noverca, & artus Hippolyti ſuper
Effuſa? probroſone caſtum
Sanguine commaculat cadaver?
Phædræ otioſus (marmoreum putes)
Spectator adſtat, nec gladium eripit
Conjux, & infandi cruentas
Tot patitur furias Amoris.
Quid ille, natos & Megaram Hercules
Coram trucidans? aut muliebribus
OEtam fatigando querelis
Quid meruit maleſanus Heros?
Quæcunque, Vatum languidioribus
Sublapſa curis, fœda Tragœdiam
Labes notavit, ſive Graias
Illita, ſeu Latias per urbes:
Priſcas, recentes emaculat notas
Nitens jam ab omni parte Tragœdia;
Gravique Thymbræi parentis
Exuperat genus omne formâ.
Tuæ illud artis munus & ingenî,
Mirande Scriptor, picta leporibus
Cui charta, doctrinâque fulget
Mygdoniis potiore gazis.
Sed te per Aulam nunc alius labor

Exercet, ipſo dignus Apolline.
Tu Gallico Phœnix Achilli;
Teque animo Lodoïcus haurit
Blandum eruditis influere auribus,
Scita actuoſæ dum Sapientiæ
Evolvis, exemploque totum
Colligis ac ſuperas Lycæum.
Regum triumphos & memores amat
Faſtos doceri, nunc Babylonios,
Nunc Pellæ Alexandro ſuperbæ, aut
Cæſareæ decora alta Romæ.
Virtutis ingens at propiùs movet
Avitæ imago: quæque tulit ferax
Virûmque virtutumque tellus,
Franca avidus repetit trophæa.
Simul flagranti corde micat, ſuæ
Moras juventæ, factaque Principum
Audita præcurriſſe lætus,
Et patrias geminaſſe laudes.

IN S. APOLLONIÆ TORTOREM.

ODE IX.

BARBARE, cur revulſos
Stirpitus dentes niveæ comminuis puellæ,
Dentibus ô cruentis
Digne quem pardi lanient, Armeniæque tygres?
Nil agis, ut Deorum
Monſtra, latratuque ferum devenerans Anubim,
Cornigeramque cultu
Iſin aut Apim celebrans degeneret profano.
Quid truculente ceſſas
Carnifex? ardente rogo quid minitans reſiſtis?
Exprobrat ipſa lentos
Involans ultro mediis ſuppliciis furores.

Fervidus in coruſcas
Emicat ſedes animus; ſacrilegæque victrix
Perfidiæ Virago
Deſpicit cælo Pharias jam nova ſtella flammas.

AD JOANNEM STRADÆUM S. J.
Cùm officioſiſſimum Vatis emeriti teſtimonium de Autore promulgaſſet.

ODE X.

* Toloſ.

QUID urbe * miſſas Palladiâ juvat
Efferre laudes Aonii Senis,
STRADÆE, majoremque vero
Invidiâ cumulare Famam?
Abſiſte plauſu. Non ego credulus
Lactari amicæ nectare Gloriæ.
Cycnea THERONIS probavit
Canities juvenile carmen?
Venæ beatas divitias canit?
Sic non avaræ munere fabulæ
Taguſque, Pactoluſque, & Hermus
It liquido pretioſus auro.
Si vena tantis veriùs affluat
Superba gazis; non ego te meâ,
STRADÆE, inornatamque Fratris
Progeniem patiar Camœnâ,
Qui Celtiberis finibus explicat
Nunc arma Ductor maximus agminum,
Vanoſque Iberorum retundet
Conſiliis animiſque motus.
At te refractis Tartara cornibus
Horrent, togatâ militiâ ducem
Experta, quid virtute poſſis
Hæreſeos ſcelerumque victr.

Anguſta ſacris terra laboribus.
Quondam & profundi cœca Palæmonis
Pericla, mortaleſque in alto
Non timidum penetrare pugnas
Clâſſis ſtupebat Regia; quàm vigil,
Solerſque curâ non humili, Ducum
Et militum ambires ſalutem;
Dum volucris fera grando plumbi
Dum jacta ahenis undique molibus
Circumtonarent Martia fulmina, &
Cruore fumantes & igni
Ferrea nox operiret undas.
Nec ipſa pulchris feſſa laboribus
Ceſſat Senectus. Eloquio potens
Hortaris, ac doctâ flagrantes
Voce animos acuis piorum.
Faſtidioſi nulla ſupercilî
Timenda nubes. nil tetrici geris;
Et integro cani lepore
Vim placidæ gravitatis ornant.
Ut ore mulcens Neſtoreo, Pater,
Lætos ſodales, melleus influis!
Ponduſque, majeſtaſque verbis
Conſtat, & in nitido renidet
Spectanda vultu, dignaque Principe.
Quodcunque claris gentibus eminet,
Juventa Regales per aulas
Nobilibus peregrina curis
Contraxit, omnes moribus exprimens.
Formas decoris. Itala ſed magis
Cordi venuſtas, & Quirinûm
Alta Patrum ſpecies inhæſit.
Hinc laureati te, Patruum, Ducis,
Hinc infulati ſtemmata * Præſulis
Cinxere: Aquitanæ Patronum

* Epiſc. Condomenſis antiquiſſimi.

Te facilem coluere gentes.

D. RAPHAELIS ELOGIUM.

ODE XI.

TEſtis Euphrates, rapidumque Tigris
Flumen, & muri Ninives ſuperbi,
Tobiæ quantus comes, & viarum
Rector adhæſit.
Ille mortales habitus, & ora
Noſtra geſtavit: ſimulare ſervum
Nec fuit Divo pudor; & benignâ
Fraude fefellit.
Ille deſertis homicidam in arvis
Dæmonem vinxit: rediviva, lucis
Angelus diæque potens medelæ,
Lumina Cœco
Extudit, magnos acuens in uſus;
Quò, ſacros inter Proceres Tonantis
Intimum, cernat nitidâ Miniſtrum
Corporis umbrâ.

IRIS IN FONTE.

ODE XII.

VIdes, ut altè limpidus emicat
Cælumque jactu fons liquido petit,
Gemmiſque rorans, & ſereno
Plaudere amat recidente nimbo?
Triton, ſupinâ cœruleus comâ,
Plenis coactàm faucibus evomit,
Conchæque diffundit ſonantem
Ære cavo jaculatus undam.
At Phœbus amni, qui vagus aëre
Byſſi nitentes fingitur in ſinus,

Adverſus immiſſis renidet
Mille ſerens radiis colores.
Ceu vellus album purpureo inficit
Humore Sidon, læta ſuperbiat
Quo deinde majeſtas amictu
Regia, ſideribuſque certet.
Sic luce Titan plurimus imbuit,
Tingitque lymphas. hîc viridem trahit,
Hîc luminis flavum repulſu,
Hîc rubeum bibit unda fucum.
Nubes nec arcum roſcida finxerit
Amœniorem, pacti ubi fœderis
Signo refulgenti vetantur
Diluviem timuiſſe gentes.
Nec, dum trigonum ludit amabili
Errore vitrum, cunctaque in Iridem
Transformat, inducitque pictis
Elyſii ſimulacra campis.
Haud tale quiſquam verſicoloribus
Filis tapetum proferat artifex.
Titanis & quiſquam æmuletur
Sidereos Phrygio labores?

MOSES. ODE XIII.

VINDICEM Hebræi generis Puellum,
Fulmen Ægypti, vaga portat unda.
Scirpeæ mites Pueri carinæ
Parcite fluctus.
Mollior duro Pharaone Nata,
Ipſa fatalem Puerum & natantes
Suſcipit cunas gremio, futuræ
Inſcia ſortis.
Cuncta permiſcens elementa Vates,
Efficax virgâ, Domitor Tyranni,
Numiniſque inſtar, populis tremenda

Monſtra ciebit.
Dux Erythræo bipatente callem
Sternet intactum ; pluviumque cælo,
Manna diffundet, rigidaque largum
Nectar Eremo.
Amne ſublatum, ſacra flamma poſcit.
Saxeis fœdus tabulis inuſtum
Fronte lunatâ referet coruſcus
Monte Sequeſter.

VIRGA MOSEA.
ODE XIV.

QUÆ gregem rexit, populis & omni
Jura Naturæ ferat. O biformis,
Jam pedum, jam ſceptrum eadem, per agros
Nota, per urbes!
Ut repentini faciem colubri
Induis, Moſes trepidus refûgit;
Mox redis in te, rapiente caudam
Moſe colubri.
Tanta quo ſceptro vigeat poteſtas?
Hæc Magos fregit, Stygiaſque vires;
Ac Dei certis operoſa ſignis
Virga refulſit.
Impium attrivit Pharaona plagis;
Regna ſubvertit; geminos Erythram
Struxit in muros; ſcopulis fluenta
Mellea duxit.
Ardui telum Ducis una, palmas
Implet elatas Superis, & infrà
Temperat pugnas, gladiiſque robur
Addit & haſtis.
Inde ſuſpenſam fluitare laurum
Nunnii * ſenſit Soboles; ſuiſque

* Joſue.

Fortiorem armis, dominamque fati
Surgere Virgam.

JOSUE, DUCI MAXIMO.

ODE XV.

TE quis, Hebræûm generoſe Ductor,
Nunnii ſanguis, tacitum relinquat,
Sceptra victrici Chananæa fortem
Vincere dextrâ?
Te retro verſâ fugientis undâ
Flava Jordanis ſtupuere regna:
Pervium ſicco pede tranſmeaſti
Fluminis alveum.
Te ſacris pompas agitantem in armis
Viderant clauſæ Jerichuntis arces;
Bellico latè cecidere quaſſa
Mœnia cantu.
Te, Deo humanæ famulante voci,
Audiit cælo vetitus moveri
Siderum princeps, ſtabilique noctem
Luce repreſſit.
Arduus prono ſtetit axe, pugnæ
Teſtis & fautor; penituſque fuſos
Grandinis vaſto crepitante nimbo
Præbuit hoſtes.
Quinque mox antri latebrâ Tyrannos
Eruis, juſsâ pius ultor irâ.
Penduli furcis, ſpecies trophæi
Horrida, Reges.

Obediente Domino voci hominis. Joſue 10.

FELIX SENECTUS.

AD LUDOVICUM MÆRATIUM THEOLOGUM.

ODE XVI.

ECQUEM, Sicanæ mole premi ratum
Ætnæ, fatigat non tolerabilis
Senecta, cæleſtiſque doni
Actum odiis Stygiæve pœnæ?
Huc vertat aures ad citharæ ſonum:
Turpes querelas & gemitus premet
Ingratus, ætatemque parcet
Immeritis onerare probris.
Lecto ſepulti membra cadaveris,
Spirare ſolis viſa doloribus,
Seu morbus exercet, furores
Carnificum ſuperare viſus:
Seu primæ inanem mentis, & ultimæ
Sorti relictum, colloquio fugax
Dignatur haud ullo juventus,
Noctivagam velut horret Umbram;
Seu jam propinquo funere palluit,
Timore manes jam patitur ſuos,
Et mortis & vitæ moratur
Impatiens, dubiuſque voti.
At tu innocentes, quiſquis es, ô miſer,
Culpare canos deſine, mox tibi
Iratus uni. Non ſenectæ,
Aſt animi vitio laboras.
Sero Juventæ ſordida fæx malæ
Subſedit ævo. Diſce adeo Senem,
Me teſte, nil vitæ arguentem
Degeneres gravioris annos.
Non hic, Quirinæ grande decus togæ,

Narro Catonem. ſanctius offeram
Felicis exemplum Senectæ :
Mæratius mihi carmen eſto.
Stupore nam quis pectora plumbeo
Bœota preſſus, neſciat inclytum
Nomenque , virtuteſque , & alti
Tergeminos operis labores ?
Hic ille , diæ quem Sapientiæ
Sacro Magiſtrum Gallia pulpito
Mirata, bis-terniſque luſtris
Doctam avidâ bibit aure vocem;
Dum nil profanum , nil rude tinniens ,
Lepore priſcam barbatiem novo
Detergit ; Arpinumque Aquino
Conſociat , teretique linguâ
Volvit profundæ mentis opes , ſui ,
Thomæque largus. Mæratiâ extulit
Se luce * Clarus-Mons , Olympi
Sidereas imitatus arces.
Quid conſulenti nota Lutetiæ
Oracla narrem ? Regia , nec ſemel ,
Suſpenſa reſponſum petiſti ,
Et dubiis , Richelæe , rebus.
Turbâ remotus nunc placido Pater
Gaudet receſſu , biſdecimum quater
Ætate prætervectus annum ,
Et facili ſuperans ſenectâ .
Longæva nullis membra doloribus
Tentare morborum auſa cohors , procul
Abſiſtit , & ſanctæ veretur
Hoſpitium violare mentis.
Vitæ elegantis quantus adhuc lepos !
Quàm morum amœnus candor & ingenî !
Nec frontis aut tantùm ſenectæ,
Quantùm animi Sophiæque , cani.

* Coll. Claremont. Pariſ.

Septum latebris & Proceres, neque
Obſcurum in umbrâ viſere amant Senem:
Auditque gratantem benignus
Liligeræ Dominator Aulæ,
Si quando in Aulæ publica Fauſtitas
Lucem evocavit, Pacis & aureæ
Ridens imago. Regis ardent
Obſequium generoſa corda.
Extremum ad ævi diſcere cardinem
Legis repertor Cecropiæ Solon
Jactabat olim: tu docendo
Emeritam vegetas ſenectam,
Myſtes ſacrorum ſplendide, Mærati;
Quo ſe Magiſtro extollere Principum
Felix alumnorum juventus
Viſa, tuas celebravit Artes.
Henr. Borbonius, Dux Vernelius &c.
Pulchri laboris nunc quoque pertinax
Docere tendis. Non ego, quæ triplex
Perennis excudit volumen
Ingenii monimenta, canto.
(Volat per Orbem Mæratiæ decus
Inſigne mentis: publica vox ſonat
Scholas per omnes, & Lyceo
Cælum aperit, ſolidumque Numen)
Privata laudo. Quas ego litteras
Legi, & ſenili quàm ſtupui manu
Tantum exaratum, cuncta melle &
Ingenuis ſalibus remiſta!
Quæ cura! rerum quo ſeriem notas
Labore, quantâ ſollicitus fide!
Teſteſque & autores renarras;
Acta, dies, locus, ordo conſtant.
Dicam, otioſæ ſi liceat chely,
Opes relictas, geſtaque munera,
Gentis magiſtratus togatæ;

Cujus amor, medias frementis
Inter procellas invidiæ, domo
Florentem Ephebum fervidus abſtulit,
Oraſque in externas ſecutum
Addidit exilio Sodalem.
Votis canoras denique litteras
Obſigno; & annos vel Dionyſii,
Magni vel Antonî precabor,
Et niveæ parilem ſenectæ
Curſum ac tenorem. Tu prece mutuâ,
Maturo Cælo, crudum & inutilem
Juva Clientem, dum ſacratâ
Fruge litas pateráque Myſtes.
Neu ſcripta raptim deſpice carmina
Vatis, Minervæ quem gravior trahit
Curiſque diſtrictum ſeveris
Pierio labor arcet antro.
Et quem Camœnis nuper inemori
Toloſa vidit Palladium Senem, P. Vitalis Theron.
Favebat occurrens benignâ
Laude rudi facilis juventæ.

DE BUBULCIS FLANDRIS FRANCISQUE MILITIBUS.
ODE XVII.

PUGNA furentes aëriâ canat
Alter Gigantas fulmineum in Jovem:
Divûm, Pelaſgis alter armis
Mixta canat Phrygiiſque bella.
Novus decoris ſeria cum jocis
Grandi remiſcet Neſtor epiſtolâ;
Palemque Bellonamque narrat
Inſolitâ ſtrepuiſſe rixâ.
Hinc Panes ibant cornibus aſperi,

Fauni petulcum capripedes genus,
Truceſque Silvani; & Gradivum
Imparibus petiere telis.
Quos non Iberi militis agmina
Tulere Gallos, Belga procacibus
Mordere dictis Paſtor audet:
Trans fluvium loca tuta ſervat.
Quid Francus? alti nec vada fluminis,
Nec linter uſquam. Conſilium ferox
Dat ira. tranſmittit natatu
Et fluvium ſecat enſe miles.
Bubulcus oris belligeri minas
Ferrumque cernens, ilicet aufugit,
Pratis & armento relicto,
Par avibus levibuſque ventis.
Ceſſere Marti ruſtica Numina,
Paneſque, Faunique: ipſa ſuis Pales
Depulſa regnis. major inſtat
Triſtibus auſpiciis Enyo.
Prædam per undas miles agit redux
Fruſtra rebellem: flumine territas,
Crebroque mugitu querentes
Enſe quatit capuloque vaccas.
Haud, fabuloſæ Paſtor Iberiæ
Triformis æquas nutrierat boves,
Quo victor Alcides opimo
Geryonis ſpolio ſuperbit.
Sic prædæ agendæ: parcere Civibus
Miles memento. Quin age, Boſphorum
Perrumpe raptor: tranſmarinam
Victor, iô, pete claſſe gazam.

VIRTUS ADVERSIS ILLUSTRATA.

ODE XVIII.

QUID vera poſſit rebus in aſperis
Virtus, cruento læta periculo;
Probavit invictus Clearchi
Barbaricis animus catervis.
Fruſtra reluctans fortibus invidet
Fortuna cœptis, deterere inclytos
Molitur Heroum labores:
Victa decus geminat triumphi,
Pars ipſa pompæ, clarior emicat
Offuſa acerbis Gloria caſibus;
Cœcaſque per nubes ſuperbum
Purpureo jubar ardet ore.

SS. PETRUS ET PAULUS.

ODE XIX.

CLAVIGER Cæli, Domitorque latè
Gentium Paulus; cruce pendet alter,
Alter effundit niveos reſecto
Vertice fontes.
Par decus vitæ, pietaſque mortis.
Mille poſt gentes Domino ſubactas,
Splendidam Heroes retulere caſto
Sanguine laurum.
Sideri fidens gemino carina
Gaudet, inſani domitrix profundi:
Præſidum fato micat expiatæ
Gloria Romæ.
Cæſarum everſis ſuperant trophæis,
Altiùs ſurgunt ſoliis ſepulcra,
Et peregrino venerata mundo
Limina Divûm.

IN ILLUD VIRGILII;

Capitoli immobile ſaxum.

Unam eſſe Petram, ex Chriſti promiſſo ac dono immobilem.

ODE XX.

NIL ſatis fixum gerit, aut moveri
Neſcium tellus. fragiles virorum
Concidunt vires, etiam caducâ
Mole Gigantum.
Artis inſani pereunt labores;
Coctiles magnæ Babylonis arces,
Littore illuſtris Rhodio Coloſſus,
Et Pharos ardens.
Vaſta Naturæ cecidere membra:
Auſa quæ Cælo propiùs minari,
Alpium ſidunt capita & ſuperbæ
Saxa Pyrenes.
Quidquid immenſo ſtetit orbe, paſſim
Corruit: ſeu vis inimica quaſſum
Stravit, aut ætas tacito perêdit
Invida morſu ſit;
Bruta ſeu Tellus movet, ac ruinam
Sponte dat rerum, nimio laborans
Pondere, & crebro ſolidas tremore
Subruit urbes.
Ille Tarpejas ineunte ſedes
Pertinax olim Jove, nunc Quiritum
Terminus ceſſit, CAPITOLIIQUE
MOBILE SAXUM.
Publicos inter ſedet una caſus
PETRA, nec mundi labefacta motu:

Numinum obtritis ſuper alta ſignis
Mole ſuâ ſtat.
Stabit & nullo violanda caſu ;
Quam ſuo æternùm , rata verba fatus ;
Stare promiſſo jubet , ac fideli
Munere Chriſtus.
Si qua fatalis metuenda labes
Arduæ moli : toties tremendis
Quaſſa tormentis , toties fragoſas
Paſſa procellas ;
Funditus convulſa jacens , vel Auſtro
Jamdiu ſparſus Boreâque pulvis ,
Nulla reſtaret. ſed adhuc ſuperſtes ,
Perferet ævum.
Machinis fruſtra quatiens , & igni
Sævit & ferro rabies Neronum ,
Juncta Vis Fraudi , Stygiique motus
Omnis Averni.
Spumeos , Cephæ generoſa Sedes ;
Frangit aſſultus furiaſque ponti ,
Et procellarum rapido frementes
Agmine pugnas.
Quin ſacram firmant agitando Cautem
Turbidi flatus ; & inane circùm
Murmur invictam ſonat , impotentum
Queſtus aquarum.
Sulfure admoto piceaque flammâ ,
Clarior vivis rutilat Pyropis ;
Durior plagis, adamanta præſtat
Myſtica Rupes.

VOX PAULI.

ODE XXI.

Ex Chryſoſtomo.

SACRA divinæ monimenta Vocis,
Litteras, Cæli velut arce miſſas,
Pronus & lætis avidus ſonantes
Auribus hauſi.
Qualis extremos hominum receſſus
Acta flagranti penetravit ore,
Vivit in chartis, & adhuc per Orbem
Corda quatit Vox.
Ceu tubæ clangor tremefecit hoſtes;
Ceu lyræ mulcet ſtrepitus clientes:
Intonat bello, Charitumque plenos
Spirat amores.

JULIO CARD. MAZARINO,

DE SUO AB EXPEDITIONE BELGICA, CÆSIS HOSTIUM COPIIS, URBIBUS EXPUGNATIS, TRIUMPHALI REDITU.

ODE XXII.

Præfixa Currui Gloriæ AN. M. DC. LVIII.

CELTARUM nova Lux redi,
Quò te Regis amor ſollicitus vocat,
mixtæ imperio preces,
Claris digna quies lauſque laboribus.
Urbes urbibus additæ;
Circumſcpta nitent lilia laureis:
Aulæ te cupidæ refer,
JULI, perdomitis major ab hoſtibus.

Belgarum exuviis graves,
Congeſtâ rapidi Martis adoreâ,
Currus inſtruit aureos,
Plaudentemq; trahit Gloria Franciam.
Stipatæ populis viæ
Affuſis reduci: nec Procerum brevi
Excurſu mora nectitur;
Gratandi ſtudio non humili calent.
Quin pompam ipſe etiam tibi
Regum ducere amat Maximus obviam.
Tum vox publica, non metu,
Non ſpe ficta ſonat: ſponte volant ſuâ
Laudis carmina liberæ,
Pars eſt ingenii, gaudium; & impetu
Ingens pectoris emicat,
Nec par ille tamen promeritis Amor.
Tu Mens inclyta Galliæ;
Princeps Conſiliis, ac geminis dare
Caſtris jura potens; togæ
Idem, ac militiæ Præſes, & Arbiter.
Jam vis arte ſagax novâ
Creſcit; barbaricâ nec temere manu
Cæcus bella gerit Furor.
Et Flammæ ſua ſunt ſidera Martiæ.
Hîc, Juli, tua bellicos
Curſus Aſtra cient lumine proſpero;
Regique, & populo micant:
Gallis purpureum blanda vibrant jubar;
Hoſti ſanguineum rubent,
Acrique aſſiduè fulgure militant.
Fraudum ſplendidus artifex,
Deprenſus ſtupuit conſiliis Iber,
Devictus cecidit tuis,
Et vexilla retrò cum gemitu tulit.
Dunkerquæ meditans opem,

Væ, fœdæ ſubitam cladis imaginem
Mœſtis civibus objicit;
Auget damna gravi Belgica prælio.
Arcto mœnia carcere
Circumſeſſa premens, Auſtriadæ obviū
* Turenæum. Erupiſſe mones * Ducem.
Nimirum attonitis hinc pavor, hinc fuga, &
Strages incubat hoſtibus;
Delectâ opprimitur ſubſidium manu:
Capti militis agmina
Francis victor ovans dividis urbibus.
Quid mox oppida præpete
Curſu capta ſequar, cùm ſubiit jugo
Undarum imperioſior
Regina, & domitis Oceanus vadis?
Fortunæ invidiam querar,
Morbi triſte nefas, publica cùm Salus,
Auguſtumque ſuis propè
Palmis ſuccubuit BORBONIDÆ caput?
Ah, vexare recentia,
Vates, parce ſacri vulnera pectoris,
Magnum queis modò JULIUM
Confecit gladio ſævior hoſtico,
Quamvis magnanimus Dolor,
Fatalemque piâ ſpe ſuperans metum.
Qualem protinus aſpicit
Te Bergua, incolumi Rege, Vinocia!
Quantum conſilio ſtupet,
Princeps, auſpicio cùm reſidem novo
Gradivum quatis acrior,
Pendenteſq;operum perſequeris minas!
Jamtum victa ſagacibus
Curis, ecce, tuos volvitur ad pedes
Gravelingua, Caletii
Felix dum vigilem te retinet mora,

Abſentemque vicariis
Regem bellipotens partibus exhibes.
Caſtris providus excubas ,
Ingenteſque animos finitimâ ſedens
Afflas urbe cohortibus.
Educto medius nec ſemel aggere
Inter pulvereas agis
Nubes , ærisonæ fulmina machinæ.
Conſpectuque acuis Duces ;
Et ſubdi ſtimulos miles , & igneis
Senſit pectoribus faces :
Spectatore avidus ſe reficit labor.
Ergo rite ſequacibus ,
J u l i, compta refers tempora laureis.
Captis lætus ab urbibus ,
Ferventem celebri laude Lutetiam
Feſtivâque ſuperbiâ ,
Intra regificis Victor honoribus.
Currus ipſa tibi ſuos
Tali pro Reditu Gloria conſecrat.

IN FUNERE PETRI MOURY S. J.

VIRI RELIGIOSISSIMI, PRO SALUTE PUBLICA,
Infeſtis peſtilentiâ temporibus, Novies Devoti.

ODE XXIII.

LUGETE, Cives, Burdigalæ memor
Quidquid piumque eſt:tuq;gementibus,
Garumna , ripis , plange mecum
Cæruleo lacrymoſe fluctu.
Hinc , quà reducto mœnia deſinunt
Lunata cornu , mœnia , quæ Crucis
Pronis adoratæ fluentis
Signat honos tituloque ſacrat ;

Hinc partem in omnem ſe dolor explicet:
Portuque claſſem cùm revehet, ſimul
Noſtras & extremam ſub Arcton
Oceanus referat querelas.
Quæ cauſſa luctûs? Occidit, occidit,
Mortis ſatelles quem toties Virum
Mirata Peſtis luctuoſos
Burdigalæ relevare caſus.
Immiſſa ab alto vulnera languidæ
Curavit Urbis, non medicâ manu,
Non Æſculapî ſumptuosâ
Arte Machaonioque ſucco.
Incenſa paſſim Burdigalæ lues
Dum clade vaſtat corpora publicâ,
Ægras laborantum redemit
Exitio graviore mentes.
Lætum Saluti nam patriæ caput
Devovit Heros, caſtraque inhoſpita
Lethi ſubivit. dirus atris
In foribus ſtabulabat horror.
At Myſta in urbem funereo ſacer
Squallore, clauſaſque aſſiduè domos
Proceſſit. Hîc, noxas fatentum,
Tartareis animos reorum
Vinclis ſolutos ferre ſub æthera;
Illic edulem porgere Numinis
Tecti medelam: jam retuſis
Vim Stygiam cohibere telis
Fati ſub ictu; ſedulus officî &
Ubique multus, ceu populi Pater:
Turbamque collatis piorum
Subſidiis inopem fovebat.
Nec ſtrata morbo corpora negligit.
Et ipſe, dum vix membra trahens domi
Caduca marcet; ſi quod urbi

Fortè lues meditata funus,
Alto refectis pectore viribus
Notum ad laborem continuò Senex
Procurrit, & major per omnes
Explicuit ſua ſigna vicos.
Certare Morti fortis Amor volat
Ultro periclis obvius; arduis
Increſcit, inpenſaque Amicûm
Obſequiis animâ triumphat.
At dura poſtquam verbera vindicis
Amovit iræ jam melior Deus;
Ceſſitque demum, contumaci
Sæpe malo repetita, Peſtis:
Tunc ille, vaſtus ceu ſine pabulo
Conſidit ignis, robore defici;
Viceſque mutari laborum,
Aſperiùs ſubeunte morbo.
Quid non dolorum magnanimus Senex
Effeto anhelans corpore pertulit!
Quæ calculi inteſtina peſtis!
Carnificum leviora tela.
Bis ille ſectorum haud faciles manus
Expertus. At nil materiem mali
Exhauſit: avulſiſque binis
Inde alios alioſque cogunt
Fecunda pœnis viſcera calculos.
Et jam medentum vulnificas manus
Admittere exciſæ recuſant
Funditus, edomitæque vires.
Conſumpta longis vita doloribus,
Deo probatæ vi patientiæ
Tranſmiſit Heroem ſub aſtra
Emeritum, rutiliſque nectit
Frontem lapillis. Deſine ſegnium,
Vates, querelarum, & potiùs ſacra

Poſt mille cantemus dolores
Gaudia deliciaſque Myſtæ.
Non ille acuti jam meminit graves
Senſus doloris. fontibus influit
Totis ſuperfuſi voluptas
Numinis, Oceanoque mentem
Mergit beatam ; depoſitum quies
Optata corpus dum gremio fovet
Telluris. At ſomno excitatos
Summa dies renovabit artus.
Corpuſque purâ cyclade veſtiet
Pro vili amictu. lumina lacrymis
Abſterſa gemmabunt honore
Sidereo, radioſque fundent.
Huic tu coronas reddere civicas
Ecquid moraris, Burdigala ? i, pio
Quercumque palmamque & liguſtrum
Depropera, venerans, ſepulcro.
Fors & benigni præſidium Patris
Olim repoſces peſtiferam in luem.
Sic, vota poſt Rocho ſoluta,
Notum adeas precibus Patronum.

CHRISTI VICTIMA INCENSA.

ODE XXIV.

CEu roſâ in molli violâque Laurens,
Crate candenti, rigidoque ferro
Decubat, ſenſimque feros liquari
Gaudet in ignes.
Torridæ ſcandit ſupera alta gratus
Victimæ nidor. procul hinc acerræ:
Tureos uſto ſuperat vapores
Corpore Martyr.

SCANDERBEGUS AC TORASIUS à Joaṇne Buſſerio celébrati.

Gemino Poemate, Rhea Liberat, & Scanderbego.

ODE XXV.

HEROAS geminos, Toraſium Rex,
Croiæ Caſtriotum, Buſſeriâ gravis
Et ſublime ſonans Calliope tubâ
Miris concinuit modis.
Illum, dum tenuis finibus inſulæ
Impactam validâ mole Britanniam
Propulſare ferox, pectore junceam
Arcem firmat aheneo.
Hunc, dum ſemiruti mœnibus oppidi
Illiſam Odryſio Barbariem Duce
Frangitque, & medios findit acinacis
Ictu fulmineo viros.
Felix materie Scriptor, & inclyto
Macti Vate Duces! Laude beatior
Quæ ſors excipiat, quive operum gravi
Fructus carmine lætior?

OLIVA, BUSSERII ECLOGA.

ODE XXVI.

PARNASSI bifido culmine laureas
Quâ ſevit facilis Buſſerius manu,
Heroo tubicen dum quatit arduus
Montes Aonios ſono;
Mitem nunc Oleam lenibus Eclogæ
Alludens numeris pangit, & ubere:
Fetus Palladiæ ſuſpicit arboris,
Ramis pingue nitentibus.
Nimbos exuperans, jam ſacra verticem

Infert ſideribus; lætaque frondeo
Exultant avium millia tegmine,
Succoſque ambroſiæ trahunt.
Felix, qui teretes, myſtica pabula,
Baccas, Pontificum nata epulis, metit,
Hortiſque Italiæ dulcibus abdita
Orbi munera dividit.
Lectos areolis ſuave-rubentibus
Inſcripſiſſe priùs dædala * floſculos;
Cultis mox ſegetem, lilia, regiam
Arvis extulerat manus.
Jam fructus Oleæ, nec ſolitas opes,
Latè fundere amat; queis decus Heſperî
Cantatum nemoris, ſplendida fabula,
Malis ceſſerit aureis.
Felix ô iterum, conſcia quem ſuæ
Multo afflavit agens numine Palladis
Arbos, Caſtaliæ gloria, & inclytum
Silvæ non humilis caput.
Umbrâ, quæ canitur, mulcet amabili
Vatem, ſic meritum; & blandiùs annuens,
Quercu fatidicâ nobilior Jovis,
Argutâ reſonat comâ.
Circùm docta fluens tempora debitis
Æternæ redimit frondis honoribus.
Hinc deſpecta ederæ præmia, laureæ
Serta hinc Aoniæ jacent.

Ex Italico Latinè Gallicéque vertit aliquot celeberrimi Concionatoris volumina.

* Hiſtoriarum Floſculos edidit, Hiſtoriamque Galliæ univerſam &c.

MAGNUS ATHANASIUS.

ODE XXVIII.

Virtus iniquis creſcit ab hoſtibus;
Quos & cruentat tetriùs, Hæreſis
Infeſta clarat: laudum amœnam
In ſegetem ſata probra ſurgunt.
Sic Magne, Arii terror, & altior

Mundi ruinis, Athanaſi doces,
Per mille jactatus pericla,
Omnigenas ſcelerum per artes;
Dum totâ in unum mole caput furens
Conjurat Orbis, cum populis Duces;
Cœtuſque Myſtarum profani
Arma Erebo ſociant amica.
Hic ille, quem vis Cæſarum, & impius
Terris & undis expulerat Furor;
Cæloque præcluſo ſubactum
Funereas habitare ſedes.
Umbriſque miſceri, & patrio tegi
Vivum ſepulcro; poſt ſacra prælia
Ingens Alexandrina Præſul
Regna pio invehitur triumpho.
Velata palmis undique geſtiunt
Delubra, feſtis conſona plauſibus:
Victorque defenſas recepit
Et meruit celebrandus aras.
Aſſerta Verbi gloria Vindicem
Suum coronat: Pneumatis & ſacri
Novos in hoſtes prima forti
Tela manu jaculatus, aſtris
Succeſſit, auguſtæ in Triados ſinum
Acceptus. Æterni hæc decoris caput,
Pugnæque & immenſi laboris
Materies ſimul ac triumphi.
Ter ô beatum, cujus Olympiæ
Innexa cauſæ cauſa Deum trahit!
Suprema cui merces, & alti
Stat pretium ipſe Deus laboris!

ALEXANDRI VII. PONTIFICIA DISCIPLINA.

ODE XXVIII.

SACRORUM Procerum, non ſine Numine,
Concordi ſtudio lectus, & arduo
Spectandus ſolio cùm ſua Pontifex,
Aras, regna capeſſeret:
Dum ſeptemgeminis excita montium
Geſtit Roma jugis; Claviger hæc Senex,
Vaticana tenet qui penetralia,
Heredi cecinit ſuo.
Caulis apte meis, Optime regiæ
Paſtor gentis, ades, quò Dominus vocat:
Succeſſure meis partibus, & meis
Jamnunc fingere moribus.
1. Petr. 5. Sic tu *forma gregis factus*, oves ages
Exemplo citiùs, quàm lituo. præi;
Jam grex ſponte ſequax currit; ut imperî,
Viſu, molle rapit genus.
Rejectans Procerum ſplendida munera,
Non-captis fugies muneribus capi:
Decerpeſque tuis, quidquid honoribus
Fas detrâxe modeſtiam.
Virtus æqua Bonis præmia dividet;
Ornabitque viris munia: nec Favor,
Cœcâ nec temere ludicra Fors manu
Sparget dona Quiritibus.
Fiſcum effunde libens, ac bene prodigus;
Apponenſque lucro nobilis inſtitor,
Turbæ crede inopi. debita mox Deus
Reddet fœnore ſplendido.

Quæ lethum eripiat, providus occupa
Præmittenda tibi. ſic feretrum monet.
Ne quando immemori pectore defluat,
Sit Mors ſenſibus obvia;
Diſcaturque diu, quod toleres ſemel.
Fidum incluſa domi conſilium explicat;
Et quas magnanimis inſidias ſtruat
Orcus propoſitis, cavet.
Victu quàm tenui corpora ſuſtines,
Tàm largâ ſatia mentem avidam prece
(Hæ ſint deliciæ) dum pia myſtico
Paſtu ſe ſtimulat fames.
Jugem Aris operam Sacrificus dabis:
Mundique innocuâ crimina victimâ
Procurans, placitâ fulmineum Patrem
Placabis nece Filii.
Hæc tu nempe agitas, Maxime Præſulum
(Et jam plura tui pignora cepimus)
Gentilemque * tuum, nomine quem refers,
Vinces laudis adoreâ.
Dum ſubmiſſo animo rerum apicem premis,
Tangis conſpicuo ſidera vertice:
Orbiſque impoſito par oneri caput
Portantis Domini canit.
Te norat Melite, cùm Fidei ſagax
Quæſitor, pavidam fervidus Hæreſin
Jamtum diſcutere, ac ſternere diſceres
Monſtrum vindice dexterâ.
Virus vipereo tetrius inſulâ
Purgaſti Stygiæ peſtis: & impium
Turcam belligero jamtum odio petens;
Totis nunc opibus premes.
Te paſtoritio ſollicitum pedo
Laudarant Calabri paſcua Neriti,
Corneliique Forum, ſub tua nec piget

* Alexand. III. Senenſem.

Fluxiſſe Eridanus juga.
Sævos armiſoni frangere vortices
Te Rheni ſtupuit Tractus; & Arbitrum
Europæ meminit læta Mimingroda,
Jamtum & Chriſtiadûm Patrem:
Doctrinâ, pietate ac meritis gravem,
Adverſæ medium quem pariter colant
Partes, unanimi laude, vel hoſtibus
Sacrorum venerabilem.
Florens eloquio, conſilio potens,
Quàm vaſta Imperii bella diremeris:
Ornatamque Fidem moribus aureis,
Et Romæ celebrant decus.
Ergo primitias poſt memorabiles
Summam impone ſacro nunc operi manum,
Et Pacem ſolidam gentibus exhibe,
Juſti fœderis artifex.
En, affuſa tuos Regna colunt pedes
Legatûm officiis; en tibi publici,
Privatique (vides?) omnia gaudii
Feſtis ignibus emicant.
Noctem ſideream vincere candidis
Ardebit facibus Roma, novas tibi
Ponens excubias, dum ſibi Montium
Cuſtos arduus excubas.
Almum reſtitui poſt tenebras diem
Spondet corda movens augurio Deus;
Qui lucis genitor montibus extulit
Te Mundi nitidum jubar.
Dixit: tum geminas, quas procul audiat
Cælum, claudere ſeu pandere vult fores,
Claves Pontifici tradidit, & novos
Afflavis radios Petrus.
Menti viva Fides, deficere inſcia;
Cordi Cura vigil, Vis adamantina;

Ex notis hieroglyphicis D. Malachiæ, ac gentilitiis inſignibus.

Comple-

Complexuſque homines ac Superos Amor,
Totuſque inſinuat Deus.

AD S. SILVESTRUM PONTIF.

Ut Magnum Conſtantinum adeat.

ODE XXIX.

PARCE, Silveſter, latebris: cavernâ
Abditum jam te ſimulacra fauſtæ
Noctis illuſtrant, & amica Magno
Somnia produnt.
Perge, Soracti melius relinquens
Nomen; ut Chriſti medicante lymphâ
Abluens mentem, ſimul eniteſcat
Corpore Cæſar.

Ab ipſo denominatus mons eſt S. Silveſtri.

SOMNIA POETARUM.

ODE XXX.

AT quam ſoporæ Noctis imaginem;
Somnumque, & Umbras cernimus! hoc tuum,
Apollo, regnum? ſtagna Lethes,
An vitreæ liquor Hippocrenes?
Ut pota Vatum gurgite myſtico
Se turba læto gramine porrigit!
Gratùm laborantis, quietos
Aoniæ numeroſa lymphæ
Mulcent Poëtas murmura; nec leves
Somnos faceſſunt. Ennius hîc pater
Accumbit, indormitque Homero;
Rauca ſimul meditatur arma.
Infans at illic ſtertit Horatius,
Gaudetque lauro, non ſine Numine,
Myrtoque preſſus. jamque eburna
Virgilii patet, ecce, Porta,
Quâ Somniorum examina ſedibus

Educit imis. parte aliâ tener
Tibullus oblato eruditum
Ducit adhuc Clario ſoporem,
Umberque, ſed cui Cynthia dulcior
Caſtis Camœnis, & Patre Cynthio.
Deliria omnes docta ludunt
Artifici glomerata Somno.

DD. IGNATIUS ET XAVERIUS.

ODE XXXI.

SURGIT, in cælum velut actus ignis,
Acris IGNATÎ memorandus ardor:
Juncta XAVERÎ radiat gemello
Sidere flamma.
Ille, Dux cælo meritus, manuque
Strenuam & linguâ, ſuperique Regis
Nomine armatam, Crucis advocavit
Signa Cohortem.
Hic per Indorum Japonumque fines
Fulguri victor ſimilis cucurrit,
Et triumphato retulit ſuperbum
Nomen ab orbe.

GUILLELMO DE L'ANGE MNEMOSYNON.

ODE XXXII.

QUAM longis teritur curſibus, *Angeli*
Nomen qui niveis moribus exprimit;
Cæleſtiſque micans laudibus ingenî,
Sacrato imperitat Choro!
Sive Alpes gelidas & Rhodanum legit,
Seu luſtrat pelagi littora Gallici,
Poſcit quà vigili gens animo pium
Loioleïa Præſidem;

Seu lectus meritæ ſortis honoribus
Romam tendit iter, quò trietericum
Miſſos axe vocat biſgemino Patres
Gentis conſilium ſacræ.
Longinquas etiam, ceu patrio fovet
Muſas præſidio, ſuaviter efficax.
Proh quantis animos ſuſcitat ignibus
Præſens auſpicio favor!
Unum hoc ille tamen durior: invidet
Gratis, digna cani, facta clientibus,
Laudes ipſe ſuas; magnaque ſubtrahit
Luci nomina publicæ.

AD EPHREMUM, PROTREPTICON

Ut vitam ad propoſitum ſibi finem dirigat.

ODE XXXIII.

QUID cœca inerti tela jacis manu?
Incerta pandis quid temere Noto
Vela impotenti? Meta jactum,
Certa regat Cynoſura curſum.
Præfixa cælo meta, Deus; peti
Hæc digna votis. huc, age, nobiles
Intende curas: huc novato
Acer Amor jaculetur arcu.
Inter procellas volveris anxius,
Portumque neſcis Navita. Reſpice
Stellam; coronatamque puppim
Ætheriâ religabis orâ.
Ecquid ſoluto pectore degener,
Ephreme, torpes? ecquis Olympiam
Invidit infregitque palmam
In manibus, capitique laurum?
Ah, tela niſu ſpargis inutili,

Stridentis auræ ludibria, & ſcopo
Nuſquam reperto; vel ſine ictu
Metam acie feriens retuſâ.
Pharo, Capharei perfida lumina
Præfers! Cometæ funerei ſequax,
Nullis Jacobeum tueris
Signum oculis miſerandus Euro!
Quin & carinam Syrtibus & vadis
Illidere excors naviſragis amas,
Portuque neglecto Charybdin
Quærere, Trinacriamque Scyllam.
Aut plena dio carbaſa Flamini
Subducis amens, immemor & ſacras
Perferre merces, quas beatâ
Expoſitas ſtatione Chriſtus
Gazis rependat ſplendidus aureis,
Quantas Olympo compoſuit Patris
Æternus heres. huc ſecundos
Expedient pia Vota curſus.

HENRICO D'AGUESSEAU,

MAGNI CONSILII PRÆSIDI,

Libellorum ſupplicum Magiſtro, Rei Juciariæ ac Politicæ tunc apud Lemovicas & Inculiſmates Regio extra ordinem Præfecto.

ODE XXXIV.

JAMDUDUM reſidem lyram,
AGUESSÆE, tui nominis in decus
Dulci ſuſcitat impetu
Lætis Fama ſonans ardua plauſibus.
Nec tantùm, geminus tuos
Quà faſces Lemovix & vitrei colit

Felix ora Carentoni,
Auditur reſonâ vocis imagine.
Laudes Gallia publicas,
Quàm vaſta eſt, avidis concipit auribus:
Sed Famæ ante alias favens
Vibiſcûm regio; ſcilicet inclyti
Nunquam Principis immemor,
Sanctis Burdigalæ qui fora legibus
Rexit, Neſtoreus ſenex,
Auguſtæque caput nobile curiæ.
Tu magni genium Patris,
Virtutis ſolidâ cum ſpecie, refers.
Francam moribus exhibes
Aſtræam; placidum ſive ubi maximo
Regnum Conſilio tenet;
Seu progreſſa ſacris è penetralibus
Cùm ſeſe in populos tulit,
Et rerum dominâ jura dedit manu.
Romanæ Proceres togæ
Sellis extulerat faſtus eburneis:
Te vitæ meliùs nitor
Inſontis decorat. Celſior emines
Rarâ, Henrice, modeſtiâ,
Quàm ſi magnificis acta curulibus
Spectari procul ambiat,
Civeſque alta premat mole potentia.
Jam nervo imperii caves:
Pœnis exagitas jam trepidum ſcelus.
At plebis laceræ pius
Mentem carpit amor. libera fraudibus
Vectigalia temperas:
Commiſſis facilem gentibus Arbitrum,
Non expromere Judicem
Gaudes; ipſe alias intereà tibi
Leges ferre ſeverior,

Æternæ Themidis ſollicitus cliens.
Exemplis agimur : domus
Objectâ Domini fingitur indole.
Nil incompoſitum, aut ferox ;
Sed molles aditus, obvia comitas,
Invitantia limina.
Nec vulgum tenuem, ſævior aſpici,
Arcet turba ſatellitum,
Aut queſtus miſerorum, aut timidas preces.
At quàm digna Viro probat
Se Conjux, animi dotibus aureis !
Taloniqne, Perignio
Miſta, & Subletii lumina ſanguinis
Claro ſtemmate colligit :
Factis ipſa ſuis ſplendidiùs micat.
Simplex munditiis Decor,
Florens & Pietas, plurimus & rapit
Mirantes oculos Pudor,
Luxum qui tacitus damnet, amabili
Cenſuræ genere efficax,
Conſors ille Viro, laudis & æmulus.
Sic, HENRICE, domum regis
Exemplo, ac populis pulchriùs imperas;
Dignus, quem ſtudio inciti
Affectent Proceres ! Sic, age, quò vocat
Sublimi properans viâ
Virtus, uſque novis auctus honoribus
Pergas, Regia munera
Ac pleno Superos excipiens ſinu.
Aſtrææ ſolio potens,
Æquandam patriis ſurgere laudibus
Cernas, & meritis gravem,
Regnandoque parem progeniem foro.
Hæc, AGUESSIADE, tibi
Longinquâ modulans & voveo lyrâ ;

Vatum ſcilicet & ſacer
Veri ſi quid habet ſpiritus, auguro.
Nec me ſola tuæ movent,
In commune piis parta Sodalibus,
Largæ pignora Gratiæ, &
Juſtis vota jubent addere gratibus.
Privatis etiam ciet
Cantus illecebris Pierius Favor.
Senſit, laurigero volans
Curru, purpurei *Gloria* Julii,
Victo conſcia Belgio.
Nam dum ſe Aoniis explicat otiis
Laxandi lepor ingenî;
Obſervas placitæ fulgura machinæ,
Vocaliſque operis ſonum;
Vatem nec-ſolitis laudibus obruis.
Non tu, quæ ſtupeat rudis
Hoſpes, vel modico tinctus Apolline,
Jactas, aut faciem levi
Delibas oculo. Cenſor idoneus
Parnaſſo interior ſubis,
Libras & rigidis omnia lancibus.
Te nexâ Charites manu,
Pulchrarumque chorus ſuſpicit Artium.
Tantis, ne dubita, memor
Urgebar ſtimulis impatientiùs.
Sed Pindi viridariis
Abductus, Solymo diſtineor jugo,
Sacratiſque laboribus:
Deſuetam refugit laſſa manus chelyn.
Jam nec ſpes ſibi credula,
Famæ parcere amat: triſte periculum
Jactâ crebrius aleâ,
Collectæque pavet naufragium rei.
Laudis patritiæ ſeges,

Phœbeique acies lyncea Judicis
Audacem quoque terreat;
Quid, depreſſum animum corpore languido?
Aſt experta tamen juvat,
Et ſpondet niveum Gratia calculum.
Ultrà nec ſinit extrahi
Pendentis ſteriles officii moras,
Qui commercia nectere
Senſûs ille tui mutuus, ac mei
Interpres ſtudet obſequî,
Vildonus, tereti Caſtalium pedo
Iſtic Paſtor agens gregem,
Quà formoſa nitent prata Carentoni,
Notas increpitans fides,
Hac-dilata-tenus carmina reppetit.
Et vim blandæ abhibent preces,
En, præceps rapior. nunc malè fervido
Tardum corrigere impetu
Inſtat ſera dies, & rubor impotens.
Rurſus dum rogat, exprobrat,
Mirator meriti ſplendidus, ac tui
Præco nominis aptior,
Divinus teneri carminis Artifex.

MAGDALENA LACRYMANS.

ODE XXXV.

MAGDALAM converſus Amor flagrantem
Solvit in fletus: lacrymis rigatos,
Oſculo ſparſoque pedes capillo
Cernua ſiccat.
Quamlibet nardi pretioſa plantis
Unguina infundat capitique JESU;
Suaviùs fragrant oculis profuſi
Triſtibus imbres.

OLOR MANTUANUS, B. ALOYSIUS GONZAGA.

ODE XXXVI.

DULCE Mantuæ decus
Olor paterna deſerit vireta
Minciique lucidis
Longè fluentis evolans, opacas
Thybridis ſubit ſpecus,
Romæ ſuperbas nil moratus arces.
Jamque candidis nivem
Et caſta pennis prænitens liguſtra,
Puriùs novi tamen
Splendere geſtit ambitu decoris;
Et ſacri modos amat
Ciere cantûs, æmuliſque claros
Vocibus choros ſequi,
Ad aſtra librans corpus expeditum.
Vaticanus aureo
Tangens Olympum mons jugo, Beati
Pandit Alitis viam;
Novuſque regnat inter aſtra Cycnus.

SUMMO PONT. ALEXANDRO VII.
VENETIIS RESTITUENDÆ SOCIETATIS JESU Autori Beneficentiſſimo Euchariſterion.

ODE XXXVII.

URBEM, furoris Threïcii moram,
Quam ferro & auro, navibus & viris
Juvas, ALEXANDER, tuæque
Sacra ciens Pietatis arma;

Nunc ſæviores Thracibus efferis
Firmare in hoſtes providus apparas,
Gentique amicus non inertem
Reſtituis Venetæ maniplum.
Summis negatam Præſulibus diu,
Quos cauſa duri tangeret exilî,
Rem ſolus exegiſſe felix,
Hunc meritus numera triumphum.
Tu diſſidentum cernere Principum
Cauſas, & olim publicus Arbiter
Europæ, anhelantis ruinam
Imperii cohibere ſolers.
Proh quanta ſeſe lux ſapientiæ
Cœtu in potenti viſa Mimingrodæ
Efferre, Germanæque pacis
Veſtphalicum ſociare fœdus!
Hæc illa mentis dædala vis ſacræ
Inexplicati grande negotii
Textum reſolvit, Gordioſque
Expediit ſine fraude nodos,
Magno Adminiſtrum conſilio parem
Legiſſe prudens. Hadria Nuncii
Sermone facundo reſidens
Difficiles tibi ponit undas.
O qui ſereno ſidere diſcutis
Caliginoſi nubila ſeculi,
Quid grata Loiolæ propago
Dignum agitet, referatque votis?
Cæcis ab Orco jacta calumniis
Tu probra frangens; quâ ſacra temperas,
Ipſe, ipſe dextrâ, litteriſque
Inſolitis memorare laudes,
Oppigneratâ nec dubitas fide
Præſtare, noti magnificus gregis
Præcóque, Paſtoremque viſus

Jam patriâ ſuperaſſe curâ.
Per te receptis, Optime Præſulum,
Caſtris, labores Hadriacâ novos
Molitur orâ; ſive mores,
Sive opus ingenium ſalubri
Formare cultu, docta virûm manus;
Quam ſenſit Orbis quadrifidus, pio
Quid marte poſſit, Solis omnem
Per populos comitata curſum.
Alto rigentem per Canadam gelu,
Silvaſque & undas; per Braſilûm rogos,
Per Caffarum infeſtas ſecures,
Ac duplices penetravit Indos,
Sinæque muros. Vidit ab ultimo
Mirata Eoo accurrere Principes
Regumque Legatos clientum
Roma, Petri Fideique ſedes.
Neque incruentæ munus adoreæ,
Grandi ſacramento in Fidei decus
Jurata, devexit caterva,
Purpureas meditata palmas.
Quot partæ ab uno vel Japonum ſolo!
Doloris artes mille alacris ſubît
Neciſque formas; & ferendo
Barbariem Furiaſque vicit.
At ipſa quamvis Numine concita
Procurrit; ô quem tu ſtimulum ſacræ
Addis Cohorti! quas amoris
Imperium antevolantis alas!
Terras per omnes acrior emicat,
Tuiſque flagrans nunc animoſior
Parêre juſſis, quà vocarit
Relligio, Dominique vocem
Audire pronâ mente vicariam.
Et audit Æther, claudere ſeu fores,

Seu pandere occluſas jubetur;
Et domiti ſpecus audit Orci.
Ubique laudes Turma canit tuas;
Grateſque, nuſquam muneris immemor,
Supplere votis fervet, almæ
Sollicito pietatis æſtu.
Servate ſanctum, Cælicolæ, caput;
Tuque, ô, perennes reddere gratias,
LOIOLA, pro natis memento;
Ac proprii decora alta * cultûs.

* Officii Eccleſiaſt.

Donis repenſa. Tuque adeo tuas
Partes agentem, moribus æmulum,
Et Sedis implentem ſacratæ
Promeritis Latiale culmen,
Tuere, Cepha. reſpice Numinis
Auguſta Mater, qui triplicem cliens
Sternit coronam, templa ſupplex
Voto adolet bene pertinaci.
Sic, Romæ honores quo celebres die
Nuper ferebas, nullam ab origine
Traxiſſe Conceptuque labem
Rite piæ celebrata genti;
Severiori corpora Pontifex
Tuas ad aras pervigilî tulit
Jejunio vexata, mentem
Toto avidus ſatiare Cælo:
Longumque inhærens, haud prece futilî
Incenſa per ſuſpiria publicam
Cauſam peroravit Sacerdos,
Numinis ac populi Sequeſter,
Præſente caſus auxilio graves
Romæ levaſti, funeream luem;
Salvamque Alexandro redonas
Diva ſuam, miſerata, plebem.
O, pace munus perfice, Biſtonum

Cum clade. pacem ſuſcipiant polo
Montes; Alexandrea creſcant
Sidera deficiente Lunâ.

TORQUIS MARIANUS.

ODE XXXVIII.

REGALE Torquis cœrulei genus,
Gemmiſque & auro ſplendida cingula
Jactent beati, quos Equeſter
Per titulos celebreſque faſtôs
Claravit Ordo. Virgineus mihi
Torquis renidet, virgineæ manûs
Labore nexus dædaleo;
Non pretio, ſed amore carus.
Das, Codre, munus ferre ſororium
Jani Calendis. Militiæ placet
Inſigne ſacræ, quâ MARIÆ
Tartareos domitamus hoſtes.
O, Matris in Torquem indue liberum,
Amice, collum, necte animos pio
Et corda vinclo, geſtientum
Ferre ſacri monimenta cultûs.

ROSEA CORONA.

ODE XXXIX.

DELIÆ rami valeant coronæ,
Queis amant doctæ nituiſſe frontes;
Martiæ lauri valeant, Ducumque
Gloria, palmæ.
Me juvat ſuavi Jerichuntis arvo
Lecta Divinæ Roſa ſacra Matri.
Nexilem Thyrſis dat habere grato
Flore coronam.

Floreat longo mihi carus ævo ;
Cura nec ſpinis animum cruentet ;
Ac novo Magnæ diadema Matris
Augeat aſtro.

AD JOAN. ADAMUM S. J.

Laudat impenſam ſcribendis libris operam.

ODE XL.

GLEBÆ nec aurum diſtat inutili,
Utcunque avarâ merſus humo latet
Theſaurus, & rubiginoſi
Deteritur ſpecies metalli :
Nec illa, clauſo quæ premitur ſinu
Doctrina, fœdæ præſtat inertiæ,
Nil publicos enixa in uſus
Ingenii tacito receſſu.
Non tu ſepultam ſic populo invides,
Adame, gazam divitis ingenî ;
Linguâque, congeſtas beato
Pectore opes, calamoque fundis.
Calvinus amens immoritur ſuis
Confixus armis ; ut validâ manu
Infeſta vertis parricidæ
In jugulum, metuende, tela.
Audire clarâ jam videor tubâ,
Vago receptum quem canis agmini
In caſtra Majorum relicta ;
Signiferis biviam ſalutem,
Sciſſaſque partes incolumi fide
Conſtare faſſis. Hinc aliò vocat
Fecunda ſuccreſcens librorum
Materies ; nova pugna ſurgit.
Luci rebelles ingenitæ Furor

Quos in Tonantem Tartareâ face
Succendit, aut Prolem Tonantis
Ætherio ſolio negatam;
Diſcrimen & qui Relligionibus
Omne abrogarunt; monſtra hominum petis,
Et tela procudis, Gigantum
Anguiferam domitura ſtirpem.
Perge, & diſerti vim ſacer ingenî
Huc verte præco; Gallia quà patet,
Audite plaudentes per urbes,
Borboniam celebris per Aulam.
Committe prælo, ne pereat, pii
Fetum laboris. Nec ſonus eloquî
Reſtat, fugáci ſparſus aurâ:
Fixa libris monimenta perſtant.

ODE XLI.

Sub fortuitum ex pulvere nitrato incendium Urbani Prætorii Burdigalenſis.

ECQUÆ trementes Burdigalæ domos
Procella tanto concutit impetu;
Sedeſque Muſarum fragore
Horrifico, tonitruque vaſtat?
Non illa ventoſo Hippotadæ ruit
Furens ab antro. pulvereos agit
Vulcanus ignes. hinc propinqua
Fulmineo labefacta motu.
Disjecta ſacræ membra volant domûs.
Muſæ relictis ſedibus exules
Labuntur invito Garumnâ:
Burdigalæ gemitus ſequuntur.
Illæ Pyrenen, & Benearnicos
Viſent receſſus; buxiferos petent
Hæ Pictavî colles, amicas

Gymnaſium è regione prætorii.

Hoſpitio ſtudiiſque ſedes.
Hic certa demum ſit ſtatio, & modus
Laſſis viarum! Quondam etiam dedit
Ruïna felices, locoque
Reſtituit meliore lapſos.

DE CURRU GLORIÆ,

Ad Petrum Labbéum, cùm ei Carmen Heroicum ſic inſcriptum Eminentiſſ. Cardinalis dono miſiſſet, poſt acceptum ab ipſo Elogium.

ODE XLII.

FULGENTE curru quæ Superos adit;
Urit videndo Gloria: nec pares
Accendit ignes, cùm roſarum
Puniceo redimita ſerto,
Et rore manans plurima gemmeo,
Aurora puro ſurgit in æthere,
Primos ſub aſpectus rubentem
Luce novâ jaculata Mundum.
Regina Eoïs pulchrior ignibus
Erecta terris corda rapit virûm,
Altoque flagrantes amantum
Axe oculos animoſque torquet.
Stat denſa hiantum turba, cupidine
Fervens eundi. ſuppliciter manus
Tendunt, & alatis reponi
Haud grave onus properant quadrigis.
Paucos ſuperbo Gloria ſuſcipit
Severa delectu, & pretio unicè
Virtutis, inſignique cenſos;
Non opibus, tumidoque luxu.
Qui regna certo numine temperent;

Qui bellicoſis forte laboribus
Pectus probarint, aut ſagacem
Ingenuas animum per artes;
Hos ſecum in auras tollit, & aureis
Dignos coronat Gloria bracteis:
Curruque ſummotam beato
Degenerem prohibet catervam.
Atque ut jugales admonuit levi
Strictos flagello; protinus emicant
Telluris ignavæ repulſu,
Et nebulas ſtrepitumque vincunt,
Quemcunque demens Invidiæ furor
Brutis per auras fulminibus ciet:
Umbræque vaneſcunt inanes,
Aſtra ſupervolitante curru.
Tentat negatam credula lenibus
Flabris, & alis Icariis, viam;
Caditque, vel pendet cadenti
Aſſimilis, radiiſque verſæ
Diſtricta anhelans Ambitio rotæ.
Jam cereas vis luminis acrior
Diſſoluit alas: jam procacem
Deſtituunt Zephyri volatum.
At læta Virtus eminet aureo
Spectanda Curru, munere Gloriæ;
Cantuque olorino vehentem
Purpurei celebrant Honores.

Lauri ſub umbrâ Pieriæ ſedens;
Pompæ coruſcam talis imaginem
Ut vidit! ut magnis Camœna
Exiluit ſtupuitque viſis!
Tunc ille Belgis victor ab hoſtibus
Aulæ vocanti ſe reducem dabat,
Urbeſque captivas triumpho

Julius, & populos trahebat.
Hic dædala audet non imitabilem
Camœna Currum effingere Gloriæ,
Feſtina formoſi laboris.
Nec labor illud erat, ſed ictæ
Mentis voluptas, Numinis impetus.
Et ſponte, victrici obſita laureâ,
Et Martiis cælata factis
Membra ſacri ſubiere Currûs.
Ceu luſit olim ſplendidus artifex,
Canora ſaxis fila ſequentibus,
Phœbuſve Troiæ, vel Gemellus
Ogygiæ fabricator arcis.
Nec iſta magno ingloria nomini,
Dives trophæis, fercula Julius
Senſit; triumphaliſque pompâ
Ire dedit ſimulacra Currûs.
Dum ſtructa Planco mœnia Principes
Non uſitatis alloquiis beant,
Et Franca Majeſtas Sabaudæ
Hoſpitio ſociatur aulæ;
Qui tanta rerum pondera ſuſtinet,
Muſis amicas tunc quoque præbuit
Benignus aures. Tunc ſuperbâ
E Luparâ veniens, recudi
Auctore, in uſûs commoda, Principe
Juſſus refulſit Currus, & arduas
Tranſcendit Alpes: mox ſonoro
Curſu Italas peragravit urbes.
Neque eruditi nominis immemor,
Labbée, qui te demum habeat locus,
Scitatur Heros; ac recepta
Ingenii monimenta noti
Gratatus, hæc & præmia rettulit;
Currus onuſtos laudibus, ac ſuæ

Te Gloriæ in partem vocatum,
Stelliferæ appoſuit Curuli.
Quæ quiſque largâ dona ſerit manu;
Et ipſe pulchro talia fœnore,
Lætamque collegiſſe meſſem
Promeritus, pretium laboris.
Vibrantis ecquid ſat pretium ſtyli
Noſtro repenſat Gloria carmine?
At munus ornavit Datoris
Tanta manus, columenque Sceptri;
Et jam ſecundo Gallica Numine
Fata adminiſtrans. Purpureum allinit,
Quæcunque tractarit, nitorem.
Aureolæ decus inde chartæ.

VICTORI CONDÆO,

POST TRIPLICES HOSTIUM EXERCITUS GALLIÆ FINIBUS INTERCLUSOS,

Ad Seneſum cæſos, ad Aldenardam fugatos, ex attrito incurſibus ac ſtativis Belgio

REDUCI PÆAN TRIPLEX.

ODE XLIII.

JAM campis laceras Iber
Subduxit, refugo Teutone, copias:
Jam bis-victa ſimul phalanx
Deceſſit Batavûm. Sic malè diſſilit;
Collectis opibus ferox,
Dudum quæ tumidas increpitans minas
Toto ſe vaga Belgio
Moles tergemini volverat agminis.
Nunc demum, Armipotens, redis,
Quò, CONDÆE, vocant publica gaudia,

Et partus meritis honos,
    Vaſtis & requies ſera laboribus.
Nunquam clarior æthere
    Delabi niveis viſa jugalibus,
Curru Gloria ſuſcipit
    Victorem, rutilis nectere laureis
Quercum ſedula civicam,
    Servatæ pretium nobile patriæ.
Circùm mille, volantibus
    Elatæ Zephyris, undique concinunt
Laudes, ac nitidis vagi
    Plauſus mille ſonant undique nubibus.
Rupis nec modò Regiæ
    Primævum referunt, jam toties lyrâ
Cantatum & lituo decus,
    Tanti primitias non humiles Ducis.
Nortlinguæ aſpera nec fremunt,
    Friburgive jugis ardua prælia.
Sævis digna periculis
    Nec pugnæ memorant præmia; quot, trucis
Rheni gurgite ſubdito,
    Urbeſque, & ſolidas, turbinis in modum,
Gentes corripuit plagâ
    Victrix Teutonicâ BORBONIDÆ manus.
Non Belgas iterum editam
    Stragem per populos, ſanguine nobilem
Multo Lentiam, & arcium
    Tot verſos obices, proruta mœnia;
Contuſaque ferociâ
    Tum primùm docilem Franca pati juga
Dunkercam, maris arbitram,
    Regnati ſpoliis Oceani gravem.
At cunctam ſupereminet
    Palmarum ſegetem proxima, quæ tibi
Campis addita Belgicis;

Juncto cùm triplices fœdere copias
Arcens limite Galliæ,
PRINCEPS, exitio multiplici domas.
Seu ſtas, ſive moves; ſtatu
Ac motu pariter vincere nobilis
Ferro conficis & fame
Hoſtes attonitos: pervigil, impiger;
Uſque intentus & imminens,
Caſtris caſtra, aciem Dux acie premis.
Proh mirum obſidii genus!
Acres excubiæ, pinguis adorea!

SENEFENSIS VICTORIA.

ODE XLIV.

GENTES hactenus hoſticas,
Crebris Victor ovans inclyte præliis;
Jam te ſplendidiùs novi,
PRINCEPS, exuperas Martis honoribus.
Tu Scutum & Gladius tuæ,
Lux & Vis patriæ, Romulidas ſimul
Marcellum & Fabium refers.
Tu Dux ille ducum, Martis & Arbiter;
Caſum conſilio regis,
Suſtentaſque morâ providus impetum.
Et quàm fulmineus manu,
Tam certo dubias ingenio potens
Armorum exequeris vices:
Ceu fata auſpicio bellica temperas.
Muro æquandus aheneo,
Fines oppoſitu pectoris obtegens
Francos impenetrabili,
Conjurata inhibes obvius agmina;
Cuſtos ſtrenuus & ſagax;
Ac Vindex, patuit quà via, tempore

Arrepto ſuperingruis,
Seneſque aditu fervidus involas.
Teſtor conſcia Gloriæ,
Quæ centena tulit ſigna, cruoribus
Vixdum ſicca, ſatellitum
Ingens Helvetiûm mole gravi cohors,
Pompæ ſplendida fercula,
Clangenteſque tubas inter, & æreo
Plauſu conſona tympana,
Templorumque ſacris carmina laudibus.
Vatis nec ſiluit canor,
Feſto dum reſonant omnia murmure,
Altum vox tenuis decus
Audaci modulans concita gaudio.
Non tu caſſide tempora,
Non textu rigidus pectora ferreo;
Ceu mollem areolam petas,
Nil mutato habitu, terribilem occupas
Campum, in tegmine ſerico
Loricata ruens proterere agmina.
Viſu cominus hoſticam
Colluſtras aciem, nec præeuntium
Objectu pateris tegi.
Ipsâ in fronte regens omnia, & omnibus
Tollens conſpicuum caput,
Francis nota dabas ſigna cohortibus,
PRINCEPS; nec gladio acriùs,
Quàm vibrans oculis; voce, manu, Ducem,
Denſas per medius neces,
Flammæque horribiles & chalybis minas,
Procurſu geris igneo,
Unus cuncta movens: quáque pericula
Urgent, lætior emicas,
Toto pervolitans plurimus agmine.
Hæc Vatis ſubitus calor,

Epinicion heroicum, poſtridie quàm ſigna capta Pariſienſi Baſilicæ illata ſunt, editū.

Et pugnæ facies omnigenæ ſonans,
Conſortemque periculi
Laudiſque addiderat BORBONIDEN Patri,
Ictique ENGUINEI notas;
Quos & flammifero quadrupedes globo
Subtraxit fera Mors tibi,
Tantùm afflare tuas auſa furens comas.
Anguſtos neque tramites,
Pagorum latebras, fœda paludibus
Et ſilvis tacuit loca,
Foſſiſque & validis aſpera ſepibus.
Viciſti, Superis, tamen
Illæſum mediâ in cæde tuentibus.
Viciſti ſocialia,
Heros, fatiferis caſtra laboribus.
Confuſo exitio jacent
Hiſpani, Batavi, Teutones. occidit
Aſſentatus Iberiæ
Turmis imperitans:gens cecidit triplex:
Capti cum ſpoliis Duces:
Matura Auriacum proripuit fuga.
Magnæ pendula VIRGINIS
Fulgent ſigna tholis. Venit & inclytæ
Pars pompæ, &, LODOIX, caput;
Bellorum Domino præmia Numini
Auguſtus LODOIX tulit,
Æternæque ſacrat pignora Gloriæ.

ALDENARDA LIBERATA.
ODE XLV.

HUC illæ recidunt minæ
Nexarum triplici fœdere gentium;
Vis intenta Lutetiæ,
Et Francis inhians ambitio plagis!

Vix, jactara frequentibus
Tandem conſiliis obſidio ſedet.
Aldenarda tricorpore
Circumfuſa videns agmine mœnia,
Felicem tibi Martiæ,
PRINCEPS, accumulat ſortis adoream.
Hoſtes jam rapidus premis:
Adventu trepidos, & numero impari
Necdum contiguus fugas:
Præcurrente velut, terrificum intonans,
Aurâ fulmen, & efficax,
Ante ictum exanimans, disjicit obvios.
CONDÆUM haud aliter potens
Afflat ſollicitos Nomen, & impulit
Juſto præcipites metu.
Sic Fama indecori vertit agens fugâ.
Ac ni jam tenebris favens
Nox apto effugium munere præbeat;
Spiſſuſque, altera nox, vapor
Matutina viris arma parantibus
Migrantum invidus hoſtium
Proſpectum eripiat; ſcilicet aggere
Dum caſtra è triplici movent,
Plenâ inſtans trifidum clade ruas gregẽ.
At ſervet laceras Timor
Vaſtæ relliquias molis, & avios
Diſpergat Sociûm greges,
Auſis degeneres, nec ſibi conſonos.
Iræ mixtus agit Dolor:
Fictæ ſcena cadit ſplendida Gloriæ.
Ventoſâ malè credulos
Antehac per populos hiſtoriâ triceps
Victam diſſimulat phalanx;
Et clade in mediâ ludere geſtiens
Feſtis gratibus ac rogis,

Vulgus magnificâ pavit imagine.
Tandem prodere vulnera
Cogit preſſa Dolor: cladis & invicem
Dum culpam exonerant ſuæ,
Vanis cœpta levant irrita queſtibus.
Sic diſcordia fœdera
Inter ſe tumidis exagitent probris.
Partis interea frui
Gaude, Bellipotens, fructibus; & novæ
Laudis conſcia, jam quies
Exhauſtis ſubeat pulchra laboribus.
Tecum magnificè aſperis
Defunctum, patrio more, periculis
Victorem ENGUINEUM canat
Famæ conſocians Muſa tubæ lyram.
Blando compoſitos ſinu
Aggeſtis foveat Gloria laureis.
Jam poſt horrida prælia,
Duri Martis opus, magnanimam ſimul
Et doctam ſobolem trahens
Partes in geminas principis ingenî,
Phœbo te vacuum refer.
Quanquam inter ſtreperas carmina buccinas,
Heros, ſanguineo calens
Seneſenſis adhuc pulvere prælii,
Audiſti placidus tamen
Præconis graciles Aonii modos.
Obſtrictam en iterum fidem
Præſto; Pieriis debita cantibus
Voti dona reus fero:
Nec falſus metuam grandibus argui
Vates auguriis, quibus
Lætæ præcinui munera laureæ.

Silva, & Ode gemina ad Sereniſſ. Princ. ſub expeditionem Belgicá.

LYRICON
LIBER IV.

QUARTUS ITIDEM THEANDRICON,
CHRISTI NATALITIA ET PARENTALIA
NONNULLAQUE AFFINIA CONCINENS.

THEANDRO JESU.
ODE I.

CHRISTE, par ſummo Soboles Parenti,
Luce facundæ generata Mentis;
Orta fecundæ, Genitrice major,
Virginis alvo!
Tu Deum conſors Hominemq; ſancto
Colligans vinclo, ſocias in unum:
Jungis adverſas medius perenni
Fœdere partes.
Arbiter fati, veniæ Sequeſter,

Mortis extinctor, Spoliator Orci,
Aurei ſecli Pater, & recluſi
Præſes Olympi!
Trunco ab infami, ſolio receptus,
Explicas regni nova jura Victor:
Judicemque unà reus & Patronum
Orbis adorat.

INFANTIS BETHLEMII CONTEMPLATIO.

ODE II.

EN, hic Tonans eſt! proh Superûm fidem!
Hic ille, acuto qui fragiles gelu
Artus inhorreſcit ſub antro
Bethlemio gemebundus infans!
Adeſte, delapſum ætheriâ domo
Spectate proni Terrigenæ Deum.
Ad antra, Paſtores, ad antra:
Agnus adeſt, oviumque Cuſtos.
Ad antra, Reges; omnipotens adeſt
Regum Imperator. currite, Cœlites;
Præſepe nec vobis pudori,
Quo ſtabulans recubat Theander.
Jam verna cunas puniceis Hiems
Pingat roſetis: jam tenebræ jubar
Fundant, vocaturumque gentes
Parturiant ſupera alta ſidus.
O Magne, ſeclis anterior, Puer,
Æquæve Patri, Matre vetuſtior,
Cæleſte Pignus! ô ruentis
Subſidium columenque mundi!
Nam quæ te ab alto vis ſolio rapit?
Quis cælo abactum propulit exulem
Ad ima terrarum relegans?
An novus ætherias Tyrannus
Invaſit arces, qui ſpoliis ovet

Tuis opimus? nempe Dicen Amor
Vicit; triumphatoque iuiqua
Jura Deo, rigidaſque leges
Dedit ſuperbus: fulmina ſuſtulit,
Stinxitque inermes faſciolis manus;
Ternique diſcinxit potentem
Imperii; trabeamque lucis;
Sceptrumque & altæ ſtemmata gloriæ,
Omneſque ſancti verticis infulas
Detraxit; excuſſumque ſummâ
Stelliferæ patriâ Sionis,
Sævo ſub antro nunc pueriliter
Vagire cogit. Nudus & omnium
Egenus, haud ulli ſuornm
Agnitus, hoſpitibuſve tectis
Dignatus, Infans Rex ſtabulo jacet;
Regale Amori dum ſolium vacat,
Gaziſque direptas Olympi
Spargit opes populis Tyrannus.

PASTORUM ADORATIO.

ODE III.

ITE, quò Numen vocat; ite, felix
Turba, Paſtores! Amor addas alas;
Dux facem vobis Amor, & ſerenos
Præferat ignes.
Aſtra nunc rident, mediæque noctis
Dia lux umbram fugat; & ſtupenti
Clarius fulgens remeaſſe Lunæ
Creditur Eos.
Gloriam, Pacemque canunt per auras
Præpetum denſi Geniûm manipli:
Læta Pax Terræ venit, alta Cælo
Gloria plaudit.

Ponite indignos animo timores
(Aureo juſſit bonus Ales ore)
Mira, caularum Vigiles, Olympi
Gaudia narro.
Sæpè quò paſtas agitis bidentes,
Ad cavam Bethles properate rupem;
Quò ciet, vobis modò natus Infans,
Pacifer Agnus.
Ille terrarum ſcelus expiabit
Soſpitans orbem Puer, ille Chriſtus.
Signa quæſitum Dominum notare
Certa docebo.
Ecce præſepi patulo reclinem
Faſciis Virgo brevibuſque pannis
Mater involuit: Dominoque coràm
Bruta jacenti
Poplitem flectunt, & amicum inhalant
Algidi membris Pueri vaporem.
Tanta vicino latitant ſub antro
Gaudia Divûm.
Dona ſupremi Patris occupate
Proſpero viſu, patefacta nulli:
Obviæ primi Charitis recentes
Carpite fructus.
Pauperes pauper Superis remiſtos
Advocat mandræ Deus hoſpitali:
Et viam ſignant radiis coruſcæ
Ætheris alæ.
Dixit; & ſanctæ penetrale Bethles
Gabriel claro repetit volatu;
Nota quæ ſedes, ſtatioque fidæ
Credita curæ.
Ergo Paſtores celerare Bethlen
Invicem hortantur; nova dona cœli,
Nuncio Divûm celebrata, ſanctas

Viſere cunas.
Ut ſpecûs primum tetigere limen;
Ruſticos vibrat ſacer horror artus,
Corda perfundit ſimul alma dulci
Melle Voluptas.
Nec ſilet vivi pia vis Amoris:
Jam Deo afflati propiore ſervent;
Et repentini meditantur antro
Carmina Vates.
Pulchra Davidis Soboles, & illo
Qui pedum ſceptris ſolioque caulas
Junxit, auguſto Genitor major
Ecce refulget.
Scilicet miri nova forma partûs,
Paſſa quo nullos uteri labores
Mater, en, ſtellam referens decori
Luce pudoris:
Cœlitum & cantus, mediæque lumen
Noctis illapſum tenebris, & ipſa
Spirat oblati facies Puelli
Undique Numen.
Fulgidâ linquens Superos Sione
Squallida immenſo petit arva ſaltu:
Aureas meſſes, generoſa latè
Poma refundet.
Sponte paſcentes rubicundus agnos
Veſtiet ſandyx; rigidæque quercus
Mella ſudabunt, & odora rivis
Balſama current.
Lacte manabunt oleoque colles:
Accubans hœdo lupus abſtinebit:
Et leo & pardus, ſociæque ludent
Monte bidentes.
Hæc Amô Natus, venientis ævi
Conſcius Vates, aliique ſancto

Flamine inſtincti cecinere quondam
Oracula Patres.
Matris ô riſus, Patris ô voluptas,
Parve Paſtorum Superumque Princeps,
O ſalus mundi, Puer, ô coruſco
Pulchrior Aſtro!
Creſce (dixerunt) Deus Agnus; & mox,
Jamdiu ſparſas, Bone coge Paſtor,
Quas oves læti per opima ducas
Paſcua cæli.
Sic ubi alterno modulata cantu
Turma Paſtorum; Pueri tenellæ
Supplices dextræ niveiſque libant
Oſcula plantis.
Ciſtulam paſſæ Meliboeus uvæ,
Mala Damœtas, pyra Thyrſis offert;
Tityrus lactis, liquidique Mopſus
Cymbia mellis.
Quo Parens frigus roſeis acerbum
Arceat membris, foveatque Puppum;
Candidum tonſæ ſpolium bidentis
Alpheſibæus.
Quæ ſacris Vates ego dona cunis
Pauper appendam? mihi ſi coronæ
Mille; Præſepis caderent ad aram
Mille coronæ
Quod licet; cunis citharam, loquacem
Carminum matrem, citharam, & clientem
Pectinem affigo. Tibi ſacra, Jesu,
Accipe plectra.
Inter agreſtem mihi cunque turbam,
Fiſtulas inter gracileſque avenas
Sit locus Vati. Tibi ſacra, Jesu,
Suſcipe corda.
Senſit Auguſtus, facilique blandùm

Græca nomina etiam apud Judæos uſitata fuiſſe conſtat ex libris Machabæorum, atque ex Novo Teſtamento. Et Virgilius Romanos Paſtores iſtiuſmodi nominibus ornavit.

Ore ſubriſit Puer; & micantum
Orbium nictu pia ſanxit infans
Vota Theander.

PARVUS DOMINUS ET AMABILIS.

ODE IV.

ME rerum Dominus Puer,
Matris Virgineo dulcè cubans ſinu,
Flammis jam toties ſactis
Devotam repetit, nec moror, hoſtiam.
Ut vivas oculis faces
Accendit; tenero conſita lilia
Vultu lacteus explicat;
Intextaſque roſis purpureus genas
Riſu floret amabili!
Nec certare labris auſa corallia,
Fronti non ebur Indicum,
Aut quæ nix Libani cedriferum caput
Et canos humeros tegit.
Crinali radio plurimus emicat
Vertex, cui neque Lucifer,
Nec Sol cæſariem conferat auream.
Heic altaria ſupplices
Albis, ô Socii, non ſine tæniis;
Heic prunas & olentia
Pleno tura foco ponite, cordaque
Exurenda ſuper. Deus
Tales quærit Amor (reddite) victimas.

AD STAUROPHILUM
PARÆNESIS.
ODE V.

HEus, qui biſgeniti funera Numinis
Caſtâ mente colis, cùm tragici ſacrum
Immortale doloris
Sollennes revehunt dies;
Ardens paciferam, Magdalis in modum,
Amplexare Crucem; & criminibus grave
Pronus flecte cruentis
Chriſti ſub pedibus caput.
Venarum ſcatebris vulnera concitus
Per millena latex, diluvie novâ
Jam feliciùs Orbem
Merſis ſordibus expiat.
Aut, conferta avido quæ rapuit ſinu
Bernardus, venerans omnia triſtium
Pœnarum monimenta
Plenis collige brachiis.
Myrrhæ faſciculus, qui ſibi Golgothæ
Crudeli nimiùm lectus ab areâ,
Meſſis cara dolorum
Nunquam pectore defluit.
Complexu tenero ſtringit, & arctiùs
Cordi appreſſà fovet, quæ patiens ſuis
Chriſtus cunque ſacravit
Inſtrumenta cruoribus.
Auro Peruviæ ceu pretioſior,
Cæli dives opum, luctificos amat
Granatillus honores,
Pœnarum ſegetem explicat.
Ne repat, fragilem quadrifido crucis

Nativæ videas ſtipite ſurrigi,
Admotumque pedamen
Lentis nectere brachiis.
En, ut purpureis picta rubet notis,
Attollit patulus quam gremio calix,
Flagrorum columella
Flexu cincta virentium.
Plagas ſanguineis flos maculis refert:
Clavos aſſimulans cuſpis inhorruit,
Hirſutumque corona
Ambit ſpinea verticem.
Claræ-vallis honos, inclyte Gallici
Granatille ſoli; perpetuùm virens,
O Bernarde, cruenti
Flos ô myſtice Golgothæ!
Chriſti lethiferis arma doloribus
Sic imbuta geris. Sancta tibi, ſed, heu!
Immanſueta ſupellex,
Cordi pondus amabile,
Telorum incubuit ſilva rigentium:
Caſtiſque ipſe cubans uberibus ſuper
Signat cerea Chriſtus
Dulci pectora vulnere.
Sponſæ totum animæ ſe. Deus imprimit;
Fingitque, intus agens, aſſimilem Deo,
Nec mortale ſonantem
Vivâ clarat imagine.
Non ſenſus veteres, vita manet prior.
Motu jam videas fervere non ſuo.
Chriſtum ſpirat, & altæ
Mentis ſeminibus viget.
Mirum! quo premitur pondere, tollitur:
Exutuſque hominem, concipit æthera
Votis, & novus ales
Terris igneus emicat.

O, quicunque piæ numen amas Crucis,
Huic ſuccede oneri. Sarcina, Crux, levis,
Et fert ſponte ferentem,
Ac ſuavi decorat jugo.
Hinc rivis panacea effluit, & Salus.
Vitam hæc morte parit: nectare diluit
Sævi pocula fellis,
Flores ſentibus elicit.
Aude; & regna petens, i, Dominum cruci
Confixus ſequere; & ſtigmata, corporis
Sacri pignora, amoris
Circumfer memores notas.
Felix, qui rigidi vertice Golgothæ
Preſſit ſiderei culmina Thaboris,
Implexaſque coronæ
Spinas prætulit aureæ!

THRENODIA,

EX ALLEGORICO JEREMIÆ VATICINIO.

ODE VI.

CIVIBUS florens opibuſque nuper
Gentium Regina, laborque Divûm,
Illa terrarum caput, illa cælô
Vix minor uno;
Heu, quid exhauſtis viduata turbis,
Jam ſuas inter Solyme ruinas
Sola, ſervilique jugo & tributo
Obruta ſedit!
Merſa nocturno gerit ora fletu;
Nec graves quiſquam lacrymas amicus
Tergit, aut tantos facili remulcet
Carmine luctus.
Fœdere infracto ſocii relinquunt;
Prodidit civis: malè blandiendo

Ex Cap. I. Lamentat.

Dira conjurans, odiis Amicus
Sævit iniquis.
O, iter quicunque legis, Viator,
Siſte dum cernas, ſimiliſne noſtro
Sit dolor rerum, lacrymiſque clades
Dignior uſquam.

ODE VII.

Ex cap. II.

SICCINE incenſo Dominus furore
Inclytam obtexit tenebris Siona?
Siccine excuſſit ſupero coruſcum
Sidus Olympo?
Hoſtis in morem, pharetrâ ſagittas
Fudit intento violentus arcu;
Machinâ, heu! turres, rapidoque vertit
Ariete muros.
Cui tuum æquabo, Solyme, dolorem?
Major haud moles pelagi tumentis,
Cùm ſali fluctus ſcopulis procella
Impingit amaros.
Calce deductis caput ad ſupremum
Quis manum plagis medicam admovebit?
Nulla contritos oleï ſalubris
Vis fovet artus.
Sibilo inſultans manibuſque plauſis
Ridet, & motat caput hoſtis atrox.
Hæccine urbs, inquit, decus & voluptas
Publica terræ?

ODE VIII.

Ex cap. III.

NUDA paupertas, olidæque ſordes
Conſcios torquent oculos pudore:
Triſtior mentem refugoſque ſenſus
Terret imago.
Vindicem ex alto ſcelerum tremendus

Cenſor intentat, graviterque virgam
Sentio in pœnas vigilare noſtras
Verbere juſto.
Plurimæ, heu! circùm tenebroſus horror
Obſidet mortis: mihi felle cuncta
Et venenatis madüere ſuccis;
Omnia, pœnæ.
Srridulis linguæ repetita telis
Vulnera hoſtilis rabies acerbat.
Pauperis num quis memori reguſtat
Aſpera corde?
Pulvere inſternet ſua pronus ora,
Si locus voto; colaphiſque mites
Offeret malas, ſaturandus omni
Denique probro.

ODE IX.

Unde ſic aurum malè decolorat
Plumbeus livor! penetrale templi, Ex cap. I v.
Heu! ſacros mœret lapides, plateïs
Undique ſparſos.
Filius claræ nitidus Sionis,
Aureo dignus radiare cultu;
Jam luto æquatur, Samiâque teſtâ &
Vilior algâ.
Puriùs candens nive Nazaræus,
Gratiùs fulgens elephante picto,
Pulchriùs ſapphiro, Erythræque ridens
Divite conchâ;
Squallidus, verſo neque notus ore,
Et genus ſpectri metuendum oberrat,
Sordet, ac totum lacero receſſit
Corpore corpus.
Spiritus vitæ dator haud fugacis,
Chriſtus, heu! captus, ſceleris pependit

Non ſui pœnas, placido qui obumbrat
Numine gentes.

ODE X.

Ex cap. v. RESPICE huc tandem, Deus, & memento
Tot Sionæi monumenta luctûs,
Jam ſatis longâ ſatiate pœnâ
Criminis ultor!
Reſpice, ô, Chriſti faciem cruentam,
Noſque per Nati latus & rubentes
Trans pedum rimas manuumque, caro
Sanguine tinctos.
Quem Patrem ſecli dederas futuri,
Occidit. Mater viduata luget,
Virgo, jam nudum ſine prole nomen
Matris & umbra.
Qualis exciſæ ſpecies Sionis!
Rupta portarum jacuere clauſtra:
Flamma turritas populavit arces:
Nunc cinis urbs eſt.
Barbara infauſtam Babylon Sionem
Vertit à fundo: cecidit coronæ
Regiæ lumen, capitiſque noſtri
Gloria fluxit.
Væ mihi! indignam ſceleratus urbem
Perdidi. Sed qui ſolio moveri
Neſcio æternus, Genitor, caducum
Deſpicis Orbem;
Quamdiu abjectam Solymen relinques
Immemor noſtri, ſobolemque duro
Viſus exoſam repuliſſe vultu,
Horridus irâ?
Reſpice, heu! noſtrum miſerate funus;
Quamque clamori querulo precantum
Objicis dudum, radiis opacam
Diſcute nubem.

CHRISTI PATIENTIS CUM GENTE JUDÆA EXPOSTULATIO.

ODE XI.

Popule meus, quid feci tibi &c. Mich. 6.

DILECTA gentes inter, ac populis Sion
Prælata, mea ſors! dic age, & factum exprobra
Si quod moleſtum eſt: ſcelere quo peragis reum?
Nam quas omiſi muneris partes? quibus
Curis peperci? nempe felici ſolo,
Omnique cultu vineam & largo ſuper
Cæli faventis imbre florentem dedi,
Vernantiumque palmitum gemmis gravem.
At tu laboris quos mihi fructus refers,
O nimiùm amaris degener liquoribus!
Pingues racemos dulcis expectans meri,
Spem pavi inanem; nil niſi immites lego
Triſtis labruſcas: obruit dentes ſtupor.
Propago Sodomæ vitis, obſcœnæ improbum
Genus Gomorrhæ! felleo vino ſitim
Meam exacerbas. hos mihi fetus paris!
Sic bene colono grata reſpondes Deo!
Ego te cataſtis aſſerens Memphiticis,
Flagella, plagas vindice incuſſi manu;
Fractamque docui cedere Ægyptum malis.
Tu, vilis inſtar auſa mancipii Deum
Jactare, vinclis premere, clamore inſequi:
Servilibuſque, militum ad faſtidium,
Lanians flagellis membra; ceu tygres ſolent,
Viſo efferatos ſanguine acuiſti impetus.
Tibi ego recluſi maris Erythræi ſinum
Pharaone merſo, virga quando eadem ſcidit

Sciſſumque junxit, hoſtis in cladem, fretum,
Mihi tu recludis lanceâ immersâ latus!
Tibi ego per auras mobilem accendi Pharon,
Solis refingens igne nocturno jubar;
Flagrantem opacâ nube ſubtexi diem,
Viamque ſignans Ductor, & caſtris locum
Metatus, ac te patrio exceptam ſinu
Fovens ferenſque; qualis aërias iter
Docet per oras, & rudes paſſis amat
Subvehere pennis aquila pullorum metus.
Sinæ coruſcum, mille Cæleſtûm globis
Septus, tribunal arduo inſedi jugo,
Tabuliſque inuſta jura marmoreis dedi.
Tu, cùm Tyranno fræna Tartareo Pater
Laxavit; Orco ſocia, furiali manu
Tædas flagrantes armaque & fuſtes gerens
(Inter latebras more quo petitur latro)
Venalis animæ proditum indicio capis,
Tempus nocendi nacta fœdifrago Duce.
Hinc per Cedronis aſpra torrentis vada,
Solymam per omnem funibus prætoria
Ad ſæva raptas, Golgothæ ad montis juga;
Legemque & unà ſcelere Legiferum opprimis!
Per invia ego te ſpatia ſquallentis ſoli
Vaſtaſque arenas, dum quaterdenos trahis
Annos egena frugis & potûs inops,
Almo beatam rore, Divorum cibo
Pavi ſaporis mirus omnigeni artifex;
Rigidâque laticem rupe nectareum extudi:
Ac te in fluentem melleis rivis humum,
Niveoque paſſim lacte manantem intuli.
Quid tu? venena torridæ linguæ admoves;
Exſucca potu labra mortifero coquis.
Veſtes ad iſtas cura deſcendit mea,
Ut ne quid uſu longa luſtrorum orbita

Detereret. at tu corpori & tunicam & cutem
Noſtro revellis : mox & immanes jocos
Rubræ pudendo chlamydis injectu cies;
Et Rege atrocem ludicro ſcenam inſtruis.
Tibi Chananæos ſaxeo nimbo tonans,
Validâ tremendus dexterâ, infregi Duces.
Huic tu paluſtrem dexteræ calamum inſeris,
Inſigne regni! dexteræ exemptum procax
Impingis ori : ſente vallatum caput
Placidoſque vultus ferreo cæſtu quatis.
Sic tu coronæ ſplendidè ac ſceptri memor,
Quo te ſuperbam decore donoque inclytam
Fulgere juſſi, Principum collo pedem
Imprimere, denſo gentium obſequio coli
Late clientum! ſcilicet dignum Deo
Supplex honorem poplite incurvo exhibes:
Sputo, cachinno, verbere inſultans colis!
Tibi ego ſupinos ponte ſubſtravi novo
Scopulos eunti : néve ſubductas fugâ
Pugnæ reliquias noctis eriperet favor,
Fixo caducam ſole ſuſtinui diem.
Tibi ruinas gentis Enaciæ ſuper
Solium excitavi; totque Amorrhæûm ſimul
Captiva Regum corpora in furcam indui.
Tu me in cruentam, perfida, egiſti crucem.
Ah cœca, & ipſis durior ſcopulis Sion!
Horret furori conſciam lucem tuo
Præbere, & umbris refuga ſe involvit dies:
Rumpit gementes publicus cautes dolor.

DE CHRISTO CRUCIFIXO PERIALGIS ET AGAPETI

CARMEN AMOEBÆUM.

ODE XII.

Perialges. FLEAMUS. ecquid Caucaſus præcordiis
Tigreſque cauteſque incubant?
Agapetus. Amemus. ecquid pectora Hyrcanæ nives
Roburque ferrumque occupant?
Perial. Pias (moramur?) Chriſtus ad lacrymas vocat
Sponſus cruoris prodigus.
Agap. Sacras, eamus, Chriſtus in flammas rapit
Flagrans Amoris Victima.
Perial. Fleamus. en, ut regium horrendæ caput
Fixus coronæ ſpiculis,
Vaſto flagellorum exaratus impetu
Et grandibus ſulcis hians,
Ut ſquallet ore informis, ac mixto genas
Sputoque taboque oblitus!
Fel triſte labris, virulentos auribus
Sales jocantûm combibit.
Clavo trabali, ſanguine undantes manus
Clavoque trajectus pedes,
Diriſque mentem ſaucius doloribus
Cum morte luctatur Deus!
Agap. Amemus. en, ut nominum auguſto caput
Floret ſacrorum ſtemmate;
Palmiſque acutâ cuſpide inſcriptæ rubent
Amoris æterni notæ!
Ut ore anhela temperat ſuſpiria,
Miſtaſque ſingultu preces!
Et jam tonantem, voce mellitâ, Patrem
Supplex remulcet hoſtibus.

Largo triſulcas ſanguine oppreſſit faces,
Sordeſque terrarum abluit.
Tyrannum, amore victor, infernum Deus
Lethumque confixit cruci.
Perial. Nuda oſſa, lacera membra tormentis rigent,
Diſtenta ferali trabe.
Sibi grave ipſi corpus, & acerba aſperat
Sublime pendens vulnera.
Letale ſiccas permeat venas gelu,
Artuſque livor luridos.
Fletu, cruore, morte jam jam oculi natant,
Extincta mundi ſidera.
Agap. Clementiæ jam tota divinæ patent,
Jam ſe profundunt viſcera.
Ac dum per artus gelidus obrepit rigor
Mortis propinquæ nuncius;
Cæleſtis ardor corde vivaces agit
Per denſa flammas vulnera:
Lethoque in ipſo, qualis extremo cadens
Sol axe, dulciùs micat.
Perial. Sceleſtus, eheu, lanceâ exanimum latus
Miles tremente perfodit.
Matriſque, eodem bis nocens ictu, piam
Mentem cruentat carnifex.
Agap. Iô, receptus lateris effoſſi ſpecu,
Latebra fida panditur:
Animaſque Chriſtus hoſpitas plagæ fovet
Salubris almo nectare.
Perial. Fleamus. aut ſi temperare lacrymis
Ingrata poſſunt lumina;
Ah, digna fletu lumina æterno, pice
Fumans Avernus terreat.
Agap. Amemus. aut ſi nil ahena molliunt
Amoris ignes pectora;
Odiis nefanda capita congeſtis premens
Væ, terra cælumque obruat.

CHRISTI ET ZACHARIÆ DIALOGUS.

Quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum? His plagatus ſum &c. Zach. 13.

Zacharias. NAM quid cruentis in manibus duplex,
JESU, cicatrix, quidve pedum notæ
Volunt, & abrupti profundo
Vulnere hians lateris caverna?
Chriſtus. His me cruentant vulneribus mei.
Ne quære, nam quos aſſiduo fovens
Amore dignabar, furentes
Sic odium retulere amori.
Zachar. Certare amori ſic potuit furor?
Heu monſtra rerum! Sed quis erit tui,
Uſus cruoris? ne caduco,
Ah, pretium pereat liquori!
Chriſtus. Caræ Sioni, quo ſcelera abluat,
Vulgò patentem ſufficiet cruor
Fontem, ſalutareſque thermas.
Hinc maculam mihi Sponſa neſcit.
Zachar. Suave ô lavacrum, tincta ubi, ſordibus
Corda expiatis purpureus nitor
Illuſtrat! Et ſævæ ſigilla
Mortis adhuc, redivive, geſtas!
Chriſtus. Victorem honeſtant vulnera, provocant
Clientum amorem, corda movent Patris.
Foramina hæc nido Columbæ
Fida vacant, latebræque dulces.
Zachar. Vivâ hoſpitatæ nil volucres petrâ
Ungues tremiſcant vulturis inferi.
At membra confixa intuentes

Qui pavor excipiet rebelles!

Chriſtus. Videte, dicam, quæ mihi vulnera
Inflixtis; & quæ, carnifices, tamen
Intrare fugiſtis vocati.
Antra Erebi tenebroſa inite.

Zachar. Digna illa ſedes perfidiam manet.
Serò agniti tunc fulmine Judicis
Gens icta, ceu mater necato
Primigenæ immoritura, planget.

Chriſtus. Agnoſce, plagæ quàm ſcelerum graves,
Queis vulnerandi cauſa Dei ſtetit;
Et, ira dum tranſit Tonantis,
Condere humo penitùs refoſsâ.

AD SACRA STIGMATA

ZACHARIAS VENERABUNDUS.

ODE XIV.

ÆTERNA amoris pignora, publicæ
Fontes ſalutis, purpurei decus
Inſigne Victoris, coruſca
Sanguineæ monumenta pugnæ!
Queis, ſacra, laudum vos ego, Vulnera,
Ornem coronis? queis lacrymis rigem
Lugenſque gaudenſque; ah, meorum
Hinc ſcelerum laniata acerbas
Per membra pœnas, hinc veniæ obſides
Plagas retractans, blanda piacula;
Orco triumphato, beatæ
Signum eadem pretiumque pacis?
Clamorem in altum ſemper hiantia
Vos ora, læſi flectere Numinis
Iras, & ultrici poteſtis
Rapta manu ſuperare tela.
Reis aſylum non violabile,

Præſens in hoſtes perfugium, obviam
Nigriſque inacceſſam catervis
Ultro animæ reſeratis arcem.
O plagæ, amaris dulce laboribus
Lenimen! ô lux, & miſeris quies!
O venæ inexhauſtæ bonorum,
Lethiferis panacea morbis;
Vos gazam egenis, dona perennia
Nectarque læto funditis ubere;
Pulchrique cæleſtes amoris
Illecebras, teneræque flammæ
Vivo micantes ſemine fomites
Præſtatis. & queis cernuus oſculis
Auguſta delibans per artus
Stigmata ſidereos adoro!

CHRISTUS REDIVIVUS.
ODE XV.

MOEstis peremptum deſine, deſine
Urgere Numen, Chriſtiade, modis:
Omitte plangorem, ac ſepulcro
Parce ſupervacuos odores.
Surrexit; atrâ, non, cruce lividus
Qualis pependit, vulneribus lacer,
Informis obducto cruore,
Funereo cohibetur antro.
Florent refixis vepribus aurei
Crines; & altum ſidera verticem
Cinxere, funduntorque læti
Purpureos radii per artus.
Orbæ Parentis jam penetralibus,
Auraque & aſtri motibus ocior
Subit; repentinoque mulcet
Magdalidem Sociaſque viſu.

Illum, Emmaüntis qui Solymâ domos
Petunt relictâ, multaque lugubri
Sermone volventes nefandâ
Cæde ſuper, tumuloque aperto;
Novêre, quamvis ore priùs ſuo
Cerni negantem; dum comes additus
Greſſumque ſermonemque confert,
Fata movens latebroſa vatum.
Sed hoſpitali, quò Cleophas trahit,
Menſâ recumbens ut Cererem ſacro
Fregitque porrexitque ritu,
Pulſæ oculis animiſque nubes
Illum & Simonis lumina, quæ triplex
Linguæ paventis diluerant nefas,
Hauſere; turbatique, cœtu
Cùm ſtetit in medio, Sodales.
Palmarum hiatus, & memores notas
Clavorum, & altam fas lateris ſpecum
Rubentis explorare tactu.
Huc digitos age pertinaces
Immitte, Thoma; nec pudeat manum
Inferre, latum ferrea limitem
Quà lancea egit. Perge, tenta,
Nil dubitans; ſolidoque demum
Tactu petitam diſce volens fidem.
Sic clauſa JESUS limina permeans
Affatur. hinc notis videndum
Dat Galilæa jugis & undis.
Ubi trophæum, Mors? ubi funebres
Inter cupreſſos falcis ovans rigor?
Mors victa Victori perempto
Immoritur; ſtimuloque Chriſtus
Mortis refracto vividus emicat,
Vindex paternis clarus honoribus;
Ac, fulgurum in morem, coruſci
Aligeri tumulum frequentant.

E ſacr. litt.

CHRISTI FORMA.

ODE XVI.

AUREUM Sponſi caput Iris ambit;
Aureas palmas hyacinthus implet:
Liliis vultûs niveis roſarum
Purpura certat.
Fuſa, ceu palmæ, coma denſa, frondes;
Splendet ut corvi, coma fuſca, pennæ:
Lenè odoratis ſonat acta myrrhæ
Copia labris.
Lacteæ mites oculi columbæ.
Prænitent; gemmis eborique pectus.
Et decent plagæ: velut aſtra, dulci
Luce rubeſcunt.
Ore mortalem ſuperante formam
Deditos regnat medius per hoſtes,
Ac pio nexos placidus triumphat
Victor amòre.

EUCHARISTICUM SACRIFICIUM.

ODE XVII.

O Incruentæ myſticum cædis genus,
O inſolentis Victimæ!
Verbo Sacerdos Numen Elicium polo
Haud fabuloſum devocat.
Nec aſtra linquis, Chriſte, nec te aris negas,
Unuſque & idem multiplex.
Bicolore velo tectus, & frugis nivem
Refers & vuæ purpuram.
Utrâque ſpecie pulcher, auguſtùm Deus
Candet rubetque Abſconditus,

Sacrifica

Sacrifica corpus lingua recidivum parit
Et morte vivace immolat.
Quin viva & ipſe (qui novo JESUM ſequi
Gaudes ſacramento ducem)
Quin viva & ipſe, ſanctaque ætherii venis
Sub cultrum Amoris Hoſtia?
Votiva jam te ſacra Virtutum infulis
Sertiſque comptum poſtulant.
Quotidianæ, ſemper antiqua & recens;
Neci ſuperſtes Victima
Suam, beatâ morte mactatam, novæ
Vitæ redonat Hoſtiam.

SACRUM CONVIVIUM.

ODE XVIII.

Quando ſederis ut comedas cum Principe, diligenter attende quæ appoſita ſunt &c. Proverb. c. 23.

MIRA fides! cæleſti epulo menſæque ſupremi
Fas aſſidere Principis.
Ergo age, quem magnæ blanda in commercia cœnæ
Regum ille Princeps advocat;
Appoſitis vigileſque oculos animumque ſagacem
Intende menſæ ferculis.
Non hîc mellita, Iſacidûm ſtupor ille, pruina;
Non rupe diffuſus latex.
Credimus? inſtar habens frugis, liquidique Falerni,
Deus, Deus menſæ incubat.
Triticeam objectat ſpeciem, ambroſiamque miniſtrat
Sacri latentem corporis.
Vitigenum laticem obtendit; ſed amabile nectar
Sancti refundit ſanguinis.
O tantis dignate epulis Conviva, Theandro
Mentem recepto pinguior;
Fallaces ne deinde cibos, ſparſaſque venenis

Amens placentas eſuri.
Ceu Stygio afflatam ſerpenti credulus hauſit
Eſcamque mortemque helluo,
Auſus divinæ ſpes paſcere ſortis Adamus,
Fatale poſteris nefas.
Quæ Domini crater felicia labra ſacravit,
Cave profana feceris.
Circæos calices, Lethæis ebria ſuccis
Fuge, ô, nefanda pocula.
Quin pariles epulas, quà fas, retuliſſe labora
Chriſto miniſter hoſpiti.
Nempe tibi Deus eſca; Deo cibus ipſe viciſſim
Gratos ſapores exhibe.
Apoc. 3. Fervidus alta ſubi præcordia: namque tepentes
Rejectat indignans cibos.
Corporis ille ſui vivos apponet ad artus,
Infuſus almo ſpiritu.

Regiæ Pietatis Monumenta Sedanensia

CRVCIS TROPHÆVM
REGIS REGINARUMQUE
Chriſtianiſſ. magnificentiâ,

In medio Sedani foro celeberrimiſque aliis locis feſto cum apparatu, religioſaque pompâ primùm excitatum inter ipſa Sanctæ Divinæque Crucis ſolennia.

ODE XIX.

SUBLIME pompis Auſoniis decus
Ibant triumphantum aurea Cæſarum
Vexilla; gemmatâque pictus
Luce diem geminabat aër.
Caput triumphi nunc Labarum, ac ſeges

Æterna laudis, purpureo micat
Fulgore, Crux, ſignis Olympi
Splendidior, ſoliiſque Regum.
Gravem Sioni Perſida, & impium
Chriſto revincens auſpice Choſroëm,
Subvectat Heraclius almam
Ipſe Crucem famulante collo;
Auguſtus, oſtroque ác diademate
Nudatus; & quâ Chriſtus iit viâ,
Dejecta Majeſtas revolvit
Golgothei juga dura montis.
At tu execratam ſupplicio Crucem,
Lux Chriſtianæ maxima gloriæ,
Morumque princeps, tu ſalubri,
Gallia, Cæſaribus colendam
Monſtrô indicaſti. Scilicet è tuis
Convexa mundi dum petit arcibus,
Bellique turbato periclis
Fortè animo ſpeculatur æthram;
Clarum ſereno prodigium legit
Deſcriptam Olympo Flaviades Crucem,
Victoriæ oblato vocantem
Rite Deum augurio ſecutus.
Tunc ille, ſignis ante Quiritium
Regnans, ſupremis ceſſit honoribus
Tonantis Ales fabuloſi:
Tunc Labarum venerata caſtra.
Et jam ſubacto Crux Capitolio
Inſedit altè: gemmiferis apex
Divinus inſurgit coronis;
Supplicibus celebratur aris.
Huic ſervit omni religioſior
Luxus metallô; feta opibus ſimul
Natura, Virtutumque junctô,
Ecce, chorô famulantur Artes.

Crux auguſtiſſimi, Ludovici donum, in foro Sedan. primùm defixa ipſo Exaltatæ ſanctæ Crucis feſto die.

Conſtantino Magno in Gallia bellum adornanti oblata Crucis ſpecies, augurium pignuſque victoriæ.

Jam in fronte Regum Crux illa fixa eſt, cui inimici inſultaverunt. August.

Quàm ſumptuoſis Regia molibus
Educta in auras munera ! quæ Crucis
Non ante Sedanas per arces
Structa pio ſimulacra faſtu !
Crucem reflexo ſuccidui genu
Ambite, Cives : Donaque Regia,
Feſtamque gratantes triumpho
Biſgemino celebrate lucem.
Centena læto jam tonitru fremunt
Tormenta, circùm turrigeris ſedent
Quæcunque muris, perque vallum
Terrificâ vigilant coronâ.
Jam totum ahenâ Præſidium flagrat
Ornatque pompam lucis imagine :
Et Regis impubes ſecundis
Auſpiciis moderatus annos,
Dux antecedit Burlius ordines,
Bellique felix, Pacis & Artibus ;
Virtute, Guiſcardorum & altâ
Stirpe Ducum, Calabriſq; ſceptris.
Circumſonantes innumero Lyras
Auditis aſtro ? nec pariles creant
Labente concentus Olympo
In numerum revoluta ſigna.
Si ut Moyſes exaltavit ſerpentem &c. Joan. 3.
Effuſa toto cernitis agmina
Fulgere Cælo ? Legifer ænei
Quondam Colubri ſigna Vates,
Anguineis inimica turmis,
Depanxit; ardens quo caderet lues
Late per omnes Iſacidûm tribus
Graſſata ; communemque viſu
Arriperet populus medelam.
Certâ Dracones in Stygios ope,
Fatalis & vim peſtiferam mali,
Subvênit Orbi Soſpitator :

Terrigenas meliore Signo
Salvos recepit; ceu coluber, truci
Vulgo execratus, ſtipite penſilis.
Et cœcus oblatæ Salutis
Spreta Furor monimenta calcat?
Dio Rebelles pandite Lumini,
Ingrata demum pandite pectora:
Cæleſtis oſtenti laceſſit
Dulce oculos animoſque fulgur.
At illa ſævis edita nubibus,
Crux, qualis olim ſanguineas aget
Flammas cometes! Signum apertis
Ducet atrox glomerata caſtris
Olympiorum examina militum;
Horrenda terras cùm quatiet tuba;
Maneſque plangentes ciebit
Fulmineo Cruciatus ore.
Quin, pervicaces, & Fidei manus
Et corda amanti victa datis Deo;
Blandamque maturè ſub umbram
Ac patulos juvat ire ramos?

Tunc parebit ſignum Filii hominis &c. Matt. 24.

Sacrum ſignũ ex adverſo profani templi erectum, unde Chriſti pendet effigies, ad piũ tranſfugium heterodoxos invitanti ſimilis.

IN EADEM AUGUSTA DONA, REGISQUE CHRISTIANISS.

De univerſa Religione promerita.

ODE XX.

FIXUM cruenti vertice Golgothæ
Tranſcripſit aris opprobrium Deus,
Victorque adorandum ſacravit
Principibus populiſque ſignum.
Sedani ad arces conſpicuum foro,
Formâ ſuperbum (marmore pars nitet,
Pars ære inaurato coruſcat)

Relligio ſtatuit Trophæum.
Hîc prona, ſanctis non ſine gaudiis,
Colenſque gratanſque; O decorum ferax,
Proclamat, Arbos! ô Salutis
Ætherio generoſa fetu!
Inominati túnc odium gregis,
Tandem expiatis conſita ſedibus
Floreſcis, Errorumque abactâ
Peſte novos paris alma fructus?
Quo tu profanos ardua numine
Hoſtes ſuperſtas! Liliger hunc tibi
Decrevit auguſtæ triumphum
Inſolitum Pietatis Heros.
Terras per omnes ſollicitus Crucis
Urget triumphos. Hinc Libycas quatit,
Ferroque & igni miſcet oras;
Belligerâ freta claſſe purgat,
Illinc feroces Oſmanidûm impetus
Lecto refrænans milite, Pannonas
Erexit. Arrabo cruentum
Strage latet tumefactus amnem.
Quo priſca cultu Rex foveat ſacra,
Teſtes Batavi; tuque Britannicis,
Dunkerca, vinclis exſoluta,
Nec vetito maculanda ritu.
Utrumque Solis tangere limitem
Potens, & Orbes jungere ſedulus
Commercio ambos, Chriſtianæ
Spargere opes Fidei laborat.
Obtrita fanis Impietas ſuis,
Luget ruinis impoſitam Crucem;
Geneva quam portis minantem
Horruit attonito Lemano.
Geneva Sedanum altera, jam Crucis
Imbuta ſigno tergeminæ, rudes

Multæ Barbarorum naves, quà captæ, quà incensæ aut depreſſæ à Gallis ſub ipſos Algerianos portus.

Excita a Crux in ipſo Genevæ aditu, Regis authoritate, crebris in circumjecta regione dirutis Hæreticorum fanis.

Sacrat plateas. Ludoïcus
Regifico decora alta ſumptu,
Non ille magno Flaviade minor,
Extollit; & quæ, Principe cum Nutu;
Auguſta cultricem repertæ
Anna Helenam Crucis æmulatur:
O Ara verè Maxima gentium!
Crux immolati ſanguine Numinis
Rubeſcit, ac mundi probroſas
Purpureo lavit amne ſordes.
Telum coruſco fulmine fortius,
Confixus Orbem quo Deus edomat,
Lignoque Regnator potenti
Tartareum tremefecit Orcum!
Telum ac Trophæum, Crux, ſpoliis grave,
Quæ rapta Averno plurima Principi
Geſtans, triumphaliſque currus
Ipſe ſibi, terit aſtra Victor!
Hoc vince Signo, Maxime Principum;
Deoque partas Signifero & Duci
Referre lauros, atque opima
Gratus amans cumulare dona.
Sic dona donis quippe ſequacia
Fas evocari; ſic hominem Deo
Certare. Sed pulchris in auſis
Dulce, Deo ſuperante, vinci.

Geminæ Cruces ab Anna & Maria-Tereſia Chriſtianiſſ. Reginis donatæ Sedanenſibus, pareſque Ludovicæo muneri, ſacrâ Inventæ Cruci luce dicatæ depactæ eæ ſunt.

EUCHARISTICA POMPA SEDANENSIS,

Videſis Oden libri I. XXI.

MIRIFICA RERUM CONVERSIONE INSIGNIS

Ex Ludoviceæ Pietatis Curâ & Autoritate.

ODE XXI.

Sic quidem oportuit victricem Veritatem de Mendacio & Hæreſi triumphum agere. Concil. Trident.

NON uſque lapſu præcipiti ruit
In pejus ætas. ridet amœnius,
Jam nube dimotâ, ſerenum:
Purpureo revireſcit anno
Veris beatus poſt hiemem nitor:
Bellum flagello Pax fugat aureo;
Sævamque Majorum reſarcit
Poſteritas generoſa cladem.

Veritatē Dei in injuſtitia detinent. Rom. 1.

Damnata tetro carcere Veritas,
Cæcis & umbris: conciderat Fides,
Fœdumque Sedani jacebat
Preſſa ſitu Pietas iniquo.
Veſcâ latentem ſub ſpecie Deum
Ægro pudebat, luce palam (heu nefas!)
Munimen optanti ſupremum
Ferre, ſalutiferumque pignus.

Hæreſi dominante factum Viaticum in urbe Sedano ad Catholicos, qui ſane pauci ſupererant, furtim afferebatur.

At nunc tremendis conſtat Honos ſacris.
Solennis urbem pompa perambulat,
Victrici Alethiæ Triumphus,
Auſonio celebrata ritu.
Notis, viciſſim territa, ſedibus
Regniſque mœrens excidit Hæreſis;
Cogitque in obſcuræ Clientes
Lucifugos latebræ receſſum.

Et ipſa Calvini extima ſupplicant
Obtenta juſſis fana tapetiis.
Templi inſtar, urbs eſt. Jam roſarum
Miſſilium volitante nimbo,
Simul Sabæis aura vaporibus
Odora, & alto carmine perſonat,
Longoque flammarum renidet
Ordine, ſtelliferove tractu.
Tubarum acutis æmula cantibus,
Gravi ſonoros tympana murmure
Plauſus maritant. jamque ahena
Ora pios glomerant fragores;
Quàm crebra totis undique mœnibus
Urbiſque & arcis machina militat,
Hîc læta nubes innocenti
Pulvereas rutilare flammâ.
Togâ virorum clarior & ſagô,
Majorque Virtutum agglomerat cohors:
Et ſplendidam ducis catervam,
Burliade, Superiſque miſces.
Sic Arca denſo, nobile ferculum,
Subvecta Myſtarum agmine, copias
Agebat Hebræas, triumpho
Mille ſacro pariens triumphos.
I, perge tanti Principis aſſecla!
Verſæ nitentem frugis imagine,
Sanctiſque gaudentem latebris,
Sedulus officio prehenſa.
Hoc ipſe Regum Maximus, hoc cliens
Chriſto per urbes obſequium exhibet
Francas ovanti; candidumque
Luſtrifico gerit igne ſidus.
Facem ipſe præfert, ac populo inclytus
Prælucet; arcano interea Dei
Stipator Ales dum ſequentum

Corda virûm jaculatur igni.
Qualem & recurvo Pontificem genu
Spectabilem altè Machina ſuſtulit,
Mirante Româ, dum Supremus
Sub niveo gerit orbe Numen
Edule Paſtor! Solis, adoreâ
Tecti ſub umbrâ, pompam agitat Fides:
Fercloque adorantem beato
Luſtrat Amor ſatiatque plebem.

Juſſu Alexandri VII. extructa machina, quâ Deum abſconditum in ſolenni ſupplicatione circumferret corã ipſe provolutus in genua.

LYRICON
LIBER V.
QUARTUS IDEM PARTHENICON,
VIRGINIS FESTA MYSTERIA CONNEXAQUE ALIA CELEBRANS.

MARIA, STELLA.
ODE I.

Reſpice Stellam, voca Mariam. Bernard.

VIDERAT antiquo monſtratum carmine Sidus
Phœbeo regnare ſub ortu;
Viderat, & longè fatalia ſigna ſecutus
Bethlæo Magus appulit antro.
Biſgenitum, ô, quiſquis cœca inter nubila Regem
Quærere amas, Cæloque potiri;

Abramidæ clarâ ſurgentem è ſtirpe Jacobi
    Suſpiciens venerare MARIAM.
Hanc ſequere ; hanc oculis inhians, hanc pectore toto,
    Si qua fides, ſubmiſſus adora.
Ceu Graios Helice, Tyrios Cynoſura gubernat
    Signiferâ ſpectabilis arce :
Sic & inocciduo ventoſa per alta clientem
    Igne regit ſtellata MARIA.
Vel te vaſta voret fluctu glomerante Charybdis,
    Cœruleo vel Scylla moloſſo :
Illa enare dabit, medioque è vortice raptum
    In portus ſubducet Olympi.
Nobilis ut magnæ docuit Genitricis Alumnus,
    Lactis agens ex ore fluenta.
Quò vos cunque ferant mundi revolubilis undæ,
    O Socii, ſpectate MARIAM.
Ut Sidus radium, ſic Natum candida Virgo
    Progenuit ſine labe pudoris.
Stella gravi informes terras ſolatur in umbrâ ;
    Purpureo Cælum igne recludit :
Nec minùs erroris tenebras, noctesque malorum
    Sidereo fugat ore MARIA.
Ergo quæ vos cunque maris diſcrimina verſant ;
    Si rapidis freta concita ventis ;
Si brevia & ſyrtes, ſaxis vada perfida cæcis
    Naufragium, ſcopulive minantur ;
Seu ſtruat inſanos ſpumoſo è gurgite montes
    Lymphatæ vis atra procellæ ;
Seu præceps, fugiente ſolo, per aperta barathri
    Ad manes turbo urgeat imos :
Nimboſo in pelago, vitæque horrentibus undis,
    O Socii, clamate MARIAM.
Incertos reget Hæc ſecli per turbida curſus.
    O patriæ fulgentis amantes,
Virgineum ſpectate jubar : duce Virginis aſtro
    Sidereis appellitur oris.

MARIA
SINE LABE CONCEPTA.
ODE II.

QUALE, convallis decus, inter acres
Lilium ſpinas niveum videri
Surgit, ac longè colubros ſevero
Arcet odore:
Qualis optati vapor imbris augur,
Eliæ Nubes, maris è profundo
Extulit ſeſe, nihil inde fæcis
Duxit amaræ.
Talis annoſa ſterilique gaudet
Concipi fetus genitrice major,
Ætheris Regem paritura ſummum
Aurea Virgo.
Sanguinem, ſed non & acerba fontis
Fata Naturæ, vetereſque diras,
Una quæ culpæ genitalis exors,
Traxit Adamo.
Altera hæc priſcæ capitale Matri
Eva commiſſum reparare ſolers.
Jam ſuo Conceptam hominum Redemptor
Signat honore.
Scilicet tantæ geneſin Puellæ
Jure divino ſibi vindicavit
Gratia, & mentem replet unam ab omni
Parte beatam.
Jam facem accendit Ratio, Fideſque
Lucidæ ſumma vigil arce Mentis:
Pectus & flammâ tenerum ſacrati
Ardet Amoris.
Diva præclaris opulenta donis

Ut rudem caſtæ Genitricis alvum
Imbuit (canum revireſcit ævum
Flore juventæ)
Siderum alati ſtupuere Cives
Tantulis ingentem animam ſubiſſe
Corporis membris; agitantque feſto
Gaudia cantu.
Quæ (Deus!) terris nova lux oborta!
Quæ procelloſi maris iſta fluctus,
Et graves Orci premit, ecce, felix
Stella tenebras!
Surgit; undoſo velut è cubili
Purpurans Eos croceoque nubes
Irrigat fuco, liquidâque rorat
Plurima gemmâ.
Pulchra, ceu puram ſine labe frontem
Luna pallentes micat inter umbras,
Semper & creſcens, eademque ſemper
Lumine plena.
Lecta in auguſti ſpeciem decôris;
Aurei ceu Sol radians coronâ
Ignis incedit, proprioque regnat
Lætus Olympo.
Hoſtibus demum Stygiis tremenda;
Sicut inſtructis acies maniplis,
Caſtra cùm linquens, in aperta pugnæ
Æquora tendit:
Ante quam Terror volat; & coruſcis
It comes Virtus animoſa telis;
Lauriger curru ſequitur Triumphus
Altus eburno.

MARIA NASCENS.

ODE III.

O Nazareïdos Filia * Gratiæ,
Infans nota Deo, naſcere, naſcere!
Tandem, ô! Vatibus imple
Promiſſam toties fidem.
Te deſideriis acta flagrantibus
Patrum corda cient: te Solymæ ſacra,
Æternûm juga poſcunt
Suſpirantia collium.
Jamtum fœdifragi poſt hominis nefas
Ultricem generi pollicitus Pater,
Quæ fatale biformis
Monſtri protereres caput.
Te Moſes bifido monte ſuper Rubum
Ardentem innocuis ſuſpicit ignibus:
Virgam flore ſalutat
Fructuque Amramides gravem.
Nam quid plura ſequar? Legis imagines
Umbris te referunt, inclyta, myſticis;
Venturamque ſaluti
Omnes Abramidis canunt.
Tot ſeclis agedum, lenta, vocantibus
Reſponde. quid adhuc vota clientium,
Erectamque fatigas
Spem longâ nimium morâ?
Quid, ſi forte parens Anna, tenacior?
Ah, tu ne miſeris gentibus invide!
Neu terræ, ô bona, differ
Pignus reddere creditum.
Maturam ſedenim læta puerpera
Jam Prolem facili depoſuit ſinu:

* Id Hebræis Anna ſonat.

Suſceptamque Pronæa
Infantem gremio fovet,
Immulgens niveì nectaris ubera.
Lactentem Dominam devenerantium
Virtutum chorus ambit;
Pennatique ſatellitum
Reginam excubiis circumeunt globi,
Et cunas agitant, proque crepundiis
Pulſant aurea plectra, &
Laudes Virgineas canunt.

MARIA
DEO AD ARAS OBLATA.
ODE IV.

PRINCIPES Abramidæ
Dum ſacra ſubter igneo biſulci
Comparant Sinæ jugo;
Unguenta, byſſum, purpuram, lapillos,
Divitis Sacrarii
Pios in uſus rite dedicarunt.
Gratiora Numini
Jam dona colle miſſa Nazaræo.
Regiâ ſatum Tribu,
Sanguis nec alti degener Davidis,
Par ſenile Conjugum
Templo triennem conſecrat MARIAM.
Liberale qui priùs
Censûs ferebant annui tributum,
Ocyùs Deo ſuam
Grati rependunt Virginem Parentes.
Non ab æde ſanctitas
Ducenda Natæ. reddet ipſa templum

Inquilina

Inquilina ſanctius.
En, ut modeſto læta, ceu paternam
Ore jam ſubit domum!
Ut expedito quindecim triennis
Tranſilit gradus pede!
Unius exin vita, virginalis
Diſciplina fit chori,
Sodaliumque Cælitum voluptas.
Hîc oliva pulchriùs
Amat feraces explicare ramos. Pſalm. 51.
Ædis uberi ſolo
Plantata, pingues creſcet inter aras.

MARIA
A CÆLESTI NUNCIO ADITA.
ODE V.

ROs ecce Olympi, nectare dulcior
Gemmâque & auro clarior affluit;
Ac nube, tot votis vocatus,
It nitidâ pretioſus humor.
Hinc & beato munere fertilis,
Hauſtoque Tellus germinat æthere;
Cultu nec humano ſubacta
Fert ſuperas panaceam ad auras.
Natura ruptis legibus horruit
Mirata vinci, dum gremio capit
Jam corporatum Virgo Numen,
Ipſa ſui Genitrix Parentis.
Orbem ille portans; nunc tener, & levis
Ferri MARIÆ, ſe in puerum Deus
Collegit, involuitque nube
Sol, poſito radiorum amictu.
Jam virginales in thalamos venit

Cum Rege Cælum : jam volucrum, genu
Curvæ Miniſtrorum cohortes
Primigenam coluere ſummi
Chriſtum Parentis. Qui fidium ſonus!
Quæ viva pulchro ſidera Cælitum
Igni renident! geſtientis
Quæ facies, ſine more, tecti!
Nodi tenaces ducere Gratiæ
Choros videntur; Pax oleâ comam
Inſignis, & lapſi ruinas
Certa Salus reparare mundi.
Hanc veſtit oſtro ſanguineo chlamys:
Intaminatâ candidior nive
Spem cyclas ambit : nec ſuperno
Anchora abeſt jacienda portu.
Præit modeſto caſta Fides gradu,
Caliginoſis lumina mentibus
Spargens inextinctâ lucernâ;
Nec dubias ſpeculo nitenti
Myſteriorum reddit imagines.
Sinæ ſeveros pellit Amor metus,
Legemque ſuccinctam procellis,
Ferri acie, lapidumque nimbo.
Tum cælo inurens corda bicuſpide
Priſcum refringit marmor, & intimis
Præcepta deſcribit medullis
Moſaico potiora ritu.
Condenſa, flammis dulce micantibus
Accincta, ſacram pervolitant domum,
Natumque & auguſtam Parentem
Ora pio meditata cantu.
Impone tandem luctiſonis modum,
Sion, querelis : excute pulverem,
Depone ſordentes amictus,
Terge oculos lacrymis natantes.

Diſſolve collo vincula libero ;
Teſtare feſtis gaudia plauſibus.
Conſurge, divinoque gratas
Munere ovans modulare laudes.
Quin cuncta pompas, Numinis hoſpita,
Molire Tellus. jam ſuperis potes
Certare regnis: nil Olympus
Majus habet meliuſque Chriſto.
Innoxiorum jam Rubus ignium,
Sancti ſub umbrâ Flaminis integer
Flammis & illæſus coruſcat,
Ac medios viret inter ignes.
Siccum in madenti, nunc Gedeonicum
Siccâ madeſcit Vellus in area:
Sonante mox terram rigabit,
Qui tacitus fluit imber, undâ.
Virgam ſuperbas, fictilium modo,
Regum coronas frangere nobilem
Jeſſæa radix, candidumque
Virga tulit ſpecioſa florem.
O digna, rerum quam Dominam cliens
Agnoſcat Orbis; maxima Virginum
Matrumque! terrarum voluptas,
Et dubii Cynoſura Ponti,
MARIA, amantum gloria ſiderum,
Et cura ſalve; Gratia quam ſuis
Profuſa theſauris, & omni
Dote avidus cumulavit Æther!
Beata, cujus viva Dei domus
Templumque, venter! Fœmineæ caput
Gentiſque, laudiſque, ô Puella
Plena Deo, genitrixque Virgo!
At tu tremendo par Soboles Patri,
Quo tanto amoris concitus impetu
Cæcas puellaris latebras

Sponte ſubis uteri, Theander?
Tune ille rerum maximus artifex,
Mortale corpus, membraque terrea
Mirande cepiſti tuimet
Ipſe opifex, opus ipſe, Verbum?
Anguſta vaſti cui ſpatia ætheris,
Immenſe, ſic nunc virgineo es ſinu
Incluſus! & Lunæ morantis
Ferre novem poteris recurſus?
Adæ profanis miſte nepotibus,
Inauſpicati prægeniem Patris
Tuo expiaturus cruore,
Agnus ades, Dominator Orbis,
Paciſque Princeps? Aligeros, Deus,
Non tu rebelles, fulmineâ manu
Quos arce detruſos Olympi
Sulfureo in Phlegetonte torques;
Sed Abrahami ſic reparabile
Genus prehendiſti; & placidâ manu
Orco catervatim ruentes
Tartareis revocaſti ab umbris.
Tanti Miniſter gaudia nuncii
Delecte geſtas, ſplendida munera,
Legatus Interpreſque Amoris;
Et geminos, Gabriel, per axes
Commercium ingens ſorte aperis novâ:
Novique tecum fœderis Arbiter
Deſcendit, & magnum potenti
Conſilium explicuit lacerto.
Ut ille greſſu fulmineo Gigas
Viam capeſſens, emicuit Deus;
Summoque decurrens Olympo
Tranſiluit, juga noſtra, colles.
Stupenda rerum! Te, Geniis minor,
Ad uſque corpus, *Spirituum Pater*,

Limumque demittis, probroſam
Mancipio aſſimilate formam?
Verùm paternæ debita Gloriæ
Corona frontem, Magne, tibi, Puer,
Ornavit: æqualem ſupremo
Rite Hominem colimus Tonanti.
Sic Nazaræis in penetralibus
Cantant ovantes Cælituum chori,
Cellamque perfundunt odore
Ambroſio, roſeaque luce.

MARIA

ELISABETHAM INVISENS.

Surge, propera Amica mea, Columba mea &c. Cant. 2.

Exurgens autem MARIA abiit in montana cum feſtinatione &c. Luc. 1.

ODE VI.

EN tacitis, uteri dilectus vocibus hoſpes
Pectora noſtra movet.
Surge, age, feſtinoſque mihi formoſa vocanti
Effer, Amica, gradus.
Cantu luſcinias, aquilaſque Columba volatu
Exuperare potens,
Candidior cycnis, phœnice & rarior ipſo,
Alma Columba veni.
Ceſſit hiems: pluvio deterſis aëre nimbis
Floribus ecce redux
Squallentem ver pinxit humum. jam ſidera rident;
Parturit omnis ager.
Trudit odorato vitis de palmite gemmas;

Poma, nuceſque virent.
Eia mihi Virgo ante alias ſpecioſior omnes;
Surge, veni, propera.
Ardua Judæi ſubmittite culmina Montes,
Difficileſque vias.
Ecce venit ſummo genitrix delecta Parenti,
Virgo, eademque parens.
Quò properas, montes & ſaxa rigentia ſupra,
Feta Puella Deo?
Urget Amor procul aërias Chebronis ad arces:
Spiritus intus agit.
Infans infantem genitali exoluere vinclo
Criminis accelerat.
Nec Divam conſanguineæ certare priorem
Pœnitet officio.
Sternite iter violis, cantuque levate laborem,
Aligeri Comites.
Chriſtiferæ ſubter pedibus, Terra impigra totas
Exere veris opes;
Nardos, atque roſas, niveoque ſimillima lacti
Lilia congemina.
Reginam motâ in numerum cervice ſalutant
Umbriferæ ſilüæ.
Atque illam colles, illam fluviique, vagæque
Obſtupuiſtis aves.
Et nitidis æſtum prætentæ deſuper arcent
Velleribus nebulæ:
Obſtrictiſque Auſtris, fragrantes aëra ſoli
Pervolitant Zephyri.
Aura levi faciem gaudet mulcere flabello,
Pectere blanda comam.
Hinc oleæ, cedrique ſuos, hinc balſama odores
Ambitioſa movent.
Quà via fert Dominam, ſubito dulciſſima * montes
Lacte fluenta rigant.

*Stillabunt montes dulcedinem, & col-

Stillat mellis ubique latex. mons omnis, Hymettus, *les fluent lacte.*
Hyblaque, collis erat. Joel. 3.
Nec verò Matris venerandum, & amabile pondus
Viſcera caſta gravat.
Omniferâ gerulam vi ſublevat illa, beati
Sarcina cara ſinus.
Zacharia, Conjuxque ſenex occurre MARIÆ,
Tuque, Puerque tuus.
Hoſpita læta, domo complexuque accipe Divam:
Major adeſt ſolitâ.
Jam ſubit, & dulci cognatam voce ſalutat
Regia Mater Anum.
Audiit, obſcuro materni carcere ventris
Conditus, ipſe Puer.
Audiit; ac tenera, divino ex ore profectos
Virginis, aure ſonos
Excipiens, fœdis nativi criminis infans
Sordibus eluitur;
Ac ſubito præſens agnoſcit lumine Numen:
Jamque Propheta Puer
Virgineam ignaræ Matrem dat noſcere Matri,
Biſgenitumque Deum.
Ut ſalit inſolito teſtatus gaudia motu,
Jam propiore Deo;
Et Chriſtum ex utero, genibus ſubmiſſus, adorat,
Corda replente Deo!
Qui clamore pio Deſertum implebit, & Aulam,
Verbo inhiat tacito,
Vocis inops; miſcetque animo commercia, magni
Conſcius alloquii.
Præcurſor venienti ardet præcurrere Chriſto,
Viſcera ni teneant.
Indice monſtrandum quondam, jam monſtrat; &, ecce,
Cùm ſalit, Agnus, ait.
Nec minùs icta Deo gratatur Eliſa MARIÆ,

Grandia facta refert.
Felicem longè ante alias mirata puellam;
Pignora ſacra canit.
Inde fidem, Dominique eventu ingentia fata
Non caritura ſuo;
Ac tanto indignam ſeſe viſentis honore
Altiùs ore ſonat.
At laudem Regina, ſibi decus unde, refundit
Carmine magnifico.
Exiliere ædes, lætique per aëra Divûm
Accinuere chori.

MARIA EXPIATA.

ODE VII.

MOses Hebræas legifer vulgò nurus.
Sorde puerperii
Quo more purgari jubet;
Bethlæa templo nunc ſubit Puerpera,
Et ſacra diſſimulat
Arcana partûs enthei.
Auguſtam Ephebi cælites Matrem piis
Officiis Dominam
Ambire denſi geſtiunt.
Geſtare nec gravantur accenſas faces
Lumine ſidereo
Luſtralis ad pompæ decus.
Spectaclum ad ingens, Anna longævo ſimul
Cum Simeone ſenex,
Et ipſa vates advolat.
Quæ gaudii vis, cùm Deus fulſit puer!
Sarcina blanda ſinu
Fertur parentis candidæ,
Deoque dignum fit Patri donum Deus.
Ære redemptus, emet

Cruore mortales ſuo.
Sed quid Salutis, aureus, pretium, Puer,
Et geminæ volucres?
Quæ dona Matris indigæ.
Bene habet, columbas quòd Columba duplices
Unica labe carens
Sponſo MARIA detulit.
Quærendus alter nec ſacris Agnus fuit,
Cùm tener ambroſio
Chriſtus pependit ubere.
Procul bidentum, procul & hircorum greges,
Magnaque cum vitulis
Armenta taurorum procul.
Toto niteſcens vellere, ac noſtrum gregem
Emaculare potens
Hic Agnus aris poſcitur.
Agnum volentem ſuſcipe, ô Simeon, age:
Hoſtia fulmineum
Demum hæc parentem leniet.
Cui non furorem ſanguis extinxit boum,
Uſtaque caprigenûm
Fumante templo corpora;
Ultoris ira protinus grato cadet
Munere victa, ſimul
Admoris Agnum altaribus.
Jam ſtricta tela dexterâ ponit Tonans,
Pronus utraque manu
Profundere æternas opes.

At tu, propinqua morte, jam viſo Deo
Concipe, ſancte Senex,
Cycnea lætus carmina.
Promiſſa tandem (cantat) illuxit dies;
Plebis Abramigenæ
Exorta cælo Gloria!

Hanc fida crebro dixerant oracula,
Hanc fore, quæ miſeris
Affulgeat Lux Gentibus.
Et hoc petenti dulce reſponſum mihi
Spiritus ante dedit,
Quod mente ſervo conditum.
Matura non te mors priùs terræ eximet,
Quàm, Simeon, oculis
Chriſtum beatis haurias.
Evenit. empta mille votorum ambitu
Pignora certa Dei
Ulnæ ſeniles obtinent.
Quem corda Regum, corda quem Vatum arſerant
Eminus, hîc foveo
Orbi paratum Vindicem.
Nunc, ô Senectæ cura vivacis, Puer,
Qui mora mortis eras,
Et ſola ſpes vitæ ſuper;
Dimitte ſervum, placida quò pridem vocat
Pax & amica quies
Paternum in Abrami ſinum.
Ibo, ibo nati nuncius felix Dei:
Sollicitis Animæ
Figent modum ſuſpiriis.
Jam prorogatæ maximum vitæ tuli,
Te, mea, Chriſte, Salus,
Fructum, moræque præmium.
Compone molli cana ſomno lumina.
Nam quid ego, mea Lux,
Viſurus ultrà demoror?
Servatus animus hic tibi, amplexus tuos,
Oſcula, Puppe, tua
Liquefactus inter effluat.
Hæc ubi puello præſcius cecinit Senex;
Dehinc MARIÆ. Sed, ohe!

Reſiſte Vates cautior.
Quid tu ruinam loqueris, & ſignum, quod, heu,
Plurima tela petant
Virûm Deo rebellium?
Quàm liquida turbas gaudia, & quantæ jacis
Semina triſtitiæ
Malè ominatis vocibus!
Ah, jam ſatis, ſuperque fatorum, Senex.
Pectora jam gladius
Materna trajecit; ſile.

MARIA
IN CÆLUM ASSUMPTA.
ODE VIII.

ALTERA jam ſtruitur cæleſtis pompa triumphi,
Novæque imago fulget alta gloriæ.
Purpureum ſibi Chriſtus iter per nubila fecit:
Per aſtra Virgo Lacteâ ſubit Viâ.
Quam neque primævâ Conceptam labe notavit
Adæ luenda poſteris ſuperbia;
Nec talo inſidians læſit Cocytius Anguis,
Ferarum hic unus omnium vaferrimus;
Squallida nec tenuit nigro Libitina ſepulcro,
Brevem, tribuſque vix diebus hoſpitam;
Splendida ſuſcepit gratantis regia mundi,
Heræque plauſit omnis Ala Cælitum.
Parthenici, redivivam hilares ambite Parentem,
Et omne mortis explicate vinculum.
Koſtka velut, Matris feſtos comitatus honores,
Amoris Ales evolavit igneus;
Myſtica ſic pullos, avîum Regina magiſtris
Rudes ad alta provocat volatibus.
Auditis volucrum teneras denſo agmine voces,

Lyriſque miſta nabliiſque carmina?
Cernitis, ut croceis arrident omnia campis?
Sacro dat una ture virga lacrymas.
Balſama inexpletum ſudant: nec, ſponte feracem,
Humum labore ſudor alter imbuit.
Nuſquam ſpina riget: lætos viridaria colles,
Deique veſtit arte conſitum nemus.
Stellatæ ramos dat, proſpera ſigna, Columbæ
Oliva ferre naufragante ſeculo.
Frontibus emeritis, Virtuti nota, coronam
Honore Palma ſublegente porrigit.
Nobilis intonſo conſurgit vertice Cedrus,
Suamque Vita non relinquit arborem.
Menſibus æquantur duodeni ex ordine fetus:
Nitente pendet alma fronde Sanitas.
Ambroſiæ fluitant ſegetes ſtellantibus arvis:
Ubique manna, & unda fuſa nectaris.
Non hæc Heſperidum regio, vel Adonidis hortus,
Superbum inane, bracteata fauſtitas.
Fallacis non hæc Arabis Circeïa Tempe,
Profanæ amica ſordibus Licentiæ.
Non, breve terrarum decus, Eden, Orbis ocellus,
Ubi venena ſpargit atra vipera.
Omnigenæ procùl hinc noxæ contagia: crimen
Fores nec audet inquinare gemmeas.
Stat liquidum ſine nube jubar: nec Cynthia Phœbum,
Diemque verſa noctis urget orbita.
Uſque ſuo incendit Genitor fulgore coruſcam
Siona, & Agnus ille Sole clarior;
Dux nivei Sponſuſque gregis, fataliaque Agnus
Apoc. 5. &c. Sigilla ſolus efficax reſolvere.
Hîc vivos latices, hîc mellea prata recludit,
Roſiſque picta liliiſque paſcua.
Numinis auguſto è ſolio cryſtallinus amnis
Salit, perenne limpidumque gaudium.

Haud ignava Quies, æternaque flore Juventa,
    Saluſque Paxque geſtit, ac Beatitas.
Gratia jam victrix, atque incorrupta Voluptas,
    Choroque plaudit accinente Gloria.
Tanta dicat Chriſtus formoſæ regna Parenti,
    Ut excitata funebri emicat toro.
Dulcia odoratæ ſpargit veſtigia lucis,
    Viamque mollit arduam ſequacibus.
Mirantes animas & corda flagrantia, Virgo,
    Trahens, amore blanda necte vincula.
Curramus, Socii! gratum juvat, ecce, laborem:
    Favente mulcet allevatque dexterâ.
Aurea nos Solyme, puroque ſimillima vitro
    Manet platea, iaſpidiſque mœnia.
Quos rapit illecebris, Nati felicia dona
    Piis MARIA dividit Clientibus.

VIRGA JESSÆA,

DIVINÆ BENIGNITATIS POTENTIÆQUE MIRIFICUM INSTRUMENTUM.

Iſai 11. 1. qui locus illuſtratur Heroic. l. 6. Poem. 2.

ODE IX.

VIRGAM te merito nomine dixerim,
Virgo, non fragilem; ſed, capita aſpera
Regeſque & populos, fictilis in modum
Teſtæ ſi libeat frangere, ferream: Pſalm. 2.
Sin vitam miſeris & veniam dare;
(Gratum hoc & ſolitum, ni prohibent tuis
Uti fœda virûm crimina moribus)
Virgam Paciferi Numinis auream. Eſther. 4. &c.
  Sceptrum læta Sion extulit inclytum, Pſalm. 109.
Ac telum pariter, Davidicus Nepos
Quo victor trepidos percutiat Duces, Num. 24.
Edom, ſive tuos, ſive tuos, Moab,

Et latè mediis regnet in hoſtibus.

Exod. 7. &c. Moſis Mirificâ, Virga celebrior,
Quamvis & fluvios ſanguine tinxerit,
Et quaſſum tonitru ruperit æthera
Miſto fulminibus verbere grandinis,
Quamvis & ſolidam per patulos viam
Fluctus, & pelagi marmora penſilis,
Conſtrarit, ſaturo lacte fluentia
Felicis Solymæ rura petentibus.
At plagis Erebum tu gravioribus
Afflixti, tumidæ quàm ſola Mempheos
Vindex Iſacii perculit agminis.
Oræ purpureo Golgotheæ freto
Merſiſti Pharaona, & Stygiam manum:
Cæli pandere iter Virga ſequacibus
Et præbere potens dulcia flumina,
Mellitos latices, qui ſitientia
Undis profluerent corda perennibus.

Num. 17. Tu Fraterna, eadem, Virga, Sacrario
Æternum monimentum addita, quæ malis
Vexatam invidiæ flatibus infulam
Aroni properô germine vindicas.

Fragrat Virga minùs Thurea: viliùs
Frondeſcit veteris bractea fabulæ.
Nec jam credulitas Græcula, præpetis
Virgam Mercurii jactet, idoneam
Pallentes animas elicere, aut nigris
Compulſas gregibus mittere Tænaro.

Quid, quâ vel Geticos inter acinaces
Tutus, belligeras compoſuit minas
Orator, placidi nuncia fœderis?
Mortales valeat ſcilicet impetus
Compreſſiſſe. Dei tu rapido potes
Exarmare gravem fulmine dexteram.

Jerem. 1. Tu ſtellata oculo Virga, tuos vigil

Cultores valido præſidio tegis;
Avertiſque graves, proſpiciens, metus:
Ac ſub ſole pius dum bene ſedulos
Exercet ſolitis officiis labor;
Umbrâ tu recreas lenis amabili,
Formosùm teneris conſita frondibus,
Fructu nec vacuas ire ſinis manus.
Te Jeſſæa tulit ſtirps, nemorum decus,
Virgam flore ſacram; cui, placidè fovens,
Ac formâ niveæ ſplendidus alitis
Septemplex Domini Spiritus incubat.

PARTUS VIRGINALIS.

ODE X.

PARTUS beati conſcia Nox adeſt,
Piiſque circum-deliciis-fluit,
Nox in diurnam verſa lucem,
Pervigili prece tranſigenda.
Hæc illa Nox eſt, quæ Phlegetontiis
Finem tenebris attulit, & ſuum
Caliginoſo Lumen orbi
Fudit, inocciduumque Solem.
At, ecce, Mater virgineo algidum
Complexa Numen Diva fovet ſinu;
Gemmaſque rorantes ocellis
Aligeri excipiunt Miniſtri.
Hinc bos, & illinc membra reciproco
Tenella aſellus mulcet anhelitu:
Uterque nudas vagientis
Ante Dei jacuere cunas.
Durum, magiſtro Numine, poplitem
Curvare diſcunt. Sic Domini, pecus
Præſepe cognoſcunt, Hebrææ in
Dedecus opprobriumque gentis.

VIRGINI AD CRUCEM STANTI.

ODE XI.

CUM tu ſanguine ſordidam,
O Virgo, faciem, ſordida conſpicis
Nati pectora; tunc dolor,
Qualis difficilem parturientium
Exercere uterum ſolet,
Cor vexat tenerum: fatidici Senis,
Ah, ſeptemgeminus tibi
Vix hærentem animam trans-gladius-fodit.
Proh, quantam ante óculos ſcatens
Matri vim lacrymarum elicuit cruor!
Chriſti ſeu flagra lividos
Sulcarunt humeros, nudaque viſcera;
Sive infræna procacium
Tortorum rabies vulnifico caput
Spinarum diademate
Luſit, coccineo non ſine pallio.
Clavis fixa trabalibus
Spectas membra gemens; hîc, famulo pedes
Senſit quos Geneſar lacu;
Hîc noxæ medicas omnigenæ manus.
Quid, cùm triſtia pocula
Labris, antè ſacro melle fluentibus,
Nunc ardente retorridis
Admovêre ſiti, barbara toxica?
Quid, divino ubi lanceam
Immanis lateri tranſadigit furor;
Communi ruit alveo
Fluctu miſtus aquæ purpureo latex?
Crudeliſne Dolor magis;
An, qui ferri aciem, Mortis & aſperas
Vires æquiparans Amor

Urget

Urget Chriſtiparam? Tortor agit duplex
Juncto ſævior impetu,
Certatim excrucians. inde calentibus
Rivis ora natantia
Teſtantur taciti vulnera pectoris.
Heu flendi tygribus quoque, &
Vaſto cum gemitu diſſilientibus
Rupis Golgotheæ jugis;
Unâ eademque necem qui geminant Cruce,
Indiviſaque funera
Pendent, mente Parens, corpore Filius!

MARIÆ SYMPATHIA.

Stabat Mater &c.

ODE XII.

GOlgotheo ſtabat lacrymoſa in vertice Mater,
Nati, cruento penduli
Stipite, fida comes.
Suſpirantem animam, plagâ nec ſimplice, mucro
Perfodit, ah, quondam ſacri
Proditus ore Senis.
Proh, quanto Genitrix convellitur anxia motu,
Nunc orba, quo felix priùs
Claruit, Unigenâ!
Dat tacitos mœrens gemitus: Chriſtique tremenda
Tormenta, dum ſenſu excipit,
Saucia mente refert.
Et quiſquam tanto laniatam corda dolore
Spectans MARIAM, temperet
Ferreus à lacrymis?
Quem pia non luctûs vocet in conſortia, caræ
Confixa Proli mutuo
Alma dolore Parens!

Illa ſuæ immanes gentis pro crimine pœnas
J E S U M, flagellis aſpera
Verbera mille, pati;
Illa Patri deſertum, & anhelâ voce querentem,
Mox dulce vidit horridâ
Morte rigere caput.
Flebilis ô Mater, fons ô cæleſtis amoris,
Aſperge partem, fons, mihi
Suavis amaritiæ.
Hinc, precor, æternum Chriſti morientis amorem
Accenſa gratis ignibus
Viſcera concipiant.
Hoc age, Sancta Parens, & paſſi vulnera Nati
Infige cordis intimo
Haud medicanda ſinu.
Ferre graves pro me dignati corpore plagas,
Acerba mecum Filii
Divide ſupplicia.
Fac veros tecum lacrymarum effundar in imbres,
Dum vita Cruciato fluet
Immoritura Deo.
Stare Crucem juxta tecum, Fortiſſima Mater,
Planctuſque fido pectore
Conſociare velim.
Ne mihi jam inclemens, niveæ Regina catervæ,
Ne ſordidum à luctu reum,
Diva, repelle tuo.
Da Chriſti mortemque feram, ſemperque ſalubres
Plagas retractem conſcio
Pectore rite memor.
Stigmata me fac ſacra notent, & felle cruento
Inebrient piam ſitim
Spumea præla Crucis.
Virgo Parens, Chriſti vivo inflammatus amore
Umbone defendam tuo

Fulmina judicii.
Sit mihi Crux vallum, & trepidæ cuſtodia ſortis;
Chriſtique viventem nece
Gratia blanda tegat.
Quando animam effœto diſcludet corpore fatum,
Stellantis altas regiæ
Pande, MARIA, fores.

DEIPARÆ
FILII RESURRECTIONEM
GRATULANTIUM ANGELORUM CARMEN,
Inter publicam D. Gregorii ſupplicationem exauditum.

Regina Cœli lætare &c.

ODE XIII.

QUæ Cæli dominâ ſceptra geris manu,
Princeps lætitiæ, Nazari, publicæ,
Felix virgineo ſplendida pectore
Iô, concipe gaudia.
Nam quem tu, volucres non tolerabili
Majeſtate Thronos deprimere arduum,
Geſtaſti meritis, & tibi non gravem,
Iô! viſceribus Deum:
Hic lethi domitis viribus extulit
Se victor tumulo; poſtque moram brevem
(Dictis certa fides) ſe tibi reddidit,
Iô, funere pulchrior.
Per, quæ morte redux gaudia pertulit
Triſtes poſt lacrymas; nunc, age, Filium
Exorans, miſeris Diva Quiritibus
Iô, lætitiam refer.

Sic poſtquàm aërio ſuccinuit choro
Supplex, & lacero peſtiferum gregi
Propulſare vigil Gregorius malum
Iô, dira fugit lues.

MARIÆ PRÆSIDIUM,

Ecclesiasticis tabulis variisque templis *Dominæ à Victoria* inſcriptæ.

ODE XIV.

Quisquis Chriſtiparæ ſemel
Felix rite dato nomine militat,
Illum nulla periculi
Exterret facies; non tacitis capit
Graſſans inſidiis dolus,
Non vis armiſoni concutit impetus.
Fido ſtat Mariæ ſacer
Miles præſidio, nec violabilis.
Palmas ſponte videt ſuâ, &
Silvam ſub pedibus creſcere lauream.
Victricis Dominæ memor
Notum Chriſtiadis auxilium cano.
Scit Naupactus, ubi gravi
Depreſſa exitio barbara Thracia;
Defecitque priùs feris
Fluctus Ionios cornibus arjetans,
Tunc pallens gelido metu
Turcarumque rubens Luna cruoribus.
Neu gentes loquar exteras;
Quam non auſpicio Virginis arduæ,
Cui florent ſacra Lilia,
Palmarum ſegetem Gallia meſſuit!
Hinc & ſigna Lutetiæ
Ædem Virgineam bellica veſtiunt,

Auguſtus Mariæ cliens
Fractis quæ Lodoix abſtulit hoſtibus;
Victricique perennia
Conſurgunt monumenta; & nova publici
Cultûs, templa, ſeges nitent
Paſſim regificis edita molibus.
O quæ, Diva, tonantibus
Nimbis caſtra movens, ignea ſiderum
Progreſſu rapis agmina,
Centum accincta potens Aligerûm globis;
Cunctiſque una cohortibus
Præſtas, fulmineâ terribilis manu!
Inſtar Numinis emicans,
Natique arma ciens, prælia temperas;
Mortalemque ſuperbiam,
Atque Orci furias conteris, & nigris
Vires fraudibus obſitas;
Juſtis blanda faves, Diva, laboribus.
Te flagrantibus ambiunt
Votis magnanimi cum populis Duces;
Defunctique periculis
Acceptæ referunt præmia laureæ.
O, palmaria robora,
Heroumque animos, vel pueris tuâ
Adſpirans Genitrix ope;
Thracum barbaricam perge ferociam,
Quæ nunc plurima Sarmatis
Incumbit, facili frangere dexterâ.
Pacem Chriſticolis refer;
Aut conſueta piis dona clientibus
Lætas congere laureas:
Præſertim domitâ quas Styge nobiles,
Et marceſcere neſcias,
Pugnis ferre juvat, te duce, myſticis.
Hæc fortes animæ tibi,

Virgo, rite ſacrant munera Præſidi,
Nullo ſquallida ſanguine,
Puræ ſed radiis inclyta Gloriæ.

DE ICONIBUS PARTHENICIS, AD FERDINANDUM EPISC. PRINC. PADERBORN. Coadjut. Monaster.

ODE XV.

PINGENDUM Apelli ſe Macedo licet
Permiſit uni; non, malè tinnulos
Idem Poëtas delicato
Reppulit ingenio ſuperbus.
Fœdo linentem ſplendida carmine
Facta, invidendo munere Chœrilum
Regalibuſque auxit philippis,
Ridiculi pretioſus emptor.
MARIA nullos reſpuit inſcii
Tironis orſus, conſcia gloriæ,
Secura majeſtatis, omni
Sub ſpecie veneranda Virgo.
Muſæ clientis num pretium abnuet
Quamvis inepto dicere carmini?
Nec tu rudem faſtidioſis
Auribus accipies Camœnam.
Piè ſuperbum Parthenii decus
Diſce, ô piorum Magne Sodalium,
Scenamque per ſacram colenda
Indigetum ſimulacra cerne.
At quanta, præſens Numen, adeſt loco
Regina Mater! ſive Clientibus
Nectit coronas; ſive ſtratos

Fulminibus ſibi mactat hoſtes!
Jam virginali rorat ab ubere,
Et lacte pingi nobilius ſacro
Tabella geſtit: jam coruſca
Ætheriâ pluit aura flammâ.
Hinc candidarum præmia frontium
Liguſtra florent: hinc roſeo flagrans
Pudoris igni purpuraſcit
Perpetui ſeges alta veris.
Illinc tiaræ Pontificum micant;
Aulæ ſupellex, ſceptraque Regia,
Gemmiſque ſtellantes coronæ, &
Cæſarei jubar ardet oſtri.
Quod ſi Timantheo haud ſuus hîc nitor
Conſtat labori; ſepia diluit
Vivos colores, atque pinguem
Parthenii malè duxit umbram.
Non curioſis tu tamen orbibus,
Aut otioſo pectore, Parthenî
Laudata percurres Sacella,
Virginei documenta cultûs,
Princeps, inani paſtus Imagine:
Qui jam MARIÆ non violabili
Pridem ſacramento obligatum
Rite cliens animum approbaſti.
Nec tu loquentes ſpreveris Iconas:
Et ipſe claro nempe Sodalium
Spectandus in cœtu, MARIAM
Viva refers animis imago.
Vanâ tabellas arte Philoſtratus
Effingat. at te Diva coloribus
Suiſque Virtutumque pinxit,
Splendidum opus, Mariâque dignũ.

TRIDUANA CHRISTOPHANIA
IN SOCIETATIS JESU TEMPLIS

Inter ipſos Bacchanalium dies ſolenni Supplicatione, Synaxique Parthenicorum Sodalium celebrata.

ODE XVI.

VINOSA Bacchi ſacra, famoſi dies,
Noctesque amicæ criminum!
Mollem rotantes ebriâ thyrſum manu,
Latus tegente nebride,
Dent colla ventis, & comante miſceant
Crinem volantem pampino;
Venaſque Iaccho turgidæ Evantes ſuo
Inceſta jactent orgia.
Non hæc Sodales feſta Marianos trahunt
Bacchea, ſeu Cotyttia.
Procul nefaſtæ pompa nequitiæ, procul
Veſana comeſſatio,
Atque omne turpis Cypridos choragium,
Et quidquid Ethnicum ſapit.
Eat Lupercus, Romulam inſano procax
Curſu per urbem geſtiat.
Eant Latini, poſthumum Troiæ genus,
Hauſto coloni Libero.
Riſu ſoluto gaudii autorem improbi
Malè-feriantes invocent:
Incompta ludant carmina, & vultum cavis
Corticibus horrendum induant.
Auguſta Chriſti ſacra divino pias
Ritu catervas advocant.
Plenis apertum conflue ad templum viis,

Jesu vocante, civitas.
Cæleſtis illic menſa, cæleſtes dapes,
Et mentium cupedia.
Altare, menſa eſt; Numen, appoſtus cibus,
Cibus, fameſque Cælitum.
Non, Pharia quales aula ſubiecit Deos,
Aves, feraſque Cæſari;
Cum ſumptuoſos explicaret inclyto
Cleopatra luxus hoſpiti.
Hîc Altor ille rerum, adoratus polo
Terraque Panis myſticus,
Deus ecce proſtat, & ſuo clientium
Mentes ſaginat corpore.
Sanctâ paratam conflue ad menſam fame,
Chriſto jubente, civitas.
Accumbere epulis hîc licet Divûm; hîc piè
Eſſe helluonibus licet.
O delicatum ferculum! ô vivæ dapes!
O Numinis convivium!
Conviva, & eſca eſt Chriſtus: at tecto venit
Seſe miniſtrans ferculo;
Fucumque ſolers facere, mirantes ſacris
Senſus ineſcat fraudibus.
Divinus en quo Paſtor intuentium
Exercet oſtento fidem!
Frugiſque ſervat, fruge ſubtractâ, notas;
Vinoque dilapſo Deus
Vini caduca ſuſtinet veſtigia
Miriſque & arcanis modis.
Solaris auri regio diſco ſedet
Latenſque, & apparens cibus.
Mundique ab ortu cæſus, & mundũ abluens
Piaculari ſanguine,
Agnus tenella membra ſacrificis ubet
Incocta flammis exedi.

Pratis olympi Vitulus ambroſiis ſatur
  Dulcem ſaginam ſuggerit,
Utcunque læto Prodigum Natum Pater
  Gratabitur convivio.
Adſtat Sacerdos, & volentem Victimam,
  Summoque labentem æthere,
Simul efficaci vocis elicitur ſono,
  Nec aſtra linquentem immolat.
Idem ore Chriſtum conficit puerpero,
  Verbiſque conceptis necat:
Et non-cruento ſanguinem innocua manu
  Ori refundens ſuſcipit;
Qui nectare omni ſuavior meri latex
  Scypho redundat gemmeo.
Dulci apparatu ritè felices calent
  Menſæ, Dei Repotia.
Adeſte, adeſte, quotquot ætheriæ dapis
  Fames, ſitiſque vellicat.
Huc Nuptialem convola ad Cœnam excita,
  Agno vocante, civitas.
Aulæa ſacri parietes triclinii,
  Picti tapetes, veſtiunt:
Auro ſupellex ridet, & ſparſis micat
  Fuſcæ lapillis Indiæ.
Laqueari ab alto penſile argenti decus
  Vivâ refulget lampade:
Hymettiæque cereus gentis labor
  Prælucet ignes candidos.
Turis Sabæus fragrat incenſi vapor,
  Fumo ſequaci nubilus.
Clauſo tepentes igne, pretioſi halitu
  Fallunt odorato foci.
Templum Sodales duplici verſu petunt,
  Matrem canentes Virginem:
Canamque purâ præferunt dextrâ facem;

Cor ora produnt flammeum.
MARIA Cœnæ Mater, & Convivii
Regina menſis admovet.
O qui piarum cunque deliciarum amans,
Profana Bacchanalia,
Menſas Baalis refugis; ac melle illitum
Primora fallaci labra,
Sedenim venenis intus obſcœnis ſcatens
Babylonis horres poculum:
Accurre, Sophiæ menſa quò pinguis vocat,
Veſco beandus Numine.
Siticuloſas ibit in fauces piæ
Torrens voluptatis Deus.
O liquida cæli gaudia! ô Mannæ ſapor,
Sed improbis abſconditi!
Non ulla ſuperis dapibus impletum ſemel
Laceſſet eſuritio.
Nec verò amaram, quiſquis hanc menſam attigit
Conviva, guſtabit necem.
Securus adſit, ſæpè purpurei maris
Pudor ſub æſtu naufragus.
Pulchrâ Theandri vitæ diffuſus liquor,
Vitale germen Virginum.
Madere tali nec probrum vino: placet
Sic temulenta mens Deo.
Non, madidus, evœ clamat, Evantem invocans
Inter furentes Mænadas:
Pleno ille Chriſti pectore exultat choros
Inter faventes Cælitum.
Hæc Chriſtianis lautia, hi læti dies
Piis quadrant Sodalibus.

PANAGIA
ODE XVII.
PRO TUTELARIUM CÆLITUM APUD SODALES MENSTRUA SORTITIONE.

Auspices menſis redeunt Calendæ:
Jam ſacræ ritu celebri Patronos
Divident ſortes, & amica lectæ
Fata Cohorti.
Cœca non iſtic agitatur urna:
Temperat ſortes Dominus, novoque
More ducuntur ſuperis dicata
Nomina faſtis.
Quanta Divorum ſeries, clientis
Quò vocant Cœtûs pia vota, Cælo
Tendit, immenſas repetens ſequaci
Agmine laudes!
Regius ſanctæ Fidicen camœnæ;
Sive Jordanis virides ad oras,
Voce torrentem liquidâ moratus
Fluminis undam;
Sive natalis per opima Bethles;
Muta quem ſtipans pecudum corona
Carminis longo ſatiatur hauſtu,
Immemor herbæ:
Seu Sionæi ſuper alta montis;
Numen, ac magni famulos Tonantis
Cælites, miſtâ digitorum & oris
Arte ſonabat.
O mihi, allabens tenui vel aurâ,
Spiritus dulci faveat ſuſurrô,
Sacra qui pleno rapidus ciebat
Nablia flatu!

AUGUSTISSIMA TRINITAS IN MARIAM BENEFICENTISSIMA.

ODE XVIII.

SUMME Rex Divûm, tibi corde vota
Conſoni & plectro canimus clientes,
Quem poli ſanctæ celebrant perenni
Laude catervæ.
O capax Natura, Triformis, omnes
Una tranſcendens numeros! bonorum
Fons inexhauſto tua regna curſu
Prodigus imples:
Luce Titanem vigileſque furvæ
Noctis accendens oculos; & auro
Montium venas, pelagique ditans
Viſcera gemmis:
Mille pennatam ſobolem colorum
Pingere ornatu bonus; & vagantes
Per ſoli deſerta feras, & altis
Paſcere ſilvis.
Imbre fecundo riguas in arva
Dividis nubes: pecudum virûmque,
Gramina & lætas ſegetes in amplos
Elicis uſus.
Prima ſed dulces animas tueri
Cura; Virtutumque ſatu feraces,
Et ſacris auctas opibus beandi
Providus ardor.
Una divino tamen inter omnes
Floruit cultu; ſuperæque gazæ
Copiâ felix, Domini ſupremo
Gaudet amore.
Non tot ardentem radiis Olympus

Extulit, nubis ſine fraude, Solem;
Tanta nec, puræ vaga ſigna noctis,
Aſtra coruſcant:
Quot, Pater, claras tua larga dotes
Dextra cougeſſit MARIÆ, pudici
Corporis ſolers placitæque formam
Fingere mentis.
Nulla donorum pretio metalla
Talium certent. Ophiræa gleba,
Candidæ, rubri maris illa ſordent
Sidera, baccæ.
Lecta Naturæ Charitumque dona,
Gloriæ immenſo cumulata acervo.
Nec parem Auguſtæ ſimilemve Matri
Suſpicit Orbis.
Sola nil traxit maculæ, omniumque
Una collegit ſuperatque dotes
Cæ.itum, Virgo, niveæque nomen
Sponſa Columbæ.
Unicè affulget, Caput ô bonorum,
Unicè regnat tuus hîc benignas
Exerens vires Amor, & ſtupendæ
Munera ſortis.
Tu gravem terræ potioris orbem,
Templa procudas potiora cæli,
Si ferat nullâ cohibenda rerum
Mole voluntas.
At tuam (quod fas ceciniſſe) Diva
Vim Dei exhauſit Genitrix: volenſque
Repperit, nato MARIÆ, Poteſtas
Numine metam.

VERBUM INCARNATUM, DEI MARIÆQUE FILIUS.

ODE XIX.

QUAM ſacro JESUS peperit cruore,
Publicæ cuſtos vigilat ſalutis;
Matris at dulces propiore curâ
Servat alumnos.
Tartaro illiſi Reparator Orbis,
Pacis ô princeps, domitorque lethi,
Ultor ac noxæ Deus expiator,
Paſtor & Agnus!
Sponte dejectus, famulique formâ
Geſſit humanos habitus, ſacrato
Rite componens ſocianſque nexu
Æthera limo.
Sordido innatus ſtabulo per umbram
Phoſphorus mundi Superûmque Rector
Ah, tulit crudo tenerum notari
Stigmate corpus.
Sed tamen viles radiare cunas
Juſſit, Eoos agitante Reges
Proditus ſtellâ: Stygiæque ceſſit
Noctis imago.
Mox ubi oblatus Solymas ad aras,
Impii movit rabiem Tyranni;
Barbarâ Ægypti fugitivus egit
Parvulus orâ.
Hinc redux vitæ numeros acerbæ
Ordine implevit, ſua fata, Chriſtus;
Et probris mixtos alacri ſubivit
Mente dolores.
Tum nece exhauſtâ ſuperas in auras

Redditus, probris decora alta duxit.
Poſt Crucem æternus ſolium capeſſit
Victor & aras.
Jam triumphali ſuper aſtra curru
Extulit pompam; patriaque demum
Sede conſedit, paribuſque mundum
Flectit habenis.
Procidant imi Superique Chriſto.
Cuncta ſubmiſit famulum gerenti;
Judicis munus Pater omne Nato
Juſque dicavit.
Nec minus gentes miſeratus, orbem
Suſtinet; Patri ſimul & Patronus
Supplices offert, & adhuc recentes
Corpore plagas.
Gratiæ ſparſis nova corda donis,
Miſſili flammæ rutilantis Aurâ
Temperans, caris etiam reſiſtit
Incola terris.
Fruge ſublapſus fugiente, mentes
Lactat arcano reficitque paſtu,
Hoſtia æternis recidiva in aras
Prodiga ſacris.
Sic pii Chriſtum populi frequentant,
Et ſuis urgent memorem trophæis:
Sic recurrentes operata feſtis
Templa per annos.
His & optatum meritis favorem
Seduli poſcunt MARIÆ Sodales,
Ut cadit ſignata ſuis in orbem
Teſſera faſtis.
Quam tulit, juſtam colit ipſe legem;
Sancit exemplo; meritoſque Magnæ,
Subditus rerum Dominus, Parenti
Solvit honores,

Natus & Matris decus & poteſtas;
Inque dilectos MARIÆ clientes
Larga derivans opifer benignæ
Munera dextræ.

MARIA DEIPARA.

ODE XX.

CERNIS, ut Virgo, pede quo doloſi
Anguis obtrivit caput execratum,
Ac venenatæ maleſuada fregit
Sibila linguæ;
Nunc laborantis reſupina Lunæ
Cornua inſiſtit; rutiloque circum
Funditur corpus, velut alba nubes,
Solis amictu?
Cingit auguſtam ſine more frontem
Splendidum biſſex diadema gemmis,
Quæ ſacris vincant radiis coronæ
Sidera Creſſæ.
Fida jactatæ Cynoſura navi,
Turbido excitos Acheronte nimbos
Ore detergit, tumidiſque pacem
Imperat undis.

S. GABRIELI,

DIVINO AD MARIAM LEGATO.

ODE XXI.

HUc ades, Cæli decus, huc ſupremi
Regis Orator, thalamoque caſto
Rite jungendi Paranymphe Verbi,
Pacifer Ales.
Numinis robur, fragiles in artus
Indui miro ſociale nexu,

Nuncius præfers, operiſque molem
Nomine ſignas.
Tu Genî fraudem, bonus, anguiformis
Credulæ innexam reparas puellæ,
Virgini clarâ juvenis figurâ
Pronubus almæ.
Quære maternum potioris Evæ,
Fidus interpres, pueris amorem:
Quamque portaſti placidâ ſalutem
Voce, redona.

D. PATRIARCHÆ JOACHIMO SANCTISS. VIRGINIS PARENTI

ODE XXII.

TER mihi felix Joachime ſalve,
Sanguis ô Regum, Proaviſque major
Regibus! nam quis tibi certet, almâ
Prole beato?
Unicus diæ Genitor Parentis,
Et Deo lætaris Avus Nepote:
Spes Abramæas, & anhela ſanctis
Vota piorum.
Solus optatam Patribus ſalutem
Exhibes, Cælique fidem recepto
Liberas dono, Soboliſque regnas
Jure per Orbem.

IN D. JOSEPHUM
VIRGINIS VIRGINEM SPONSUM
DIVINÆQUE OECONOMIÆ FIDELISSIMUM
Adminiſtrum.
ODE XXIII.

NUBE Joſephi decus evolutis
Crevit immensùm radiis ; & altum
Nomen, & munus, patrioſque Chriſtus
Clarat honores.
Soſpitatoris profugus Puelli
Ille ſervator, Pharias in oras
Splendidum cœcâ rapuit ſub umbrâ
Pignus Olympi.
Sponſus intactæ niveus Puellæ,
Fidus & Teſtis, pius & Miniſter:
Et ſequax Agnum ſacra pavit inter
Lilia Cuſtos.
Ipſe miratus ſua regna, leges
Numini horreſcens dedit ; & Magiſter
Architectum Orbis, venerans, fabrili
Imbuit arte.

M. JOANNES BAPTISTA
EX VIRGINIS ADVENTU PROPHETA.
ODE XXIV.

VA'STA Jordanis ſola pervagatum
Quis ſatis Vatem celebrare vates
Poſſit, & claræ Prodromum flagrantem
Lampadis inſtar?

Gratiæ afflatum Puer hauſit, auras
Ante communes, Mariæ potenti
Voce ſubſultans, agitanſque miro
Gaudia motu.
Jamque vocali, generoſus Infans,
Prodit oſtento veneratus Agnum:
Spiritu & Vatis reſonat Puelli
Concita Mater.
Ora dein muto reſerat Parenti
Editus Præco: rigidoque, totus
Viva Vox, turbas habitu & gementes
Perſonat undas.

JOANNI APOST. EVANG. DILECTO CHRISTI DISCIPULO, VIRGINIS PRIMIGENÆ ADOPTIVO.

ODE XXV.

Thaboris vivam ſpeculate lucem,
Golgothæ diras etiam per umbras
Ad Crucem perſtas, caliciſque partem
Ducis amari.
Dum fidem præſtas; tibi cura Magnæ
Virginis, Chriſti placitô, tuique
Invicem Matri data: tu Magiſtri
Splendidus Heres.
Conſcium arcanis comitem & miniſtrum,
Antè; nunc Fratrem ſupèr, invidendâ
Sorte adoptatum, probat inter omnes
Chriſtus Amicum.
Tranſvolans nubes Aquila, & ſupremo
Lumini inſigens oculum irretortum,
Unicè divina tonas coruſco
Arduus ore.

Idem & Hyblæo teneros amores
Suavior ſucco, roſeaſque flammas,
Numiniſque hauſtos gremio refundis
Nectaris amnes.

STEPHANUS PROTOMARTYR,

PRÆSENTI REGINÆ MARTYRUM OPE ROBORATUS.

ODE XXVI.

Horridos audis crepitare nimbos
Corpori ſancto ſilicum ingruentum?
Mille jam plagis caput, & cruenta
Membra dehiſcunt.
Sed graves ictus Pietas amicis
Adſonans blandùm precibus rependit:
Saxa fulgentem pariunt, pyropis
Verſa, Coronam.
Quaſſat immani Stephanum fragore
Sæva dum grando, pugilis cruentos
Spectat ac voto juvat efficaci
Diva labores.
Supplicem impreſſis genibus MARIAM
Senſit, inflexoque lapis rigore,
Quam notam pronus veneretur hoſpes,
Duxit in ævum.

Ex monum. Tuus S.

S. AUREL. AUGUSTINUS

VIRG. DEIPARÆ VENERATOR EXIMIUS.

ODE XXVII.

Africa pulchrum pariente monſtrum
Ingenî, portenta cadunt Averno
Proruta Errorum: tenebras coruſcus
Diſpulit ardor.
Lubricus fruſtra Pelagî bilinguis

Nexat in nodos ſua membra ſerpens :
Preſſus Aurelî manibus , venenum
Efflat inane.
Dum ciet magnus ſacra bella Præſul,
Hæreſum adſpirat domitrix MARIA,
Lucis & docto radios clienti
Addit & ignes.
Culpæ inacceſſam Domini Parentem
Eximit turbæ ; Dominoque partæ
Publicam adnixâ pietate Matrem
Gentis adorat.
Corda ſuſpenſus , mediuſque Natum
Inter & Matrem dubitat, recluſos
Vulnerum fontes petat, an vocantis
Ubera lactis.

SS. DOMINICUS ET FRANCISCUS,

IRATO CHRISTO A B. VIRGINE INTERPOSITI.

ODE XXVIII.

MYSTICO floret MARIÆ roſeto
Guſmani Proles : animoſa ſancto
Utilem marti Pietas profanos
Egit in hoſtes.
Quem Cruci confixit Amor, cruenta
Stigmata exornant ; & amica Egeſtas
Caſta præcinctum dedit ire torto
Ilia fune.
Igneis terras jaculis petenti
Hos Deo, ſpondens meliora, Mater
Siſtit : hi ſubdunt Lateranæ Atlantes
Colla ruinæ.

D. ANNA DEIPARÆ GENITRIX.

ODE XXIX.

ANNA, divinæ Genitrix MARIÆ!
Elcanæ Conjux tibi, priſca longè
Anna decedit, Solymique Cœlebs
Incola templi.
Prole tu mirâ ſterilem ſenectam
Solvis, & mundi ſenium caduci:
Alma concepto ſine labe fetu
Gratia regnat.

JUSTINA VIRGO MARTYR,

INVOCATA DEIPARA DÆMONUM VICTRIX. Ex Gregor. Nazianz.

ODE XXX.

UT Palæſtinâ malus hoſpes aulâ
Regnat, oppreſſum furians Saülem;
Blanda Jeſſæus Fidicen movendo
Arma triumphat.
Ilicet victus cithrâ refugit
Orcus; & fracto data pax tumultu.
Sic & immiſſum magicas per artes,
Expulit hoſtem,
Voce dum ſupplex gemituque pulſat
Virginem Virgo Dominam, ſuorum
Caſtra Jeſſidûm retuliſſe viſam Cant. 7.
Ære canora.
Inde funeſtas Cyprianus artes
Damnat; & Chriſtum venerans, decorâ
Morte, Juſtinæ ſociat MARIA
Auſpice palmam.

AD CÆLITUM ORDINES UNIVERSOS

In Sodalitii Mariani gratiam.

ODE XXXI.

JAMDIU ſummas, capita ipſa Divûm
Laude perſtringens, volito per arces:
Nunc mihi totum citharâ movendum
Supplice Cælum.
Igneæ Mentes, volucres catervæ,
Queis Patris ſemper faciem tueri,
Exequi nutus, celebrare laudes
Una voluptas:
Prima qui Patres tenuere ſecla,
Principes ſancti populorum, & amplas
Moribus finxere domos, & æquis
Legibus urbes:
Sacra qui Vates cecinere fata:
Quique, Præcones melioris ævi,
Cuncta terrarum peragrare Miſſi
Auſpice Jesu:
Queis novæ Legis tabulas, & almi
Fœderis debet monimenta tellus;
Quotque mortalem ſtudioſa Chriſtum
Corda ſecuti:
Quæ rudis vitæ ſcelerisque Turma
Bethleo intentos Puero furores
Lacteo excepit jugulo, nefandi
Tela Tyranni:
Quotque cæleſtem rapuere palmam
Purpurâ imbuti Pugiles cruentâ:
Quotquot & ſanxere piis profeſſa
Dogmata factis:
Præſules, & qui docili Magiſtros

Plebe geſſerunt : meritoque cultu
Quiſquis auguſtas operatus olim
Flamen ad aras :
Quiſquis & mundo profugus, vel intra
Clauſtra, vel duræ latebras Eremi,
Adſtitit, jamtum prope civis, alti
Limen Olympi :
Fortis & mollem ſuperare ſexum
Virginum candens Chorus ; & pudoris
Laude præſtantes Viduæ, Deoque
Jam bene nuptæ.
Gaudii nunquam fugientis heres,
Numen abducto ſpeculata velo,
Numini viſo ſimilis, Beata
Turba faveto.
Supplices terræ dominator Agnus
Audiat veſtrâ prece motus, Æthræ
Civitas omnis, cupidoſque donet
Pace clientes.
Et preci pondus grave Mater addet
Numinis, per quam reparata labes
Prima terrarum, reparata Cæli
Priſtina clades ;
Cùm Draco ſummas Aquilonis arces
Turbidus captans, rapidâque caudâ
Traxit involvens, Stygiiſque merſit
Aſtra tenebris.
Principi quas ô Superi Mariæ
Debitas grates canitis, neque ullâ
Arduis æquas meritis agendi
Laude facultas ;
Vertite ad caros Dominæ Sodales ;
Et laborantes animas, maliſque
Vindice aſſertas ope, mox amico
Jungite cœtu.

LYRICON
LIBER VI.
MISCELLANEUS.

PERSONATA RELIGIO,

Seu Reformata, ut vocant, Ecclesia.

Ejus Anteſignanos honeſta ſpecie feſelliſſe.

ODE I.

Qualis Sicaniæ tremor
 Ridentem faciem, pictaque floribus
Vernis explicuit juga;
 Cœcis interea viſceribus graves
Iras & rabiem coquit
 Lentis diſſimulans Ætna vaporibus;
Dum candentia nubila
 Totis in Superos faucibus evomat;

Ac torrentibus igneis
    Dilectam Cereri proluat inſulam.
Tali ſe ſpecie tulit,
    Quæ, fuco teneræ compta modeſtiæ,
Labes Relligio novas
    Priſcis induerat vafra coloribus.
Fraudem Simplicitas tegit,
Immanemque humilis forma ſuperbiam.
Error toxica ſubjicit,
    Chartarum aureolis ſparſa leporibus.
Vultu ſcenica non ſuo,
    Et fronte inſidias compoſitâ gerens,
Incauto inſidias gregi;
    Dum ſpirat Charites, dum Superos ſonat,
Imo corde nefas ſtruit;
    Blando ſævitiem nomine concipit.
Senſim Tartaream luem,
    Francis exitium parturit; ac brevî,
Contractis opibus ferox,
    Inſano populos turbine miſcuit.

ODE II.

Ex Horat. l. 1. Od. XII. *expreſſa.*

QUO piâ verſam trahis arte laudem
Barbite; Heroas veteres, Deûmque
Fabulas temnens, ſuperæ canora
    Vocis imago?
Sive frondoſâ Libani ſub umbra,
Aut in Horebo, rutilove Sina:
Fata pandentem nova quò ſecutæ
    Moſea turbæ;
Entheâ Virgâ refugos agentem
Hinc & hinc fluctus, vitreoſque montes;
Rupium & venis faciles cientem

Prænitet cælo jubar : ipſa plantis,
Luna miniſtrat.
Stirpis humanæ Sator ac Redemptor,
Virginis proles; tibi cura Sponſæ
Virginis, quæ tot peregrina cives
Gignit Olympo.
Illa ſeu Turcas Melitæ ingruentes
Suſtinet ſacro generoſa bello;
Sive ad Auroram Japonum cruenta
Regna laceſſit;
Te duce æternas ferat alma lauros.
Tu frementem irâ cohibes Avernum;
Tu diu cæcas recreas amico
Lumine gentes.

MARIA SOROR MOYSIS, EXPOSITUM IN CARECTO FRATREM Obſervans.

ODE III.

HEU qui te caſus labentem fluminis alveo
Excipiet, fragili,
Germane, cymbæ creditum?
Parva ratis, cui mœſta ſuos commiſit amores
Mater, & Iſacii
Florem decuſque ſanguinis;
Molli depoſitum gremio ſervare memento; &,
Sicubi Niliaco
Mitis vagatur littore,
Nutrici, precor, aut blandum quæ pignus adoptet
Prolis amans, ſterili
Matris feras vicariæ.
O ſcelerum gurges! ô inexſaturabile monſtrum!
Cædibus Abramidûm,

Væ, purpurate carnifex!
Inſontes pueros, ut primùm lumina vitæ
Attigerint, rabidi
Triſtes furoris hoſtias,
Exitio rapere, atque altum demergere in amnem
Sollicito miſeræ
Parentis avulſos ſinu!
Quo tanto immanes potuiſti crimine pœnas
Commeruiſſe, Puer?
An crimen, Hebræum genus?
Care Puer, Matris dulce & lacrymabile furtum,
Quid latuiſſe juvat,
Hic ſi manebat exitus?
Heu, quâ te tua, parve, Soror queat arte tueri?
Quid dolor, & lacrymæ
Mixtis valent ſuſpiriis?
Ah, vortex ne te rapidus voret, aut mala dentis
Tabe ſoporiferi
Aſpis tenellum vulneret:
Mempheos aut Numen Crocodilus gutture vaſto
Ad ſua lacteolam
Carecta prædam exorbeat!
Parcite crudeles piſceſque feræque Puello;
Parcite arundineæ
Fluctus tumentes cymbulæ.
Tu ſortes hominum varias qui numine flectis,
Omnipotens Genitor,
Periculoſas dirige
Ipſe manu cunas, felicemque annue curſum,
Una ſalus Pueri,
Spes una Germanæ, Pater.
En, blandis ut opem poſcit vagitibus infans,
Mitia ſupplicibus
Quærens ocellis ſidera!
Ah, ſaltem ante oculos ſpectantis & ora Sororis,

Ne meliorem animæ
Fluenta, ne partem obruant;
Neu Matri jam lethiferi ſim nuncia luctûs.
Sed Pharaonis adeſt
Superba proles, quò vada
Fluminis invitant, & amicæ balnea lymphæ;
Gramineamque legit
Oram puellaris manus.
Supprime nunc gemitus, frontem compone Maria.
Prodidit ecce meam
Fiſcella curam ſcirpea.
Quid, Patris infandi ſi Barbara juſſa faceſſat?
Sed meliora piis.
Materna tangat pectora
Aureolus nigris expoſtus fluctibus infans.
Verte age corda Deus.
Damnet Tyrannum Filia!

RUSTICATIO MUSARUM
AD VILLAM BADIFIAM.
ODE IV.

NYMPHA Carenta vocat, Permeſſo purior amni,
Sinuſque pandit cœrulos.
Badifus, Clariis Flamen gratiſſimus aris,
Invitat hoſpes ſplendidus:
Atque aliud veteris prærupto vertice Pindi
Amœnius præbet jugum.
Ite alacres, ſolidumq; diem ſubducite curis.
Nec ruſticari dedecet.
Seceſſus, nemoriſq; placent umbroſa Poëtis:
Urbes Camœnis obſtrepunt.
Santonicā ſed jam Muſæ ſcandere biremim,
Napæa quam duplex agit:
Subter & antiqui labuntur fornice pontis,

Magno ſuperbi nomine.
Romani auguſtum tituli decus ardua ſaxa
Inſcripta ſervant Cæſari.
Hinc prata immenſo funduntur gemmea tractu;
Molleſque riparum tori.
Viva loci pictura nitet, lux plurima florum,
Arti nihil debentium.
At dextræ inſurgunt oræ, tremuliſque renident
Colles opaci frondibus.
Læto alios dives prætexit palmite Bacchus,
Largoque inundat nectare.
Frigida ſe attollit rupes, Heliconidis inſtar,
Quâ multa conſidet Dryas;
Vernanteſque agitata comas criſpantibus auris,
Oreadum admiſto grege,
Præterlabentes geſtit ſpectare Camœnas,
Et fronte demiſsâ colit.
Illæ per vitreos ſerpenti Naiade flexus
Iter, ſedendo, lubricum
Decurrunt; varioque hilares ſermone, nitentis
Augent voluptatem viæ.
Corbiacum præter vectis, xyſtumque, nemuſque,
Clauſoſque piſcium lacus,
Ardua Buſſaci proſpectum caſtra laceſſunt;
Metamque jam linter premit.
Exſcendit Phœbea cohors, cymbâq; relictâ
Clivoſa ſaxa tranſilit.
Mox via, quæ patulis ſeſe explicat obſita fagis,
Verno tapete ſternitr.
Ventum eſt ad *Plani*, Dominus quo nomine ſignat,
Serena *Montis* culmina.
Atria formoſæ ſubeunt ridentia villæ,
Cultoſque Badiſi lares.
Subjectæ facies urbis, turritaque caſtra
Colleſque cum ſilvis patent;

Flumina

Flumina cum pratis, flavi cum meſſibus agri,
Sparſæque, ceu nidi, caſæ.
Itur in apricum ſpatiis ingentibus hortum,
Quem ſpiſſiora frondibus
Poma coronarunt, & amœno pondere fructus
Ramos gementes deprimunt.
Hîc Pæſti cernuntur opes, hîc Delphica laurus;
Vivaxque Ocelli purpura.
Circumfuſâ horto Lenæi regna Falernis
Certare clivis audeant.
Singula oberrantes meditato carmine creber
Salutat oſcen advenas.
Præcipuè, teneris adoleſcens frondibus, æquo
Intratur ut nemus pede.
Creſce nemus, curâ Domini cultuque beatum;
Felice conſitum manu;
Ne quis ſit lucus, Grynæo cedere juſſo,
Quo plus Apollo gaudeat.
Pelle graves Badiſo æſtus, urbiſque laborem
Blandis relaxa feriis.
At vos hinc illi, Muſæ, decerpite ramum;
Albiſque vittis nectite.

V. C. SAMSONI BADIFO,

CUM ODEN SUPERIOREM in Eruditorum corona recitaſſet, feſtivoque officii genere Autorem celebraſſet abſentem.

ODE V.

RURIS lepores ingenuos amant,
Badife, Muſæ. mœnibus urbium,
Ceu carcerum, longè relictis
In vacuo ſpatiantur agro.

Fucique fraudiſque & ſcelerum fugax
Chorus beato regnat in otio,
Veſtigia Aſtrææ ſuprema
Hîc relegens, niveoſque mores.
Muſas ſecuti, delicias petunt
Ruris, Poëtæ: nec ſua gaudia
Tacent, & Orpheâ laceſſunt
Aſſiduè volucres camœnâ.
Sic ille Mantûs fatidicæ Nepos,
Quo ſuaviorem Mincius abnegat
Tuliſſe Cycnum, dum ſilentes
Carminibus remoratur undas.
Sic blandæ Alumnus Parthenopes minor
(Alto Maronem Statius impetu,
Sed longe, adoratum, ſecutus)
Sic propriam reſonare laudem
Silvas docebat. Ruris honoribus
Felix, amici nunc juga Tiburis,
Nunc ille Surrentina cantat
Littora, marmoreaſque villas.
Et me vocatu Santonici tuo
Vidêre colles (ô patriæ decus,
Badiſe) Phœbeæque turmæ
Villa capax, ſolidique Pindi.
At non cruentam Synnada, non Thaſon,
Afras columnas, ſaxa Caryſtia
Demirer, aut tignos Hymetti,
Aut Libani ſpolia ampla cedros.
Me nec ſuperbis addita poſtibus,
Et ſumptuoſum porticus atrium
Amplexa, criſtatæque turres,
Nec volitans cameris voluptas;
Non Inda teſtudo, aut Ephyreïi
Lux tangat æris, cui pretium hoſtico
Ab igne crevit; non metallo

Dalmatico ſaturum lacunar.
Ruris modeſti me ſpecies juvat :
Natura puris culta laboribus
Arridet. hortus, ſilva, tectum
Munditias faciles amanto.
Badiſe, talem non ſine mutuis
Villam dediſti cernere gaudiis;
Talemque juſſi ruſticantes
Ad citharam celebrare Muſas.
Ut magnæ amœnam mentis imaginem
Libens retracto, Pictonicâ licet
Semotus orâ! parte ab omni
Villa tuos imitata mores.
Sic mens apertum ſurgit in æthera;
Majorque terris, atque humili procul
Sepoſta vulgo; ſic perenni
Flore nitet, decorumque ſilvâ.
Sic hoſpitali pectore Cynthium
Numen receptas, Aonium & chorum;
Sanctoque Virtutes receſſu
Rite colis, ſocias & Artes.
Solenne Muſis hoſpitium apparas,
Ubi ſerenum Phœbus agit diem
Æſtivus, ac longi ſequeſtra
Otia concilias laboris.
Quo more nuper cùm lepidum Chorus
Monplanum iniſſet; noſtri etiam memor
Narraris, abſentemque amicis
Officiis coluiſſe Vatem.
Dudum elegantis, munere debito,
Impenſa Villæ carmina laudibus
Non laude vulgari ferebas
In mediâ relegens coronâ.
Et ipſe noſtræ volvere paginas
Frequens Camœnæ, mente etiam geris

Fixas tenaci, nec ſonantes
Digna tuæ monimenta laudis.
Sed grata cælo te chelys efferet,
Villamque, mollis cui juga Tuſculi
Xerxiſque ſummittam togati
Deliciis operoſa regna.

GRATIA.

ODE VI.

Cùm Autor poſt Theologicas de Gratia diſputationes exhibita ſibi officia gratularetur ANTONIO VERNELIO S. J.

CONSERTA Nymphis jam Cythereïas
Geſtit choreas plaudere Gratia,
Molleſque Bacchantum procaci
Lætitias agitare cantu.
Heu ficta priſcis Gratia Vatibus,
Larvam profani detrahe gaudii.
Ah, ſplendidè nugax, inerti
Parce lyram violaſſe ludo.
Intacta vanæ Gratia fabulæ,
Poſt eruditi claſſica prælii,
Carmen repoſcit, blandioris
Artis opus, facilemque laurum.
Tantam nec ullis nixibus edidit
Natura prolem, nec ſociam innocens
Exegit; at Chriſti faventis,
Ægra, pio medicam cruore
Accepit, ipsâ clade beatior.
Ubi, malorum luxurians ſeges,
Jam culpa regnavit; bonorum
Gratia ovans cumulo redundat.
Illam ſuperno progenitam ſatu,

Séque ipſe cordi Spiritus intimo
Infundit, & donis ſacratam
Mentem animat, ſimilemque Divis.
Caris inhæret ſedibus, & ſuam
Exornat aulam, juſtitiæ parens:
Vires & acquirit manendo,
Promeritis opulenta creſcit;
Ni fors Averno extrudat amicior
Hoſpes latroni. Tartareæ ilicet
Peſtis ſub ingreſſum, nefando
Templa fugit temerata monſtro.
Quanquam hoſtici vim ſacrilegam mali
Certant amicis frangere viribus,
Terniſque Reginam actuoſæ
Auxiliis Charites tuentur.
Hæc, dormientem ſegnius, excitat
Mortalem, iniquo providus ac vigil
Occurrat hoſti; corda fido
Sollicitat male-cauta pulſu.
Hæc fœderatis partibus efficax
Juvat laborem, militiæ comes:
Hæc & ſequetur: Gratiæque
Intus agit ſociale Numen.
Ah, ſæpe complexu arctiùs improbo,
Ingrata, Mens ſomnum excita colligit;
Pacemque turbatam obſtrepenti
Exprobrat, invidiamque Cælo.
Vibrantem ab alto nec radium ferens,
Extinguit, umbræ incumbere pervicax;
Et dura tractanti reſiſtit,
Theſſalicas imitata rupes.
Fruſtra ſalubri Numinis halitu
Afflata, non hac, ſed popularibus
Movetur auris, & quæ ab imo
Infremuere Erebo procellæ.

Juſtifica Gratia.

Actuoſa Gratia, triplex.

Eheu, rebellem ſubde proterviam
Dulci Voluntas aſpera Gratiæ;
Crebroque prenſantes amoris
Officio reverere Divas.
Fatale nomen, bruta Neceſſitas
Haud ulla menti vincula liberæ
Intendit; aut flecti negantem
Imperio premit arctiori.
Orci catenas Gratia & horridos
Nexus reſolvit: ducit ad æthera,
Tollitque victricem decoro
Conſocians animam triumpho.
Reſponſat almæ Gloria Gratiæ;
Virtutem opimâ clarat adoreâ.
Jam vis Olympum, jam capeſſit
Pacta labor generoſus aſtra.
Proh quanta paſſi vulnera Martyres,
Ne vinclum Amoris nobile Gratia,
Semenque divini Parentis
Excideret, pretiumque regni!
Hoc nempe conſtant omnia pignore;
Stirpiſque ſupremum ætheriæ decus,
Et illa congeſtas avari
Orbis opes, adamantas, aurum.
Ceu vilem arenam, gaza ſupervolans;
Structam hoſpitali Gratia pectore
Quam ſervat Heroum, & remenſo
Gloria ſuſcipiens acervo.
Ut me recenti aſſerta periculo,
Inque erudito Gratia pulvere
Defenſa defendit clientem
Ipſa ſuum, pugilemque texit;
Gratia gratis data. O ſi Poëtam nunc agat artifex,
VERNELI, amico munere Gratia!
Et uſque debendas & uſque
Reddere amans canat ipſa grates.

EX MONODIA DAVIDICA

In Saülem et Jonathan, ad geminos Apostolorum Principes Translata,

ODE VII.

Lib. II. Reg. c. I.
In morte quoque non ſunt diviſi.

QUos amor vitâ ſtabilis revinxit
Principes terræ geminos, nec ipſa
Fata ſejungunt, varioque compar
Gloria letho.

Aquilis velociores, leonibus fortiores.

Igneis Virtus animis leonum
Fortior duxit Stygiam in catervam;
Ocyor pennis aquilarum, in orbem
Impetus egit.

Sagitta Jonathæ nunquam rediit retrorſum &c.

Lucidas, ictu metuente falli,
Ore torquebant pariter ſagittas;
Corda figebant penitus ſalubri
Vulnere victa.

Quomodo ceciderunt robuſti & perierunt arma bellica?

Heu, quid indignâ cecidere pœnâ,
Caſta converſo dare jura ſeclo
Nobiles Myſtæ, gemina illa ſancti
Fulmina belli?

Saul, quaſi non eſſet unctus oleo.

Regios ſacrorum apices, magiſter
Quos Deus fragrante oleo perunxit,
Heu, probro admixti lacerant cruentâ
Morte dolores.

Quomodo ceciderunt fortes in prælio?

Hoc quoque immani licuit Tyranno!
Impius poſtquam Nero cæde Matrem
Suſtulit, mundi perimit Parentes
Publicus hoſtis.

Sed, Quirinali potioris oſtro,
Lux pii Romam decorat cruoris;

Clypeus fortium.

Et ſacram Virtus clypeo coronans
Protegit urbem.

Proxima in Palinodiam verſa.

Montes (Gelboe, nec) ros (nec) pluvia veniant ſuper vos (neque) ſint agri primitiarum.

Vos piat, Septem, cruor iſte, Montes;
Rore fecundo beat. inde pingui
Efferant agro generoſa pulchram
Semina meſſem!

ADAMANTINUS ANNULUS A CELSISSIMO S. R. I. PRINCIPE FERDINANDO FURSTENBERGIO

EPISC. PADERBOR. COADJUT. MONASTER.

AD ILLVSTRISSIMVM VIRVM

LUDOVICUM VERJUSIUM,

Apud varios Electores alioſque Germaniæ Principes Chriſtianiſſimi Regis Adminiſtrum &c.

Sub ejus in Patriam reditum

DONO MISSUS

Cum elegantiſſimo & officioſiſſimo Epigrammate.

ODE VIII.

CUI laudes adamantinis
Inciſas tabulis debeat unicè
Quæſitus meritis Favor,
Magni clara docent munera Principis.
Gaude Teutonicis redux,
VERJUSI, Patriæ gloria, finibus.
Quanquam publica gentium
Longis proſequitur gratia plauſibus;
Et te ſplendida pignora
Regnantum, egregiis digna laboribus,
Inſigni decorant notâ;
Pulchro nil Paderæ munere dulcius.

Quæ non Aula tuo gravem
Frangens invidiam nomine perſonat ?
Vix florente puertiâ
Defunctum ſtupuit cultaque Tuſcia,
Romanique Lepos chori,
Et ſeptemgemino Calliope jugo.
Jamtum nobilis ingenî
Europe tenerum ſuſpiciens jubar,
Quâ mox turbida ſeculi
Inter luce micas nubila, ſenſerat;
Quantâ providus & ſagax
Regum impoſta geris mole negotia.
Teſtis, Luſiadûm caput,
Jactat quæ veteris nomen Ulyſſeï,
Aurato tumidum alveo
Urbs frænare Tagum, divitis & potens
Gangis barbara flumina,
Indi gemmiferos Oceani ſinus.
Teſtis, cœruleum premit
Densâ quæ Tameſin claſſe Britannia;
Tum qui nubiferis plagas
Latè ſuppoſitas temperat Alpibus,
Electroque fluentibus
Undis Eridani jura dat Allobrox.
Quid tu, vortice jamdiu
Spumans belligero Rhene ferocior?
Illuſtrem celebra Virum,
Dum ſtabunt Ubiæ tecta Coloniæ:
Et quam vaſta frementibus
Terris, in varios cædua Principes,
Te, Germania, porrigis;
Obſtantem celebra cladibus Imperî.
Pacis Veſtphalicæ ſacris,
Nexum ſtringere amans non violabilẽ,
Vinclis inſtitit; & novi

Egit ſollicitus fœderis artifex.
Seu coram alloquiis agit ;
Seu ſcripto , indecoris texta calumniæ,
Vanos diſſuit & dolos ;
Cauſas actor ovat vincere Regias.
Illibata Viro Fides ;
Doctarumque vigens laudibus Artium,
Lucis conſcia Mens ſuæ,
Ignavis fugiens artibus infici.
Quàm dexter populos juvat,
Invitoſque ferè ſervat ; & intimis
Illabens animis regit
Diſcordes Proceres, blandus & efficax!
Nec, ſi quos furor abſtulit
Cœco præcipites hoſticus impetu,
Fatalis ſpecies mali,
Curas exuperans ; hic ſtudiis tamen
Solers luſit inanibus,
Arcanoque trahens conſilio moras.
Felix, emeritum probat
MAGNUS quem LODOIX, cenſor idoneus,
Grataturque laboribus !
FERNANDI niveo tu quoque calculo
Felix , ac gemino inclytus
FURSTENBERGIADÆ munere Principis ;
Quo non æquior arbiter
Leges imperii condere & ingenî !
Septemplex Adamas venit,
Æternæ memorem quam fidei notam,
Pignus mittit amabile,
Detractumq; ſacrâ Præſulis annulum,
Et cordis ſpecimen , manu.
Ferro, flammâ Adamas inſuperabilis,
Junctis fœdere mutuo
Conſtantes animos ſignat amoribus.

O quantum dominâ lapis
Deduxit pretium ſidereus manu!
Donum quin etiam additis
Ornat carminibus, jam pretioſius:
Quod laudes adamantinis
Inciſas tabulis exuperet decus.

EXCELLENTISSIMO VIRO D. FRANCISCO DE MELLO, MARCHIONI DE SANDE, LUSITANIÆ in GALLIAM EXTRAORDINARIO LEGATO.

ODE IX.

TITANA, longas ætherii vias
Permenſum Olympi, jam Tagus aureo
Feſſum receptabat cubili,
Cœlituum ſpecioſus hoſpes:
Cùm tu, remotas munere publico
Luſtraſſe gentes clarus, & arduæ
Sparſiſſe vivos mentis ignes
Borboniâ celebratus Aulâ;
O lux, & ingens Luſiadûm decus;
Labore verſem num ſolito ſtylum,
Melloë, quæris; quod Camœna
Cudat opus ſtimulante Phœbo?
Squallent inerti barbita pulvere;
Stant otioſo plectra ſilentio:
Seu livor Arti, ſeu gravatæ
Corpus obeſt animæ caducum.
Si notus intret corda ciens calor;
Si mente plenâ concipiam Deum:
Squallore jam abſterſo niteſcat
Laurigero chelys icta plectro.
Oborta cantûs magnifici ſeges,

Ultro micantem, ſollicitet lyram;
Congreſſu ab heſterno flagrantem
Obvia laus animum laceſſat.
Hinc Martialis fulget adorea;
Interque ahenis fulmina molibus
Contorta, fumoſaſque nubes,
Ardet Honos radiante curru.
Illinc togatis, nec minor, artibus
Vis ſplendet alti lyncea conſilî;
Domique & externis in oris
Artifici metuenda Ibero.
Hinc &, Batavô difficiles fretô,
Acris procellæ viribus ingenî
Ceſſere; jactatæ per Orbem
Biſgeminum ſiluere lites.
Illinc jugali ſorte Britanniam
Prudens & arcto fœdere patriæ
Innectis; Anglorumque vires
Heſperiis ſociantur armis.
At magna quantum Gallia ſuſpicit!
Stirpis Sabaudæ flos tibi creditus,
Gentiſque non unius ingens
Gloria, deliciæque regni.
Imbellis ecquid te citharæ ſonus
Juvet, curules quem bene machinæ
Lateque Præfectum tonantem
Per medias ſonuere pugnas,
Tuo decorum ſanguine, & hoſtico;
Ibericarum plurima Turrium
Ruina, & horrendo fragoſi
Excidio cecinere caſus?
Aut quem per urbes mitior extulit
Præconiorum vox popularium;
Terrâque certatim marique
Aſſidui retulere plauſus.

Ah, morbus actis grandibus invidet!
Et contumaci decubuit malo,
Dux marte Legatuſque pacis
Fœderibus memorandus Orbi.
Nunc tandem amicâ detumuit prece
Votiſque victus ſupplicibus furor:
Morboque jam fracto, profundi
Molle Thetis dabit æqua marmor.
Muros Vlyſſei, ſic avibus bonis,
Ventis reviſas rite faventibus,
FRANCISCE! & auguſtum ſuperbo
Depoſitum thalamo reponas.

MORTIS PROCREATIO.

ODE X.

QUAS Divûm timuit minas;
Viſu qui cupido poma nocentia
Hauſit credulus ambitus,
Divinæque fames cœca ſcientiæ?
Viles illecebras manu
Invadens avidâ, nec colubri dolos
Monſtrique inſidias cavens,
Morſu corripuit perdita fœmina;
Perdendique (nefas!) virum,
Cunctam & progeniē, blandior artifex.
Vix fetum exitialibus
Auſis, heu, vetitæ contigit arboris
Infelix nimiùm helluo,
Humani generiſque & ſceleris pater;
Diro, nec mora, ſemine
Fatalis ſoboles, illa ſuis priùs
Intentata parentibus,
Mors, pœna exoritur publica gentium.
En, ut par Superis homo,

Promiſſique potens anguinei, malum
Funeſto, ah meliùs rudis,
Uſu jam didicit; nudus, egens, probro
Oppreſſus, trepidus metu,
Et Cæli fugiens conſcia lumina!
Demens, qui latebris tegi,
Æternique oculos fallere Judicis
Sperarit, foliis opem
Captans, peſtiferâ non violabilis
Pomi raptor ab arbore.
Serus turbat agens præcipitem pudor.
Læſum inſtare Deum ratus,
Auræ ſub ſtrepitum, ceu tonitru, intremit.
I nunc, i temerarius
Contemptor Superûm, vanus & æmulus.
Pelles, ipſe ſibi gravis,
Brutas veſte novâ jam rubor induat:
Jam lethi ſpoliis ſuam
Sortem præcipiat terrigenæ pavor.
Primis caſſus honoribus,
Dejecto ad pecudem ſordet homo ſtatu.
Cælum ſtultitiâ petens,
Difflatur tenui pulvis anhelitu.

VANITATIS HUMANÆ SPECTACULUM, ISABELLÆ AUG. CADAVER.

ODE XI.

ACTÆAM, ſtudiis gens vaga, Porticum
Longâ quid petitis, nec facili viâ;
Argutumque nemus, Socraticæ domum
Et regnum Sapientiæ?
Vitam Mors tacito fingere certior
Et mores habitu (diſce, hominum genus)
Rerum vana docens ſpernere nobili

Laudatáque ſuperbiâ.
Novit magnanimo conſcia Borgiæ,
Et miratur adhuc Illiberis Ducem,
Auguſtæ pheretro protinus aulicas
Doctum abrumpere compedes.
Ille ut Cæſareæ funera Conjugis
Longo per populos duxerat agmine
Majorum ad tumulos, ardua Bæticæ
Qua ſe Regia ſuſtulit;
Juratam repetit mos patrius fidem,
Mauſolæa ſuus ſervat honos ſacra;
Sollennique probat relligio loci
Ritu ſplendida pignora.
Pompæ vix patuit lugubre ferculum;
Tetri cùm facies horrida corporis
Senſus attonitos vulnerat, & procul
Magnates refugos agit.
Non jam Auguſta ſuis nota clientibus:
Auſus nec Dominæ Borgia, quas videt,
Teſtari exuvias, jam graveolentiâ,
Jam tabo haud tolerabiles.
Heu tabum, heu ſanies dira cadaveris!
Quid, ſi Tartareis pabula debeat
Inconſumpta rogis, ſulfureas datæ
In flammas animæ comes?
Magnos ſub rigido maxima Judice
Tormenta excipient. At Superûm pio
Cultrix illa quidem pectore, pauperum
Altrix munificâ manu.
Pollinctorum oculos quin etiam Pudor
Luxuſque artifices barbarici manus
Poſt lethum metuens, fœtida maluit
Exhorreſcere funera.
Quæ vixit nitido læta palatio,
Quam ſordente mori prætulerit casâ!

Et geſtata juvet crux, animæ quies,
Æternum ad ſolium gradus.
Squallet verſa novis ſcena coloribus.
Quæ partæ meritis, ſolæ aderunt opes.
Virtus, fida comes Manibus : aulica
Raptim deſeruit cohors.
Fluxæ deliciæ, divitiæ breves,
Mendaciſque micans bractea gloriæ;
Et formæ fragilis ſplendor & imperî;
Umbræ, ſomnia, fabulæ!
O, quem blanda rapit gratia Principum;
Fucatæ veneres, nominà grandibus
Ampullata ſonis, pictaque detinent
Pompæ gaudia ludicræ;
En has, en pheretro, ſi potes, aſpice;
Nuper conſpicuæ, nuper amabilis
Formæ relliquias. Quæ tua faſcinent
Nugæ lumina, detegis?
Acres hîc oculos Borgia fixerat,
Haud fruſtra meditans; hæccine Caroli
Iſabella? virûm publicus hic ſtupor?
Lux hæc, flammaque Regiæ?
Sic ſecum tacitus (funere naſcitur
Vita, & ſarcophago parta ſalus Duci)
Mox altè vacuis viſa recolligit
Suſpirans penetralibus.

Ejus in ſacro Transfugio ſenſus expreſſi.

Præterit figura hujus mundi. 1. Corinth. 7.

ODE XII.

FLUXA FALLAXQUE RERUM SPECIES HUMANARUM oſtenditur ex Iride.

ASPICE quam blandi nebulam pinxere colores:
Inane rerum, ſplendidam in ſcenam datur.
Fulſit ubi vario Cæli Thaumantias arcu,

Superba

Superba ſolvit imbribus ſpectacula.
Non ſolus vacuâ mentitur imagine Titan,
Utcunque fingit nube fucatâ Iridem.
Omnia fallaci ſpecie mortalia ludunt;
Natura rerum fragilis,& fluxus decor.
Mendax, forma, color: primis ubi floruit annis,
Marcens amœno defluit vultu roſa.
Gloria vana micans ubi luce arriſit amicâ,
Obſcura triſti Fama contemptu ſilet.
Lubrica Fortuna, atque oculos ubi cepit avaros;
Senſus metallo divite illectos fugit.
Sic vario nitida oſtentant ſimulacra colore
Titulos, amores, cumque deliciis opes.
Picta ſed aërii vaneſcit pompa theatri,
Fugax imago, ſplendidum ludibrium.

LICENTIÆ MILITARIS DEPLORATIO.

ODE XIII.

AH, piget nullo memorata ſeclo
Probra venturos trahere in nepotes,
Vix pharetratis imitanda Turcis
Barbara facta.
Miles infandas meditatur artes;
Quotquot & formas reperit nocendi,
Gaudet inſontum lacerare atroci
Corpora ludo.
Ille & immotâ generoſus irâ,
Igne feſtivo ſpeciemque Troiæ
Edet ardentis, referetque viſu
Digna Neronis.
Fortis eſt, quicunque Deum laceſſit
Oris effræni petulante linguâ,
Et gigantæis petit aſtra, Terræ
Filius, auſis.
Huccine exemplum recidit vetuſti

Moris ? hæc virtus ? ſileo pudoris
Publicam cladem, Paphiaſque ſordes,
    Dedecus ævi.
Mollis enervat Cytherea Martem;
Juncta Bellonæ graditur Megæra:
Inſtat ultrici Nemeſis flagello, &
    Ira Tonantis.
Fœda morborum ſequitur caterva;
Et lues, quò quò mala turba movit,
Errat indignas populata raptis
    Civibus oras.
Diruto, quid, cùm violenta muro
Militum irrumpens acies triumphat?
Scena quæ rerum! miſerâ quis urbe
    Luctus, & horror!
Prælio inſtructas, quid, ubi cohortes
Campus hinc, illinc videt; & cadentum
Corporum aſſurgens cumulis, cruore
    Æſtuat æquor?
Ecqua ferali caret ora buſto?
Ecquod intactum mare purpuratos
Cæde non volvit tremefacta circum
    Littora fluctus?
Exules migrant populi: parentes
Parvulis, eheu, gremio receptis
Viva per terras leviùs dolentes
    Funera ducunt.
Nec manus templis cohibens Enyo,
Incolas audet ſpoliare Divos:
Ferculo abjecti rabidùm Tonantis
    Numina calcat.
Proh ſcelus! ſacræ tacuere Muſæ;
Ceſſit Hipponæ locus hinnienti;
Peiùs aut præcone boat nefandi
    Dogmatis ædes.

Flamines cultas quoties ad aras
Victimæ cæſi? quoties Olympo
Debita, heu, fœdis temerata ab hircis
Lilia marcent?
Sic habet Liber ſua, ſic Cupido
Caſtra: Vulcanum neque abeſſe lugent
Templa; & abruptum furialis orbem
Tæda perurit.
Exteris ſed quæ probra nota caſtris,
Exulant Francis, ubi LUDOÏCUS
Regnat immitem cohibens ſeverâ
Lege Gradivum.
Pulchra Condæus validis ſub armis
Jura, Turennuſque ſimul ſecuri,
Digna palmaris referunt ovantes
Præmia moris.

AGRI GARITENSIS AMOENITAS.

ODE XIV.

PÆSTANA rura, voſque, Theſſaliæ decus,
Cantata Tempe cedite.
Video ſupinos mollibus colles jugis,
Læto nitentes gramine.
Ingens theatrum frondeâ ſcenâ viret,
Cavis reductum flexibus.
Nec-non ſuperbos vite generosâ frequens
Clivos Lyæus inſidet.
At flava cultis vallibus regnat Ceres,
Meſſeſque miratur ſuas.
Garumna pingues amne fecundo plagas
Lato pererrat alveo.
Denſæ tumenti carbaſo cymbæ natant,
Pars fruge, pars vino graves.
Et glauca ripas, populo admiſtâ, ſalix

Longo coronat agmine.
Rident amœno flore tranſlucentia,
Riviſque prata garriunt.
Crebris & oram conſitam pagis frequens
Prætexit urbium decus.
Illæ adjacentes; hæ jugo impoſtæ, arduis
Pendent minaces mœnibus.
Puram explicatis urbium ad portas viam
Xyſti remulcent areis.
Ut quina ſummis collium faſtigiis
Procul renident oppida!
Candentum acervos parte diversâ erigi
Monteſque dicas nubium.
Nive ſed perenni tecta Pyrenes micant
Longinqua, crede, culmina.
O grata pariter diſſiti ſpectacula
Circúmque porrecti ſoli!
Hic alta cernas caſtra, turritas domos,
Muriſque conſeptum nemus:
Illic beatas pace, nec Regum invidas
Celſis caſas palatiis;
Quas innocentis gaudium vitæ fovet,
Diveſque proventu labor.
Paſcuntur amplâ nobiles ſilvâ feræ,
Cervique cum damis vagi.
Opima paſſim armenta felices agros
Saturique perſultant greges.
Hinc blandum avenâ carmen upilio ſonat,
Illinc bubulcus fiſtulâ.
Jocante criſpat arborum undantes comas
Aurâ tener Favonius.
Nemorum voluptas, æmulæ alternis canunt
Dulces choris Sirenulæ.
Valete Pæſti rura, Theſſaliæ procul
Jactata Tempe cedite.

Filii hominum, uſquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?
Pſal. IV.

ODE XV.

VANI Terrigenæ, quam-miſeris-diu
Nugis corda graves, nec memores poli,
Fortunæ aureolæ ſplendida ſomnia
Et mendacia quæritis?
Votorum caput ac meta, Beatitas.
Sed curſu temere quæritur avio.
Illam non parient Deliciæ breves,
Non ventoſus Honos feret;
Non quas ſollicito ſeptus amor metu
Fruſtra ſervat Opes, morte citas rapi.
Unum corda ſui quippe capacia
Immortale replet Bonum.

ÆTERNITAS HOMINI CONSTITUTA.

ODE XVI.

QUANQUAM caducos vita Terrigenas fugit,
Partuſque ſævum devorat Tempus ſuos;
Æternitati naſcimur, Cæli genus,
Quæ fluxa vaſto ſecula abſorbet ſinu.
Vili fatiſcit corpus efflictum luto;
Nec jus, nec ultra vis feræ Mortis patet.
Vacuo ſuperſtes corpori mens evolat.
Quin & ſupremo corpus excitum die,
Biformis, ibit, quò vocat Perennitas.
Æternitati vive, Mortalis; tuam,
Memor, nec unquam degener, ſortem gere.
Supera inter & profunda librato, parem

Anceps metumque ſpemque fert Æternitas.

INFERI. ODE XVII.

HOc ſe theatro Numinis explicat
Immenſus, ardens, terribilis furor.
O peſte congeſtâ barathrum,
Perpetuæ laniena mortis!
Gurges malorum, fluctibus æſtuans
Nunquam enatandis; atra bitumine, &
Nunquam procellæ detonantis
Fulmine mixta fremens vorago!
Igne ſalietur. Marc. 9. Æquata juſtuſque & ſapiens rogus
Tormenta noxis irrogat; & ſalis
Atrocis inſtar, victimarum
Ille greges penetrans, in ævum
Theſaurus iræ ſervat, & integros
Mactare ſævis aſſiduus modis,
Sic ignis ultrici miniſtrat
Juſtitiæ, horribilis ſatelles.

IN IDEM JUSTITIÆ DIVINÆ THEATRUM. ODE XVIII.

VÆ, ſtagnum liquido ſulfure torridum!
Væ, confors Geniis turba nocentibus,
Ferales animæ, nec miſerabiles!
Cœcis, væ, tenebris horrificum chaos!
Fœdum, immane, rigens carcere aheneo,
Vis quem nulla virûm, nulla furentium
Infringat Geniorum; aut, miſeras priùs
Ars mentes acuens, irreſerabilem
Fallat; nec gemitus, nec moveant preces.
Haud flecti patiens, vel ſatiabilis
Tandem ſuppliciis, ira ſupertonat
Æterno implacidi fulmine Judicis.

Non hîc Tempus edax, innumerabili
Nec ſeclo attenuat membra flagrantia.
Tortorque ipſa ſui conſcia mens agit,
Manes & patitur, nil Furiis egens,
Et ficto Tityi vulture atrocior.
Hîc fumum lacrymoſum, hîc piceas faces,
Inſani fremitum pectoris, & feris
Stridentem rabiem dentibus horreas.
Heu, deſideriis ſaucia inanibus
Amiſſæ patriæ, ſiderei Patris,
Tabeſcunt ſterili corda cupidine:
Deſperanſque, odiis miſtus inæſtuat
Nunc felicis amor ſerior imperî;
Ardens & ſtimulis invidiæ, furor.
O flammæ! ô tenebræ! dira perennitas!
Pœnarum facies omnigenûm! ah dolor,
Ah vivax mediâ in morte, nec ultimi
Sortem explere potens exitii, dolor!
Væ, noctes ſcelerum, vincula, turbines!
Cœcum, immane chaos! dira perennitas!

COELESTIS HIEROSOLYMA. Ex Apoc.

ODE XIX.

QUAM formoſa Sion, nubibus altior,
Fulvâ quam redimit murus iaſpide,
Sapphiriſque remiſti
Fundavere topazii!
Gemmâ conſpicuæ ſtant ſolidâ fores
Biſſex, liminibus ſemper hiantibus:
Inſternitque plateas
Aurum ſplendidus vitro.
Cryſtallo ſimilis compita perluit
Amnis, pomifero ſub viridario.
Templum Solque beato

Ipſe adſtat populo Deus.
Autorem Solymes ætheriæ Deum
Gratis, Cælicolæ, tollite cantibus,
Terrarumque coloni,
Sedes quos patriæ vocant.

AD DEUM OPT. MAX. ADSPIRATIO.

ODE XX.

DULCIS amplexus, Dominique ſanctum
Oſculum, fragrans & amoris uber,
Et voluptatis liquidæ beato
Nectare torrens!
Cervus ut fontes gelidos aquarum,
Seu malo paſtum ſitis urget angue,
Seu fugâ feſſum trepidoque curſu,
Ardet anhelus:
Icta flagranti, Deus alme, voto
Sic ſuum te mens inhians parentem
Ambit; ô idem via, dux, piique
Meta laboris.
Ille mirantem rapiat Sabæam
Gloriâ fulgens Salomon caducâ:
Tu meos paſcas oculos amico
Lumine, JESU!
O apex rerum, mea ſors, quid ultra
Te, Deus, terris cupiam vel aſtris?
Mundo inexpletus, ſatiabor uno
Numinis hauſtu.

AD ILLUSTRISS. AC REVERENDISS. FRANCISCUM PERICARDUM, INCULISMENSEM EPISCOPUM,

Cum Poëticæ declamationis Auditor in ſcholas publicas deſcendiſſet.

ODE XXI.

POST lauros Mithridaticas,
Romanæque Aſiæ finibus additum
Vaſti dimidium imperî,
Victor Memnoniis à populis redux
Ludo Palladio ſubît
Pompejus, tenuem devenerans larem.
Faſces laurigeros, quibus
Summiſſuſque Oriens venit & Occidens,
Summiſit foribus Sophi.
Hoſpes noſtræ humilem major in exedram
Ultro Caſtaliæ venis,
Olim belligeros inter ovans Duces;
Hoſtem nunc potioribus
Armis Tartareum vincere nobilis.
Palmas cum ſpoliis refers;
Paciſque interea Numen amabile
Supplex æthere devocans,
Auges templa ſacris, Præſul, honoribus.
Solem affulgere myſticum
Ceu *ſponſum thalamo* vidimus aureo.
Candentem nebulam induit,
Erumpit radiis dulce tamen jubar.
Te veró ante alios petit,
Sanctis & propius corripit ignibus.
Nullum ſacrificâ diem

Defraudans operâ, te ſuperimmolas.
Vulgo indicta piacula
Idem primus obis; ac tua, quas jubet,
Intendit pietas preces.
Nimirum imperio blandiùs efficax
Exemplum populos agit.
Ut divina, potens eloquio, tuæ
Plebi pabula dividis,
Dum cenſum pecoris Paſtor iniſ vigil,
Pulchris ruraque & oppida
Perluſtrans, litui regna, laboribus!
At quàm ſplendidus Arbiter
Diſcordes animos conciliare amas!
Rixas frangere providus,
Iras & gladios Nobilium premis
Arcens ſanguine mutuo.
Ægrorumque inopes hoſpitio frequens
Turbas viſere ſedulus,
Mœrorem placidis alloquiis levas,
Largâ pauperiem ſtipe,
Et linguâ pariter commodus & manu.
Nec fortuna ſeverior
Heroam ſolidi pectoris emovet
Vim caſu inſuperabilem;
Nec, ſi blanditiis mulcet amicior,
Incorruptum animum trahit.
Muſarum, egregias paſcit amœniùs
Mentes & reficit lepos.
Cum Muſis ſua ſunt fœdera Gratiis,
Docto ſtrenuus otio
Sic ſe Pieriis explicat in choris
Laxandi vigor ingenî.
His tu deliciis ingenuus capi.
Nec tantùm facili manu
Volvis, quod gravibus præla gementia

Excudêre typis epos.
Vocales etiam, Præſul, inis ſpecus,
Pronis excipere auribus
Dignatus gracilis carmina fiſtulæ.

POETICE
CHRISTIANORUM ANTISTITUM CULTU Sacrarumq; uſu Litterarum Conſecrata.
ODE XXII.

NON hîc *ex humili potens*
Myſtes Aonidum cantat Horatius.
Cæleſtem meliùs chorum
Docto concelebrant munere Præſules.
Caſtæ ſacra gerunt manus.
Muſas Relligio, quas colit, expiat.
His quondam & Damaſus litat;
Et cujus teneris involitans labris
Suaves *ambroſiæ* favos,
Ingens augurium, ſparſit apum globus.
Et noſter fuit, annui
Felicem venerans carminis orbitâ
Paulinus, Latii ſtupor. Genethliacum S. Felici M: pangebat quotannis.
Românum, an * Danaum Gregorium canam? * Eccleſiæ Græcæ.
An, quem vivida & ardui
Torrens eloquii vis Rhodano parem,
Et Parnaſſius ingenî
Effert Hilarium magnifici lepos?
An te, Pictonicæ alterum S Venant. Fortunatus Ep. Pict.
Seu Muſæ referam, ſeu decus infulæ,
Venanti? Libyæ jubar,
An te, purpureum ſanguine, * Cæcili? * D. Cyprianus.
Ten', præco, nec inermibus
O vindex numeris inclytæ Gratiæ.

Proſper ? ten' magis, Alcime, &
Longo Sidonium proſequar ordine ;
Ac quos mille tulit pios
Vates Chriſtiadûm Relligio, mitrâ
Tectos, non ederâ caput ?
Nec, quanquam ſtudiis aſperioribus
Horrent ferrea ſecula,
Phœbeas citharas implacidis tamen
Mavors cornibus obtudit.
Quin & parta ſacris purpura vatibus;
Pindo & crevit honos rudi,
Dum priſco excutiunt ſenta ſitu loca
Felices operum manus,
Quæ templa imperiis aſtraque temperant.
Quâ cæleſtia gentibus
Linguâ Chriſticolis jura dedit Pater,
Cantus mouit amabiles
Urbanus, liquidi melleus eloquî;
Flavus cùm Tiberis novo
Facundæ intumuit nectare copiæ.
En quantos ſequimur duces !
Illi tot meritis ac titulis graves,
Ipſi quorum apicem colunt
Reges tergeminâ ſidereum infulâ,
Dignabantur amoribus
Muſas Pontifices. Quid Chiſium loquar ?
Ut luſit *Juvenilia*,
Nullo quæ ſenio ingloria marceant,
Æternumque recentia
Creſcant in viridi carmina laureâ ?
Quid te, olim Chiſii cliens,
Rector nunc Paderæ, lumen & Imperî,
Nullâ culte mihi ſatis,
Furſtenbergiade, laudis adoreâ ?
Vatum Maxime, & aureis

In Vates animis Optime Principum!
Artes Vaticinas alit
Immortalis Honos, quas ſacer entheo
Afflat Spiritus impetu,
Miris ipſe adhibet ſæpe Deus modis.
Verſu magnifica edidit
Oracla in populos, dignaque Numine.
Sic Jobum placet alloqui
Auguſtis medio è turbine vocibus.
Sic Moſæa iterum ciet
Sancito Iſacidis fœdere cantica;
Abruptam toties fidem
Ingratis animis Legifer exprobrat;
Diris corda rebellia,
Vatiſque ore tonans, exagitat minis.
Sic Davidica nablia
Illabens variis pulſa regit ſonis.
Jam caſtis Salomonios
Adſpirans numeros mulcet amoribus;
Jam turbas gravibus monet
Effatis dociles, fingit & integra
Terſis pectora moribus;
Mundi ſpectra oculis purgat inania.
Sic præcentor agit Deus,
Summus fatidici carminis artifex.

SIGNUM LYRÆ CÆLESTIS,

POETICÆ FERDINANDI GLORIÆ SYMBOLUM.

Inſignis ſplendore ſonoque.

ODE XXIII.

LYRAM canori vidimus Orphei
Micare Cælo. carmine gloria
Stat parta. Nec mortalè Vates

Antè ſonans, dociles trahebat
Aveſque ſilvaſque, & placidas feras;
Aurita blandus ſiſtere flumina,
Curſuſque ventorum morari
Arte potens fidicen ſuperbâ.
Sic aſtra, Vatum debita Principi,
Famâ capeſſit notus ad æthera
FERNANDUS. Æriſque ac tubarum
Vel medio ſonitus triumpho
Non tam remulcet, quàm chelys aurea:
Dulceſque vibrans ingenii modos,
Vel aſtra vincit, concitoque
Pythagoræ numeros Olympo.
Sublimis Heros, qui citharæ fides
Urbeſque eadem Veſtphalicas manu,
Suaviſque fortiſque, & clientes
Temperat arbitrio Poëtas;
Non ille ſurdis negligit auribus
Lyras minores, aut tenuis leves
Venæ ſuſurros, dum ſonora
Aſſiliunt Paderæ fluenta.
Splendore multo quem genus inclytum;
Fortuna, Virtus, Gloria cinxerat,
Doniſque Princeps & benigno
Splendet opum celebratus uſu.

IN D. LUCIAM VIRG. ET MART.
ODE XXIV.

NULLA pœnarum facies Puellam,
Debitæ Sponſo fidei tenacem,
Nulla vis movit, meditata fœdo
Trudere luſtro.
Ære, ſic ſtantem, ſolido columnam
Virginem credas, animumque corpuſque

Inſidens caſtum Deus ipſe tanto
Pondere fixit.

ORATOR DIVINUS
ILLUSTRISS. GUILLEL. LE BOUX PETROCHOR. EPISC.
ODE XXV.

CLARO per omnes eloquio plagas,
Flammis Olympus ſidereis micans,
Rectoris Autoriſque Præco
Magnificus decora alta narrat.
Haud ſurda Tellus, laudis & æmula,
Myſten Tonanti ſuggerit, aureas
Per templa voluentem remiſtis
Fulguribus radiiſque voces.
Sic ille Pactolo aſſimilis fluens,
Cui laude partum divitis eloquî
Cognomen, Antiſtes potenti
Boſphoron arbitrio ciebat.
Nunc ille blandis inſinuans modis
Caſtos amores; nunc ſcelera increpans,
Ambone regnabat ſtupentes
In populos, Procerumque cœtus.
Illum, & diſerti nectaris ubere
Quondam beatos, ac meritis graves
Heroas Orator ſuburget
Argolicos Latioſque Francus.
Te, Magne Præſul, vaſta Lutetia,
Stellanſque amœnis Regia liliis,
Auguſta dicentem corona, &
Circùm inhians bibit aure mundus;
Urbiſque & Aulæ ſcilicet in ſinum
Collectus; utcunque aut dubiis opem
In rebus, & Pacis ſupremas

Borboniâ perit arce leges;
Aut elegantis ſplendida concipit
Exempla vitæ; ſeu decus Artibus
Lucemque, & immenſi, eruditis
Explicitam ingeniis, theatri
Pompam, & ſuperbæ culmina gloriæ
Ambire viſum eſt: undique gentium
Libatus accurrit beatæ
Flos ſtudio rapiente ſedis.
Jam Suada palmis Gallica laureas
Æquat Gradivi; primaque jam tuum
Aurora nomen, jam colonis
Læta novis America jactat.
Tractare partes rite memor ſacras,
Oris coërces vaniloqui levem
Et frangis exemplo catervam;
Utile conſocias decoro,
Ac forte dulci cordis & ingenî
Miſcentur ignes. Gloria, ceu loquax
Imago, Virtuti reſultat:
Plebis Amor, vigileſque Curæ
Certant Honori. pulchrior infula
Relucet aſtris, pulvere quam ſacri
Spargunt labores. O Veſunna
Cæſareis memoranda caſtris!
Urbs apta Belli, Pacis & artibus;
Dejecto Averni ſtant ubi numine
Æterna FRONTONIS trophæa,
Semirutæ monimenta turris!
Felix, amico quam lituo regit;
Oracla pandit cui Superûm ſagax
Interpres, ardentique creber
Ore pios acuiſſe cives!
Nec tu Veſunnæ tantùm adytis ſonas:
Vocem magiſtram grex Petrochorios

Audit

Audit per agros, dum ſalubri,
Paſtor, obis tua regna cenſu.
Quin & Garumnæ reſpicis accolam;
Partemque curans vel tenuem hanc gregis,
Honore dignaris Poëtam
Aoniis potiore lauris.
Amplæ favorem teſtis idoneus
Laudis renarrat, plurimus & tui
Mirator, inſignique Francas
Nobilis eloquio per urbes.
Docto benignus carmina provocas
Amore: ponduſque, & venerem & decus
Addis legendo. ſplendor ipſo
Allinitur pretiumque tactu.

PSALMI PRIMI PARAPHRASIS.
ODE XXVI.

1. FELIX, virorum quiſquis obſcœna impii
Vitans gregis contagia,
Nunquam ſiniſtro devius flexu ſtetit;
Nec ſe profani dogmatis
Superbus autor ſede peſtiferâ extulit;
Virtute deriſâ procax.
2. At uſque ſanctam Numinis legem ſequi
Gaudet ſtudetque ſedulus:
Noctu diuque corde verſata intimo
Præcepta factis exprimit.
3. Palma ut fluentis aſſidens perennibus

1. Beatus vir, qui non abiit in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtilentiæ (irriſorum, Hebr.) non ſedit.

2. Sed in lege Domini voluntas ejus: & in lege ejus meditabitur die ac nocte.

3. Et erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo.

Fetu graveſcit annuo ;
4. Nec defluentum vernat æterno comans
Arbos honore frondium:
Sic ille veris affluet lætus bonis,
Statuque florens proſpero.
5. Non hic beatæ ſortis, ac placidi tenor
Ævi ſceleſtos reſpicit.
Sed vita ſordens, caſibuſque exercita,
Vano rotatur impetu:
Ceu pulvis atro ſpargitur, ludibrium
Venti furentis, turbine.
6. Ergo coruſcâ cùm reos Judex Tonans
E nube mortales aget ;
Turbæ jacebunt perditæ, noxis graves,
Cœtu piorum ſegreges.
7. Rerum ſupremus quippe diverſam Arbiter
Obſervat amborum viam:
Viſuque amico rite directos probat
Virtutis ad metam gradus.
Contrà impiorum ſparſus in cæcos labor
Erranſque calles diſperit.

4. Et folium ejus non defluet: & omnia quæcunque faciet, proſperabuntur.
5. Non ſic impii, non ſic: ſed tanquam pulvis, quem projicit ventus à facie terræ.
6. Ideo non reſurgent impii in judicio, neque peccatores in concilio juſtorum.
7. Quoniam novit Dominus viam juſtorum; & iter impiorum peribit.

AD JACOBUM FRESNÆUM,

An. M. DC. LVI. *Toloſæ concionantem, primorumque Poëtæ libellorum officioſum lectorem* &c.

ODE XXVII.

ORATOR alti fervidus eloquî
Dum templa ſacris motibus *aurea*
Miſces Toloſæ; qualis olim
Igneus, igniferiſque Vates,
Poſthac quadrigis raptus in aëra,
Flammata Hebræis verba paventibus
Tonabat, & victor ſequaci
Cum populo proceres agebat:
Ecquid moleſtis verſibus obſtrepam,
Freſnæe, Suadæ, in publica commoda
Peccans; & imbelli ſonantem
Acrè tubam cithara morabor?
Annon remotos ambitioſiùs
Ignotus hoſpes Tectoſagas peto?
Rudi peregrinæque Muſæ
Palladiâ vacat arce ſedes?
Theronus iſtic, cujus ovantia
In * ære vivunt carmina regio;
Effeta nec triſti ſenectâ,
Sed niveos imitata cycnos
Camœna, quovis dulciùs Orpheo,
Conceptæ * honores Virginis integros,
Nomenque Alexandrique pacem
Fatidico modulatur ore.
Iſtic diſerti ſplendidus ingenî
(Cui non profanæ gloria laureæ;
Liguſtra ſed frontem coronant
Virgineo Mariana Vati)

*Equeſtri Statua Ludov. XIII. Pariſ.

* Ex Libello ſupplice Joan. Euſeb. Nieremberg. tunc edito.

XI tomos edidit in VII. B. V. teſta myſteria.
Et Paraphraſin c. VIII. Proverb. ac XXIV c. Eccli.

Canutus, & ceu dives aquæ fluit
Septena fuſus Nilus in oſtia;
Magnamque adumbrantis Parentem
Per titulos Sophiæ cucurrit.
Non his ſuperbum Vatibus inſeri
Tironem inanis pellicit ambitus:
Quanquam faventes, obviique
Aonio juvenem Senatu
Patres repoſcent. Ah cave, laudibus
Fallas benignis credula pectora;
Levique ne pondus Camœnæ
Magnificus recitator addas.
Excita doctæ carmina prælegis
Blandus coronæ, primitias rudes;
Silvaſque inornatas frementem
Ore ſonas alacri per aulam.
Præco ſed alti quid gravis eloquî
Ludicra jactas? æquiùs hîc, tuæ
Auditor interpreſque famæ,
Plaudere amat, tua cura, Vates.

INVICTA ECCLESIÆ FORTITUDO.

ODE XXVIII.

ORBE diffuſis animoſa ramis
Palma, dum ſævis premitur tyrannis,
Ducit inſurgens validas ab ipſo
Pondere vires.
Ridet inſultans furias Virago;
Vim, dolos, ferrum ſuperans & ignes.
Ipſa victricem decorant cruenta
Vulnera formam.
Fluctibus merſa eſt? rediit nitent
Clarior gemmâ. data præda flammis
Arſit? excocto rediit coruſcans

Pulchrior auro.
Illa nec, cœci tenebris Averni
Preſſa, caligat; neque, trunca membris,
Deficit; ſed per ſua damna creſcens
Clade triumphat.
Purpuram ſanguis generoſus addit.
Martyrum cædes, ſatus eſt Olympo
Debitæ meſſis: geminantque rapta
Pignora prolem.

CALVINIANA TEMPLA;

Contra fas legeſque variis locis erecta, ab Chriſtianiſſ. Rege LUDOVICO XIV. *dirui juſſa.*

ODE XXIX.

DISJECTAS alii terrificâ Borbonidæ manu
Arces turrigeras, Martis opus fulminei, canant.
Conſors hîc Pietas Juſtitiæ, magnificentiùs
Victrix regnat ovans, laurifero carmine dignior,
Paſſim fana ruens ſacrilegis addita partibus.
Civile increpuit Franciadas ſicubi claſſicum;
Ardet læta malis, & placitæ nacta licentiæ
Tempus, nempe avido corripiens Hæreſis impetu,
Turbati imperii res miſeras appoſuit lucro.
Sic nuper teneri dum ſolium Principis horrido
Circùm armata fremens Seditio turbine concutit;
Jam fræni impatiens, non timidum jam caput Hæreſis
Effert, ac vetitis fana locis excitat inſolens,
Juſti Henriciadæ nil dominis territa legibus.
At non tu patrium, Rex, temere ſic decus obteri,
Nannetum & celebri fas pateris dogmate conditum. *Edictum Nannetenſe.*
Increviſſe, Babel, armiſonis auſa laboribus,
Quid caſum, querulis torva ſonans vocibus, ingravas?
Templis, ah, quoties tu patriis Tartareâ manu

Viſa inferre nigras, præbuerant quas Furiæ, faces!
Aris, heu, quoties myſta ſuis victima concidit,
Fœdavitque piis immoriens ſacra cruoribus!
Nam quæ probra latens triticeâ ſub ſpecie Deus,
Sæpe abjectus humi, ſæpe cani præda tulit datus!
At nunc imperiis Relligio Borboniis viget:
Victrix ruderibus ſtat Pietas altior hoſticis.
Fanorum excidio Rex ſolium roborat, ac ſibi
Æternæ monumenta ædificat templaque gloriæ.

IN S. EPARCHIUM ABB.

Hymni tres.

ODE XXX.

DIVS, florenti niveum juventa
Excolis doctas animum per artes,
Inclytæ ſtirpis patriæque lumen
Gentis, EPARCHI.
Arbiter Juris, placiduſque Vindex,
Legibus frænas populos clientes
Cenſor exemplis, & Avi ſuperbam
Corrigis aulam.
Mox & auratis pia corda vinclis
Explicas, ſeclum fugiens profanum;
Et ſacro gaudes tacitam receſſu
Condere vitam.
Voce nil tangunt querulâ parentes.
Non opum, non te ſpecies honorum,
Nec venenato malè blanda cepit
Melle voluptas.
Veſte ſetosâ, tenuique victu
Corpus, ac duro teritur labore:
Fervidam raptat ſuper aſtra mentem
Splendida virtus.

ODE XXXI.

O Deo ſacri ſpecioſa cordis
Servitus; nullo patiens teneri
Criminis nexu, facilique torquens
Omnia regno!
Supplicum votis Dominus benignas
Applicans aures, ſimul ad ſtupenda
Præbet intentam famulis, potenti
Numine, dextram.
Creber hinc ſignis radias, EPARCHI:
Hinc aves juſſis pecudeſque parent;
Sentiunt vocem domitæ ferarum
Protinus iræ.
Naufragos ponto rapis æſtuoſo;
Carceres fractis reſeras catenis:
Triſtibus morbis, ſtygiiſque purgas
Corpora monſtris.
Nec ſemel victam ſpoliaſſe Mortem
Te canit ſancto celebrans triumpho
Turba Patronum, meritoque ſupplex
Ambit honore.

ODE XXXII.

PUBLICAS laudes, meritiſque partam
Gloriam Virtus fugit; ac latebras
Unico quærit ſtudioſa vitam
Prodere Teſti.
Abditum ſilvâ Deus & cavernâ
Reſpicit, donis cumulans, clientem.
Fulget ex ipſis pietas EPARCHI
Clarior umbris.
Jam fugax Famæ Patriæque ſiſtit,
Quà jubet claro manifeſtus ore

Christus ad lenem placitas Carentam
Figere ſedes.
Hîc ſacri Ductor gregis alta Cæli
Carpit incenſis aperitque votis :
Mox adorati potitur retecto
Lumine vultûs.
Sit Patri rerum Domino, Patriſque
Compari Nato decus, ac ſupremo
Flamini, cujus ſatiat beatas
Gloria Mentes.

APEUCTICON FABULOSUM
Pro Eurylocho Poeta ægrotante.
ODE XXXIII.

Blanda quis Aoniæ turbavit gaudia ſedis
Novoque Muſis obſtrepit caſu dolor ?
Jam mœſtæ ſiluere fides : aut, ſi qua ſacratis
Pindi cavernis barbiti vox eſt ſuper ;
Flebile congemuit querulâ teſtudine carmen :
Dirceſque amarus lacrymis fluxit liquor.
Ah, dulcem Eurylochum ſubiti inclementia morbi
Læto clientum diſtrahit vatum choro.
Incidit in venas trepidæ vis ignea febris :
Malus per artus ſævit effetos calor.
Huc ades, emeritoque malum depelle Poëtæ;
Pæan, decorum laur.â incinctus caput.
Accelera Pæan, notaſque Salutifer herbas
Affer benignâ ſoſpes actutum manu.
Et quicumque juvat cantuſque, ſaporque laborem,
Panacea odoro quidquid & ſucco poteſt;
Funde age, Phœbe, tui ſi qua eſt tibi cura Poëtæ.
Feres medelæ præmium, Soteria.

CHRISTO SOTERI OPT. MAX.
PRO SANITATE SIBI RESTITUTA
Sub feſtum Aſcenſionis diem an. M. DC. LIV.

Aſcendens in altum...dedit dona hominibus. Epheſ. 4.

ODE XXXIV.

PROCUL Machaon, & Podalirius,
Deuſque ſerpens, Romam Epidauriâ
Advectus orâ, dum Quiritum
Exitio furit atra peſtis.
Artis repertor Pæoniæ vale,
Fallax Apollo. Pergamei ſenis
Coïque, ſuccis impotentem,
Docta cohors premat officinam.
Mihi *Archiater*, pallida triſtium
Fugare morborum agmina tu potens
Blanduſque, JESU: tu caduca
Corpora, depoſitaſque mentes
Sanare præſens Numen, & unicè
Apotropæus. Tu medicâ manu,
Quos tangis, elidis dolores:
Et validis operoſa verbis
Lingua, & ſacrarum fimbria veſtium,
Mortalis hoſtes corporis exigunt.
O ſi triumphali coruſcus
Dum repetis tua regna pompâ;
Per te ſoluto corpore liberam,
Tuoque devinctam obſequio ſimul
Educeres tecum ſub aſtra
Hanc animam, patrioque Cælo
Civem locares! at gravioribus
Onuſta culpis hæſit iners ſolo:

Tu victor, aſcendens Olympo,
Læta bonus geminare dona,
Sic ille in auras dum fugit ignei
Auriga currûs, invalidum ſequi
Vatem relinquens, axe miſſum
Elias Eliſæo. Ferre dedit rutilante pignus.

SOMNUS AMICE SOLLICITUS.

ODE XXXV.

QUID pavidum fictâ crudelis imagine torques,
Eheu, doloris artifex veri ſopor?
Crudelis Morpheu! crudelis tu quoque, Damon,
Sic mentem amicam ſomnio exercens gravi!
Horrueram ignotos caſus, faciemque pericli,
Velut recenti trepidus auditor malo;
Cùm foſſæ exceptum inſidiis, undaque referres
Stagnante merſum pænè Lethæâ caput.
Mortalis cœca ô nimiùm diſcrimina vitæ!
Terriſne, an undis brevior ad lethum via?
Quid caveas, nunquam cautum ſatis. Omnia morti
Vacant: ubique nexiles fati plagæ.
Tu tamen immanem potuiſti abſcondere caſum!
Quin variæ amicum ſortis in partem vocas?
Quas ego reddiderim Superis, te ſoſpite, grates!
Quàm plectro eburnam concitem blando chelyn!
Talia volvebam, narras dum ſerus amicis,
Colloquia triſti læta corrumpens ſono.
At ſimul abſceſſi, primoque natantia ſomno
Mitis jacenti lumina inſedit quies;
Turbida ſollicitæ ſubeunt inſomnia menti,
Duroſque caſus hauſta ſimulacra exprimunt.
Quadrupediſque equitiſque ſuper Damonis imago
Altum natatu gurgitem dubio ſecat.
Cervicem attollit foſſæ obluctatus iniquæ,

Vanoque creber impetu aſſultans equus :
Qualem Iſalæ, credo, foſſam duxiſſe Batavos
Fertur per agros bellicus Druſi labor.
Tunc ego Najadas votis, votiſque Napæas
Vocare ſupplex pectore attonito urgeor.
Scilicet auxilio vos, Numina caſſa, vocarem,
Homines peroſa monſtra Tartarei lacûs;
Ater inextincto Vulcanus ubi æſtuat igni,
Mortemque vivo ſulfure æternam coquit.
Te verò, cui ſacra dies præluxerat, unam,
Stella advocavi, turbido imperitans freto.
O MARIA, ô nullam ducens ab origine labem!
Tibi vota medius tacita concepit ſopor.
Nec nulla eſt animo concepti gratia voti.
Immotus hæret ſeſſor innanti fero;
Ac tandem innixus terrâ, quæ fortè reperta
(Procurrit uſus tenuis in magnos humus)
Evadit; madidaque gravatus veſte, ſodalis
Dextrâ prehensâ, victor in ſiccum exilit.
Vix demum ſonipes, etiam ſeſſore levatus,
Emergit altâ naufragus voragine.
Sic tua percellunt vigilantem incommoda, Damon,
Tuo laboret anxia ut caſu quies.
Quod ſupereſt; tanquam ſervati in littore nautæ,
Perſolve mecum vota Soteri Deo.
Et Dominam venerare, maris terræque potentem.
Certâ clientes ſoſpitat præſens ope.

CRATES CHRISTIANUS.

Laus voluntariæ Paupertatis.

ODE XXXVI.

DAMNOSA inertis lucra pecuniæ,
Plebem fatigate; & Proceres trahat
Aurum ſuperbos, heu, bonarum

Mentium onus, pretioſà labes.
Congeſto acervo plenæ opulentiam
Stupeſcat arcæ, qui vacuus ſui,
Inopſque virtutis, beatas
Neſcit opes, propriamque gazam.
Contenta paucis, æqua neceſſitas.
Ipsâ cupido fervida copiâ
Graſſatur. hinc lites & arma,
Hinc ſcelerum genus omne fluxit.
Aude, & caducas perdere opes ama,
Ne mox inhærentem exitio trahant.
Da ſplendido, ne parce, quæſtu,
Rite datas habiture ſemper,
Ultro & relictas, fœnore quas Deus
Reddat beato. Pauperie tibi
Mercandus Æther, omniumque
Una Salus redimenda damno.
Qui multa quærit, pluribus indiget.
Nihil petenti nil animo deeſt.
O ſacra Paupertas, Eois
Ditior, ô, meliorque gazis!
Cælo minantes, quàm gravior domos
Ruina & arces præcipitat ſolo!
Inſana ventorum procellas
Culmina ſic temere laceſſant?
Impune faſtu non datur improbo
Criſtas in altum tollere. fulminis
Surgunt in occurſum. & laborant
Mole ſuâ fragiles, & annis
Inſigne debent ludibrium æmulæ
Turres Olympo. Quid rapidi impetus
Mavortis? ut flammâ repoſtas
Vaſtat opes, avidoque ferro!
Prædantum avarus cui furor hoſtium
Pepercit? aut quid callida fraus, rapax

Vis liquit intactum? receſſus
Inſidiæ penetrant domorum.
Et ipſe cuſtos appoſitus gravi
Timendus arcæ. vitam etiam petet
Latrone mutatus ſatelles;
In dominum ſua tela vertet.
Quæ criminoſis ſcilicet artibus
Parata, rurſum criminibus perit
Fortuna: protruduntque iniquos
Uſque novi dominos tyranni.
Pœnis ſed inſtans ultor agit Deus,
Transfertque gazas. falſa malis bona
Permittit; indulgetque lævus
Pulchra vagæ ſpolia illa ſortis.
Nam quid lapillis obſitum, & aureo
Fuco lacunar? picta quid atria,
Signiſque fumoſis avorum
Cincta juvant, populique fluctu
Valvæ frementes, ac penetralibus
Turbans ſub ipſis pompa clientium?
Ah, quas palatinis opertas
Blanditiis meditata fraudes!
Proh ſumptuoſæ ſplendida ſervitus
Fortunæ, & amplas cura terens opes,
Noctemque confundens diei,
Et placidæ impatiens quietis!
Me cara ſancto Pauperies ſinu
Amplexa, nuſquam ſollicitum dabit,
Crœſo invidendum, vel tyrannis
Aſſyriis opulentiorem.
Soluta curis pectora, & intimas
Puri medullas ubere gaudii
Perfundet. huic ſentes amœno
Flore nitent, lacrymæq; gemmant.
Mihi coruſcâ pervigilat face

Stellatus æther. ſigna adamantinis
Pars fixa, pars caſtris movenda,
Et rutilis globus ales armis,
Illuſtre tectum, præſidium & decus
Securo adorhant. Pavus, an, intereſt,
Non elaborato retundat
Eſuriem cichorea victu?
Cibo quid aurum? quid latici virens
Affert ſmaragdus? Lumina mulceat
Paſcatque convivæ; ſed acri
Corda fame maleſana tentat.
Metus, cupido, viſcera Divitis
Anhela carpunt; luxus opum vorax
Prædâque ſuccreſcens egeſtas,
Viſceribus populorum adeſis.
Quantis voluptas bruta doloribus
Ægreſcit! At me non Mareotico
Infuſa deprendant venena,
Gemma capax ubi fata miſcet.
Sarrano amictu ſplendida nec premant
Venena. durum quid rudibus vetat
Lanis, neque infectis aheno
Sidonio prohibere frigus?
Tabe oſtreorum Dives ovans micet
Latéque amictus regifico trahat
Cultu laborantes. & urit
Delicias oneroſa bombyx.
Velo pudoris ſimplice, principes
Mortalis ævi ſat tunicis Deus
E pelle texit. Quantum inanis
Addidit ambitio malorum!
Ergo profanas deſpiciens opes,
Spes & ſuperbas, atque cupidines
Mens calcat. incaſſum uncinatis
Fluxa tenax premit ille palmis.

Terris avarus quos amor illigat,
Lethum refixos urit acerbius.
Amiſſa reſpectant Avernas
Nudæ animæ miſerùm per umbras.
Quid corpus, olim grande negotium?
Abſiſtit anguis? fert violas humus?
Aut molliùs tecti quieſcunt
Marmoreo cineres ſepulcro?
Paterno Abrami Lazarus è ſinu
Ditem ſepultum carcere flammeo
Irriſit, ah, guttam precantem,
Quâ Stygios levet oris æſtus.
Et, pauper ultro, ſummus Olympiæ
Regnator aulæ, non ſtabulum puer
Refugit, & nudus probroſâ
Immoriens trabe vir pependit.
Sic mira factis anteit arduus
Oracla, ſancitque; ac proprio dicat
Uſu, beatam pignerato,
Pauperiem Deus ipſe, regno.
Flaventem avarus quærere pertinax
Glebam laboret. ſidera concipit,
Spe læta, deſponſumque Olympum
Pauperies. Sequor, ô, vocantem
Divam expeditus. *Poſſidet omnia*,
Quæ ſpernit, ultro nil retinentium
Magiſtra, quam votis frequentat
Relligio: trabeiſque Reges,
Palmis ſuperbos expoliat Duces;
Datoſque vinclis colla volentia
Deducit, æterni triumphi
Auſpice ſigniferoque Chriſto.

FONS DRIBURGENSIS
IN AGRO PADERANO AQUARUM SALUBRITATE INSIGNIS, A CELSISSIMO PRINCIPE FERDINANDO EPISC. PADERB. COADJUT. MONASTER. VARIE SPLENDIDEQUE ORNATUS.

ODE XXXVII.

MEDICÆ quiſquis amœnum caput undæ
 Viridanti ſpatiatus petis orâ ;
  Age , gratus Ducis effer generoſi Monumentum.
Aganippes ſimul idem Paderæque
  Sacra fonti celebratus dare jura ,
  Mihi PRINCEPS operosâ geminavit decus arte.
Vaga ferri per opertas aqua venas,
  In apricum ſalienti pede pratum ,
  Viden', ut purpurat altus placito gurges acore?
Quod inemptæ fluit uber panaceæ ,
  Canit unà popularis , canit hoſpes.
  Spada noſtro medicatum timet æquare fluentum.
Laticem hinc æger amicum ſibi Vates
  Heliconis bibit undâ potiorem:
  Reſonat ſoſpes amicâ numeroſam fide laudem.
Tua longè præit omni lyra Pindo :
  Neque curas tibi mutæ labor artis ,
  Neque , PRINCEPS , opulentæ ſatiant munera dextræ.
Humus educta niteſcit ; Bibuloſque
  Nova ducit per opacum via xyſtum.
  Locus ornatus , & ægris aditu ſtructa voluptas.

Fons ip... per lucidus, at modico limo ex ferri venis, quas perfluit & ſapit , labrú oraſque prati rubefacit.

Joan. Rorg. Torckius. Nicol. Heinſius, Ant. Verjuſius.

Paderæ

Paderæi * quibus auctus lepor agri,
Titulos inter, & altè mihi ſurgat,
Tremulum * ſi ferat arvum, Pario marmore cippus.
Micet auro quoque carmen, quod amoris
Specioſum tua, PRINCEPS, mihi teſtem
Inararit ſacra docto manus æterna metallo.
Atenim Saxonici rudera caſtri
Reparans, vertis in uſus meliores.
Opus immite Gradivi, placidæ ſervit Hygiæ.
Tua me juncta Camœnæ rapit omnes
Celebrem Fama per oras: neque * certat
Italæ Blanduſiæ, vel Siculæ fons Arethuſæ.
Ego quid laudis & artis Monumento
Referam, nil ſatis altum modulatus?
Strepitanti levis undâ tibi Fons perennè plaudam.
Pia ſub jura fluentem ſuus urget
Honor, & blandus amoris ciet * ardor.
Tibi jurata, propaget dominam lympha ſalutem.
Nova me dona magiſtro didicere,
Meditantur nemorales philomelæ,
Nemus * & pervolitantum ſimul auræ Zephyrorum.
Tulit ætas vetus almo ſacra fonti.
Mea cuicunque levamen parit unda;
Meritas, ô, recreati cape, FERNANDE, coronas.
Opifer tu mala ſanas miſerorum:
Populo largus apertâ fluis Aulâ,
Liquidi melle, vel auro pretioſi vice fontis.

* Ferdinandus tractum Paderb. crebris inſignivit monumentis marmoreis cum aurea carminum inſcriptione.

* Solum fonti proximum, ſubſtructionis impatiens.

Driburgum, olim Iburgum, idemque murimentum Saxonum, pro quo ædes Hydropotis commodas Princeps ad radices finitimi collis deſignavit.

* V. lib. I. Heroic.

* Magno fons, tametſi frigidus, impetu ebullit.

* Fonti vicinum.

Coronabantur ab antiquis fontes.

TORQUATI TASSI
POETARUM ITALORUM PRINCIPIS HIEROSOLYMA LIBERATA, ILIADOS ÆNEIDOSQUE IMITATIO.

ODE XXXVIII.

Thuscis imago clara ſonans jugis
Silviſque, cani quàm bene principes
Ævi Poëtas reddit, una
Biſgeminæ aſſimilis Camœnæ!
Vox illa Taſſi. quidquid & Ilias
Inſigne, quidquid cultior exhibet
Æneïs, ingentes in uſus
Tranſtulit, ingenuaque fraude
Graias remiſcet cum Latiis opes,
Suiſque celat. Non temere aſſuit
Pannos nitentes; at decorum
Arte novâ pretioque texit
Opus Minervæ: ceu Colophonium
Secutus olim Virgilius Ducem,
Haud erubeſcendis ovabat,
Invidiâ ſtrepitante, furtis.
Quàm blandus aures, dum Solymæ canit
Abrupta collo barbara vincula,
Devinxit! Heroum ſuperbæ
Nominibus ſonuere chartæ.
Non hîc Atridæ, non Pylius ſenex,
Non deeſt Achilles, non Telamonius
Ajax, vel Interpres Deorum;
Non Priamus, ſociique contrà.
Dux Chriſtiani maximus agminis,
Bellique rector, nempe Agamemnona

Bullonius geſſit, ſed acri
Conſilio meliorque dextrâ.
Neque ira præceps, aut amor impotens
Verſat tyrannum. fulmineæ manûs
Libidine * incorrupta virtus:
Sæpe Arabum cataphracta, ferri
Vibrantis ictu, corpora diffidit.
Pius ſub armis, & MARIÆ cliens,
CHRISTIQUE miles, crebrum amico
Auxilium volucreſque Cælo
Veniſſe turmas vidit, & igneis
Ardere telis. ocyùs inferæ
Ceſſere peſtes. *Balduinus*
Fratri aderat, Menelaus alter.
Francuſque Neſtor, Tectoſagum *Comes*;
Pelidæ & inſtar, fictus ad ardua
Stat *Reginaldus*: par furentem
Æſtus agit juvenilis iræ.
Caſtris remotum fœdior abſtulit
Amoris æſtus. ſegnis & immemor
Circæo in *Armida* quieſcit
Hoſpitio, vitreiſque tectis:
Fatale robur dum revocantibus
Belli Magiſtris, excutiat gravem
Tandem veternum; redditu ſque
Ipſe ſibi, medios feratur
Victor per hoſtes, non ſine fœnore
Dilata reddens prælia Barbaris.
Virtute *Tancredus* ſecundâ
Auſonius numeretur Ajax.
Sacris ab antris prodiit, & ſagax
Ventura *Petrus* nunciat, augurem
Calchanta præſtans. *Agareni*,
Ecce Phryges, peritura turba.
Lacæna Achivos enumerat Duces,

* Hanc ipſe ſui roboris cauſam aliquando mirantibus edidit.

Hermina Gallos. Inde tuam, Maro,
Clorinda bellatrix Camillam
Æquat Amazoniis in armis.
Hæc *Godefridum* ſauciat alitis
Ferro ſagittæ; Dardaniden priùs
Juturna: ſanavitque læſos
Ambroſio panacea ſucco.
Alecto ab imâ luctificam Styge
Juno evocavit: ſuſcitat horridam
Innoxiâ Torquatus arte
Tartareo Furiam barathro.
Deſerta motu quàm vario exprimit
Armida Eliſam! Perfurit hoſtica
Irrumpere audax ſepta Turnus?
Tantum & atrox *Solymanus* audet.
Quid, cùm obvolutus nube ſupervenit
Regi Sionis? Trojugenæ ſimul
Amictus occulti recurrat,
Matre cavam glomerante nubem.
Imaginoſæ pompa ſuperbiæ,
Spirante in auro quæ magici fores
Cælat palati, ficta veris
Texere amans ſpecioſa rerum;
Annon Latinæ limina regiæ
Exſcripſit, arcis Chalcidicæ decus,
Clarumque Vulcani laborem,
Actiacæ ſimulacra pugnæ?
Spumantis argenti è ſolido tument
Fluctus metallo; ſanguine decolor
Pars horret undarum: ſequaci
Morte fugax Cleopatra pallet.
Jam Reginaldus ſidereo flagrat
Spectatque laudes in clypeo ſuas;
Famamque Majorum, ac nepotum
Facta humero generoſa tollit.

Homerus iſtic plurimus emicat,
Vatiſque tanti non minor æmulus.
Achillis Æneæque diâ
Scuta manu fabricata pingunt.
Hîc & futuri præſcia, pervio
Cryſtallo Eoum ſomnia ſub jubar
Emiſſa, pulchris Godefridum
Conſiliis animiſque firmant.
Serenam *Hugonis* ſic placidus ſopor
Oſtendit umbram magnanimo Duci.
Prælufit Anchiſes Sicanas
Elyſio veniens ad oras;
Turbatum imago quæ monitis regit
Solata natum. Scilicet & frequens
Recluſit antiquis eburnam
Somnus, agens ſua viſa, portam.
Nec, quæ propinqui nuncia funeris,
Nocturna inanes monſtra cient minas.
Excluſa jam muris Clorinda
Hectoreo jacet icta fato,
Mixtoſque caſus Euryali refert.
Quid plura? Hetruſcis talia Cantibus;
Ut annulis gemmæ coruſcant,
Ut liquido vaga ſigna cælo.
Libata curſim hæc: cetera perſequi,
Quidquid Latinis fontibus hauſerit,
Quidquid Pelaſgis, non iniqua
Hora ferat, neque ſilva rerum.
Duella, cædes, hiſtorias, dolos
Omitto, & artes nobilis ingenî:
Quæ cuncta diſtinguit colore
Aucta novo, variatque ſcenam.
Taſſus priorum non pede diſpari
Veſtigia implet: ſubſequitur chorus
Recens Poëtarum, & magiſtros
Caſtaliâ legit arte greſſus.

D. BERNARDI ELOGIUM.

ODE XXXIX.

NOTOS ad citharæ, Dive, redi modos,
JESU blanditiis & MARIÆ ſacer,
Claræ-gloria-vallis,
Franci gloria nominis!
Romanæ columen Sedis, & impii
Erroris domitor, Chriſtiadûm arbiter,
Sanctæ pacis oliva, &
Sacri buccina claſſici!
Auguſto medius concilio Patres
Certâ voce regis, Pontificum Parens.
Per delubra, per aulas
Regnum plurimus explicas,
Europæ imperitans, ac monitis pios
Dum flectis Proceres, fulmineo Duces
Sternens ore ſuperbos,
Sermonum atque operum potens.
Dignus, cui nivei copia nectaris,
Magnæ virgineo Matris ab ubere
Irrorata, beatis
Linguam ſenſibus imbuat!
Ex quo per populos ſuavior eloqui
Fluxit diluvies. Lactis adhuc memor
Vivæ vocis imago,
Scriptis ducta perennibus,
Cæleſtis riguos ambroſiæ ſapit
Succos, & liquidis ebria gaudiis
Paſcit corda legentum,
Hyblæo melior favo.
Almæ imbuta nitens Virginis ubere;
Chriſti fonte ſimul purpureo madens,

Crebro vulneris hauſtu
Bernardi pietas calet.
Divini capitis ſerta rigentia,
Geſtatamque manu Regis arundinem,
Haſtam, flagra, columnam,
Clavoſque accumulat Cruci.
Numen ſanguinei flebile Golgothæ
Amplexus recolit pectore ſaucio,
Congeſtoſque dolores,
Pulchri ſemina gaudii.
Myrrham quam Domini faſcis amarior
Collectam cupido ferre dedit ſinu,
Dulcis ſarcina, palmis
Evincitur amantibus.
Sic & corda mihi conſcia myrrheo
Sponſus faſciculo, non grave onus, premat;
Telorumque ſalubris
Configat penitùs rigor!
Accerſat geminos huc latices Amor:
Matris lacti inhians, candidus & tener,
Natoque acer inhærens
Flammas ſanguine combibat!

SANCTA SINDON CADOINENSIS.

ODÆ VII.

QVarum petita ſunt argumenta partim ex Bedæ l. de Locis Sanctis c. 5. partim ex inſtrumentis vetuſtiſſimis Aſceterii Ciſtercienſium Cadoïnenſis. Atque hæc rite omnia recognita publicis actis ſanxit Illuſtriſſ. Ioannes de Lingendes, tunc Sarlatenſis Epiſcopus (quâ in diœceſi Cadoïnum eſt oppidum) ſplendidâque illâ ſuâ facundiâ Sindonem auguſtiſſimam celebravit. Cum autem plura Chriſti fuiſſe lintea ſepulcralia conſtet ex Ioan. Evangelio; & corpore jam excitato ſudarium quod fuerat ſuper caput ejus, non cum linteaminibus poſitum, ſed ſeparatim involutum in unum locum: hoc ego, Sudarium capitis, ut vocat Beda, funebribus unguentis divinoque ſanguine paſſim oblitum, ad venerationem propono, Religionis antiquiſſimum certiſſimumque monumentum, Galliæ ampliſſimum omnique prædicatione digniſſimum ornamentum. Quod quidem & Maximorum XIV. Pontificum, & Regum, non Francorum modò, ſed Anglorum etiam Aragoniorumque, diplomatis largitionibuſque ſacris jam olim piè magnificeque cultum, Cadoïnenſes tabulæ ex ingenti ſuperiorum temporum naufragio reliquæ, inſigniaque donaria clariſſimè comprobarint.

I.

AD SANCTAM SINDONEM.

Operis Conſecratio.

ODE XL.

AUGUSTA SINDON, funebre Numinis
Velumque pignuſque, & Syrii memor
Unguenti, & admixti cruoris
Nobilibus maculoſa guttis!
Cœleſte munus, quo pia gloriam
Æquat Sionis Francia; quâ potens
Felixque prædâ, tranſmarini
Servat adhuc pretia ampla belli!
O, quam infulati cum populo Patres
Votis frequentant; aurea Principes
Cui dona, regaleſque pompas
Magnifico ſtatuêre cultu;
Exile ſertum, laureolam ſacræ
Nexam cupreſſi frondibus, ac, tuas
Juratus in laudes Poëta,
Cor pariter citharamque pono.
Litat, neque aris ſordet inops, Amor
Se dives uno. turicremos focos,
Greges opimos victimarum
Præſtat, Achæmeniamque gazam.
Et ipſe quovis ore cani Tonans
Sinitque mandatque; haud tenues minùs
Per arva dignatus cicadas,
Quàm niveos ſuper aſtra cycnos.

II.

SANCTA SINDON

In Saracenorum delapſa manus, flammiſque injecta, miraculo ſe recipit ad Chriſtianos.

ODE XLI.

HEU, qui te miſero Chriſticolûm gregi
Adverſi rapuit turbinis impetus?
Heu, quâ barbaricam ſorte tyrannidem,
Sindon regia, ſuſtines?
Ah, lenti nimiùm, ſurgite vindices
Probri, Chriſtiadæ! cur Arabum canum,
Velato celebris Numine carbaſus,
Fœdis in ſtabulis jacet?
Veſtris, Chriſtigenæ, digna ſacrariis
Sindon Golgotheo conſcia funeri;
Veſtras illa manus invocat, exteris
Migratura penatibus.
Necdum ex jure pias conſeritis manus?
Cauſæ, judice vel Majuvia *, locus.
Hoſtis difficili ſubdita calculo
Vincet cauſa ſuperbiùs.
At non ambiguæ jus ego Sindonis
(Rex inquit) dirimam. prome domeſticum,
Muſulmane, ſacrum: roboris ardua
Flammam concipiat ſtrues.
Interpres dubii juris, & arbiter
JESUS litis erit. Chriſtiadûm potens,
Cuſtodes placitos delige, & ignibus
Judex teſtibus approba.
Hæc altè Solymo Rex Arabum foro
Effatus, rapidis injicit ignibus

* Rege Saracenorum, Hieroſolymis tunc imperante.

Chriſti funeream Sindona, barbaris
Elatam penetralibus.
Vaſti flamma rogi, comprime, comprime
Undantem rutilis vim temere globis:
Byſſum, ô, parce furens inviolabilem
Sævo corripere impetu.
Mirum! ſacrilegas nil metuit faces;
Inſultatque pyræ byſſus, & igneos
Sublimis volitans inter ovat globos;
Auro clarior emicat.
Sic quondam bifidi montis in editâ
Flagrans arce rubus, Numen habentium
Vocalis foliorum, innocuæ ſacris
Flammæ fulſit honoribus.
At poſtquam ſupero luſit in aëre,
Et ſuſpenſa diu pectora civium
Incerto tenuit carbaſus exitu,
Orbes orbibus implicans:
Paulatim liquido tramite defluit;
Ac, ducente Deo, certa pias adit
Partes Chriſtiadûm, quò trepidis vocant
Votis fervida pectora.
Cæli judicio, munere Numinis
Victores, Domino plaudite; dum ſtupor
Saracena premit, dum pudor agmina;
Chriſto plaudite vindici.
Tanti nempe fuit barbara Sindonem
Captivam redigi ſub penetralia;
Quò, jam ſplendidiùs libera, ſic ſuos
Rurſus Chriſticolas beat.

III.

SANCTA SINDON

Hieroſolymis primùm transfertur Antiochiam; mo. è Syria navigat in Galliam.

ODE XLII.

AUDAX in Superos, novi
Titanis Babylon prælia ſuſcitat.
Victis, en, Solymis ferox
Inſultat Caliphas; ah, ſacra pignora
Et Chriſti memores notas
Ferro ignique petens. O ſcelus! ô furor!
At tu, ſi qua via eſt, manus,
Sindon Sancta, manus effuge barbaras.
Turbatæ propera ſinu
Elabi Solymæ. tutiùs hoſpitas
Sedes & latebras dabunt
Inſcripta Antiochi nomine mœnia.
Mox Europâ Aſiam, Syros
Muta Francigenis. Lilia jam Cruces
Inter purpureas micant;
Lecto Chriſtiadûm flos ruit agmine.
Toto velivolis mari
Vindex accelerat Gallia claſſibus:
An. 1098. Jam victricibus inſidet
Signis turrigeras Antiochi domos.
Prædæ pars melior venis,
Ademarus, Anicii Velaunorum Epiſcopus, in exercitu Chriſtiano Legatus Apoſtolicus. Sindon, barbaricas exuperans opes.
Magni Romulidûm Patris
Legatus ſpolium nobile vindicat.
At mors invida Præſuli,
Francis exuvias illa tamen ſacras

Intervertere ſedibus,
Sancti nec valuit martis adoream.
Legati pius aſſecla,
Tectum qui niveâ frugis imagine &
Subducti ſpecie meri
Numen ſacrificis vocibus immolat;
Heres pignoris inclyti,
Vaſtatis Syriæ finibus avolat.
O tu principe navium
Argô nobilior, quâ tacitus ſacri
Vector longa ſecat freta;
I, puppis, fragili depoſitam alveo
Portans Sindona Galliæ;
Non lanam rutili velleris auream,
Sed byſſum pretioſiùs
Divini maculis ſanguinis oblitam.
Irati fremitus maris,
Ventorumque truces, ecce, cadunt minæ.
Tutam per vada naufraga
Syrteſque & ſcopulos, nec violabilem,
Sanctæ gratia ſarcinæ
Præſtabit, Superis rite faventibus.
Cælo ſidera candido
Arrident, placido marmora gurgite.
Auras ætherii cient
Pennis Aligeri lenè ſonantibus.
Sic felix cupidas ratis
Prætervecta plagas, Maſſiliam tenet.
Belli ingens pretium ſacri,
Sindon ſacra piæ reddita Franciæ.

IV.

SANCTA SINDON

Iterum victrix ignium, Cadoinum deportatur.

ODE XLIII.

ERGO iterum in flammas per tot maris æquora, Sindon,
Veniſti, Eoo transfuga infelix ſolo?
Mitius experta es terris mare. Tethyos undis
Illæſa, terrarum impio exciperis rogo!
Scilicet ut patriæ intulerat Petrochorius oræ
Cæleſte Flamen pignus, arcanas opes;
Ædis & obſcuram ſecreta in ſede locarat,
Defoſſo avarus qualè theſauro incubat:
Auguſtum furiis monimentum invadit, & atros
Tartareus ignes gutture eructat Draco.
Corripuere aras flammæ; jam culmina victor
Populatur æſtus, lacerat ambeſas trabes.
Tabeſcunt muri, & vaſto collapſa fragore
Jam tecta fœdam clade tellurem obruunt.
Turbidus it fumo glomeratus ad æthera vortex:
Lambunt favillæ ſidera, & nubes flagrant.
Qualis ubi Enceladi mentito incluſa ſepulcro
Trinacriam vis dira ſuccuſſit plagam;
Sulfureos Ætnæa vomunt ſpiracula nimbos;
Aër procellâ ſquallet horrificâ minax.
Volvitur & piceus commiſto pumice torrens;
Abrupta montis viſcera in campos rotat.
Sic incenſa volant templi fragmenta per auras;
Solumque fervens ſtravit incoctum cinis.
Quàm bene Orontæâ ſediſſes urbe, Sionis
Fruſtra ſuperſtes barbaro Sindon rogo!

O breve Gallorum decus, & male tuta voluptas!
Sancta, heu, profanos byſſus in cineres abit.
Sed quid ego hoc autem divinam Sindona luctu,
Vanâque præceps næniâ exuſtam queror?
Illa quidem rapido flammarum involvitur æſtu:
Sedenim æſtuantes byſſus exarmat rogos.
Victricem Solyme, victricem Gallia vidit.
Clarant verendam, non cremant byſſum rogi.
Huc pia Ciſtercî deducta colonia regnis,
Recens propinqui turma Cadoïni hoſpita,
Currite, iô, moniti mira ad ſpectacula Myſtæ;
Auferte ſacræ byſſinum ſacrum manus.
At tu, deprenſum abſumptæ penetralibus ædis,
Cæleſte cui velamen abſenti perît;
Heus, medio intactam buſto, elatamque ruinâ,
Piis repoſcis Carbaſum raptoribus!
Quin Cadoïnenſi potiùs ſuccede ſacello,
Tuam ſecutus, fide Cuſtos, Sindona.
Hæc decus æternum ſurgentibus afferet aris
Gemino ſuperſtes Aſiæ & Europes rogo.

V.

SANCTA SINDON

D. LUDOVICI, *ſacram expeditionem adornantis, regiâ peregrinatione piè religioſeque culta.*

ODE XLIV.

JACTA martis alea
Utcunque juſſit Iliæ nepotes
Belluata mœnibus
Efferre ſigna; ſeu dolis & armis
Sævus urbis æmulæ
Furor laceſſat Punicis ab oris;

Sive perfidi nefas
Dirum Jugurthæ vindices repoſcat,
Romulæque gloriæ
Cruore labes eluenda Mauro:
Antè ſupplices Jovi
Manus tetendit Conſul, ut cruentas
Fida per vias comes
Victoria iret, ac Ducem Triumphus
Ora ſub Quiritium
Albis referret inclytum quadrigis.
Grande Franciæ decus,
Aulæque clarum, Ludoïce, ſidus;
Tranſmarina pectore
Dum bella verſas, & Crucis trophæa;
Teſſerâque jam ſacri
Signatus Heros militis coruſcas:
Aulicis cohortibus
Stipatus, ingens huc iter capeſſis,
Aſperæque ſic viæ
Præludis; ac te, denſa quæ minantur,
In pericla providus
Cultuque obarmas fortis auſpicato.
Quæ ſupina Cælitum
Opem invocavit, rite dextra ferrum
Splendidéque moverit,
Inauguravit quam Deus triumphis.
Sindonis ſacrario
I, perge, ſacrum vindica Sepulcrum.
At graves juvat moras
Tantique nodos expedire belli.
Libero priùs freto
Commercium armis explica. Sionis
Inde vincla conteras;
Terramque partâ nobilem ſalute
Soſpitator afferas,

Francis & olim ſplendidam trophæis,
Sive clauſtra barbari
Tentare Nili, ſeu placet Tuneti
Admovere coſtias:
Peluſiamque Punicamque certus
Concutit tremor plagam;
Utrinque palmæ laureæque ſurgunt,
Pulchra gloriæ ſeges,
Victoris enſe demetenda Regis.
Crux ubique conſita,
Tuoque creſcant lætiora cultu,
Ludoïce, lilia,
Stellata cæli dona; Barbarorum
Irrigata ſanguine,
Iſtis & aucta moribus nitorem;
Gratiora floreant,
Terriſque fundant ultimis odorem.
Sin lues ovantibus
Cœptis reſiſtet, attereteque Francos;
Clade major emica,
Tuique, Princeps, Tartarique victor.

VI.

SANCTÆ SINDONIS.

Cultus per nefariam Hæreſeos graſſationem interruptus, ac poſtliminio revocatus.

ODE XLV.

Hostis ſacrorum, triſte portenti genus,
Famoſa terrarum lues;
Quam caſta Pietas fugit, & patrum fides,
Cæloque amica Veritas!
Non tu Sabæo templa ſuccendens foco,

Gratis vaporas nubibus;
Sed, heu, ſuorum cæde fumantes libet
Aras videre Flaminum.
Nec ſolam aduncâ diripis gazam manu,
Votiva templis munera:
Nec ſigna tantùm, fanaq; in cinerem vocas;
Sed ipſa Olympo debita,
Raptans cremanſque, funeri ſuperſtitum
Integra Divûm corpora.
Quin liba cælo miſſa, Cæleſtum dapem
(Nefas!) moloſſis objicis.
Cœco furore Numen, æternam hoſtiam,
Mundi piamen, proteris.
Heu ferro & atrâ Galliam evaſtans face,
Malo triumphas publico.
Quis impia inter arma Cadoino ſtatus,
Almæve cultus Sindoni?
Vix, nuda & arcam byſſus exuta auream,
Ungues fefellit hoſticos.
Arx illa patriæ, quæ triumphales dedit
Gallis Tribunos militum,
Fugienti aſylum Sindoni fidum patet
Turrita Bironi domus.
Hîc fama longùm jacuit, & ſanctæ prior
Sepulta byſſi gloria.
At tu, profano quas premis ſedes jugo,
Hoſtis ſacrorum, deſere.
Cede, & barathri mergere in Stygii lacum,
Quæ digna monſtris patria.
Purgata repetat adyta jam Sindon ſuis
Regnanſque ovanſque ſedibus.
Clarum, ecce, nomen revocat, & miraculis
Priſcum refloreſcit decus.
Ut denſiori contumax umbrâ vapor
Cùm ſolis oppreſſit jubar;

Pallet ſtupetque luce dilutâ gravis,
Terramque contriſtat dies.
At ſi nigrantem fortè jaculatus globum
Diſcuſſit ictu fervido,
Cæloque jam ſol liberum & roſeo caput
Igni comatum ſuſtulit;
Nimbo evoluta, gratiùs ridet dies
Vibrantis auri lumine.

VII.

SANCTÆ SINDONIS

Encomia.

ODE XLVI.

REGUM ſuperbo murice clarior
Aſtriſque Sindon, quam pius ultimo
Pollinctor * impendens honori
Numinis exanimi ſacravit!
Te dives, audens, nobilis, impiger
Quæſivit emptor. ſplendidus huic comes
Ipſe * ille, qui primùm ſilentes
Chriſtum adiit timidus per umbras.
At nunc retectis ultro animis cliens
Uterque Chriſti prodit; & impio
Livore, communique gentis
Merſum odio veneratur heros.
Mixtos odores, triſtia munera
Largè pararunt; corpus & arbore
Ungunt ab infauſtâ refixum,
Nil Solymos veriti furores.
O Mater, ô pars funeris altera!
Letho rigentem dum gremio foves
Complexa Natum; quot cruentis
Vulnera congeminata membris,

* Joſeph ab Arimathæa celebratus à IV. Evangeliſtis.

* Nicodemus.

Et corde totam colligis intimo
Necem, orba Mater; non penitùs tamen
Deſerta: & immenſi levamen
Hoc aliquod tibi, Diva, luctûs.
Feralis ingens officii decus,
Cultûſque mœſti relligio tuos
Solatur, ô Virgo, dolores,
Auſpicium melioris ævi.
Jamtum ſepulcri gloria præſciæ
Menti ſubibat, pompaque gentium
Ventura, ſollenneſque ad aras
Dona ratis cumulanda votis.
D. Ioannes. Subleƈta * Chriſti munere candida
Proles Parenti, virgineus comes;
Honoris & curâ ſupremi
Fœmineus comitatus adſtat
Ultro allaborans. Interea bibit
Matris decoras ſubdita lacrymas,
Quæ byſſus unguentis natantes
Mox Domini religavit artus.
Hîc ergo ſanctum vulnificæ caput
Paſſum coronæ ſpicula, ſentibus
Jam fronte detractis, quievit?
Compoſiti jacuere vultus,
Summi refulſit queis Patris eminens
Antehac imago; ſordibus oblitæ
Sputorum, & informes probroſis
A colaphis, rigidæque malæ?
Vivæne amoris ſiderei faces,
Illa, illa Chriſti lumina, triſtibus
Oppreſſà jam fœdè tenebris,
Hîc gelido accubuere ſomno?
Imbuta amaris ora liquoribus,
Hîc muta, quondam oracula Numinis,
Sedêre? concretuſque inhæſit

Sanguineâ illuvie capillus?
Tot vitæ inanes, non vacuas Deo,
Cœpiſſe felix relliquias, caput
Sublime rerum, mentis almam
Implicuit ſacra byſſus arcem.
Teſtes per omnem Sindona lividi
Guttæ cruoris, quaſque aloë notas
Et myrrha fecit, quando pingui
Numinis exuvias odorum
Nimbo rigarunt. Jam ſimul, inferi
Vaſtator antri, ſpiritus induit
Porrecta ſignato ſepulcro
Membra redux, ſtimulumq; victæ
Mortis refregit; lintea vividis
Simul refecti corporis artubus
Amovit, exceptante turmâ
Alite, funereos amictus.
Sed obligando quæ capiti tulit
Primas honoris munere lugubri
Partes, adoratamque Sindon
Circumiit veneranda frontem;
Illam ſepulcri rupe cavâ novi
Secretam, & ipſo præcipuam ſitu
Cœleſtis involvit Miniſter,
Ora micans, niveuſque veſtem.
Quo te colono, quo rear ubere,
Felicis agri filia, tam pios
Creviſſe & auguſtos in uſus,
Carbaſe? frugifero Canopus
Gaudens opimus diluvio, & ſatu
Cultuque Nili, te viridantibus
Crearit arvis? an ſuperbâ
Extulerit Syra gleba meſſe?
Quâ fas laboratam artificis manu,
Textam officinâ dicere? Cælitum

O cura, ſacratæque mirum
Artis opus, duplicique limbo
Prætexta Sindon! Tu Superi necem
Vitamque Regis conſcia poſthumam
Teſtâre: tu, qualem * Britannus
Beda refert, Cadoïna Sindon.
Tu pulchra litis materies piæ,
Quæ Chriſtianis in Mahometicas
Certata turbas; quam * Toloſa,
Quam Lemovix agitavit ora.
Proh quanta rerum gloria! Te duplex
Probavit ignis: tu gemini rogi,
Lethique morborumque victrix,
Mille potens titulis triumphas.
Non ipſe tantùm, vi propriâ valens
Magnes, ſuperbis imperioſior
Aurique & argenti metallis,
Per ſe agitat domitatque ferrum:
Sed quidquid affrictu imbuerit levi;
Impreſſa virtus reptile pertrahit
Ferrum: & catenatos ſine ullo
Aſpicias per inane morſu
Pendere longis tractibus annulos,
Prior ſequacem dum tacito alterum
Nectit vocatu. nil tenaci
Vis eguit ſocialis hamo.
Sic ille ab alto myſticus æthere
Lapis, benignam corpore vim ſacro
Affudit & certam bonorum
Illecebram pretiumque Chriſtus.
Ceſſante dextrâ nec minùs efficax,
Et voce nudâ, & ſimplice fimbriâ
Sanabat olim: veſtiumque
Cuncta pio mala pulſa tactu.
Hinc gratiarum ſoſpita copiam,

* Octo pedes longum &c.

* Objecto metu, ne ab Anglis raperetur; Cadoino Toloſam, ac ſubinde in agrum tranſlata Lemovicenſem: utrobique honore ſummo habita. nec niſi ſummâ contentione à Cadoinenſibus recepta.

Sindon, refundis. Cingula ſeu tibi
Admota contrectant, vel aras
Supplicibus coluere votis;
Præſens in ægros emicat, artibus
Tentata fruſtra Pæoniis, ſalus.
Feſſis laborantum malignæ
Artubus incubuere febres?
Tu ſparſum in omnes ſanguinis alveos
Reſtinguis ignem. per populos lues
Graſſatur, exhauſtaſque in urbes?
Vindice te ſuperata peſtis,
Mors ipſa fugit. Nam quid ego hîc tuo
Linguæ renarrem vincula munere
Soluta, facundoque mutos
Ore tuas ceciniſſe laudes,
Audita ſurdis carmina; dum novum
Stupent recluſis luminibus diem
Ridere cœci, teque viſâ
Primitias capiunt recentis
Fructumque doni? Quin etiam truces
Nigrâ tyrannos è Styge, corpora
Inſeſſa torquentes, revincis
Sulfureas abigens ſub undas.
Te * Vaticani relligionibus
Sanxere biſſeptem ordine Præſules:
Te ſæpe donis purpuratus
Regificis peregrinus auxit.
Te ſena Francis ſecula jam vident
Florere terris, publica gentium
Tutela, protecti Clientes
Quâ Proceres populique, Sindon.
Sic, ô, decoris clarior in dies
Splendeſce nævis! ſic age Franciam
Tuere; ſic rurſus per omnes
Chriſtiadas tua fama currat!

* Clemens III. &c. Paulus III. deceſſorum ſuorum diplomata recenſuit & confirmavit.

Et quæ faventum munere Cælitum
Beata SANCTAM Francia SINDONEM
Servavit, addicto Sepulcro
Et Solymâ potiatur arce!

EPICITHARISMA
SERENISSIMO DELPHINO.
ODE XLVII.

MAGNI deliciæ Patris,
Spes, DELPHINE, tuæ curaque Franciæ;
Primus tu fidibus labor
Et prædulce meis auſpicium & decus:
Jam longo emeritæ ſono
Te ſummis referent carminibus fides.
Stet Natalitiis honos:
Regnent Aonio lilia vertice,
Lætis obſita laureis,
Æternoque tibi vere nitentia.
Sic tu, candidus aſpici,
Florentem ſtudiis, moribus integram,
Formâ corporis explicas
Inſignem & niveâ mente puertiam.
Franci nunc decora imperî,
Laudes & patrias, ſcilicet & tuas,
Ac vatem placidus novo
Experti radio luminis imbue.
Chartas * nam facili manu
Dignatus graciles nuper, & ingenî
Aſpergens nitidum jubar,
Artis nota probas Caſtaliæ ſacra.
Muſæ quâ tenues modos,
Libatæ ſpecimen grandis adoreæ
Præmiſſum obvius excipis,

Ode ad Sereniſſ. Delph. Genethliaca in aditu Lyricorum.

* Oblatum in anniverſariam Natalitiorum gratulationem, Regiæque Pueritiæ Exercitationes libellū.

Audacem ſtimulat Gratia barbiton ;
Pleno provocat agmine ,
Quot ſubjuncta tuis carmina laudibus.
Hinc & læta ſeges tibi
Accreſcit , meritis ſpargere frondibus
Tento dum Proceres , tuis
Nexos obſequiis , ſplendida nomina :
Et quâ plurimus emicas ,
Auges ipſe tuos , inclyte , gloriâ.
Doctis ut redimicula
Contexunt ederæ debita frontibus ,
Amplexu priùs hîc tuos
Circumſerpere amant non humili pedes.

ANNIVERSARIA GRATULATIO IN REGALIBUS NATALITIIS

LUDOVICO GALLIARUM DELPHINO

CAL. NOVEMB. AN. CIↃ. IↃC. LXXIV.

Ætat. XIV. feliciſſime Auſpicanti.

ODE XLVIII.

GEMMA notatus jam niveâ dies ,
Et liliatis conſpicuus redit
Faſtis ; neque unius voluptas
Ille dies , honor ille ſecli ;
Spes ampla rerum. Creſcis Olympii
Delphinis aſtro pulchrior aureo,
Noviſque Natalem coronas ,
BORBONIDE , radiis ſuperbum.
Vix te ſub auras luminis editum

Vidêre, blandâ cùm properæ chely
 Ortum ſalutarunt Camœnæ,
  Primitias cecinere laudum.
Chori ipſa princeps; &, meus es, Puer
Auguſte, dixit Calliope, & manum
 Injecit; ornavitque mentem
  Pervigili ſtudioſa cultu.
Summi elaborat Gratia muneris
Conſors, & artus dædala regios
 Finxit; palatinoſque ſuavis
  Agglomerat Genius Lepores.
Tanto miniſtræ circùm operi vacant
Artes, biformi Gloria quas agit
 Satellites aptas Minervæ,
  Paci habiles, rapidove bello.
Nil otioſæ paſſus inertiæ,
Ludiſque tantum ſceptra decentibus
 Qualemque Alexander palæſtram
  Ambierit, LODOÏCE, gaudes.
Sic eruditum, ſic alacrem excipit
Tê, ſancta Regum jura puertiâ
 Qui ſolvit * annus. fixa plebi
  Franciadas neque meta Reges
Tardavit. Ætatem antevolat tuæ
Matura, præcox, vis ſapientiæ;
 Molles & artus durat acer
  Iſte animus, propiorque Divis.
Vibrat, ſed alti non temere ingenî
Erumpit ardor: nec puerum ſonant
 Nata ora Suadæ. ſplendidum Orbi
  Prodigium ſine more ſurgis:
Ac geſtientes jam populi ſtupent
Dignum Parentis numine Principem.
 Communis exultat ſtupori
  Mixtus amor, patriæque plauſus.

* Annus XIV. Franciæ Reges tutelâ eximit.

En Aula feſtis ridet honoribus;
Gratantum adorat crebra clientium
Caterva, ſollennemque fervet
Officiis agitare lucem.
Doctis laborant interea modis,
Caſtiſque amores illecebris tuos
Captant, honoratiſque Muſæ
Purpureum ſtudiis Alumnum
Lætæ remulcent. Qui tibi * Galliam,
DELPHINE, Vates gemmiferas ſtitit
Feſtinus ad cunas, beatos
Augurio meditatus annos:
Jamtum dicato, nec ſine laurea,
Idem ecce plectro dulcia nunc refert
Tributa; partæ vota laudi
Sollicitâ pietate nectit.
Par evolutis aut melior tibi
Annis refulgens, limina cui ſacræ
Pandunt Calendæ, jam recenti
Annus eat ſpecioſus auro;
Pulchrave mites Pace oleas ferens,
Denſaſve claris addere liliis
Palmas amicus, Belgioque
Ardua perdomito trophæa.
Ut victa Magno Sequana gens Patri;
Ut Dola, crudo robore contumax,
In caſtra provecto ferocem
Viſa tibi poſuiſſe faſtum;
Ut Rege fractos auſpice diſpulit
Condæus hoſtes; nec ſemel aſperas
Turennus attrivit catervas:
Uſque novi ſubeant triumphi.
Urbeſque genteſque ambitioſiùs
Sub jura cedant Francica. Te duplex
Phœbique Gradivique, PRINCEPS,
Certet ovans redimire laurus.

* V. Heroic. l. 4: & Oden

EXCELLENTISSIMO
CAROLO SAMMAUREO
DUCI MONTOSERIO,
SERENISS. DELPHINI GUBERNATORI.
ODE XLIX.

Dudum regendis quæ populis manus
Aſſueta, Magni Progeniem regat,
Dignumque Delphinum Parente
Perficiat, patriæque votis.
Latè decoris functa laboribus,
Hæc illa ſummo dextera muneri
Prælusit, & claros per uſus
Emeriti Ducis acta cura.
Teſtis perenni laude Carantonus;
Seu quà Incoliſmam flumine prænatat
Errans amœno, fontis inſtar,
Et vitreâ taciturnus undâ;
Præpingue ſeu quà Santonis irrigat
Arvum coloni. Nec Ducis immemor,
Ferrata Rhenus tauriformis
Cornua fronte gerens minaci.
Vidit, Briſaci Vimmario additus
Heros ut arces vicerit arduas;
Virtute nec partam minori
Strenuus Alſatiam tueri.
Prorege felix Neuſtria, & arbitro
Superba rerum! ſed populis Ducem
Invidit, affixamque ut Aſtro
Borbonio tenet Aula Mentem.
Duris probatam temporibus fidem
Dignâ quis æquet laude? quis inclytos

Seu pace, ſeu bello labores,
Ingeniique animique lumen?
Vexilla ovanti rapta canent manu,
Denſos per hoſtes fulmineo impetu,
Per tela rumpentem ſecutæ
Pegaſides, ſua turma, Nymphæ.
Et Martiorum inſignia vulnerum,
Queis larga in ævum gloria fluxerit,
Dicent, inundans purpuraret
Cùm ſaturo chlamydem cruore.
Sed lætiori pectine concinent
Decuſque & artis præſidium ſuæ;
Novoque Mecœnate priſcos
Aoniæ referent honores.
Muſas & olim magnanimi Duces
Colunt in armis, & lituis lyras
Vatum remiſcent. viva mutis
Carmina dant animam trophæis.
Doctâ ipſe condis, Montoseri, manu
Æterna, duris nec latebris adhuc
Premenda, quæ Phœbus repoſcit,
Caſtaliæ monumenta laudis.
Virtute Delphinum, ac ſolidâ imbuis
Fingiſque vitâ clarus, & aulicæ
Lepore florentem palæſtræ, &
Artibus imperii ſupremis.
Nec pignus altæ certius edidit,
Quâ librat orbem Rex, ſapientiæ;
Juſtive, ſpectatos coronat
Quo Proceres, ſpecimen favoris;
Quàm te regendæ cùm Soboli Pater
Admovit; & ſpes ipſe ſuas, decus
Præſentis, exemplum futuri
Ante alios tibi credit ævi.

AD ILLUSTRISSIMUM
JACOBUM BENIGNUM BOSSUET
CONDOMENSEM EPISCOPUM, SERENISS. DELPHINI PRÆCEPTOREM
ODE L.

Poëtices amorem ſtudiumque Principes decere.

VANUS Chimæræ magnificæ parens,
Urbiſque formam non imitabilem
Molitus autor, quem loquaces
Cecropidûm tenuere ſilvæ;
Vatum, gravatam crimine non ſuo,
Artem ſeveris legibus arceat,
Ipſumque donatum coronâ
Mœoniden fragili relêget.
Non ſic, Eoï maximus imperî
Latæque victor Perſidis; inclyto
Gratatus æternas Achilli,
Invidiâ ſtimulante, laudes.
Caro incubantem debita carmini
Regem fovebat magnanimum quies:
Gemmata * Rex vati ſacravit
Barbarici monimenta luxûs.
Major triumphis gloria carminum
Poſt longa clarat ſecula Cæſares:
Dextram nec Auguſtos pigebat
Laurigeris adhibere plectris.
Magnus capaci Gallica qui manu
Et ſceptra junxit Romula Carolus;
Suaves palatino recepit
Hoſpitio ſolioque Muſas.
Ut quemque Famæ, ſic & amor ſacræ

* Alexander M. Darii ſcrinio capto .... inquit, *librorum Homeri cuſtodiæ detur* &c. Plin. l. 7. c. 29.

Tangit Camœnæ. fœnore providus
Multo repenſandos honores
Prærogat, illecebras favoris.
Agnovit, & jam Pieridas probat
Colitque Princeps, ille tuam datus,
Antiſtes, in curam, per altas
Ille tibi expoliendus Artes.
Delphina mulcet cantus, & allicit
Per ſtagna lætum accurrere cœrula,
Vateſque ſervare. hinc Arion
Attonitis equitavit undis.
Permeſſo amœnùm ludere geſtiens,
Aut Hippocrenes dulcibus innatans
DELPHINUS exultanſque lymphis,
Aonio trahitur canore.
Cognata magnas temperat & rapit
Mentes Poëſis, myſticus entheæ
Concentus auræ, pura blandis
Inſinuans numeris voluptas.
Ingentem Alumnum certo alacrem pede
Cirrhæa ducis ſub penetralia;
Tuoſque miraris beato
Ingenio ſuperare cultus.
Seu, quos vetuſtas candida principes
Inter Quirinæ lumina purpuræ
Sacravit autores, revolvit
Præſide te; Latioſque Franco
Phœbi Miniſtros ore docet loqui,
Noviſque inaurat priſca leporibus:
Seu parva contrectans dicati
Munera nobilitat clientis,
Suæ ipſe laudis cenſcius, & ſagax
Interpres: ô quàm pulcher amabili
Fulgore Parnaſſus renidet,
Ætherium aſſimulans Olympum!

O, qui Poëtas nunc aget impetus!
Quàm lætus ardor, plectra ubi Regius
Puer capeſſit, jamque ovanti
Laurum avidus legit ipſe dextrâ!
Simul Poëſi copia Gratiæ
Cuncta eniteſcit. floribus hinc tener
Exurgit, illuſtriſque & ardens
Corda agitat domitatque ſermo.
Flexus per omnes prævius Artium,
DELPHINO & umbram diſcutis, & tuâ
Spectabile accendis per orbem
Luce jubar, roſeumque ſidus.
Te, quem coruſcas ore pio faces
Vibrare, feſtis non ſine plauſibus
Senſitque, regnantemque ſacro
Eloquio celebravit Aula;
Hic te vel unus, dum cupidus tibi
Muſeo in alto BORBONIDES vacat,
Bearit auditor, ſuperbâ
Hic Procerum potior coronâ.
Tua illa doctis perque manus volent,
Perque ora, chartis aurea pignora:
Libris hiantes præſtat unus
Hic Proceres populoſque lector.
Princeps Magiſtrum ſcilicet altiùs
Extollet; ac te jam ſuper æthera,
Creſcente doctrinâque & almâ
Egregius pietate, vexit.
Auguſta quondam ſceptra dabit Pater;
Tu das mereri. partibus artifex
Divinus abſolvis futurum
Rite ſuis cumulaſque Regem.

LEONARDI
FRIZON
E SOCIETATE JESU
POEMATUM
PARS QUARTA,
SILVARUM LIBRI SEX.

ERUDITO LECTORI.

E*TSI velocitatem nimiam ſtyli, rebuſque temere congeſtis levitatem probare Fabius non potuit, ſequēdos tamen interdum affectus idem ſanè prudenter admonet*, in quibus ferè plus calor quàm diligentia valet. *Quod ſi locum in Oratoribus habet, multo certe amplius in Poëtis, qui propria mentis vi & quaſi divino ſpiritu concitentur Felices profectò, qui ſcribunt ex tempore perinde ac ſi fuerint diu meditati: aut quibus juſta meditatione curaque ſic expeditum abſolutumque carmen eſt, ut, politiſſimum cùm ſit, ſua tamen ſponte, labore nullo, natum fuſumque videatur. Ego verò cum neutram mihi gloriam ſcriptionis arrogem; veniam à te potiùs, Erudite Lector, quæſivi, cùm hanc meorum carminum partem quartam, Silvas inſcripſi; quod eſt operum feſtinatorum nomen, à Statio crebriſque aliis & veteribus & novis uſurpatum autoribus; libriſque ſuis, non veritatis, ut opinor, ſtudio magis quàm modeſtiæ præſcriptum. Atque huic titulo ſubjicere mihi quidem licuit ſuperiorum etiam partium Heroïca Lyricaque plurima, quæ paucas intra horas effuſa in lucem publicam Principumque manus venerunt. Sed tamen hujuſmodi non ſine ratione delectus & ordo eſt inſtitutus: ac nonnulla, quæ locum ſibi facilè in Heroicis vindicarint, eorum perfectâ jam editione ſuccreverunt. Iam primo & altero libro res temporum noſtrorum inſignes canuntur. Tertio Colores dialogus exequitur. Ceteris promiſcua, neque, ut ſpero, ingrata occurrent argumenta. Et quidem ludicra multa intexta, ſi non gloriam, quam Plinius ingenioſis tribuit luſibus, æquè ac ſeria conſequentur; oblectationem fortaſſe parient non illiberalem, neque ab ingenua utilitate ſejunctam.*

SILVARUM
LIBER I.

AD CLEOBULUM,
LAUDES
PRINCIPUM SERENISSIMORUM
CONDÆI ET ENGUINEI
POETÆ CANENDAS OFFERENTEM.

PRINCIPIBUS jurate Cliens, Natoque Patrique,
Amborum æternas avidus diffundere laudes
Quò tenuem, CLEOBULE, vocas urgeſque Poëtam?
Tu bello in medio Batavas oblata per urbes
Carmina CONDÆO, peregrinaque dona benignus
Objiciens ultro, tacitis hortator agebas

Sæpe modis, rurſum & ſtudiis confeſſus apertis.
At non tarda mihi, & ſtimulis agitanda voluntas,
Si modò, quas fingis, tanta in præconia vires
Sufficiant, placitis & vox reſpondeat auſis.
Scilicet Heroëm teneris miratus ab annis
Borbonium, juvenemque puer; vix tela ciebam
Prima rudi Phœbea manu, cùm lætus ad arma
Principis exarſi, & lituis plectra æmula movi,
Regia dum toto Rupes Helicone ſonabat,
Primitiæ ingentes, & digna exordia Martis.
Mox Pindi laureta jugis, ſilvamque perennem
Friburgum, Nortlinga, ſequacibus ordine pugnis,
Abſumpſere; ſimul torrens, non ſingula carptim
Oppida, ſed totas rapuit Victoria gentes.
O quoties alacri teſtatus gaudia plauſu,
Clauſtra maris, Dunkercam, atq; ardua caſtra Philippi,
Lentiacaſque acies, & adactum in vincla Moſellam,
Edomitum Scaldim, atque infractum cornua Rhenum,
Teutonas, Heſperios, Belgas gratabar, & uno
Marte triumphatos, Franci quot nominis hoſtes!
Quà ſe cunque dedit cupidæ via libera voci,
Fervidus arripui laudes; inſigniaque alti
Nominis ambivi, chartaſque ornare ſuperbis
Luminibus factorum, & ovantes Principe Muſas.
At ſolido, fateor, plenas invadere laudes
Carmine, per medioſque vehi, Cleobule, triumphos
Quadrijugo curru, ſollennis & agmine pompæ,
Non antè expertus; ſeu fors tempuſque locumque
Invidit, campumque ingentem averſa negavit;
Sive impar oneri, & vaſtæ fiducia moli
Defuerit. juſtos nec jam Pæanis honores
Aggrediar, feſſæ requies ubi nulla Camœnæ,
Præſcriptique inſtat ſeries operoſa laboris.
Tum nimiæ fugiens lucis pudor; ipſaque fontis
Aonii ductu ſi qua eſt opulentia venæ,

Hîc obſtructa, hærens, brevibus ſubſideret undis.
Et quiſquam temere ſublimi carmine Vates
CONDÆI affectet magni faſtigia? Nec me
Tam Regalis apex Fortunæ, & gloria Martis;
Phœbeæ quàm lucis honos, ac vivida mentis
Vel doctis metuenda acies, ut fortibus enſis,
Movit. & audaces oculorum fulgura terrent.
ENGUINEUM geminæ conſortem laudis & artis,
Ingenio pariter florentem animoque, Parenti
Hinc atque hinc Natum aſſimilem, miracula famæ,
Audieram, & dudum cecini. Lætiſſima talem
Francia ſuſpexit; pavidus talem approbat hoſtis:
Fulmineamque armis agnovit Belgica dextram;
Hiſpani ſenſere animos, ſenſere Batavi.
Senſimus ingenium, atque uſu ſtupet icta recenti
Conſcia Pieridum, ſuſcepto Principe, ſedes.
Audieram longe famam decora alta ſonantem:
Nunc ipſum juxtà ſuſpenſis auribus. ipſum
Coràm oculis haurire datum eſt, cùm ſplendidus hoſpes
Intima Dux Clari ſubiit penetralia Montis.
En turbæ facilem ſeſe, grandiſque remoto
Fortunæ ſtrepitu, privata fronte remiſcet
Auguſtus Regum Sanguis! quàm mutua blandus
Conſerere alloquia, & miro condita lepore!
Principe nam dignus, facundo gemmeus ore
It nitor eloquii, puroque micantior auro.

Sereniſſ. Ducis officioſus in ædes S. J. Claromontanas adventus pridie Idus Febr. an. M. DC. LXXIV.

Quas, ô, delicias civili munere Veſper
Candidus, & quantos Parnaſſo invexit honores!
Suavibus illecebris ut ſacræ impenſa Cohorti
Pignora ceperunt animos, penituſque revinxit
Æternùm obſtrictos meriti vis blanda Sodales!
Sic Lojolææ cumulans jam ſtirpis avitum
Et patrium HENRICUS Natis transfundet amorem.
Hinc quoque (gratantes ſi Muſas audiet orbis)
ENGUINEUM, ad tales ultro deſcendere cultus,

Dignatum, excipiet venturis gloria ſeclis;
Regius & latè populis celebrabitur hoſpes.
Virtuteſque Arteſque Ducis, Cleobule, renarras;
Juſtitiæ quàm verus amor, quæ cura decori;
Mitibus imbutos ſtudiis ut pectore ſervat
Egregiè memori fructus, & acuta Lyceï;
Largus ut officii Princeps dictiſque benignum
Explicuit factiſque animum. Sic dextera linguæ
Conſona mulcere, & donis excurrere geſtit.
Seriaque ingenuoſque ſales matura juventus
Temperat: exuperanſque annos Prudentia, raro
Virtutum ſociat disjunctas fœdere partes.
Aſſiduos, Cleobule, tibi ſpectata per uſus
Tanta refers; nec tu ſurdo canis inclyta facta.
Omnia quæ meditans numeris explere canoris
Optarim, dexter ſi quando adſpiret Apollo;
Inque novam heroï molem quæſita laboris
Otia ſucurrant Vati, quem proxima rerum
Spes acuit, feſtoque jubet proludere cantu.
Ampla ſeges laudum: jam Belgica terra triumphos
PRINCIPIBUS, lætiſque parat nova carmina Muſis.

ILLUSTRISSIMO

JOAN. DIONYSIO LESTONACIO DAULEDE,

SENATUS BURDIGALENSIS PRINCIPI,

De ſuo Epigrammate gemino

In ſilvam ſuperiorem, & Protrepticon adverſus Turcas.

TUNE etiam, DAULEDE, novis urgere Poëtam
Aggreſſus ſtimulis, Cleobuli fautor; & altas
Carmine CONDÆI laudes tentare ſuperbo,
Audacique jubes laurum ſperare Camœnæ?
Judice te, quiſquam valeat certare Maroni,
Communique Heroa canens æquare triumpho!
Quin age, purpureo qualis ſpectandus amictu,

Juris amans, Legumque potens, ſublime tribunal
Scandis Aquitani Princeps auguſte Senatus;
Exere vim juſtæ, conſueta oracula, mentis.
Quantus & Aonii ſuperas faſtigia collis;
Seu Latios inter medium conſidere Vates,
Seu Franco inſignem placuit procedere cultu;
Huc acres intende oculos, animumque ſagacem.
Neu blandæ nimiùm voces, & prodiga laudis
Officia immeritum fallant, tua dona, clientem.

Nam quis inacceſſos æquarit Phœbus honores
Principis invicti; quo ſe Duce Francia, quantum
Pelláve Alexandro jactat, vel Cæſare Roma?
Nec verò Muſas (ceu crudo barbara Marte,
Neſciaque ingenuas manſueſcere corda per artes
Sæpe rigent) durâ Condæus mente repellit.
Palladio eductus gremio, facilíſque Camœnas
Suſcipit: ac morbo nuper vexatus acerbo,
Jam tenuem optabat repetito carmine ſilvam;
Jam rapido citharæ modulatos pectine verſus
Auribus exceptans placidis hauribat; & ipſe
Viſentum in cœtu Procerum, quâ voce feroces
Accendit lituos, animam vimque addere plectro
Dignatus, creberque ultro prælegit, & acres
Ingenii vibrans radios, delecta notavit.

Atque utinam tanto exuperans *Crux* vindice regnet
Chriſtiadûm, Ottomanoque rubeſcens ſanguine *Luna*
Deficiat: ſed quem affingis, mihi carmina fulgor
Allinat, armatíſque imitetur Oriona flammis.
Te verò ingentem, Præſes, moderante Senatum,
Juſtitiæ famâ doctrinæque inclyta creſcit
Gloria Burdigalæ; cui longè ſplendida curvo
Littore procurrit, tumidaſque amplectitur undas,
Oceanum quæ Luna ſinu rapidumque Garumnam
Concipit, & portu peregrinam divite claſſem.
Dividit hinc geminos Dauledi nomen in orbes.

EPINICION,

CUM SIGNA MILITARIA C. VII. POST SENEFENSEM VICTORIAM HEROIS CONDÆI PRINCIPIS, AB CHISTIANISSIMO REGE

LUDOVICO MAGNO

MARIÆ

CÆLI REGINÆ, FRANCORUM PATRONÆ DICATA,

PARISIENSI BASILICÆ APPENDERENTUR

AN. M. DC. LXXIV. XI. CAL. SEPT.

BELLIPOTENS Virgo, cui regia ſervit Olympi,
Et ſacra jamdudum regali Francia voto
Sollennes Patronæ agitat, Cælo æmula, pompas;
Aſpice, quos acie partos LODOÏCUS honores
Te Duce victor ovans; quæ templo inducere gaudet,
Ipſe tui conſors, ſpectacula clara, Triumphi.
Non aliàs majore fremens Lutetia plauſu
Geſtiit, auguſtaſque tibi confluxit ad aras.
Accipe Borbonii monumenta & pignora cultûs,
Fulmineâ quæ ſigna manu CONDÆUS Ibero,
Quæ Batavo extorſit, Germanorumque catervis,
Tergeminos unus ſuperans Dux inclytus hoſtes.
V. Lyric.l.II. Od. XLIV. Proh, quibus hæc animis, quanto decora alta labore
Principis invicti, quàm ſævis rapta periclis!
Vos, Belgæ, teſtes, & quondam ignobilis ora

Seneſi, totum famâ celebranda per orbem;
Horrificæ, immanis, qualem nec longa tulere
Secla, trucis pugnæ regio, palmæque cruentæ
Dura parens, fumanſque hoſtili clade theatrum.
Borboniden primo ſpectavit Phœbus ab ortu
In caſus arrectum omnes, dum caſtra moverent
Teutones, Hiſpani, Batavi; ſocialiaque arma
Cominus explorare, acrique laceſſere bello:
Vidit, jam medium cùm ſcanderet arduus axem,
Per miſtas rumpentem acies, per tela, per ignes,
Cædere ad extremam rapidum trepida agmina lucem.
Conſumpto generoſa die nec vincere dextra
Abſtitit, & noctem in mediam mavortia facta
Porrigere, & factis creſcentem ad ſidera famam.
Conſiliine Artiſque priùs vibrantia dicam
Lumina? quàm præſens, caſus quàm provida in omnes,
Mens ſecura Duci; &, tacitâ ceu pace, tumultum
Inter & arma, ſuo libratam pondere ſortem
Verſare ac ſubitis occurrere certa periclis?
Heroiſne animos, atque imperterrita mirer
Pectora? non galeam, aut ferro thoraca rigentem
Induitur. levis in tenui bombycis amictu
Tot ſeſe adverſum cataphractis millibus infert.
Qualis erat fronte in primâ, quantuſque cohortes
Ductor agens, mileſque! ruit per iniqua locorum;
Voce, manu pugnax volitat: juſſa ardua firmat
Prævius exemplo, mollitque aſperrima rerum.
Fulgurat idem oculis, & dextrâ fulmina torquet.
Imperiis tantoque ferox ſeſſore ſuperbùm
Naribus igneſcit patulis equus, armaque calcat
Inſultans; miſtos ſpumis agit ore cruores:
Et fati ſenſu credas geſtire decori.
Nec ſonipes longi rapidos certaminis æſtus

Duravit. ferrique inter flammæque procellas
Succubuit, crebro perfoſſus vulnere, triplex
Condæi bellator equus, vitamque profudit.
Uni etiam (horrendum !) tormenti turbine truncæ
Immanique abrepta globo, ceu fulmine, crura.
Ah, quem vel ferrum extimuit, vel flamma refugit,
Collapsâ ne mole premat Dominumque peremptus
Exitio involvat quadrupes ! Tibi nempe ſub omnes
Impavido caſus (nec movit tibia duro
Bis contuſa ictu) pulchri cauſa una timoris
Hæc fuit, Enguinee, hic ſolus diſcriminis horror.
Sic tua, ſic rigidis Pietas ſplendeſcit in armis.
Proximus ut patrio lateri, nec degener ibat
Condæo, paribuſque aſſurgens Filius auſis;
Unus opem invicto meruit præſtare Parenti;
Egregio par Scipiadæ. Sed clade Quiritum
Ille patrem eripuit, victorique abſtulit hoſti:
Tu curſu in medio palmaris & ordine pugnæ
Magnanimo vindex aderas, Henrice, Parenti.
Ac tali intentum quæ te, fortiſſime Princeps,
Officio violat, minus improba plaga cruoris
Quàm decoris parit; & ſummæ jam præmia laudis
Digna tulit. Factumque probat, riſuque ſereno
Gratatur Genitor, caſu inconcuſſus; & hoſti,
Mutatô ſublimis equô, ſpectabilis Heros,
Acrior inſtat agens, extremumque obterit agmen.
At non extremi clades una agminis implet
Ingentes animos. ultrà tenditque premitque
Proturbatque aciem: & primæ dant terga phalanges.
Condæum quis tardet obex? Nec ſimplice pugnâ
Res agitur, ſolitove paratur gloria campo.
Hîc cunctæ belli facies, hîc omnia tela.
Obſidio, aſſultus, peditumque equitumque remiſto
Concurſu latè fervent. hîc arcta viarum

Impediunt : hîc fœda palus uligine fallit :
Hîc foſſæ, hîc rapido torrentes gurgite inundant:
Hîc ſilvæ, hîc ſæpes: ſuggeſtuque edita collis
Denſa globis tormenta tonant, piceâque tenebras
Nube cient : muris hoſtem caſtella tuentur.
Franciadas ſedenim fruſtra numeroque locoque
Exuperans, vim, fraudem agitat. Virtuſque Furorque,
Quidquid Iber, quidquid Batavus cum Teutone verſant,
Concidit : & placitâ regnat Condæus arenâ.
Sanguine jam rivi ſpumant, pinguiſque cruore
Stagnat humus : vaſtis horrent caſtella ruinis;
Huc, illuc disjectæ ædes, latebroſaque ſepta.
Mille necis facies, horrendæ ſtragis acervi.
Corporibus ſtratæque viæ, ſilvæque domuſque,
Immenſique latent campi, ſquallentiaque arva.
Tot demeſſa jacent victricibus agmina telis!
Captus & Hiſpanos ſummus qui Ductor * agebat; * Aſſentarus Marchio.
Vulneribuſque infixa gerens fata ultima, caſtris
Oppetiit Francis, curas expertus amicas
Victoris, ſtantique gravis mitiſque jacenti.
Interea trepido ſub mœnia tota receptu,
Qui ſupereſt, fugit incertis exercitus armis:
Ceu caudâ mutilus cæsâ ſe proripit anguis,
Nequicquam & varios lacero dat corpore flexus.
Jam tumet exuviis miles, laudiſque beatus
Parte, Ducem invictum celebrat; quo Principe fretus,
Exultanſque animis, & non ſuperabilis, acri
Ambierat pugnam voto. Quàm ſplendida præda!
Quot currus! quæ gaza! Ducum quàm lauta ſupellex,
Haud parcâ direpta manu! vix Gallica tantæ
Turba capax prædæ. Tercentum incendia currus
Juſſa vorant, feſtiſque rogis præludere viſa;
Qualibus accenſas paſſim rutilare plateas
Aſpicimus flammis hilares, dum tota remugit

Bombardis alacrique ſonat Lutetia plauſu.
Mox aliæ excipient ſtudiis certantibus urbes
Publica lætitiæ & juſti decora ampla triumphi.
Pompæ aderat tranſmiſſa ſeges, ſi Francia priſco
Auſonidûm evinctos ritu protraxerit hoſtes,
Splendida ludibria & vivi ſimulacra trophæi,
Tot captos gente ex triplici Proceresque Duceſque.
Regali ſpecioſa tenet cuſtodia caſtro,
Vicennæ ſeptos circùm nemoralibus umbris:
Spargitur & varias, quæ plurima turba, per arces.
At vano parcit victos illudere faſtu
Francia. quin placidum & captis ſpectare triumphum
Sponte dedit, quà Regis iter, quà libera turba.
Quinque adeo, tituliſque Duces & ſanguine primi,
Clade nec indecores, & crudæ vulnere pugnæ,
Adſtabant Francæ teſtes virtutis; & ultro
Prælia narrantes, generoſâ laude favebant;
Pulchraque, dum ſpectant, ipſi ſpectacula præbent.
Ipſe etiam Batavûm rector, pars optima pompæ,
Venerit Auriacus, ni denſo ex agmine raptum
Alipedis fuga ſervet, & hoſtica lumina fallat
Imperii abjectum decus atque inſigne ſuperbum,
Inventam largo miles quam vendidit auro,
Faſcia. Vexillis potiùs conjuncta, ſub aras
Sternatur; dehinc templo altè ſuſpenſa niteſcat
Captivas Aquilas inter captoſque Leones.
Quæ tu, Diva Parens, Lodoïci Regia dona
Suſcipe; totque inter fulgentia ſigna, ſacratis
Digna tholis admitte. Tuo Rex numine victor,
Clara adytis monumenta püſque aggeſta trophæis
Ipſe ſuo erexit toties quæſita labore.
Auſpiciiſque ſuis, cognato à Principe nuper
Tergemino detracta hoſti ſpolia inclyta, centum
Ecce tibi vexilla ferens, tua munera reddit.

Aſtra ſupervectæ * quo tempore Franca triumphum
Patronæ inſtaurat Pietas ; nova gaudia feſtæ
Rex urbi , temploque novos cumulavit honores.
Ergo age , & auguſtum , Cæli Regina , Clientem,
Borboniamque Domum , populoſque urbeſque tuere,
Ac Duce Condæo ſemper victricia caſtra.

*Ipſa die octava B. V. Aſſumptæ ſacra.

TERRÆ MOTUS AQUITANICUS,

præſertim ad Pyrenæos,

Menſe Junio AN. M. DC. LX.

QUIS tremor iſte novus, quidve hæc inſueta minatur
Tempeſtas ! nutare ſolum , totiſque moveri
Parietibus viſa ecce domus : pendetque gemitque,
Ceu fluctu jactata ratis , firmiſſima moles.
Talia quærebam , & ſtupefactâ mente morabar
Cæleſtum pacem expoſcens , dum perfida tellus
Neſcio quæ ſubito meditatur fata tumultu.
At trepido brevis ut Motûs defuncta periclo
Omnia conticuere, domuſque agitata reſedit:
Protinus ille , animum qui tunc pulcherrimus Hymen
Dulcibus implebat muſis , & ovantia latè
Gaudia narrabat , ridenti talia vultu
Subjicit , & dictis tremefactum illudit amicis,
Dextrâ oleam myrtumque gerens , & fronte coronam.
Quid nova te rerum turbant miracula , Vates ?
Nunc & cernendi rutilant impune cometæ,
Et centum ludens in formas vertitur ignis :
Mentitos æris tonitrus , ſimulataque volvit
Fulmina , pulvereas inter candentia nubes.
Perſonat & geminos Triton circumvagus orbes ;
Cantabrici ſpectata maris quæcumque per oras,
Congreſſuſque ſacros narrans & fœdera Regum :
Quo cantu poſuiſſe undas , ventoſque renident

Motus hic ſub Regis Nuptias & digreſſum à Pyrenæis contigit.

Gadeſque Baltiſque, & jam non ultima Thule.
Aëre nunc toto pluit aurum miſſile donis;
Cunctaque lætitiæ ſenſus elementa peragrant.
Ne dubita, tremor inde ſolo: micat excita Tellus
Lætitiâ; exultant convulſæ ſedibus urbes
Pæne ſuis. Dominæ adventu geſtire propinquo
Senſiſti trepidas, & feſto aſſurgere Motu.
Dixerat; hærenti cùm certior advolat autor,
Qui mihi mentito veteris pro numine Phœbi
Cultus, & adſpirans facili vim carminis aurâ,
Cæſariem chlamydemque & pictas aureus alas
Eudæmon, placidoque hæc Nuncius incipit ore.
Blanda, Hymenæe, canis, lepidoq; accommoda Vati:
Et grato, ut memoras, fervent nunc omnia motu.
Heſperiis digreſſa plagis lectiſſima Conjux,
Dignaque BORBONIO magno, per Gallica regna
Ingreditur: Pax Reginam comitatur ovantem.
Publicus auguſtæ merita ad ſpectacula pompæ
Impetus inceſſit populis, penituſque morarum
Impatiens ardor: vibrantur conſcia voti
Pectora, lætitiæque novo ſalientia ſenſu.
Sed vis major agit: vaſto Natura labore
Turbida Aquitanas concuſſit funditus oras:
Captivuſque Auſter cœco per operta meatu
Quæſivit clauſis trepidans erumpere terris.
Dum rimatur iter, dum carcere preſſus anhelat,
Inde tremor latè; nec tantùm, Pictava * qualem
Senſit humus, nutuque levi ſtridentia tecta.
Diſce adeo (ſimul hæc texens, in me ora reflexit)
Diſce, Pyrenæis quantam ſub finibus aſper
Ediderit Motus ſtragem, qui lenis & ipſo
Infractus ſpatio vix Pictava contigit arva.
Effractis montes ſcopulis ſubſidere viſi;
Oppida collabi; crebro diſcedere hiatu
Terra vorax; ruptâque viâ vis effera venti

* Ubi tunc agebat ſcriptor.

Voluere ſe tremulam per humum, ſummamque procellâ
Oram humilis legere, & greſſus vexare caducos.
Tum clamor gemituſque virûm, diruſque ruentum
Tectorum fragor, atque alio quaſſa omnia motu.
Quò fugiat titubante ſolo miſerabile vulgus?
Si ferro flammâque ferox incumberet hoſtis;
Si tumidi immenſis ſtagnarent fluctibus amnes:
Inſediſſe jugis licuit ſaxiſque Pyrenes,
Caſtraque, vel campos hinc deſpectare natantes:
Portum arcemque darent prærupto vertice montes.
Fulminibus gravidas, capiti impendente ruinâ,
Mugitu horrifico rumpant ſi fulgura nubes:
Vim Cæli atque minas latebris eludere & antris
Conceſſum eſt; fidique alta tellure receptus.
Aſt ubi ſuccutitur Tellus, atque ipſa tremiſcunt
Fundamenta Orbis; pernicibus ardua carpat
Pennis aſtra timor. quærendo hic ſolus aſylo
Jam locus eſt, queis terra aperit ſubducta ſepulcrum.
Nec ſuperant, poſt abſumptas cum civibus urbes,
Mox coeunte ſolo tantæ veſtigia cladis.
Deprenſi ſtupuere malo, ſubitaque ruinâ
Impliciti, ſubjecta colunt qui rura Pyrenæ.
Quot lapſu obtriti tectorum, & ſtrage ſepulti!
Quot mutili, & mediis tandem vix eruta ſaxis
Membra trahunt! fugêre domos, proprioſq; penates;
Ac totis figunt, quà fas, tentoria in hortis,
Inſomneſque agitant ſub iniquo ſidere noctes.
Nec tuti, quamvis minitantia ſepta domorum
Effugêre. gradu crebri fallente tremores
Horrorem ingeminant, & ſubſultantia trudunt
Corpora, colliduntque; pilas quo more videmus
Impactas reſilire ſolo. feralis ubique
Exitii facies. nil præter vota relictum eſt.
Et non illa quidem fruſtra ſuſcepta, Patronam

Excivere polo, dum ſquallida templa piorum
Concurſus lugubri habitu precibuſque fatigat.
Prodigio ſancita virûm fiducia crevit.
Disjecto Magnæ Signum venerabile Matris
Delubro ſtetit, & facilem placavit Olympum.
At vos, Terrigenæ, motus condiſcite juſtos,
Et ſummum tremite (ipſa docet Natura) Tonantem,
Quo Regum tremuere apices, pallentiaque aſtra.
Natali dum ſtare loco negat, improbaque effert
Altiùs Ambitio; ſolidæ jactura quietis
Facta Homini; tergoque gravem indignata repellit
Fœdifragum Tellus, inſaniſque exprobrat auſis:
Et, læſi annuerint ſi fors ultricia Cæli
Numina, præcipitem jam jam merſura barathro.
Ingruit atra dies, & lamentabile tempus,
Cùm toto inſtabilis pavitabit corpore Tellus;
Cùm juga Pyrenes imis æquanda fatiſcent
Vallibus; abſiliet Capitoli mobile Saxum;
Mundus & abruptâ infelix compage labaſcet,
Terrigenûm ob noxas undâ luſtratus & igni.
Hanc juſſit legem Omnipotens. ſed parcior iræ
Suſpendit Genitor pœnas, extremaque fata.
Admonitu interea crebro revocare nocentes
Sollicitus, venturæ olim præludia cladis
Triſtibus oſtentat monſtris: immotaque brutam
Mens Tellurem agitans, certo ciet omnia Motu.
Sic ait, & ſacro perfuſum horrore reliquit
Candidus Eudæmon, tenueſque abſceſſit in auras.

** Verſus qui exciderant è ſuperiori paginâ, proximè ante v.* Tum clamor.

* Sulfure turbati, mutati ſanguine fontes;
Deſtituitque ſuus thermas calor, & novus undas
Invaſit gelidas nebulis fumantibus æſtus.
Quin ipſæ inter ſe rupes confligere; & alto
Aut excuſſa jugo aut imâ radice ſoluta,
Inque auras ſubjecta immani pondere ſaxa,
Ceu tædæ ingentem flammam per inane volantes
Edere; belligero vel ahenea machina jactu
Ceu lapides torret accenſos, æriſque flagrantem
Maſſam, aut ſtridentis commiſto ſulfure ferri.

DELPHINO

AD ORIENTALES TRIUMPHOS AUSPEX
D. FRANCISC. XAVERIUS
INDIARUM APOSTOLUS.
CUM AUGUSTI PUERI NATALITIA

In Regio Pictav. Colleg. Societ. JESU *celebrarentur ſub ipſa Heroïs ſanctiſſimi, novique Thaumaturgi ſolennia.*

JAM tenerum officiis Regem cæleſtibus ambit
XAVERIUS, patriæ decus ac tutela Navarræ,
Trans Indum Gangemque vocans, quà fervidus Heros
Movit, inacceſſos auſus perrumpere fines,
Signaque Memnonium fixit Romana per orbem,
Myſtica bella priùs Francis meditatus in oris.
Victor ad Oceani fluctus, Eoaque longè
Littora fulmineis Macedo provectus in armis,
Poſt Aras tanti monimenta erecta laboris
Regna triumphalem duxit per barbara pompam;
Qualem Nyſæo deſcendens vertice Liber
Inſtituit, Divûmque altos præſumpſit honores.
Longiùs hic, quà terra patet, quà funditur æquor,
Protulit ætherii pennas indutus Amoris
Imperium, Morboſque fugans, domitiſque procellis,
Armatoſque ciens tremefactis montibus ignes;
Et Morti prædam, & Stygio ſpolia ampla Tyranno
Eripiens: Japonaſque feros pia ſub juga miſit
Grande triumphato nomen lucratus Eoo.
Sinica quin etiam clauſtra emolitus, Olympo

Mille alias raperet gentes, immenſaque regna;
Luſtraret rapido igne polos, maria alta remenſus;
Prodigiumque ingens Europæ redditus Heros,
Undique concurſu celebratus & undique plauſu,
Iret per medias latè venerabilis urbes;
Heſperiæque ſuæ, jam noto major, amica
Subſidia & Numen præſens Oriente referret.
Occurrit vaſtis properata laboribus, & ſpes
Abrupit Mundi, toties Mors antè ſubacta.
Sola adeo metam Heroï Mors, ultima rerum
Linea, præfixit. ſed Virtus ardua Cælo
Invexit flagrantem Animam; radiiſque micantem,
Sideris in numerum Divûmque in templa recepit
Gloria: & illuſtri jactat ſe Goa ſepulcro.
Spirat, adoratum, tantò poſt funera Corpus.
Hic tibi ſe, DELPHINE, ducem comitemque viarum
Offert LOIOLÆ Geminus, ſociumque laborum:
Et, placidus quà jura dedit divina volentes
Per populos, Chriſti felicia tela coruſcans;
Primigenam poſcit Fidei, ſacrataque bella.
BORBONIDUM Heſperius fato nec ſufficit Orbis:
Nec tibi ſumma operis fuerit Mavortia, Princeps,
Thracia, magnanimi dextrâ frangenda Parentis.
Pulchra rudimenta & lætæ juvenilibus annis
Primitiæ, Solymæque arces, Jordaniaque arva.
Inde Palæſtinis raptim victricia palmis
Tempora circumdans, lucis fontemque caputque
Exquires; Perſaſque tuis, opulentaque Serum
Imperia adjunges Francis. Jam lilia Suſis
Addita, jam Ligeri Tigrim decedere cerno;
Sinarum intextos ſcopulis & montibus æquos
Regis in adventum penitùs ſubſidere muros.
Gemmiferi maris unda, & gazis feta Pequini
Regia, certa tui merces, DELPHINE, laboris:
Dignior & ſuperæ florens palma arce Sionis.

Xaverius bellique autor ſponſorque triumphi,
Ipſe maris terræque dabit cælique potentem.
Tendere in adverſos hoſtes armataque inermis
Agmina ſuſtinuit quondam; ſtragemque ferentes
Increpuit, validâ ſtupefactos voce repreſſit,
Ore minax, totâque ardentia fulgura fronte
Incutiens. Nec vox hominem, nec forma ſonabat.
Et meruit, nil tela pavens infeſta, timeri.
  Barbaricas idem claſſes, ſpoliiſque ſuperbas
Chriſtiadûm, ſceleris quàm ſplendidus obruit ultor!
Luſiadis Vates animos vireſque ciebat.
Quid, cùm fœdifragas urbes, Chriſtoque rebellem,
Militis exigua ille manu, ſed Numine fretus,
Disjecit populum, & Chriſti ſub jura reduxit?
Dum ſupplex movet aſtra Pater, fremit excita tellus
Imperio; ſubitoque abrupti montis hiatu
Summittit cineri miſtas ad claſſica flammas:
Mœnia procumbunt æquatis pervia foſſis.
Hæc potuit mortalis adhuc: nunc arce potitus
Sidereâ, quam non fulgentibus igneus armis
Præſtet opem? quas non Orientis panderet oras
Hoſpitibus quondam Francis gratiſſimus Auſpex?
Quæ Grege pro ſacro Regi debere fatetur
IGNATÎ Conſors, reddet Natoque Patrique.

NATALITIA DELPHINI
A LUDOVICÆO PICTAV. COLL.
Supplicatione ſacra, Ludis Academicis, Pompis Ignibuſque feſtivis celebrata.

STELLATIS alii purâ ſub nocte feneſtris
Diſcutiantq; umbras, faciemq; imitentur Olympi:
Bombardarum alii cœco per inane tumultu
Lætitiam, & feſtis agitent per compita flammis.

Nos animis lætos certatim accendimus ignes;
Corda pius flammavit Amor: nos laude canorâ
BORBONIO æternos PUERO molimur honores.
Subjicis ipſe faces exemplis Inclyte * PRÆSUL,
Auſpice quo nuper templis reſonantibus altè
Sanctior ætherias Pæan ſublatus ad arces.
Regia ſolenni grataris munera ritu
Nunc etiam LODOÏCÆAS operatus ad aras,
Plebem ávidam Procereſque inter, fidiſſima Regi
Lumina Pictonicæ gentis; ſacroque Camœnas
Carmine gaudentes, & vocibus æmula plectra.
Inde theatrales Muſarum inviſere ludos,
Atque alios juvit DELPHINO impendere plauſus.

* Illuſtriſſ. Gilbert. de Clerambault Ep. Pictav.

Ecce Coronatus picto micat æthere DELPHIN,
Aſtrorum venerante choro. ſalit æquore DELPHIN;
Tritones circùm & reſonâ Sirenes in undâ
Exultant. plaudente ſolo ſimul Aurea Secla
Emicuere: ſimul ſortitæ quattuor Orbem
Quadrifidum Nymphæ; Tempeſtateſque feracem
Autumnum invidiâ, & votis DELPHINA ſecutæ.
DELPHINO ardentem tranſcribis, Phœbe, coronam;
Textilibuſque caput radiis præcingis amicum:
Cœruleum DELPHINO aptas, Neptune, tridentem:
Innexas oleis, auguſta inſignia, lauros
Addis ovans, Tellus. medium DELPHINA choreis
In numerum luſtrant variis, Regemque ſalutant.
Jam tuba ſucceſſit fidibus; jam tympana raucos
Dant ſonitus; alacreſque vocat lux altera turmas
Florentum juvenum, pompamque oſtentat equeſtrem.
It generoſa manus, totamque instructa per urbem
Mirantes populi ſenſus, Procerumque laceſſit.
Ipſe caput viridi Clenus circumdatus ulvâ,
Feſtivum ad ſtrepitum vitreo ſeſe extulit antro,
Suſtinuitque amnem tacitum, & ſic ore profatur.
Quò rapidi concurſus & incita gaudia vulgi!

Cui nitor inſolitus juvenum, cui pompa laborat!
Agnoſco. pictas undantia ſigna per auras
Inſcripto DELPHINE tument. Jure omnia feruent
Lætitiâ, & vultu juvenes habituque decori.
At tu Franciadûm DELPHIN Regnator aquarum
Oceanique decus, tenuem ne deſpice Clenum:
Ingens obſequii ſtudio nec Sequana præſtat.
Pictonidûm interea templis ſpectata juventus
Cephamque, Hilariumq; ſuum, Magnamq; Parentem
Conciliat ſupplex DELPHINO; & pignora voti
Cuique ſuis vexilla dicat ſplendentia formis.
Aurea Pictonicas tranſmittens Corda ſub ædes
Regina, & paribus LODOÏCI ANNÆQUE ſacrarat
Conſocians donis, alboque adſcripta Clientum.
Prodiga reſpondit conceſſo Principe votis,
Sidereo effulgens ſolio regnanſque Sepulcro
Mirifico RADEGUNDIS, & aurea Dona rependit.
Hinc Lodoïcæis adytis, jam luce malignâ,
Haud vani influxit ſpecies revocata triumphi.
Cetera nec deſunt hilari ſpectacula Pindo.
Excubiæ ardentes, denſæ vaſta atria circum
Lampades aſſurgunt, turritaque tecta coronant:
Sublimi rutilat DELPHINUS Regius aſtro.
Congeſtâ in medium ſilvâ rogus arduus auras
Implet, & auratos fluctus ad ſidera volvit:
Simplice nec volitat flammâ; circumque nitrato
Fulgurat intorquens crepitantia pulvere tela.
Incenſi ſtudiis Juvenes, criſtiſque coruſci
DELPHINO vitam, DELPHINO fauſta precantur
Omnia. congeminant feſtos cava tympana plauſus,
Æreaque in ſeram conſpirant cornua noctem.
Accipe Vota piæ, PRINCEPS, cultumque Cohortis,
Quæ tua facta canet, docileſque Heliconis Alumnos
Exemplis monitiſque perennibus ad tua fingit
Obſequia, & pulchros afflat jam cordibus ignes.

FERDINANDO PRINC.

Episc. Paderbor. Coadjut. Monaster.

De ipſius Gratulatione Poëtica

LVDOVICO REGI CHRISTIANISS.

An. CIↃ. IↃC. LXXII.

Marmorea qualis conchâ cryſtallinus humor,
Aurea Phœbeæ influxit cui lucis imago,
Dulcè micat; quáque ora patent argentea, ſuavi
Deſilit in numerum plauſu, lenique ſuſurro
Lympha laboratum ſtrepitans illapſa canalem;
Purpureos inter flores dominantiaque hortis
Lilia, jucundos exercet læta meatus:
Tale tuum, Princeps, it divitis ubere venæ,
Clarum, illime, ſonans, perfuſum nectare carmen.
Sic ego, dum Paderæ fontes, Mellita fluenta
Haurio, Caſtaliis potiores fontibus undas;
Gemmati decora ampla lego, tua munera, Libri:
Sic adeò expertus, liquidiſſima gaudia ſenſi;
Et quæ deliciis vincant laudemque fidemque,
Principis uſque inhians Muſæ miracula adoro.
At mihi, dum ſtupeo & venerans opera inclyta luſtro,
Ecce aliud ſuper atque aliud mirabile donum
Advenit; oppreſſo tantâ jam mole clienti
Blandum incumbit onus, Cirrhæoſque addit honores.
Ut Batavas latè victricia ſigna per oras
Relligio ſequitur, Lodoïco Vindice tandem
Poſt ſeclum exilio & fœdis revocata latebris;
Auguſtum Heroem, ſimul-ac Rhenumque Salamque
Fulmineo adventu & ſacris domitum obruit armis,
Ore tuo, Fernande, canit; gratanſque ſuburget
Vincentem Superis, Rupellæoque triumpho

Majorem, & Juſti tranſvectum facta Parentis;
Ardua inoffenſo curſu tot caſtra, tot arces,
Et rapido attonitas verſantem turbine gentes.
Aurea, Borboniiſque incidi nata trophæis,
Carmina jam Vatum Princeps meditatus, & ipſe
Supremique Ducis conſors Regiſque triumpha.
Unus te dignam Lodoïcus Vate miniſtrat
Æternæ ſegetem laudis, palmaſque ſuperbas;
Unus tu Vatum Lodoïci pangere facta
Dignus eras, capitique æternam innectere laurum.
Mutuaque hinc, gemnium quæ didita fama per
Orbem,
Creſcit; & ambobus communis gloria ſurgit.

AD EUNDEM CELSISS. PRINC.

De Poëtarum effuſis in eum ſtudiis
Laudibuſque meritiſſimus.

NON ita præcipiti Batavas torrente per oras,
Agger ubi diſcluſus hiat, prorumpere apertis
Faucibus Oceanus gaudet, nec jam altera novit
Quàm ſibi quæ vaſto metatur littora curſu.
En tibi Pegaſeus totâ ruit Aoniâ fons;
Toto avidos rapit orbe, tibique ad limina Vates
Siſtit, & immenſo circùm undique funditur æſtu.
Et mihi quæ nuper latebroſo margine ſepta,
Mutaque inerſque ſitu torpebat vena; benignam
Quà, Fernande, viam reſeras, impulſa repente
Proſilit, exundatque tuæ læto ubere laudis
Alta ſonans; nec ſe ipſa capit, jamque immemor
alvei
Amiſium affectat, Paderæque incurrere geſtit.
Tu fluvios, patrioſque inſigni marmore fontes
Splendidus exornas Princeps; at clariùs idem
Aureus inſcripto decoraſti carmine Vates.

Veſtphalicis & jam Romanus fontibus *Humor*
Invidet, Iburgi aut Smechtani ruris ocello;
Romanum Humoriſtarum Academiam Princeps texetat.
Ille tuo quondam imperio cultuque ſuperbus
Humor: & Arctoos Tiberis ſuſpirat amores.
Auſpiciis properant Franci Regalibus amnes:
Pieriis Caput agnoſcunt venerabile Nymphis,
Argutoque tuos plauſu meditantur honores.
At tu nec tenues obſcuro nomine rivos
Deſpicis, abſterſoque doces ſe evolvere limo,
Felici allíciens ductu per amœna roſeta.
Hinc mihi ſe agglomerans undam vocat unda ſequacem,
Neuhuſioſque petit lucos. ipſe obvius ultro,
Et molli invitans aditu blandiſſimus hoſpes
Accipis, Aoniâque obtendens fronde coronas.

INUNDATIO BATAVICA

Regiis armis objecta.

I.

FINITIMI exitio, depreſſis parcere terris
Oceanum docuere, furentumque agmen aquarum
Aggeribus multaque operoſi mole Batavi
Caſtigant, franguntque minas, frænisque coercent.
At LODOÏCÆAS acies depellere fruſtra
Mœnibus obnixi, & vallo rapida arma morari.
Jam Franci incurſu Martis, vaſtoque trementes
Diluvio involvens terras Victoria merſit.

II.

Hactenus educto patulos munimine fines
Littoraque egregiæ certantes viribus artis
Oceani aſſultus contra furiaſque tueri;
Quis labor hic vobis, quæ mens nunc læva, Batavi,
Molibus abruptis ſpumantem acceſſere pontum?
Scilicet auxilio Neptunum in Franca vocaſtis

Arma, laboranti ſi quà ſuccurrere Terræ
Evaleat: pavidaſque immiſſis fluctibus urbes
Cingitis, atque alto latitantia gurgite caſtra.
Haud aliter potuit torrens Victoria ſiſti!

III.

Nequicquam experti Vulcania tela Batavi,
Agmina ſubſidio Neptunia denique poſcunt,
Et Franco objectant undoſa repagula Marti.
At liquidos obices glaciali frigore coget
Proxima hiems, bellique moras in commoda vertet.
Vincla ferens Nereus ſeſe ſubſternet ovanti
Ipſe etiam Gallo domitus. Ni Regia diſcat
Jura pati, ponatque animos gens victa rebelles;
Tunc alio rubeant ſtagnantes gurgite campi.

IV.

Amſtelodamææ quæ mœnibus urbis oberrat
Circumfuſa maris facies! fugientia latè
Arva natant, Pharioſque imitata Batavia tractus.
At limo felix Ægyptus, & ubere Nili
Frugifero. ſalsâ ſteriles uligine campos
Quattuor hîc miſeri deflent in luſtra coloni.
Quis furor, ô cives, placido præferre furentem
Nerea victori? tot opes cenſuſque beatos
Perdere, ne pereant? ac, ne Gradivus inundet,
Sternere agros, longoque obſidere mœnia fluctu?
Oceani dives ſpoliis, & pinguis alumna
Tethyos, Eoas quæ traxerat æquore gazas,
Gens pelago & ludum & prædam debere fatetur.

V.

Unde procelloſo confuſa elementa tumultu,
Et nova diluvii campos oppreſſit imago?
An ſolito major Nereus, validoque tridente
Acrior impacto aſſurgens, munimina terræ
Diſpulit; exuperanſque obices, immane ruinâ
Littoreâ molitur iter ferventibus undis?

Fulminibus parcens ultor, num Juppiter Auſtris
Turbidus ac nimbis, & Plejade ſævus aquosâ,
Inmenſæ autor agit cladis? num torvus Orion
Oceano excivit fluctus, cælove refudit?
Hoc Mavortis opus, miſerique ars dira pavoris.
Intempeſtam hiemem, dum belli incendia flagrant,
Æſtate optabat mediâ, votiſque vocabat
Tempeſtatum iras Batavus, pluvialiaque aſtra.
Sed fruſtra. ſiccus Lodoïco militat æther.
Terra nec oratam dudum, variaſque per aulas
Quæſitam præbebat opem cunctantibus armis.
Tutelæ inſolitam ſpeciem tum denique ab ipſo
Hoſte petit lymphatus; & aggere vaſta recluſo
Clauſtra emolitur, ferratoſque objice poſtes:
Auxiliarem undam trepidantibus advocat oris.
Ilicet horrendâ ruit ingens mole, revulſis
Finibus exultans, ſpatiiſque excurrit apertis
Omnia permiſcens convolvenſque omnia pontus.
Denſa repentino circumſonat inſula fluctu;
Urbs Batavo quàm crebra ſolo & ſtagnantibus arvis.
Jam ſcopulos arces referunt, turritaque caſtra:
Aërii affuſo decreſcunt gurgite muri.
Æſtuat ingenti tremefacta Batavia motu,
Fracta armis, fœdè laceris nec jam artubus hærens:
Ac metuens graviora, vagæ quàm Cycladis inſtar
Vellet in æquoreos abrupta evadere tractus!
Orbis ad extremos, Europæ transfuga, fines
Proriperet ſeſe; Eoo nec tuta receſſu,
Franco inſtante, ſuis pavitans ſeſe abderet Indis.
Quod ſupereſt; via ſubſidii quæ proxima, pontum
Evocat, admiſſumque hoſti veterem objicit hoſtem.
Naufragio tentata ſalus. Victoria terras
Occupat, attonitoſque urget. ſpes omnis in undis.
Amphibium hinc pendet genus, & Neptunia turba,

VI.

Necdum etiam ſatis eſt undarum! Æſtaſque Batavos
Et glacialis Hiems pariter metuenda ſubegit
Damnoſa auxilia & fluctus accire furentes.
Sic juvat hoſtilem pelago reſtinguere flammam,
Sanguineaſque abolere notas. Jam littoris altas
Perfodiunt moles, arctoſque odere meatus.
Ut portæ patuere, latent ſub fluctibus arva:
Jamque ſuperfuſo tercentum gurgite pagi
Occubuere; unâque involvit cuncta ruinâ
Naufragium inſuetum, horrendum. maris ille tyrannus
In terras conſpirat atrox, & turbidus undas
Auſter agit, plangente ſolo. commune ſepulcrum
Oppidaque populoſque immenſo funere merſit.
Pinguibus inſultant armenta immania Protei
Æquoribus camporum, ubi ludere mollibus agnis
Ante datum eſt: & quo paſtores gramine nuper
Inflabant calamos, conchâ Tritones anhelant.
Ah cœcus nimiùm Timor, atque improvida rerum
Cura, malum accerſens fugiendo! & clade periclum
Præſenti redimit, fatiſque occurrit acerbis.
Quanquam anceps Batavos, Timor an Furor? impetus armat.
Quo noceant hoſti, Trajectoque influat æquor,
Oceani rupere moras, ſeque ac ſua mergunt
Ultro ipſi: nec jam laxis temeraria clauſtris
Temperat Ars, rapidoſve coërcet limite fluctus.
At Francum glaciata vetat ſi flumina ſicco
Exuperare gradu; remis per aperta vagari,
Navalique dabit terras perfringere bello.

VII.

Expectata diu Batavis, tandem agmina vindex
Impulerat, Franco armorum violata tumultu

Juraque Septemvir majeſtatemque tueri
Fervidus Imperii, raptaſque repoſcere prædas;
Corpore divulſa auguſto componere membra.
Hinc Batavis oblata Salus, hinc alma refulſit
Libertas. Juncto proceſſit fœdere moles
Conjuratorum Procerum, quos Cæſaris ales
Antevolat, Galloque movet fatalia ſigna.
Heu miſeri, quos illa petit vis alta Tonantis!
Horrida fulmineâ nubes ſuperimminet irâ.
Sed graviter, lentoque trahens veſtigia motu;
Poſt varios flexus, longarum dura viarum
Per terras ſpatia & crebros emenſa per amnes;
Quæſitam ut demum Rheni ſtetit agmen ad oram,
Jamque obſtructa videt latè loca robore Francô;
Finibus excluſum Lotharis, Bataviſque repulſum,
Mœſta retro flectit trepido veſtigia curſu;
Votaque Cattigenûm, ſpes & fruſtratur hiantes.
Prævalido ceu cùm frænatus ab aggere torrens,
Torquet agens ſeſe nequicquam, ac ſpumeus irâ
Infremit, atque in ſe rediens denſo æſtuat orbe.
Quid vos, Cattigenæ? lapſis quam denique rebus
Exoratis opem? glacie concrevit inerti
Plurimus & foſſas humor conſtravit & amnes.
Nec frigent, hiemes inter, Mavortia Gallis
Pectora, nec poſito langueſcit dextera ferro.
Celtica Dux agitat qui LUXEMBURGICUS arma,
Trajecti regit imperiis victricibus oras;
Sidere jam veſtro & brumâ metuendus amicâ,
Sollicitos premit, ac tremefactis mœnibus inſtat.
Hinc rogus, hinc ſanguis pagos funeſtat & urbes.
Ergo littoreas latè recludere moles
Præcipitant Batavi, atque operoſa reſolvere clauſtra,
Vinctaſque hiberno fluviales frigore lymphas
Proluere; armorum incurſus errantibus undis
Siſtere, inacceſſas urbes & caſtra fovendo.

Quæ pelago amorint, præfixa repagula Franco
Nempe rati, patriæ memores nec parcere, inundant
Omnia, dum Celtas reprimant, periiſſe parati.
Aggeribus tot jam Oceanus per luſtra ſuperbis
Incaſſum obluctans, fræna indignatus, & alto
Cum fremitu aſſultans quaſſanſque immania clauſtra;
Protinus immiſſis regnat violentus habenis.
Rerum unam cernas faciem, campumque liquentem.
Arvaque fluminaque, & crebris plaga conſita villis
Caſtelliſque jacent nullo diſcrimine, eodem
Hauſta lacu. pecorum ſtrages, hominumque profundo
Rapta quis enumeret confuſis millia fatis?
Scilicet invictos reſtagnans unda moretur
Franciadas. domat effuſum vigor igneus æquor.
Sic, ubi congreſſus Pelidæ Xanthus, aquarum
Agminibus torrens victorem involvere certat;
Vulcanus rapido immittens violentior æſtu
Undantûm flammarum acies, erumpere ripis
Auſum Semideum proturbans hoſtis agebat
Fervidus, in medioque urgebat torridus alveo.
Nam quid foſſa ingens Druſi; nomenque timendum
Romulidis, & Cæſareo vix ponte ſubactus,
Fidentes juvit Batavos in Gallica Rhenus
Arma fremens, geminoque minax in prælia cornu?
Intrepidus, tumidoque inſultans Guichius amni,
Ferrum inter flammamque adverſos tendit in hoſtes.
Quo duce mox animis ardentque ruuntque manipli:
Spumantem audaci Rhenum fregere natatu.
Ærea belligeri ſubiit juga pontis, in altum
Diffugiens, ſtrepitu domitum ſe queſtus inani;
Nudavitque arces, turbataque caſtra reclufit.
Oceanum fruſtra, conjurataſque procellas
Armetis, Batavi. prodit ſe talibus amens
Auxiliis pavor, atque animos læto adjicit hoſti.
Ipſa etiam nunc arva metu fugiuntque tremuntque,

Terrarumque latent pallentes undique tractus.
Præceps heu nimiùm, & propriæ gens arbitra cladi
Per latus ipſa ſuum Gallos petit, ac perit ultro
Ne pereat : clademque ſemel ſibi barbara, quantum
Nec velit aut longis valeat Mars Gallicus armis,
Conſcivit furiis atrox, & naufraga terris.

At tu multifidum, ceu rivis ſectile, carmen
Accipe, Muſarum Princeps, undamque loquacem,
Diluvii Batavi quâ plurima ludit imago:
Neu, fluctus optatum inter lenimen amaros,
Quo Muſæ moreſque tibi maduere, beati
Nectaris huic pigeat partem aſperſiſſe fluento.
Sic tua, Pæoniæ fons nobilis ubere lymphæ,
Pinguia qui creber felicibus arva fluentis
Dulcè rigat, triſtes avertat corpore morbos,
Diluat & curas Domino : nec ſuavia tantum
Iburgi Smechtæque tuæ liquidiſſima mella,
Quantum læta ſacræ decurrant flumina venæ.

SILVARUM
LIBER II.

CANDIA.

AN. M. DC. LXIX.

ILLA ego, cui pugnax in partes ſcinditur Orbis,
Meta Muſulmannûm furiis, & publica cura
Chriſtiadûm, majorque meis ſpectata ruinis.
Æterno premor obſidio: tot ferrea luſtra
Exhauſi; mille aſſultus, mille agmina fregi:
Nec victos viciſſe datum eſt. En, maximus urget
Imperii dux Ottomani; ſævitque perennis
Impetus, accreſcitque morâ. Sultanus & ipſe,
Jam propior, vireſque ſuis animoſque miniſtrat:
Barbariæ toto incumbit mihi pondere moles.
Naufragiis ſparſos infamant funera portus;

Sanguineum exundat campis mare ; fulminat aër ;
Tartareis etiam bellum ſurrexit ab antris ,
Vis armata dolo, & cœco graſſata meatu,
Omnia ſubvertit ferro crudelior ignis.
Candia jam cinis eſt , urbiſque informe cadaver.

At vos , ô Proceres, ſacro quos nomine ſignat
Relligio ; quos aut Pietas , aut Gloria tangit :
Heu, laceram , atque inter fumantia buſta jacentem,
Dum licet , aſpicite , & medio revocate ſepulcro.
Tandem Chriſticolas poſt civica prælia gentes ,
Quà patet Europæ tractus , Pax alma reviſit
Clementis magni auſpicio : nunc altera bella
Pace ipsâ meliora vocant , ſolitiſque triumphis.
Et Pacis Martiſque idem ſanctiſſimus auctor.
Cuncta movet , terraque Pater cæloque repoſcit
Anguſtis in rebus opem , labarumque coruſcat.
Signiferi auguſti motum atque exempla ſecutæ ,
Ingentes animæ , tenues ſervate clientis
Relliquias. Mundo fatales hactenus iras
Suſtinui , immanemque objectu corporis hoſtem
Arceo , jamdudum veſtros torrentibus armis
Incurſare avidum fines. In me omnia regna ,
Communiſque arcem cauſæ defendite , Reges.
Teutones , Auſonidæ , Hiſpani, quoſcunque lavacrum
Cæleſte intinxit populos , Chriſtoque dicavit;
Ah , tanta obluctantis adhuc poſt vulnera morti ,
Auxilio properate ! cruor fluit undique membris ;
Undique ſuffoſsâ pendens tellure labaſco.

Tu , decoris ſtudio ante alios & robore princeps,
Victricem huc , Lodoïce , manum & felicia tela
Tende age , Turcarum terror , ſpes ultima Cretum.
Quod ſupereſt , Venetis opifer virtute tueri
Fortunâque potens , captivaque littora & urbes
Aſſerere, huc lectas vindex immitte catervas ,

Quò Deus, Heroumque vocat digniſſima palma.
Subſidii jam primitias, floremque juventæ
Nobilis admirans; poſſit quid Gallicus ardor,
Agnovi, dextraſque & prodiga pectora vitæ
Thracum acies ſenſit, caſtrorumque horruit agger.
Mox Francæ emeritas claſſi involitare cohortes
Præcinit, Odryſiis cladem, mihi Fama ſalutem.
Molibus inſanis operum, caſtriſque ſuperbis
Vizirum ac trepidos cerno diffidere Baſſas.
Annuat, ô, noſtris evictâ cladibus irâ
Bellipotens, ſcelerum vindex, hoſtilia tela
Natorum in pœnas certo qui temperat ictu,
Frangitque, ac tumidos elidit numine faſtus.
Armatum & læſâ pro Religione Leonem
Marcus agens*, tantam placido ſpem ſidere firmet.
Biſtonias elapſa plagas, mihique ipſa ſuperſtes
Candia, ruderibuſque meis invicta reſurgam.

De Cretica expeditione l. 4. Heroic,

IN EANDEM, NÆNIOLA.

Occidit, heu, ſævoque jacet captiva Tyranno
Candia. quæ ſtudiis Orbem diſtraxit & armis,
Occidit infelix irato Candia cælo,
Virtutiſque theatrum ingens, vaſtumque ſepulcrum.
Non Oſtenda ſuos æquet, non Troja labores,
Illa triennali, hæc bello proſtrata decenni;
Quamvis fama loquax, quamvis & fabula caſus
Extollat victarum, & cladibus addat honorem.
Nec quidquam votis, nec quidquam viribus actum
Chriſtiadûm. Si quà ſervari Candia poſſet;
Francâ etiam ſervata manu, præreptaque fato,
Odryſiâ æternum ſtaret de gente trophæum.

IN VOTUM LAURETANUM CHRISTINÆ AUGUSTÆ,

Cùm VITALIS THERON *Carmen ſic inſcriptum ad Autorem dono miſiſſet* An. M. DC. LVI.

Delphin Coronatus, carmen lyricum Theronis. LUDOVICI XIII. natalitiis impenſum.

ECCE Coronati fidicen DELPHINIS Arion
Æquora permulcens geniali Gallica plectro,
Itala nunc idem peregrino littora cantu
Perſonat, Adriaciſque Domum quæ præſidet undis.
Palladiæ, Vitalis, honos & cura Toloſæ,
Cœtonos decies canis vivacibus annos
Exuperans, ſtudiis necdum juvenilibus impar;
CHRISTINAM, heroo Fidei cœleſtis amore,
Guſtavi genitoris opes Arctoaque ſceptra
Linquentem ſequitur longè, & veneratur euntem
Picentum ad ſacras arces atque aurea templa.
O templa! ô ſacræ turritis collibus arces,
Numine quas Magnæ præſentia Virginis implet!
Auguſtæ haud indicta mihi donaria Cellæ,
Nuper ubi, ſolennem inter Pæana Quiritum,
Sancta triumphalis cecini ſpectacula pompæ!
Aſt œſtri quem nunc temerarius incitet ardor
Therone audito, numeris qui grandibus hoſpes
Lauretum ingreditur, non inſcius ille locorum?
Dumque aris oblata canit Regalia Dona,
Sceptrumque & multo ſtellantem adamante Coronam;
Virginea ipſe ſibi texit de fronde coronam.
Ecquis ſit lucus, quo ſe plus gloria Vatis?
Qui Vates, quo ſe Laureti gloria jactet,
Chriſtinæque ingens pietas & fama perennis?
Fortunate Senex, & in hunc ſervate Triumphum,
Cùm Romam, Errorum domitrix, Regina petivit
Illius auſpicio, totum quæ ſola per Orbem

Tercentum capitum feralem contudit Hydram.
Vive diu, mellite Senex, ævumque propaga
Ipſe tibi æternâ librorum prole ſuperſtes.
Te veniens ætas etiam poſt fata canentem
Audiet Aonium muſæ immortalis olorem:
Audiet, & ſertis ſparget fragrantibus urnam.
Interea emerito tenerum ſuccreſcere Vatem
Blandus ama, quem dono acuens plauſuque laceſſis.
Neſcio quas venæ ſalientes ubere fingis
Divitias bonus, & raros Heliconis honores.
At quæcunque manet tenuem fortuna Camœnam;
Spes gratata tuas, & amicæ credere luci
Parcior aſſurgens, magnæ ſe ſubiicit umbræ.

AD CLARISS. JUL. HIPPOL. MENARDERIUM.

DUNKERCA

Ex Britannis à Rege Chriſtianiſſ. Recepta.

PALMARUM decorumque ferax, Neptunia Francis
Nunc demum triplici ceſſit Dunkerca triumpho,
Urbs pelagi dives ſpoliis, mox præda Britanni
Fœdere pacifero parta & ſocialibus armis.
Bis ferro domita, & largo priùs empta cruore,
Mollibus hîc Regum pactis auroque recepta
Æternos placidi celebrat Victoris honores,
Mutato felix Domino, ſacrataque jura
Gratatur vinclis aſſerta, jugoque profano.
Advolat, hibernâ nil tempeſtate moratus,
Ire per Arctoas glacies, Borealia contra
Tendere flabra ferox; & curſu fulgura, & acri
Sidera Rex animo motuſque imitatus Olympi,
Nocte dieque viam vorat indefeſſus agendo.
Littoreæ invecto tremuerunt Principe moles;
Oceani poſuere minæ, longeque coruſco
Sole refulgentes, nova lux incendit arenas:

Adverſa emicuit candentibus Anglia ſaxis.
Et jam magnanimo Pietas comes addita Regi
Ingreditur, ſanctæque agitat ſpectacula pompæ.
Munifica explicuit facilem Clementia dextram;
Splendidaque arceſſens gemino commercia mundo,
Immunes aperit portus, gratiſſima nautis
Hoſpitia, & valido creſcentes aggere muros.
Belgica concurrit, plaudentibus undique turbis
Victorem mirata ſuum, cæleſtiaque ora
Fulmineo aſperſam Marti geſtantia Pacem.
Ipſe autem plebi immiſcens ſeſe arduus Heros
(Inſolito ſummota cohors prætoria juſſu
Dum lateri procul abſiſtit) conferta ruentum
Excipit officia, & placito importuna tumultu.
Cuncti ardent, Regemque alacres contingere certant.

Clare MENARDERI, Pindo ſpectatus & Aulâ
Omnigenas vaſto qui pectore colligis artes;
Dic age, fecundo interea quæ pectore verſas
Conſilia, ô Francæ decus, Auſoniæque Camœnæ?
Ecquo Borbonias meditaris carmine laudes,
Jucundum ſolitumque tibi? curaſne moratur
Tergemina Obſidio; bellumque in pace retractas,
Pacis opus ſævo armorum molitus in æſtu?
Certantem hiſtoriam Criſpo, lectiſſima facta
Gallorum, Inſubres pariter Belgaſque ſuperbis
Urbibus exutos, monimenta ingentia condis.
Et rebus fidum egregiis adjungere teſtem
Dignatus, comitemque viæ, Famæque perennis
Præconem, Dunkercæ olim ſub mœnia duxit,
Caſtraque virtuteſque avidus ſpectare ſuorum
Borbonides; campumque Hiſpanâ ſtrage calentem.
Attonitæ ante oculos Gravelinguæ, arceſque ſub ipſas
Heſperio necdum excuſſas, per aperta tetendit
Jactum intra tormenti equitans; frontemq;tremendam

Extulit hoſtili volitans Lodoïcus in actâ.
Ergo age, quid Pindum lentus fruſtraris & Aulam?
Quin celebris monimenta viæ, doctoſque labores,
Muſeo preſſos nimiùm, cæloque negatos,
Ire per ora virûm, ſuperaſque erumpere in auras
Annuis, & veterum primæ ſuccedere laudi?
Saltem quæ patriæ, ſummo quæ gloria Regi
Debita, languentes accendat corpore ſenſus,
Relliquias morbi abſtergens; animoque caducas
Suſtineat vires, operoſaque cœpta coronet.

HEROICÆ PATIENTIÆ

Christianæque fortitudinis imago

Ex delineatione rerum Canadenſium expreſſa.

Horrendæ viſu facies! homíneſne, feræne?
An nova monſtrifero rabies erupit Averno?
Barbarica attonitæ nam quæ ſpectacula menti
Obiicit, atque oculos inſueta exterret Imago!
O ſcelera! ô tragici monimenta infanda furoris!
Silveſtres Furiæ victricibus omnia tædis
Incendêre: volant undoſæ ad ſidera nubes,
Tartarei vapor ignis; & implacabilis ira
Funeſtam exequitur cladem, rapidoque per omnes
Turbine ſanguineæ graſſatur Imaginis oras.
Conjurata Dei creſcentem exſcindere cultum
Agmina bacchantur: mediæ inter crimina cædis
Feraleſque rogos lymphato corde triumphant.
Fervet agens Orcus, ſtimuliſque immitibus iras
Incitat, admiſſuſque intra præcordia ſævit.
Heu mundo æquævi ſaltus, ſtabula alta ferorum
Hiroquiûm, glacie nivibuſque horrentia latè!
Heu nemora indigno toties perfuſa cruore
Chriſtiadûm, & flammis toties recalentia noſtris!

Ecquando tantæ vidiſtis ſtragis acervum ?
Quæ tanta in fragiles diſperſa incendia quondam
Erravere caſas ? & ferro victor & igni
Omnia permiſcens, Huronibus addere Francos
Geſtit ovans, natiſque Patres, ſacroſque profanis.
Confuſa hoſtiles ſaturarunt funera flammas.
Terribiles vario formas illuſa colore
Larvarum in ſpeciem, gens inſidioſa latronum;
Nec magis urſorum villoſas corpore pelles,
Quàm mores induta animis, ruit impete vaſto
Silvarum è latebris : pagos nil tale timentes
Invadit, nullo defenſos milite pagos.
Murice pars torquata nitens, pars duplice gyro
Ceu teretis gemmæ duram circumdata frontem :
Tela gerunt alii, celereſque in fata ſagittas;
Bombardâ ille minax, rigidâ ferus ille bipenni.
Eminet hîc vultu ira truci, pictique furores
In charta vivunt, & adhuc crudelè renident
Aſpectu læti ſcelerum. Quò te ignea mentis
P. Antonius Daniel S. J. Vis, DANIEL, rapidos adverſum impellit in hoſtes?
Scilicet ut ſubita deprenſæ in peſte, fugaces
Elabantur oves, rictus atque ora luporum
Sanguinea incurrens, & murum pectore ſupples,
Prodigus, ah, vitæ Paſtor; certumque laceſſis
Obvius & denſo recipis cum vulnere lethum.
Hinc tua membra, Pater, flagranti injecta ſepulcro,
Ædiculæque ruinam inter, ſtragemque tuorum,
Funereâ abſumet flammâ rogus. At pius ignes
Sacrilegos inter, nil jam luſtralibus antris
Flammarum debens, purgatoque emicat auro
Clarior, ætheriaſque animus ſuccedit in arces.
PP. Joan. de Brebeuf, & Gabr. Lallemant. En turba in media gemini, par nobile, Patres;
Qui captare fugam moniti, pedibuſque ſalutem
Quærere, conſtiterant animis cæleſtibus ambo
Invicti Heroës, magnaſque inſtante periclo

Devovêre animas. alienæ cura ſalutis
Immemores agit uſque ſui, lethoque paratos.
Hinc atque hinc trepido turbata mapalia caſu
Pervolitant: & vitæ alacres, fata inter acerba,
Æternæ reſerare aditum, pueroſque ſeneſque
Hoſtis ad incurſum luſtrali ſpargere lymphâ;
Aut, pia quos Metanœæ adigit vindicta fateri
Suppliciter noxas & conſcia prodere corda,
Abluere ardentes, ſtygiiſque exſolvere vinclis.
Tantus amor Chriſti, & formoſæ gloria mortis!
Aſt illos meritis pro talibus undique vexat
Hiroquiûm truculenta manus, pœnaſque per omnes
Proripit. atque inopes primùm detraxit amictus:
Tum crebri impacto certatim verbere fuſtis
Permolit; admotâ nudos face concremat artus.
Talibus officiis, captos gens tota ſalutat
Semihominum, & ſcenæ geſtit proludere atroci.
Pegmate ſubſtructo ſtabant nudata piorum
Corpora, & irriguo miſcentur ſanguine buſta.
Spectatore Deo & Superûm digniſſima plauſu
Certat Sævitiæ Virtus, ſuperatque ferendo,
Suppliciis dum ſe Canadæ furialia monſtra
Immaneſque oculos paſcunt immaniaque ora.
Nigrantum, trifido è ligno, vis dira lebetum
Pendula, væ, quales tortorum tendit in uſus!
Spumantes agitare undas, altéque ſonoro
Exultare æſtu, nebulaſque rotare ſequaces
Aſpicias. illos, ubi circùm exuberat amnis
Turbidus, elatos capita in veneranda profundunt
Deſuper, auguſti ſimulacra indigna lavacri.
Myſticus ille latex ferventis penditur undæ
Ludibrio. proh triſte nefas! etiamne ſecurim
Conſertam appendunt collo (duodêna per omnem
Circuitum jacet) & flammâ feralè rubentem
Subjecere alis? ſævo nidore fruuntur

Carnifices, prædamque inhiant. Jam mordicus ungues
Diripuere alii Lalemanto, immota gerenti
Lumina. mox oculum præacutâ ſubula candens
Vi terebrat: penituſque cavâ ſede erutus orbis
Alter, & horrendo ſuffoſſæ frontis hiatu;
Carboniſque oculum ſupplet vivi inſitus ardor.
Brebeufo vultum populant, nareſque recidunt,
Mitiaque informi diſcindunt vulnere labra,
Maxillaſque ſecant, & obuſta in guttura torrem
Dentibus effractis adigunt; linguæque loquaci
Numinis in laudes, urente ſilentia ferro
Imperitant. & jam laceris æqualia membris
Vulnera. Nunc demum rabidæ, nunc parcite, tygres.
Ecquis erit ſcelerive modus, requieſve furori?
Parcite: jam cuncto nuſquam eſt in corpore corpus.
Pars ubi nulla vacat, plagæ undique & undique plagæ;
Vulnera congeminant; feriunt pro corpore vulnus.
Quin etiam horrifici Canadæ Læſtrigones oræ
Viventem malis epulari immanibus audent
Ipſius ante oculos: ſemiuſtæ fragmina pulpæ
Grandia decerpunt, avidoque trementia membra
Ore vorant. Medios inter tamen ille dolores,
Adſtrictuſque manus palo atque interritus adſtat.
Haud ſecùs ac tenerum carpentes forfice vellus
Fert nullis querula ora ſonans balatibus agnus:
Sic laniorum iras tormentis fortior heros
Suſtinet, & vultu torrores ſpectat amico.
Hiroquius (miratus enim, motuſque quieti
Mente Patris) tali digniſſimus agmine ductor,
Armatur cultro, atque infandâ circinat arte
Elixi capitis pellem, & cum crine revellit,
Ac ſalientem haurit generoſi ſanguinis undam,
Heroïs bibere hinc pleno ratus ore vigorem.
Magnanimi ſedenim nec tum indignantia Myſtæ
Lumina conſpiciens, pectus ſcrutatur apertum;

Ingentiſque animi ſedem, cor nobile, dextrâ
Eruit, & crudo ſpirans depaſcitur ore.
Circùm alii, tepidis per membra fluentia rivis,
Impaſti quo more canes, legêre cruorem;
Atque ipſo de fonte petunt, lateriſque refoſſi
Intima rimantur penetralia; nectaris inſtar,
Unde cavis hauſtus palmis rapuere calentes.
Profuit & Patri feritas: compendia fecit
Pœnarum. Socii cum vitâ extracta ſequentem
In lucem tormenta Patris: quanquam horridâ hiulcum
Labe caput; lævamque inflicta bipennis ad aurem
Detexit cerebrum, & vitæ jam prodidit arcem.
Tot victor pœnarum, & amans inſiſtere letho,
Dum lacerum piceoque incluſum cortice torrent
Hiroquii Lalemantum, hæret; fumantiaque oſſa
Spiritus inter agens, caros fovet uſque dolores.
Mox ſatur ille malis & fœdâ clade ſuperbus,
Pagum ubi proſtratum & vaſtâ funeſta ruinâ
Deſeruit præceps loca victor, & avius altos
In patriæ revolat ſaltus; heu, quale theatrum,
Quam rerum faciem & veſtigia certa Cyclopum
Finitimi adſpectant Francâ de gente coloni!
Sanguineæ gentis documentum, homineſque lareſque
Communi exitio implicitos, atrâque favillâ
Et ſanie expavit ſquallentem audacia campum.
Triſtes relliquias, ambeſis corpora membris,
Pignora cara tamen gemini pretioſæque Myſtæ;
Huronum, fuga quos avido ſubduxerat hoſti,
Sed magis excepti indicio monſtrata furoris,
Cum lacrymis teneræque legunt pietatis honore.
Vulnera dum cenſent, victos deſiſtere tandem
Innumeris ſubigunt plagis abſumpta, dolorum
Quæque ſuis diſtincta notis confuſaque membra,
Ac nece multiplici. Gratantes figere pulchris
Oſcula vulneribus gaudent; thecíſque recondunt,

Quà licet, eximiæ certatim fragmina mortis
Chriſtigenæ; ac tumulo cineres invidit avaro
Relligioſus Amor; ſi fas, & conſecret aris.
Arbitrii hoc majoris opus. Nec te, inclyte * JOSEPH,
Tranſierim, Algonquine puer, quem fune revinctum
Palus habet, diro exercet laniena dolore.
Tres adeò ſine pace dies, tres barbara noctes
Tormenta inſontem exagitant, miſerabile viſu!
Si quà fortè pio Chriſti præconia poſſint
Ore excuſſa premi. ſed vinctis libera palmis
Lingua manet, Chriſtumque canit; comiteſque dolorum
Hortatur, brevibuſque vetat ſuccumbere pœnis,
Et Cæli meminiſſe jubet. nex ignea carpit
Tabo ſtillantes artus: nec gratior implet
Aſtra vapor, qui Panchæo de ture per aras
Surgit, ad ætherii adſpirans ſolia aurea Regis;
Quàm cælum ambuſto veniens à corpore fumus.
Hoſtia pura litat, lentoſque excocta per ignes.
Acrior ecce autem rapido flamma emicat ictu.
Ærea ſulfuream provolvit fiſtula nubem;
GARNERIUMQUE procùl, captum dum luſtrat ovile,
Miſſilis accensâ figit mors plumbea glande.
Non tamen ille gregis, non ille oblitus Olympi
Extrema jam in morte: ſuo ſe in ſanguine verſat,
Semianimiſque ovibus prorepens ultima ſolvit
Officia, & caulis Superûm tranſmittit apertis.
Vincit Amor Lethûm, Virtuſque Acheronta triumphat.
Sed mihi quod feſſas acies, luctuque gravatas
Vulnerat abjectum diversâ in parte cadaver,
Ora ſupina gerens, manibuſque ad ſidera verſis
Suppliciter? ſanctæ vivo quæ gratia curæ.
Ah, NATALIS hic eſt, Canadæ impiger ille viator.
Me miſerum! quæſite diu, Pater optime, qualis
Nunc tandem, CHABANELLE, redis! quæ te impia letho

* Canadenſis, ex Algonquina gente.

P. Carol. Garnier.

P. Natal. Chabanel.

Dexrra dedit ? ſolum nemora inter devia nactus,
Perfidus, heu, Chriſti vitam deſertor ademit;
Perfidus, atque alti projecit fluminis alveo.
Et nunc, egregiæ ſpolium lacrymabile mentis,
Sidereo quondam cingendum lumine corpus
Ludibrium undarum fluitat, quod claudere gemmæ
Debuerant, memoreſque aurum ſervare per annos.
Nunc alia ex aliis oſtendunt fata profundæ
Immenſi ſilvæ amfractus, queis avius errat,
Myſtica longinquis portans commercia terris,
DUNOUS Chriſti præco. glaciata per arva P. Annas Denoüe.
Tendit iter: latet informis niveo aggere tellus;
Confuſæ periere viæ. rumpentia cautes
Frigora fert ANNAS obnixo pectore fruſtra:
Vincit hiems, gelidaſque adſtringit ſanguine venas.
Ergo infixa nivi ſubmittit genua Sacerdos,
Numina devenerans. ſanctos Amor excitat ignes,
Tam magis ille flagrans generoſi in pectore Myſtæ,
Quàm magis invalidum divexant frigora corpus.
Parce, Pater, pulchro rubefactam ſanguine laurum
Ambire, & ſiccam nequicquam horreſcere mortem:
Carnificem tibi ſuplet hiems; penetrabile frigus
Inſtar habet gladii. languentia membra rigeſcunt;
Paulatim exoluit duro ſe marmore præpes
Spiritus: aſt idem defecto in corpore reſtat
Exanimis membris habitus, ſimiliſque precanti.
Ultima feralis pars eſt obeunda theatri,
Quò vocat errantes ſpectaclum inamabile viſus,
ISACUSQUE Pater nota ad tormenta reverſus, P. Iſaac Jogues, duoque Juvenes Galli, ejus comites, contrucidati.
Et juxta duplices, juvenilia corpora, Galli.
Heu Pietas! heu ſancta Fides, majoraque letho
Corda virûm! triplex, mortis pendente ſub ictu,
Poplite curvato, demiſſo victima collo,
Fata manet. Viden', ut ſævos aſſurgat in ictus
Barbarus hinc atque hinc connixo corpore Cyclops,

Torva tuens, criſtæque ferox crinalis honore?
Altiùs adductis ſupra capita atra lacertis
Elatam vibrat, ſpirans immanè, ſecurim.
O miſeri, quæ tanta animos occæcat Erynnis?
Quis tantus furor? ipſum illum, qui limina cæli
Pandebat, Stygiâque animas fornace revulſas
Venerat in Divûm æternos miſſurus honores,
Sparſas rore ſacro, & partu meliore renatas;
Paciferum infando mactatis funere Myſten?
Non aliter, quàm ſi Huronî Dux agminis, atras
Pago inferre faces, inimicaque figere tela
Pectore bellantum furat implacabilis hoſtis,
Vi populare caſas, raptaſque avertere matres
Cum ſobole Hiroquiûm, totamque exſcindere gentem.
Immites animæ, natalibus aſpera ſilvis
Corda magis! rigidiſne attritos fuſtibus artus,
Infixas digitis præacutâ cuſpide ſentes,
Carnivoriſque antehac præciſos dentibus ungues
Iſaci; ac morſu digitos truncaſſe ferino
Num ſatis, & rapto mutilatas pollice palmas?
Nempe ſemel veſtris extractum faucibus olim,
Nec ſolitos paviſſe rogos doluiſtis, Averni
Effigiem, & Stygii ſimulacra horrenda camini.
Jam toto rediens odia exſaturare cruore,
Et malè pacatas (id pœnis defuit unum)
Imbuere Iſacus revocatâ morte bipennes
Debuit, ac truncum demergi flumine corpus.
Sancte Pater, bis ſanguineos experte furores,
Incaſſum, heu, quondam præſenti erepte periclo!
Per varios pelagi caſus patria alta reverſum,
Emeritum pœniſque exhauſtum vidit acerbis.
Crebra, neque indecori horreſcens livore cicatrix
Attonitos ſpectantum oculos defixit, & ipſos*
Gallorum Proceres, & Gallica regna * Regentem.
Tu diramque famem, corruptaque vulnera tabo,

* Annam, Franciæ tunc Moderatricem.

Et Canadæ immenſos glaciantia frigora fluctus
Corpore perpeſſus nudo; certamina rurſum
Inſtaurare audax, pelagoque, invicte, remenſo,
Tormenti auctorem patrio complexus amore
(Subdola dum pacis prætexit imagine belli
Conſilia, & falſo deludit fœdere Gallos)
Immanem inviſis populum, pœniſque notatos
Silvarum anfractus. ſceleratæ injuria turbæ
Excidit, & vitam indictâ pro morte rependis:
Ni ferus antiquis detrudi ſedibus Orcus
Impatiens, furiis incenſos excitet hoſtes
Stirngere tela manu, ſopita accendere buſta.
Felix, ô nimiùm felix, tecumque, JOGUÆE,
Fortunati omnes, placidi queis Rector Olympi
Largiùs, optatos votis, haurire dolores
Annuit, & magno mercari funere Cælum!
Non lacrymis hoc funus eget; removete cupreſſos,
Parcite lamentis: ſacras Victoria palmas
Atque triumphales feſta inter gaudia cantus,
Præmia digna petit. longorum extrema laborum
Cæleſti æternam patriâ peperere quietem:
Et quot magnanimum fœdarunt vulnera corpus;
Tot gemmæ, totidem ſtellatæ inſignia frontis
Purpureâ Heroum florentem luce coronam
Contexunt, radiiſque micantia tempora cingunt.
Hæc adeo, ætheriæ miratos ſtemmata palmæ,
Egregios animi Patres, Canadæque colonos,
Quà licitum eſt, mediâ jamdudum in morte retentant:
Palanteſque greges deſerta per invia ſuadent,
Mille inter caſus, rerum diſcrimina mille,
Sectari, & laceræ comites ſe adjungere genti,
Hoſpitiique dapiſque inopes; percurrere ſilvas
Cælum abſcondentes, nivibus tellure ſepultâ;
Vincta gelu maria ac ſcopulos ſuperare minaces;
Et juga per ſalebroſa, & præcipites anfractus,

Errantes animas, raptandam ad ſidera prædam,
Quærere, barbariemque Deo tolerare magiſtro.
Nulla illos facies, non horrida terret Imago
Divino indutas virtutis robore mentes:
Sed magis atque magis pœnarum incenſa cupido
Corda invicta coquit. Tanti pars magna doloris,
Spectacli pars eſſe velint, auctamque cruentis,
Picturæ intexti, pœnis ornare tabellam.

PACIFICATIO CANADENSIS.

An. CIↃ. IↃC. LIV.

JAM fluvii campique metu, ſaltuſque lacuſque
Inſidiis, nullo hoſte, vacant. non efferus ultra
Per ſilvas hominum paſſim venatus agetur:
Non captivorum laniena, ollæque nefandæ
Viſceribus pingues miſerorum, atroque cruore.
Carnificum poſuit rabies: fregere lebetas,
Diſcerptos hominum ſubigentes ignibus artus,
Horrida belligeri nec pingent ora rubores.
Neſcia Pax fuci, blando Pax candida vultu,
Cædibus aſſiduis pollutos expiat arcus;
Flammivomoſque tubos poſthac, volucreſque ſagittas
Exercebit, agens luſtra inter devia prædam.
Caſtoreos agitare greges, alceſque juvabit.
Nec pòſt corticibus pugnas geſtare cavatis
Indignata frement, ſcopuliſque abrupta procellas
Flumina miſcebunt ſpumoſo naufraga fluctu:
Terreſtrique viâ durum proferre laborem,
Impoſitoſque humeris adigent vectare phaſelos.
Cuncta ſed in partem venient elementa quietis.
Hiroquiæ Paci, nivium mox parcior aër,
Mollius & cælum clementiaque aſtra favebunt.
Æquora difficilem ſubſternent lintribus alveum:
Silvarum populator agros & jugera lata
Deteget, ignavamque ſitu putremque veterno

Rubris coloribus vultum oblinere amát Barbari ad terrorem hoſtiū.

Tellurem flammâ penetrabilis excoquet ignis.
Culta niteſcet humus, ſurgentque in farra novales.
Et creſcent telluris opes, creſcente colono.
At vos, ô Chriſto penitus devota caterva,
Cernite maturis albentia frugibus arva, *Evangelicæ allegoriæ.*
Cæleſtique operæ gnavas immittite falces:
Cernite piſcoſos verrentia retia tractus.
Ecce autem prædæ Socii gravitate laborant,
Conſorteſque cient dextras. commercia Cæli
Inſtaurare licet: ſecura ultroque citroque
Huronum in patriam, ſpatio & contracta pateſcit,
Quæ quondam immenſos via traxerat invia flexus.
Nec modò connexas antiquo fœdere gentes;
Longinquos etiam populos, quos impia bella
Arcebant, Chriſti imperiis adjungere fas eſt.
Hiroquiam ante alias, Heroum ſanguine multo
Deſponſam & pœnis fecundam invadite gentem:
Quinque unâ populi veniunt ſub gente domandi.
Ipſi adeo, certum propriâ regione volentes
Deſcripſere locum hoſpitibus, Francoſque colonos
Expetiere ultro. meſſes ſperate beatas.
Hæc ſola Martyrii generoſo ſemine culta
Jampridem, glebaſque rudes cruor almus opimat.
Certè impenſa Patrum fraternæ vita ſaluti.
Barbarus inviſa pro Relligione dolores
Aggerat; & Laticis deridet balnea ſacri,
Myſtarumque illuſa rigat ferventibus undis
Hiroquius capita: & morbi cauſamque caputque
Peſtiferi, cladiſque, Fidem ratus; improbus ultor
Omnigenâ ſævit ficto pro crimine pœnâ.
Ite alacres, ducente Deo. ſorti æquus utrique
Præmia conſtituit; ſeu pacis carpere fructum
Hiroquii ancipites dederint, odiive cruenti;
Si quid adhuc ſtruitur ſceleris, cinerique doloſo
Subjecti vivunt ignes, armataque corda

Depoſitis ſeruat gens implacabilis armis.
Qualibus inſidiis & proditione JOGUÆUS
Oppetiit, dulci ſimulatæ nomine Pacis
Semiferûm nimis, heu, notas pellectus in oras.
Cæde recalfactum ferrum, rapidâque ſecuri
Diſciſſum caput, & maculoſum ſanguine, palo
Præfixum eſt, triſte abrupta de pace trophæum:
Collectuſque morâ belli furor, impete vaſto
Fœdifragi effudit tantò ſeſe acriùs hoſtis,
Per ſaltus pagoſque ruens, torrente ruinâ
Huronum involuit populum, ſedeſque ſubegit
Exciſâ patriâ & tectis mutare peruſtis.
Ite agite, ingentes animæ, atque in utramque paratæ
Fœderis aut belli partem, ſeu jungere CHRISTO
Immites populos, ſeu vitam impendere cœpto.
Sic vos Diva potens cæli, notiſſima toto
Stella mari! ſic vos geminis Ignatius ardens,
Indorum * & Domitor facibus per cœrula ducant!
Et qui fecundæ ſuperexſpatiatus aquarum
Spiritus incubuit moli, cùm prima foveret
Semina Naturæ, mundique excluderet orbem;
Carbaſa agens & corda ſecundo plurimus æſtu
Adſpiret, Zephyris melior felicibus Aura.
Nec non & Genius *, pelagi cui credita cura;
Et cui barbaricæ cuſtodia publica terræ;
Indigenûm aligeri Vigiles, veſtræque viritim
Excubiæ innocuos placido dent æquore curſus,
Æternæ famuli Mentis, rerumque Miniſtri.
Ætherias fruges divini è ſemine verbi,
Neſciaque Oceani corrumpi gurgite ſalſo
Dulcia purpureo Chriſti de fonte fluenta
Vobiſcum vehit iſta ratis, multamque ſalutem
Gentibus, & ſacro firmatam ſanguine Pacem.
Aſt ego palmarem indignus triviſſe palæſtram,
Præconis certè partes & munia obibo,

* D. Xaverius. *Spiritus Dei ferebatur ſuper aquas.* Gen. 1.

* *Angelus aquarum &c.* Apoc. 16.

Invictos

Invictos pugiles atque hoc certamine cæli
Præmia digna canens. Et honos erit huic quoque facto:
Præconique aliquâ Victores fronde coronam
Ferre dabunt, pompamque ſui comitare triumphi. Alluſum ad morem Olympiam.

IN BARBAROS FOEDIFRAGOS AD CHRISTIANISS. REGEM.

HEI mihi, quòd Vates etiam præſagia fallunt!
Silvicolûm effrænam rabiem atque immania bella
Detonuiſſe, piâ compoſtos pace furores
Credideram, fractaſque iras; jam condita tela;
Vel ſolis metuenda feris, ſoliſque ſecures
Quercubus inſontes poſthac flammaſque minari.
Unda gelu, nive terra, obſtructumque arbore cælum,
Omnia jam ridere mihi & ſplendeſcere viſa.
Scilicet hæc quondam licuit ſperare: ſed Orci
Turbante invidiâ, & reſides acuentibus iras
Fœdifragi Hiroquii furiis, Pax alma refugit,
Heu, quando infidum Canadæ reditura ſub axem?
Alma redi, & votis reſponde certa piorum.
Aut tu victrices Americæ immitte catervas;
Ultoriſque cie Martis, LODOÏCE, triumphos.
Nec te Europa capit; Bellonamque evocat ipſa
Pacis amans Pietas (facili ſacra aſſere bello)
Et Dominum ſua regna vocant, ſundique vacantes.
Barbariem Hiroquiam, ſævis graſſantia furtis
Agmina, nec mites Chriſti patientia cultus,
Accelera juſtâ armipotens excindere opum vi.
Fors & victa metu, tandem manſueſcere diſcat
Gens inimica Deo, Franciſque infeſta colonis.
Longimanum, auxilio præſens, Canadenſibus arvis
Actutum præſta Regem terraque marique.
Jamque tuâ geminum diffusâ pace per orbem

Sentiat optatam veteris Nova Francia ſortem.
Sic erit. armatas video fervere cohortes
Littore Santonico, & rapidis dare lintea ventis.
Relliquiæ Huronum tenues, profugique manipli
Indigenûm, & Franci pariter gaudere coloni.
En, Pacem referens, & Regia ſigna ſecutis
Læta ſupervolitat Geniis Victoria claſſem.
Relligioque Saluſque feris adnavigat oris.

PAX RESTITUTA.

SIc non vana fides rerum, non irrita vota
Nunc demum cecidere! truces Regalibus armis
Hiroquios ceſſiſſe juvat: renovataque conſtant
Fœdera, nec fictæ gaudemus pignore pacis.
Tracyus inſtructis Americam puppibus oram
Dux tenet, auxilioque ſubit. majoribus olim
Expertus bellis, jam barbara cœpta repreſſit,
Immaneſque animos virtute infregit & arte.
Atque hoſtes quæſiſſe labor, quàm vincere Franco
Major erat. ſed fræna vagos injecta coercent,
Impoſitæque arces ſtagnis, caſtra addita ſilvis.
Barbariem edomuit terror, gentique ſalutem
Ipſa parit clades vaſtatis milite pagis.
Effera jam Paci dociles ſummittere corda,
Hiroquii veniunt; legiſque audire Magiſtros
Ætheriæ, Chriſtique placet condiſcere cultus.
Ergo certa quies; nec pacem injuria turbat
Hoſtica, promiſſiſque fidem experientia ſanxit;
Mutuaque hoſpitia, & rerum commercia jungunt.
Quin & apex ſacris, & Præſulis infula ſurgit
Quebeco. claris Majorum ſtemmata longè
Virtutum exuperans titulis LAVALLIUS, Orbem
Ecce novum gerit; & Francis pia jura colonis,
Et Canadæ indigenis ſanctas deſcribere leges
Strenuus exemplis factorumque ordine Præſul.

Illuſtriſſ. Frãc. de Laval, Epiſ. Quebecenſis in Nova Franciâ primus.

Chriſtiadûm excultam ritu, moreſque vetuſtos
Exutam patrio Antiſtes complexus amore
Barbariem, cæloque educere cara laborat
Pignora; quàm linguæ illecebris, tam munere dextræ
Blandus agens, captanſque Deo ſilveſtria corda.
Nec minus & complexa pium gens tota parentem:
Suavis & accenſo reverentia certat amori.

AD EPISC. PRINC. PADERB.

Encomium Ludovici Regis &c.

NUlla tui, Princeps, cultu certaverit ora
Franciadûm genti. nec tantùm imbellia Vates
Plectra tibi, ſed tela Duces victricia verſant.
En, tua dum latè hibernis graſſatur in arva
Fœderis infauſti nomen; properatque juvatque,
Regis ad imperium, Paderæ certiſſimus ultor
Turennus, modò Teutonicas ut aheneus agger — V. Veſtphaliam Liberatā l. 1. Heroic.
Suſtentare potens Rhenoque arcere catervas.
Virtuti adſpirat prudentia, vividus arti
Impetus: ac vitiis intactos candida mores
Exornat pietas, pompamque exoſa ſuperbam
Gloria, divinoque Fides ſpectata triumpho,
Caſtriſque imperitans & fas & ſplendidus ordo.
Nec verò, Fernande, Ducum Regumque ſupremus
Ipſe manu Lodoïcus opem, ſi fortè repoſcant
Tempora, ferre neget, ſolidumque impendere regnum.
Strenuus hic vindex ſociorum, Orbique paratæ
Largus opis, nil Verſalias aulamque moratur,
Nec vigili parcit curæ; rigidoſque labores
Contexit, greſſu antevolans ſua ſigna feroci,
Fulmineam longinqua viam per & aſpera rumpens.
Ultro æſtum brumamque ſubit, duratque ſub armis,
Ac totos affixus equo ſtat in agmine ſoles,
Et noctes agit excubiis. caſtra ipſe ſagaci
Indefeſſus obit ſtudio, luſtratque per umbram.

Tum ſi qua increpuit vicino ex hoſte pericli
Turbida ſuſpicio, & cœci terroris imago;
Advolat, obſervatque aditus, & tela laceſſit.
Tornacum mihi teſtis, & aſpera caſtra Duaci;
Inſula, totque aliæ, populis mirantibus, urbes:
Et domitâ hiberno raptim gens Sequana motu.
O quoties tenui ille globo ſtipante ſuorum,
Coràm exploravit tentandas molibus arces;
Tormentique intra jactum, ſimul arduus hoſtem
Sollicitoſque Duci comites formidine vibrat,
Securus tamen uſque ſui! vallumque minaſque
Murorum intentâ ſpeculatur ſedulus arte.
Obſidiis formam ipſe, locum deſcribere caſtris;
Agmina dirigere, adverſos educere in hoſtes;
Effrænos ſuperare amnes novitque ſoletque,
Aſſiduè incumbens operi. Nec Principe dignum
Ille ratus, palmas alienâ carpere dextrâ;
Ipſe ſuâ, & pulchro riguas ſudore petivit.
Belgica jam toties ſignavit rura trophæis;
Jam Rhenum calcavit eques, jam Cæſare major
Borbonides. ubi nunc Parmenſis gloria, & illud
Spinolæ decus eximium, clarique triumphi?
Ipſa etiam Juſti, Rupellâ ex urbe, Parentis
Laurea deceſſit longè, te judice, Princeps.
Menſem intra, Batavûm innumeras rapit incitus urbes,
Indomitas priùs, aut annorum denique lapſu
Vix duro obſidiô evictas; armiſque viriſque,
Arte, ſitu validas, terrâque undâque potentes;
Tot foſſas fluvioſque, & propugnacula Gallo
Fruſtra objectantes. primâ ceu fulguris aurâ,
Regis in adventum penitùs tremere omnia viſa.
Aſpectu patefactæ arces, disjectaque caſtra;
Atque ipſo trepidæ ſternuntur nomine gentes.
Fatalem certo Lodoïcum Numine ſenſit,
Victoris rapido ſtupefacta Batavia curſu

Horruit. ut Cyro quondam, ſic ferrea clauſtra Iſai. 44.
Bellipotens pandit Lodoïco, arceſque ſuperbas
Sternere amat. dux ipſe præit, dextrâque prehenſum
Borbonium populis infert Deus; & ſua bella
Ultor agens læsâ pro Relligione capeſſit.
Expiat antiqua, & ritu violata profano
Templa Batavorum, qui ſanguinis altus honore,
Ingenioque ſacroque micans Bullonius oſtro,
Splendidiùs virtute micat; plebiſque ſalutem
Ambiit, & ſtudiis animas venatur amicis.
Hi ſuaves fructus bellorum, hæc præmia ſunto,
Sacrorum reduces devicta per oppida cultus.
Ah, ne cœpta malæ diſturbent ſplendida fraudes,
Tartareique artes hoſtis, queis funditus omnem
Miſceat Europam, funeſtiſque implicet armis
Chriſtiadas! ne fortè pavor livorque furentes
Concutiat populos, Francis corda ægra triumphis!
Pax tamen, ô, miſeris fugiens conſiſtere terris,
Candidam oliviferæ ſpeciem nitidaſque Columbæ
Rurſus amans pennas, poſt diram læta malorum
Colluviem & ſævis commiſtas ignibus undas,
Pax redeat; victrixque inimicâ ex gente triumphet
Relligio, & victum jam ſe gratante Batavo.
Tum Pacis vigeant Artes, placidæque Camœnæ.
Tuque adeo, belli ſtrepitu curiſque ſolutus,
Publica dum requies Paderæque opulentia regnat,
Regia dona canes; & te, tuaque alma canenti
Munera, præbebis vacuas placidiſſimus aures,
Carminis ipſe mei princeps, & ſummus Apollo,
Tu reſidem laude increpitans, doniſques laceſſens,
Excutere indignam ſubigis, Fernande, quietem,
Dulcibus & curis muſæ inſtaurare labores.
Doctorum illecebras operum felicibus hauſi
Vix oculis; & jam labefacto pectore rapta
Æſtuat ignea vis, afflatâ Numinis aurâ.

Munere læta tuo, Princeps, inopina recurrit,
Et nondum clauſis exundat copia rivis.
Neu Monumenta loquar, multo jam carmine dicta,
Nec ſatis illa tamen cupido celebrata clienti:
En brevis, aſt immenſùm eadem, charta aurea, Regis
Laude patens, Clarii laticis quàm dives origo eſt!
Oceano, validâ Batavi quem mole coercent,
Fortior, aggeribus nuſquam valliſque refractus,
Et victor Batavos armis Lodoïcus inundans,
Deucalioneæ ceu tempeſtatibus undæ.
Quantos pauca mihi, ſed gemmea carmina fluctus
Elicuere; novâ quando labor improbus arte
Finibus excitum Oceanum, pavida arva prementem,
Irritat, Franciſque opponit turbidus armis!
Scilicet effuſas Regis vario agmine laudes,
Et quæcunque ſonant Batavi præconia belli,
Principe digna manu Fernandi pagina vincit.

Hæc ſumma Gratulationis Poëticæ, de quâ l. 1.

SILVARUM
LIBER III.

DE COLORIBUS.

Chromatius proloquitur.

QUAM formoſa vagos rapiunt ſpectacula ſenſus,
Æthera ſeu croceum, ſeu conſita floribus arva
Colluſtrare juvat, ridentiſve æquora ponti,
Fuco ubi purpureas liquido ſol imbuit undas!
At viſus quæcumque avidos miracula paſcant;
Nil ingens cæli ſpecies terræque mariſque,
Infusâ quàm luce color. Thaumantías Iris
Quid, niſi Phœbeo nubes illuſa colore eſt?
Verſicolor, viden', ut lymphis ſalientibus arcus
Fingitur, & vitro circum virgata trigono
Omnia vertuntur? ſic ludit amabilis error:
Intentos oculos ſpecioſâ fraude remulcet

Gratior Elyſio facies, æquandaque Olympo.
Collane lactcolæ referam torquata columbæ,
Et radiante vagos dorſo trepidare colores?
Stellatine oculis Argi, ſpeculiſve micantem
Innumeris, cernique avidum, lætumque coruſco
Pavonem adverſos incendere ſole colores?
Ut caudâ conchatus obambulat! ut ſua jactat
Gaudia! magnificè circumſpicit arduus, & ſe
Circumit ipſe tumens, & formæ conſcius ales.
Quæ genus & Colcho duxiſti à Phaſide nomen,
Non ego te ſileam, aut Numidæ guttata volucris:
Nec vos terreni fugentia corpora tactûs,
Natæ Apodes cælo. non axis munus Eoï
Pſittacus, humanæ doctus commercia linguæ;
Nedum, orbi æquævus, Phœnix indictus abibit.
Totne illaudatos, pennarum oſtenta, colores,
Cyaneos, fulvoſque auro, minioque rubentes
Tranſierim ornatus, & miſta nitentibus umbris
Lumina, & accenſos plumis undantibus ignes?
An, quæ ſanguineis interlita marmora guttis
Dant Phryges? an flavas Nomadum, murideſque Laconum
Perſequar, aut Pario niveas è monte columnas?
Nec color argento eſt, tellus quod avara coercet,
Informi maſſæ, nec læto ſplendor in uſu.
Et ſordet, cui corda inhiant mortalia, ſordet
Imperioſum aurum, pacis bellique poteſtas;
Squallentis glebæ excocta dum fæce colorem
Ducat adoratum populis, radiiſque ſuperbum.
Unde ſuum bacciſque decus, rutiliſque lapillis?
Fallor an eximii laus eſt pretiumque coloris?
Unio candenti, flammas imitante pyropus,
Cæruleo ſapphirus ovat, viridante ſmaragdus:
Iridis & centum varios jaculata colores
Pariete in adverſo miſcet cryſtallina gemma.

Prata refert, lucos, & flumina pulcher achates.
Quid, victrice manu Pyrrhi geſtatus, & ipſo
Nobilior ſceptro? Phœbumque novemque Camœnas
Expreſſit. maculis ſic diſcurrêre colores
Sponte ſua: mirus Parnaſſum æquavit achates.
Chryſolitos, adamantas, jaſpidas, aut amethyſtos
Enumerem, nitidi cenſos fulgore coloris?
Hinc famam genus omne trahit; congeſtaque in arctum
Majeſtas Naturæ, & non imitabile gaudet
Ingenium tot ſe in ſpecies fudiſſe colorum.
Naturæ genio tamen æmula certat, & audax
Omnia dædalio tentat præſtatque colore.
Artifices inter dubiæ certamina palmæ
Scimus, & allapſas volucres fallacibus uvis;
Parrhaſiique dolos, ipſum quæ Zeuxida fuco
Alitibus facto plaudentem animiſque tumentem
Induxere, artem tantùm celantia vela.
Sed mage Apelleas tabulas, gratiſſima Magno
Pellæo decora, & centum potiora trophæis,
Fulmine terribilem dextram, ſpirantiaque ora
Cæleſtes animos, Jovis & digniſſima nato,
Ceteraque æterni ſtupeas monimenta coloris.
Quam tota belli incumbens Demetrius acer
Mole premit, Rhodon objecti texere colores,
Protogenis claram arte Rhodon. cedentibus armis
Mœnia ſervarunt ſervandæ obſeſſa tabellæ.
Nec vinci puduit Regem pictoris amore,
Et Poliorcetæ magnum ſummittere nomen:
Gloria nec tanti captæ fuit urbis, & hoſti
Impoſitæ leges, vaſtæque opulentia prædæ,
Perderet ut miros victoria ſæva colores.
Regeſque heroaſque creat; mutâque Camœnis
Arte color certans, immites vincere Parcas,
Umbroſo extinctos potis eſt revocare barathro.

Haud ſecùs ad mores veniens, Virtutis amatur
Neglectâ Virtute color; ſtudioque petitum
Turpibus hunc etiam factis obtendere cœci
Mortales agitant, famamque colore tueri.
Imbuere antiquâ novitas à ſtirpe colorem
Ambit, & obſcuræ ſplendorem arceſſere genti.
Cum Graïo tonat eloquio, cùm Suada Latino;
Unum Suada potens diâ petit arte colorem,
Cecropidûm in cœtu, & magnorum ad roſtra Quiritum.
Aoniæ Vates frondis meruere coronam,
Ingenuo veri decorant ſi ficta colore.
Naturæ uſqueadeo color utilis, utilis arti.
Jam Regale oſtrum, & Latii prætexta Senatûs,
Palmatæque ducum tunicæ, cinctuſque Gabini,
Et trabeæ, & tanti quæcunque inſignia faſtûs,
Nimirum auguſto fulgent ſpectata colore.
Gypſatæ allectant veneres? non capta colore
In gladios ignemque ruis, furiata juventus?
Te niveæ cervicis honos, te frontis eburnæ
Gratia, te roſeis interlucentia malis
Lilia ſuccendunt? color eſt. color ore decoro
Defluat, aut morbo aut vultum populante ſenectâ:
Fatali nec Tyndaridis teneatur amore
Priamides raptor; ſua nec Briſeïs Achillem,
Vel medias inter lauros Chryſeïs Atriden
Urat, & Argolicis accerſat funera caſtris.
Nunc age, cui numero ex omni data palma colorum?
Hinc Japones feſtis nigrum addixere diebus:
Hinc pompa albatos duxit Romana Quirites.
Faſcia bellantes inſignit candida Gallos,
At rubra Hiſpanos: & toto diſcolor ore
Liligeræ ſe opponit Iber ferrugine genti.
Quin ipſi inter ſe Franci contendere multo
Cum ſtrepitu, atque alios alii laudare colores.

DE COLORUM PRÆSTANTIA CONTENTIO.

Quæ Praſinorum, aliiſque diſtinctorum coloribus factiones quondam in Circenſibus ludis viguerunt, eæ ſic ad Poëticam diſceptationem traductæ ſunt, ut duo principum colorum paria, quaſi in arenam producta, inter ſe ludicro certamine componantur.

DE ALBO ET NIGRO COLORE DIALOGUS.

Leucophilus, Melanius.

Leucophilus. MAURORUM facies, piceo ſquallore capilli
Æthiopum, tetræque genæ atque informia labra,
Horribiles viſu, portenta minacia, larvæ.
O quiſquis *niger eſt, hunc tu, Romane, caveto.* Horat.
Monſtrifero nigra ora ſinu parit Africa tellus,
Et ſimiles vultûs animas, præcordia mille
Feta dolis. hinc Pœna fides. quid barbara dicam
Pectora, & ingenium Libyco truculentius angue?
At formoſa virûm producit corpora felix
Europes regio. niveo mens concolor ori,
Et nullâ infecti ſcelerum fuligine mores;
Celtarum ante omnes populis, quos Graïa vetuſtas
Candentes lactis Galatas de nomine dixit.
Quid, quæ roranti Junonis ab ubere nata,
Lilia lacteſcunt, Gallorum aptiſſima genti?
Quid via, quâ magni ſtellata ad templa Tonantis
Diis iter eſt, ipſo facilis candore notari?
Servat adhuc, niveo cæleſtis nectare mammæ
Tincta, notas memores, & Lactea nomine gaudet.
Candet ebur, candet jaſme, candentque liguſtra.
Albus olor dulcem fata ad ſuprema camœnam

Extrahit. at verò damnatus Apollinis irâ
Primævâ ſpecie temerarius excidit index ;
Ex quo per campos abjecta cadavera quærit,
Ingluviemque atram fœdis venatibus explet,
Vexat & infauſtis corvus clamoribus aures.
An non cœruleas inter pulcherrima Nymphas
Leucotheë, Matuta eadem, quæ ſidera vincit
Noctivaga, & reducis præcurrit lumina Phœbi?
Melan. Parciùs indigni laudes jactare coloris
Leucophile, ac probris nigrum fœdare labora.
Et ſua laus Ebeno eſt. molles albeſcere vultus
Fœmina amet: formam decuit vis fuſca virilem,
Oraque bellantum. gelidas effeta pruinas
Fert ætatis hiems; vitæque inſigne caducæ,
Tempora quæ rari ſpargunt albentia crines.
Quàm piget incani vulgò puduitque capilli
Matronaſque viroſque! comas fuligine pingunt.
Alcæus, *nigris oculis, nigroque decorum*
Crine Lycum auratâ cecinit teſtudine vates.
Gloria terrarum quondam, nunc ſidus Olympi,
Illa peregrino non aſpernata colore
Æthiopas patrios, & nigri conſcia vultûs,
Vinci indignantes formæ in certamina Nymphas
Caſſiopea vocat. nigram, Jovis aurea proles,
Arſit: & æquoreo victor, jam Gorgore cæsâ,
Andromeden rapuit monſtro Danaeïus heros.
Leuc. Diræ nigreſcunt nubes, agriſque minantur
Concepto imbre graues, fœdæque horrore procellæ:
Aëra per ſudum candentis vellera lanæ
Sparſa volant. placido Titanis ab ore renidet
Candida lux, albique dies. Nox atra, colorum
Prædatrix, redditque chaos, & lumine caſſam
Naturam indignis miſeram terroribus urget.
Dux veris, florumque parens, pelagique tumentis
Blanda quies, pennâ vultuque Favonius albet.

Contrà autem horreſcit nigro Notus efferus ore,
Cumque Noto Caurus, & quiſquis turbidus antro
Æolio erumpens, nautis lacrymabile fatum
Arboribuſque ſatiſque luem cum flamine portat.
Nauta vocat Zephyros; Zephyris clementibus albam
Cædit ovem, & paſſis velorum amplectitur alis
Felices animas; penituſque furentibus Auſtris
Nigrum offert Hiemique pecus. mala Numina, Manes,
Nigrarum placito pecudum veneranda cruore,
Perſephonen, Stygiumque Jovem, Furiaſque ſorores
Sacrorum monimenta docent. at victima regi
Cœlicolûm candens formoſo corpore taurus
Siſtitur ante aras; puraque in veſte Sacerdos
Conſpicuus, vittis albeſcit tempora puris.
Melan. Candent accenſo prægnantes fulmine nimbi
Obſcuras inter nubes: ceu ferrea maſſa,
Quam faber injectam flammis verſare tenaci
Forcipe ſollicitus, rapido mox extulit igni
Ardentem, & ſævo longè ſtridore minantem.
Haud alia eſt cæli facies: ſic luce malignâ
Horrificæ candent nubes, & fulgura vibrant
Stricturarum inſtar; duraque incude gementem
Aſſiduo inſtantis fabri ſub verbere maſſam
Deſuper incuſſi tonitrus imitantur, & alto
Hinc atque hinc ſonitu convexa trementia quaſſant.
Forſitan & clarus Boreas, aut albus Japix
Quid peccent, neſcire jubes, incanaque fluctu
Irato maria, & laceras torquentia puppes.
Tun' placidam exagitas Noctem, gratiſſima rebus
Otia præſtantem, mollique accommoda ſomno
Tempora, & optatas feſſis mortalibus umbras?
Stellarum nox caſtra movens, quàm dulcia terris
Explicuit Superûm tacito ſpectacula lapſu!
Ecquis, ubi æſtivos accendit Sirius æſtus,

Non ſcenam laudat nemorum ? fugit ilicet omnis
Umbroſam in vallem campeſtri ex æquore paſtor.
Lanigeri ſimul ire greges, armentaque læta.
Omnibus umbra placet. cantum philomela ſub umbra
Exercet; luduntque vagi per flumina lintres,
Queis, diffuſa ſupèr, patulis umbracula ramis
Impendent. tum pulſa chelys; tum fiſtula molles
Dat gemitus : liquidum reſonat concentibus æquor.
Seu pinus platano ſocialem admiſcuit umbram,
Silveſcenſve ulmo vitis; ſeu laurea, denſas
Fundere læta comas, ferventia tela retundit;
Frondoſis quem non requies invitet amœna
Hoſpitiis circùm infeſto decedere Soli?
Phœbigenûm certè ſilvas chorus omnis adorat,
Umbriferaſque petunt ſedes, Parnaſſiaque antra.
Nec verò, in blandam membriſque animiſque quietem
Nata licèt, Nox Aonio male-amica labori.
Et non illa quidem ſolerti ignava colono.
Mos erat obſcuro quondam circumdare luco
Templa Deûm; & ſpiſsâ nemorum caligine ſanctis
Majeſtas captata locis : interque ſilentes
Relligione ſacer tenebras diffunditur horror.

Leuc. O venus una hiemis, ſatus ô caſtiſſime cæli,
Hoſpita terrarum, quo, nix, te nomine dicam?
Fermenti in ſpeciem, gremium telluris amico
Incubitu, teneroque foves turgentia lacte
Frumenta, & molli ſola candida pingis amictu.
Qui nitor argenti! qualis puriſſima blandæ
Auroræ ſoboles, flavo decus additur auro
Gemma, Erythræ ſpolium, pulchrive ſuperbia Gangis!
Ut patitur, ferri metuens imparque dolori,
Vulneribus transfigi aures, inſigne ſuperbum
Fœmina queis aptet! formæ nova gloria, carum
Pendet onus, gratoque ictu ſubjecta flagellat
Dives colla globus. ſcandit capita ardua Regum,

Auratâque micat ſublimis in arce coronæ
Unio, ſollenneſque Deûm ſpectabilis aras
Exornat. tenebris, quæ ſordida cumque, premuntur.

Melan. In nivibus quid tam egregium? miremur aquarum
Scilicet aerias ſpumas, nimboſque caducos.
Cerne laborantes triſti ſub pondere ſilvas,
Nullaque jam agrorum diſcrimina, nulla viarum;
Interrupta opera & clauſis pigra otia tectis.
Suſpice & Alpinas cautes, rigidumque Niphatem
Jupiter & quaſcunque altâ nive contegit arces.
Hæc juga, Leucophile, & dilectas incole ſedes.
Quin canis & ſolidâ crepitantes grandine gemmas?
Ecquid habet majus, concreti filia roris,
Bacca, globus fragilis, conchæ detractus avaræ,
Improba cui pretium luxûs inſania fecit?
At tu Leucopetræ, Nautarumque *oſſibus albo*
Sirenum ſcopulo pretium quid dicere ceſſas?

Leuc. Inſula præclarum, Oceani quæ maxima, nomen
Rupibus alba ſuis jam olim debere fatetur;
Candidaque Elyſio puros capit inſula Manes.
Albula regnator fluviorum; & vitreus albos
Sacrato, Clitumne, greges facis amne, Quirinis
Digna parans templis armenta & digna triumphis.
Tu quoque Germanos inter non ultimus amnes,
Albis. at Euxini damnantur nomine fluctus
Et Nigri horreſcunt titulo freta inhoſpita Ponti.

Melan. Dic age, cur, vatum qui per mendacia crevit
Albula (ſic olim Heſperii dixere coloni)
Antiquum excuſſit nomen, Tyberiſque vocari
Maluit, & flavi cognomine lætior audit
Cœruleive amnis? tetram exhalare Mephitim
Dicitur Albunea, & Stygias redolere paludes.
At Niger Afrorum ſitientia perluit arva,
Torrentis zonæ victor. licèt ignea ſemper

Æſtas, & nimii depaſcant flumina ſoles,
Ferventes placido ſolatur gurgite tractus.
Sulfurea Nar albus aquâ graveolentibus auris
Proxima corrumpit. Phariis qui nubila ſupplet
Frugiferoſque imbres, pingui cùm ſe extulit alveo
Ægypti facilis læta eluvione colonus,
Maurorum à patriâ veniens, Nigrinque fluento
Natalem referens Nilus ſeptemplice fontem,
Felices nigrâ campos oblimat arenâ.
Leuc. Zoile, ſeu tu *crine ruber*, ſeu tu *niger ore*,
Herculeum exantlas heroo corde laborem,
Zoile, ſi bonus es: cortinam crede locutam.
Atra furit bilis: ſucco loliginis atræ
Invidia, & nigri liveſcit tabe veneni.
Virgineum ſignat florem pulcherrimus albor
Candidaque aprico laudantur pectora ſenſu.
Cana Fides, ſenſu Prudentia cana ſenili;
Simplicis & veri nudus, forma optima, candor.
Innocuæ ſpecimen vitæ, nota certa ſalutis,
Spes trepidis color ille reis. væ, calculus ater
Quos notat. inviſum ferali theta nigrore.
Felices, niveo queis vellere nevit amicâ
Vitam Parca manu: candenti mollia filo
Fata fluent. atenim funebris nuncia luctûs
Nigritia, infauſtumque ferens mortalibus omen.
Candorem & merito quiſquam viciſſe negarit,
Ire triumphali ſolitum ad Capitolia pompâ?
Candentem currum nivei rapuere jugales,
Plauſibus & nivei cælum implevere Quirites.
Martigenis nec tam Ducibus, quàm Roma triumphum
Divino inſtituit juſtiſſima Roma colori.
I nunc, & *nigrum*, ſi fas, *in candida verte.*
Melan. Ingenii fomes (Pellæi crede Magiſtro)
Nigreſcit, rerum illa tenax, Pindo atque Lyceo
Bilis, & imperii clavum tractantibus apta.
Nec

Nec tam canities, feræ fæx languida vitæ,
Quàm ſanctum exornat gravitas antiqua Senatum;
Fabricios, dignoſque piis dare jura Catones
Sacravit, veneranda, ſagax, divina futuri.
I nunc, & Nigros albo pugnare colori
Scilicet indignum clama. ſed ſi qua Maroni
Fortè fides, illo cernatur judice cauſa.
Quid dubitas? tanto certè *deterrimus albis*
Teſte *color*. Veteres meditari perge triumphos;
Albentes miratus equos. tibi cedat aquoſus
Iſte color, morborum index; tibi pallida cura,
Albeſcenſque metus. tu *parmâ inglorius albâ*.

DE RUFO ET VIRIDI COLORE DIALOGUS.

Cum aliter ignis rubeat, aliter ſanguis, aliter oſtrum, alitér crocum; has tamen varietates Latina oratio, ex Favorini Philoſophi ſententia, perinde ac formas parteſque Rufo ſubjectas, unâ Ruboris appellatione complectitur, vel acuentes eum, vel remittentes, vel miſta quadam ſpecie temperantes. Ac, teſte Frontone, non ſolùm Rufus & Ruber; ſed fulvus & flavus & rubidus & phœniceus & rutilus & luteus & ſpadix, appellationes ſunt Rufi coloris. quemadmodum ad Viridem cæruleus cæſiuſque revocantur. ex A. Gellio, l. 2. c. 26.

Domitius, Chlorus, Leuc. Melan.

Domitius. QUID mihi cum nivibus, quid cum deformibus umbris?
Albinos quamvis Proceres, multoque ſuperbos
Romula Corvinos tellus celebravit honore.

Audiimus; ſed nil laudeſve jocoſve moramur;
Quidquid mollities Albi faſtuſque coloris;
Quidquid falſa Nigri ſpecies, & gloria jactat.
Una placet Rufo veniens in corpore forma.
Ut crinale aurum capiti, barbæque comæque
Fulget honos! nigris Hiſpania crinibus horret:
At rutilis generoſa comis & vertice fulvo,
Heroum fecunda parens & maxima nutrix,
Gallia lætatur, tantoque colore ſuperbit.
Chlor. Villorum procul hinc feritas vaccina faceſſat;
Sulfurei longè crines, & *ahenea barba*;
Unde tuæ, Domiti, cognomina gentis, & ampla
Stemmata decurrunt. Hac dignum ſtirpe Neronem
Quis neget? exarſit furiis tamen improbus; & cùm
Aſpera jam Galli moviſſent arma rebelles,
Vindicis indoluit leviùs motuque miniſque,
Gentili quàm cùm opprobrio cognominis ictus.
An temere cælo *barbatos* ire cometas
Aſtrologi narrant? Crinitas igne maligno
Romani dixere faces. lugubre rubeſcunt,
Sanguineiſque jubis crudelia fata minantur.
Terrificus Lunæque rubor Soliſque, pericla
Intentat, ventoque graves bacchante procellas.
Domit. Luce rubet placidâ Veſper; radiiſque rubeſcunt
Æquora Luciferi, & radiis juga picta ruborem
Purpureæque trahunt nubes ridente ſereno.
Maſſylûm ille pavor fulvo ſe corpore jactat,
Silvarum latè dominus, princepſque ferarum.
Delicias quæris? gilvæ prælata, ſuperbas
Rubra onerat perdix menſas. Jovis armiger ales
Puniceâ gaudet pennâ, fulmenque coruſcat.
Invalidus caneſcat olor, molliſque columba,
Qui deceat color alipedes, cortina docebit
Virgilii. palmam referunt Spadices honoris.

Quàm rutilante jubâ, tam præpete victor Arion
Igneus emicuit plantâ, Zephyroſque reliquit
Ponè laborantes volucri contendere curſu.
An Balium loquar, & fundentem oracula Xanthum,
Magnanimi Heroïs bigas, quo turbine flavi
Hectora traxerunt pariter Trojamque jugales?
Chlor. Et glaucos idem alipedes, quo teſte ſuperbis,
Parte aliquâ ſummi Vates dignatur honoris.
Me viror ante alios, & quem non cepit amicus
Ille oculis animiſque color? ſata læta vireſcunt,
Gemmea prata virent, & amœni gratia veris.
Cœruleæ Divûm ſedes, cæleſtia templa:
Cœrulea Oceani domus, & Neptunia regna.
Nereïdum virideſque oculi, virideſque capilli.
Spes animoſa viret, robur viret acre juventæ.
At curam cœcumque alto ſub pectore vulnus
Prodit flava lues. defoſſo concolor auro
(cui ſuper incumbens, avido ſordeſcit amore)
Tabidum avarities animum flavo exprimit ore.
Flava erumpit agens bilis flavente capillo;
Quot ſetæ, totidem flammata haſtilia credas.
Ira oculis manibuſque ardet, linguâ intonat ira;
Fulminat. ô ſuperi, terris avertite monſtrum.
Quæ ſtrages populorum, & ovantia ſanguine bella!
Cæde natant campi, confidunt ignibus urbes.
Flavet ebur longâ corruptum ætate: ſenectâ
Areſcens herbarum, aut ſidere aduſtus iniquo
Flaveſcit vigor: atque immiti frigore flavæ
Defluxere comæ; neque honos aut gratia ſilvis.
Deliciæ volucrum atque hominum, viridiſſima Tempe:
Muſarumque choros viridi Parnaſſus in umbra
Æternoſque agitat cantus. virideſne ſmaragdos,
Totque alios verno memorem ſplendore lapillos?
Luctiferas etiam potis eſt convertere clades
Lætificam in ſpeciem viror, atque incendia gratis

Pingere imaginibus. flagrantis funera Romæ
Teſtor, & hortenſi ſpeculantem è turre Neronem.
Ille quidem Æneadûm imperio tituliſque potitus,
Crine genus referens, maculoſo corpore fœdus,
Heu dirum omnigeno concretum crimine monſtrum,
Inſontum exitio paſtus, patriæque ruina,
Ardentem potuit Romæ ſub imagine Trojam
Cantare, atque hilari flammas fucare ſmaragdo:
Non tamen innocuum aſpectu ſcelerare colorem,
Barbarus, & macula ſævorum aſpergere morum.
Denique victrices Praſino quis reddere lauros
Abnuerit, palmaſque ſuas, viridantia ſerta?
Et Cumæa virent inſcriptæ oracula frondes.

Domit. O folia, ô pulchris virides cum frondibus herbas!

Nec prædas hiemis pudor eſt, ludibria venti
Magnifico verſu frondes agitaſſe caducas?
Mendaci quàm ſæpe virens ſeges interit arvo,
Votaque mœrentis deludit avara coloni!
At quæ maturis flaveſcit meſſibus æſtas,
Nutrix illa virûm, Cereali munere dives,
Lætitiiſque animos & frugibus horrea complet.
Punica mala vides, queis non formoſius horti
Alcinoi, non Pomonæ felicia ſepta
Frugifero in nemore & cultis mirantur amœnis?
Atque illis ſummâ præfixus verticis arce
Nativi effulget radiatus ſtemmatis orbis;
Et circumfuſo ſpecioſæ murice veſtis
Auguſtum micuere; & ſtructis ordine granis
Intima corda rubent. quid, quæ vigilata Draconi
Ditibus Heſperidum frondent mala aurea ſilvis?
Floræ primus amor, fragrantis gloria Pæſti,
Igne fovet tenero auguſtum Regina colorem,
Hortorum ſuaves rubicundo lumine Ocelli.
Quid flos, purpureâ florum cingente coronâ,

Imperii titulo atque habitu qui ſe arduus effert?
Et quæ lacteolo jactantur blanda nitore,
Rubra quoque areolis animoſaque Lilia regnant,
Francorumque micant victricibus aurea ſignis.
Vile gravis plumbi livet ferrique metallum:
Divitis at ſplendor cui non arriſerit auri?
Auricomos paſſimque viros, paſſimque puellas
Aoniæ multo ſonuerunt carmine laudes.
Egregius formâ, belloque invictus Achilles,
Ante omnes fulvo ſpectatus crine Pelaſgos.
Pelides Indo nigrantem Memnona vultu,
Barbaricaſque acies vireſque Orientis agentem;
Pelides toto canentem vertice Cycnum,
Quem neque fas teſo juvenem, nec lædere flammâ;
Hunc atque hunc Phrygiæ ſtravit ſub mœnibus urbis
Exanimum: huic genitor quamvis, huic dia creatrix
Ferret opem; & flavum contra pugnaret Achillem
Cycni Neptunus, Tithonia Memnonis armis.
Nec tantùm Æacidæ rutilat coma. pectore quiſquis
Concipit audaci Martem, ſimul eminet index
Ille animi rubor, & virtutis conſcia fulget
Cæſaries, fuſco pavidos prodente capillo.
Principis audierit tripodem ſi Chlorus Homeri;
Principis abſiſtat placito damnatus Homeri.
Scilicet hæc plenis rerum diſcrimina chartis
Maximus edocuit Vatum.

Chlor. Cœco, ecce, colorum
Judice jam cauſam viciſti.

Domit. Aſt omnia cœcus
Cernere picta dedit, Clarioque expreſſa colore.
Lyncea mens. Phœboque illuſtrat proximus orbem.
Mercurius pariter, præſeſque Heliconis Apollo
Immortale rubent, quibus eſt æterna juventa.

Chlor. At viridi ille tuus lauro redimitur Apollo:
Cæſia ovat, glauciſque oculis clariſſima Pallas.

Sed quid ego hîc fictos habitus, ludicra retexam
Omnia? mittamus nugas vateſque profanos.
Ecquid adoratum Iſacidis vitulantibus Apim
Noſti, & ſacrilegæ mandata piamina culpæ?
Disjectum ut caſtris ſimulacrum, atque aurea moles
Vindice Legiferi dextra validaque ſecuri
Conciſa, obtrita, & rapidis reſoluta caminis?
Tum latice infuſo cinerem, luſtralia juſſi
Pocula fœdifragi exorbent. hic ſordida noxa
Erupit: rufa ſignati labe nocentes,
Aureaque epoto vituli barba extitit auro.
Hoc decus, hoc pretium, & rubræ laus inclyta formæ.
Domit. Judæi quam bella canis feſtivaque Apellæ
Somnia, qui miſſis divina capeſſere nugis
Arbîtria, & cælo demiſſa oracla jubebas!
Ultro animis ad ſacra vocas monimenta volantem.
Fabula Apellarum, & vatum commenta priorum
Diſcedant. nam quid conſulta oracula Divûm
Reſpondent? cæli dirimat ſententia litem.
Rufus erat, pulcherque aſpectu Iſaïus heros,
Lanigerum duxiſſe gregem Jordanis ad undam
Aſſuetus patris imperio; mox paſcere magnam
Progeniem Abrami multa inter millia lectus,
Paſtorale pedum ſceptro mutavit Hebræo.
Agni inſtar, lacerans urſumque acremque leonem,
Deinde Philiſtæum turritâ mole Giganta
Dejecitque ſolo, & proprio caput enſe recidit.
Primitiæ inſignes juvenis, bellique cruenti
Pulchra rudimenta, & Superûm dignanda trophæis
Gloria! Non contrà regalibus aſper in armis
Inceſſit, validamque ferox ſurrexit in haſtam.
Sed fundam tereti adductam contorſit habena
Procurrens, certoque adverſam vulnere fronte
Perculit. infixo crepuit diffiſſa lapillo:
Et ſonitu ingenti procumbens ardua terram

Conſtravit moles ; gemuit ſub pondere campus.
Unde triumphales tanta in certamina vires,
Majoreſque ætate animos, fortiſſime David,
Traxiſti ? tantumne rudes potuere lacerti,
Ut quem non alti victricia ſæpe Saulis
Tela, neque immenſum Judæi militis agmen
Suſtinuit ; cunctis unus pavitantibus hoſtem
Invadas puer, & ſternas bellator inermis,
Et ſpolium avulſa referas cervice cruentum ?
Hoc illud rufi promiſerat inclyta crinis
Purpura, qua regem inſignit natura futurum
Præſaga, & rubro frontem diademate cinxit.
Scilicet hic Regum ille color, Rex ille colorum.
Princeps ante alios, qui limo principe fulſit
Exhinc terrigenæ nomen facturus Adamo.
Non molli vultus Natura colore nivales
Diluit, aut vivâ faciem fuligine tinxit:
Sed rubrum eſſe dedit generis caput ; unde nepotum
Transfuſus delecta color manavit in ora.
Hunc adeo, juris princeps, Themis alma colorem ;
Hunc & Relligio Latiâ ſublimis in arce
Diligit ante alios, quæque alta palatia Regum
Servat Majeſtas, rubris ſe inſignibus ornat.
Et quid plura canam ? nimirum hic Solis & ignis,
Ingeniique animique color, caſtique pudoris.
Melan. Jeſſeo quæ Nympha tamen cantata nepoti ;
Fuſca licet, formâ Nymphas ſupereminet omnes.
Coccina (nil equidem invideo) Tyriique ruboris
Regifico ſaturam oſtentet ſeſe aurea luxu
Palla ; ſed ipſa nigram Solymis Regina puellis
Prænituit faciem Sulamitis ; & ora colorat,
Intus agens, ſacro qui pectora torret ab æſtu
Sol animi, Rex cordis, Amor. Sponſine decoram
Cæſariem, & criſpos capitis dicemus honores ?
Quale nitet corvus lævis caligine plumæ ;

Haud aliter fuſco generoſi vellere crinis
Splendet Abramæus princeps, gaudetque comarum
Nube coronatam populis oſtendere frontem.
Quin etiam Deus ille, Deus qui ſidera torquet,
Chriſtiadis unum & ſemper venerabile Numen,
Montem in Sinæum legis cum lator aperto
Deſcendit cælo, viſus gaudere tenebris
Et ſeſe arcano nimborum obvelat amictu,
Apparenſque latenſque, & Hebrææ pectora gentis
Auguſto exterrens habitu. tentoria, nubes,
Digna Deo, ſanctique parens nox myſtica cultus.
Leuc. Certior an puro, vel amicior ulla colori,
Quam Superûm veniat ſententia? Thabore in alto
Transformis niveo radiavit Chriſtus amictu,
Æternæ candor lucis. Regnator Olympi
Cyclade victrices animas Deus induit albâ.
Ipſe novo inſcribens candentem nomine gemmam
Cuique ſuum aſſignat ſacrum & mirabile pignus.
Cæleſtes, hominum quoties venêre ſub ora,
Aëre contexto Genios nitidiſſima palla
Induit; & niveo ſplendebat gloria cultu.
Sic albos Superos, Manes ſic novimus atros
Dividere adverſas æquo diſcrimine partes.

PHILALETHES ARBITER

Rixam de Coloribus amice componit.

QUIS modus, ô Socii? & tanto certaminis æſtu
Ludicra alternis probra intorquere decorum,
Et laudes fluxi jactare coloris inanes?
Nunc adeo vocem hanc adytis ſibi quiſque profectam
Occinat. infido *nimium ne crede colori.*
Fallit crebra color: niveoque in corpore ſordent
Atræ animæ, Romano & Punica corda ſub ore;
Candidus & fuſcis animus ſubit artubus hoſpes.

Purpura, virginei flos & lux blanda pudoris?
Flavius *, imperii labes; non ille parentem, * Domitianus.
Deliciaſve orbis, Fratrem; ſed acerba Neronis
Pectora, ſed Caî referens immania facta,
Humanæ inviſus genti; ſimul ore ruborem
Induerat, viſus ſimul ejeciſſe pudorem.
Tum crudo nullus ſceleri modus. omnia cædes,
Omnia ſanguis erant. ſævi rubor ille furoris
Nuncius, & diri fatalis flamma cometæ.
Quid ſi etiam ſummos decorat ſua purpura Reges?
Sed tamen & *violæ* ſplendeſcit *purpura nigra.*
Proxima virgatis anemone cura tulippis,
Cernitis, ut gratos variat miſcetque colores?
Haud ſecus & varia eſt, nec ſanguine cuncta rubeſcit
Spineti regina, roſæque tenerrima puro
Lacte natant folia; & niveæ rubræque ſororum
Gratia rara placet, junctoque haud invida regno.
Nec minùs hîc aliam foliorum ardore comantem
Pæoniam aſpicias; aliam candore nivalem,
Víque ſalutiferam medicâ, quam nomine ſignat
Neſcia formoſi ſpecies marceſcere floris.
Herculeæ fronti placitam quæ populus umbram
Ornatumque dedit bicolor frondente coronâ;
Candida ſi foliis, præcelſo vertice nigra
Populus exuperat, victrixque & victa triumphat.
Fronde virens, eadem rubet ardua termite palma.
Antè viret, quàm flava Ceres. naſcentia veſtit
Munera Pomonæ, veſtit Baccheïa dona;
Unus & omnigenos Floræ viror uſque colores
Suſtinet, officiiſque Palen comprendit amicis.
Candidus Italiæ Zephyrus, per Gallica regna
Nigreſcit, piceaſque agit imbrifer æquore nubes.
Albus ſæpè Notus, Venuſini carmine Vatis;
Luteus eſt *pallor*; *pulla* eſt Cythereïa *myrtus.*
Cœruleumne albumne voces pontumque polumque?

Inficit & conſors undas rubor, inficit auras.
Tuque roſas, Aurora, manu quæ fundis amœnâ,
Ore ſimul candes, & roras lutea gemmis.
Atria fumoſis operoſaque fercula pompæ
Ornat imaginibus, rerum clariſſima Roma.
Creſcit & offuſâ rutilans carbunculus umbrâ.
Picturam illuſtrant umbræ: mediiſque ſerenam
Eduxit lucem tenebris Deus. ipſe perenni
Curſu alternantem noctemque diemque reducit.
Has Natura vices amat, hæc diſcrimina rerum.
Aſtra ciens, Lunæque choros Phœbique jugales
Inducit cælo, qui Phoſphorus, Heſperus idem.
Tot ſociat varios arquatâ nube colores
Concilians Iris, ſeu vitro aut fonte relucet
(Titanis ludus) ſeu gemmâ effícta reſultat:
Tot varios plumâ ſociat gens picta volantum.
Ipſi etiam inter ſe admoti cùm bella videntur
Exercere, juvant ſeſe clarantque colores:
Candoremque acuit nigror, candorque nigrorem.
Pulchrior eſt, albens ſonipes frontemque pedemque,
Et nigros oculis ſparſus candentibus artus.
Intertextum ebeno regalem inſignius aulam
Ornat ebur. ſpeculi cryſtallina ridet imago
Gratior, argenti quoties emblemata flavam
Diſtinxere cedrum, aut maculas teſtudinis Indæ;
Circùm incluſa nitet glacies quo lucida ſepto.
Quid juvat argutâ, ſocii, committere rixâ,
Jucundos multâ quos profuit arte colores
Jungere? Naturæ paſſim diſcordia concors
Temperat, & lætos fecundo fœdere miſcet.
Atque aptas rebus placeat ſi fingere formas;
Conjugio ſanxit pacem, Viridemque marito
Nigrities peperit Rufumque Albore colorem.
Cadmæo fratres ſcelus eſt turbare duello;
In geminum furor eſt natos armare parentem.

Verùm age, ſi libeat ſuperis præcidere litem
Arbitriis; veniant monimenta ad ſacra vocati,
Quos pulchrâ inter ſe componam pace Colores.
Dilecti geminant Candorque Ruborque decorem.
Ieſſeâ radice virens it *virga* ſub auras,
Florida virga Deo : paſſis ſuperincubat alis
Candidior cycno & potior phœnice Columba.
Miſta die riſit, Bethleo conſcia partu,
Abſtulit & vanos rebus *Nox* alma Colores.

H. Waele jn. L. Cossin sculp.

SILVARUM LIBER IV.

AD FERDINANDUM

EPISCOPUM AC PRINCIPEM PADERB. &c.

De priori exempl. Panegyrici Poëmatis per infeſtas armis vias deperdito.

ERGO Caſtalii monumenta amiſſa laboris,
Quæ, FERNANDE, tibi properata volumina littus
Miſit Aquitanum, viridi frondentia lauro;
Dum tua, Neuhuſiô caſtrô devecta, viciſſim
Splendida Germanos linquebat littera fines!
Quâ fati invidiâ? quâ vi? quâ fraude locorum
Chartæ infelices, gratæ argumenta Camœnæ

Interiere, graves nimium nimiumque profanas
Paſſa manus? Phœbo male-amici tempora Martis
Ferrea, nil Vatum falces, nil pignora curant.
Clangoremque tubarum inter, raucoque ſonora
Tympana mugitu, bombardarumque fragores,
Bellonæ horrificos tonitrus, imbellia plectra
Ah, tenuem ſurdo diſperdunt milite muſam.
Sæva latrociniis, paſſimque infeſta vagantur
Agmina; Pegaſeæ abrumpunt commercia gentis.
Parcite crudeles, ſeu vos Germania miſit,
Seu Batavi Francive agros tenuiſtis & amnes,
Parcite; neu ſacros armis violate Poëtas,
Et FERNANDÆO præſcriptum nomine carmen.
Hoſti etiam venerandus apex, & plurima Virtus,
Quæque Viri geminum volat inclyta Fama per Orbem.
Nec belli conſulta agitat, nec turbat inermis
Calliope. Pacis gaudemus munere Vates,
Puras & petimus lauros. vos illa morentur
Scripta Ducum ſuſpecta, notis horrentia cœcis,
Acribus excubiis vigilique obnoxia curæ.
At mihi FERNANDUM celebrans innoxia apertis
Muſa modis Ubios fertur viſura Colonos;
Inde ſacros Paderæ Fontes, Dominoque beatam;
Lætus Aliſoni quà Luppia confluit, aulam.
Illic hoſpitium nobis, & Regia Pindo
Nobilior, ſociis gaudens ubi ſancta Camœnis
Relligio placidâ populos ditione gubernat.
Reddite, jam tanto percuſſi nomine, donum
Miſſile Raptores. prædam ſervatis inanem?
Laurea non baccis animos hæc paſcet avaros.
An ſolus placuit furor, atque inſana voluptas
Omnia vexandi, & ſpoliatæ gloria Muſæ?
Nil precibus, meritis nil improba corda moventur.
Barbaries doctas inſultans proterit Artes.
Non ego vocales (facilis jactura) tabellas

Hîc gemitu repeto : dilati munus honoris
Sollicitat, quo te, Princeps Auguſte, per ora
Ferre virûm, ſummo attollens molibar Olympo.
Antè quidem, curis aliò diſtractus iniquis,
Nec jam Regales palmas citharâve tubâve,
Ceu quondam, reſonare memor; ſurduſque vocanti
Famæ abſiſtebam, & longùm tacita ora premebam.
Vulgarem averſus plauſum, lauroſque profanas,
Sacra revolvebam placiti monumenta laboris,
Emeritas ad præla parans ſuprema Camœnas.
Partem etiam celebris vidit me Borgia pompæ,
Borgia Cœlituum faſtis adſcriptus & aris;
Terrarumque novos meditantem audivit honores.
Inde tuis avidus libris doniſque pependi,
Muſarumque Auſpex, & Rex, Fernande, ſacrorum.
Tempora præcipiti rapiens fugientia curſu
Laudibus impendiſſe tuis gratabar; & aulæ
Reddita Neuhuſiæ jam ſpe mea vota fovebam,
Heu rerum ignarus Vates, caſuſque ſiniſtri.
Irrita ſic ambos, expectatique caduca
Officii pietas, & mutua cura fefellit.
Aſt ego nec fatis iraſcar vanus acerbis,
Nec me, quæcunque eſt, Fortunæ injuria verſat.
Temperat arbitriis ſortes Mens provida noſtras,
Et regit incertos certo moderamine caſus.
Ac meruit, fateor, trepido Muſa incita voto
Has perferre moras, & triſtia plangere damna.
Miſta ſed ultrici tamen eſt clementia pœnæ:
Perviaque alternis ultro citroque Camœnis
Facta via eſt. dumque agglomerans undam unda ſequacem
Evocat; aggeſtas vario jam munere chartas
(Spero equidem) Fernande, ſinu complexus amico,
Quo ſe cunque vices rerum diſcrimine vertant,
Servabis cari monumenta æterna clientis.

Hîc, Muſæ audito ſcelera inter Martia caſu,
Alite nunc iterum properanda volumina dextrâ.
Sed labor ipſe juvat, repetitaque gratia Muſæ,
Si modò jam noti perflaverit aura favoris.
Tu porrò & manibus prædonum, ipſius & ævi
Dentibus illæſam vindex præſtare Camœnam
Et potes, & blandum ſpondes teſtatus amorem.

PALINODIA,

Cùm Poëmatis apographum, quod per infeſtas armis vias deperditum Autor exiſtimarat, in Germaniam deniqne perlatum reſciſſet.

AUDIERAM: ſed vana, gravem quæ littera caſum
Nuncia portarat, cecidit; nec iniqua Camœnam
Gradivi rabies læſit palantibus armis,
Aut Fernandææ violavit munera laudis.
Et ſua ſtant bello jura, & quas audiat æneos
Tormentorum inter fremitus vis Martia leges.
Ergo, ſeu medios Cyllenia virga per hoſtes
Aonii vectorem operis, conceſſaque juvit
Teſſera; ſeu felix ſervavit cura, ſoluti
Agminis inſidias latéque vagantia in armis
Prædonum eludens ſolerti crimina flexu;
Certè Ubiis dudum, quæ credita, reddidit oris
Pignora Muſarum, lætâ florentia lauro.
Nec tamen erraſſe, aut longum renovaſſe laborem
Præcipiti, FERNANDE, piget pennâque manuque.
Scripta retractanti, nova lux affulſit; & ægri
Nubem animi, deſideriis permiſta removit
Tædia; jam ſuavi extundit quæ Gratia ſenſu,
Principis objectâ ſpecie, fallitque laborem.
Tunc ego creſcentes operis gratatus honores;

Felicem, & lucrum jacturam nobile dixi.
Atque utinam, quod vera nimis jam fama renarrat,
Sic cedat, grave, atrox, vix & reparabile damnum.
Parcite, clamabam, crudeles parcite dextræ,
FERNANDI auguſto ſacratis nomine chartis.
Nunc cladem queror immenſam: dolor, ira minacem
Dant gemitum, votiſque patet Rhamnuſia juſtis.
Et Muſas armarit Amor; Martemque ciebit
Terribili ſonitu pecten, vel Apollinis arcus.
Mitte age, quâ ſollennem agitat Germania cœtum
Tutelam imperii meditans, age læſus ad urbem
Mitte graves, FERNANDE, tuâ pro gente querelas;
Cæſareaſque aures generoſi voce doloris
Concute. Bructericam in gentem commiſſa luantur.
Et tua jam, Princeps, Leopoldum injuria tangat,
Auxilii memorem, quo barbara contudit arma,
Pannonici funeſta inter diſcrimina belli;
Et ſua tunc nexas mirantem ad tempora lauros,
Militiaque iſtâ duplices, Musâque coronas.
Veſtphalicæ interea robur floremque juventæ,
Quo trepidos inter ſuccincta Colonia motus,
Servandam in patriam revoca, civilibus armis
Direptam, & fœdâ turbatos clade penates.
Ocyùs audaces Paderæ lugentis alumni,
Germanorum equitum lectiſſima pectora, promant
Ottomano expertos animos palmataque tela.
Nec minor hîc urget pietas: patriæque ſaluti
Relligionis honos, Romæque innexa Fides eſt.
At tu, vel ſonitus armorum horrentiaque inter
Tympana & ingentes curas, ni credula vanum
Spes animum & concepta tui fiducia luſit,
Longinquum exaudis Vatem; pleniſque receptam
Senſibus atque animis fovet indulgentia Muſam.
Illa tuis demum auſpiciis revocata ſub auras,
Poſt ſteriles nixus, poſt longa ſilentia, cantum

Inſtaurat, gratoſque, velut rediviva, labores.
Jamdudum exultans regales Muſa triumphos,
Quos bello, quos pace tulit Lodoïcus, & aulæ
Borboniæ decora, & terno quæ plurima luſtro
Magnarum Europe ſtupuit ſpectacula rerum,
Inſignes vario celebrarat pectine caſus.
Nec tuus ille, ſacris terras moderatus habenis,
Carmine Alexander noſtro illaudatus abivit;
Sive triumphalis molitus gaudia pompæ,
Christinæ adventu, Fideique auguſta trophæa;
Seu Loiolæis reddens Veneta arva colonis,
Aut Venetis claſſem ſocians, Divoſque ſecundos
Hoſtem in Threïcium; Pellæo major, & olim
Pacis Alexander, mox belli ſplendidus auſpex.
Tum Spartæ affixus rigidæ, ſanctoque receſſu
Muta diu plectra infodiens, meme ipſe volentem
Umbrâ involvebam tacitâ pigriſque latebris.
Sed vatem haud ultra pateris ſquallere ſepultum.
Tu mihi lux, tu Magne amplum Fernande theatrum.
Quid plebem inſulſam morer atque Heliconis inanem,
Aut leviter lymphâ tinctam Permeſſide turbam?
 Te circumfuſo lectiſſima flore corona
Gentis Apollineæ, totum ſpectata per orbem,
Ambiit, atque iſto Pindi ſtat gloria nutu.
Scriptorumque operumque fides tibi maxima, Princeps.
Sponte fluunt alia ex aliis; & divite venâ
Largiùs, an dextrâ, dubium, tua munera currant.
Nec verò tenuis deſpectas auſa Poëtæ,
Mittere ſi qua rudis properat munuſcula ſilvæ.
 Jam ſacer ille tibi, claraque in luce reſurgit
Borgia, quem templis venerandum inſcripſit & aſtris
Relligio, terræque pios complevit honores.
Qui, Latiæ Francæque potens Suadæ atque Camœnæ,
Gaudet Aquitanum Rheno ſociaſſe Garumnam,

So'ennia Poëtica D. Borgiæ ab autore cantata. Celſiſſ. Principi ab Ant. Verjoſio alterâ editione conſecrata.

Has tibi primitias & non ingrata dicavit
Obſequii referens communi pignora cultu.
Verjuſi hæc pietas; cui tantum Borgia debet,
Quantum ſcriptori Superos, ariſque ſacratam
Virtutem Hiſtoriæ fas eſt debere, per omnes
Inclyta dum fertur Cæleſtum gloria terras.
Ipſe autem tanto jurati interprete cultûs
Fortè placens; caræque tibi, Fernande, Cohortis
Ductori quondam Francisco ardentia ſupplex
Pro te vota feram; tranſcriptiſque in tua Muſis
Jura decus columenque ſuum gratabor; & alti
principis æternos venerans meditabor honores.

LUDOVICO MÆRATIO THEOLOGO

Calendæ Apriles an. m. dc. lix.

Primus & hic, totoque fluent qui deinde ſecuti
Menſe dies, purô, Lodoix, tibi ſole niteſcant:
Mox alii ex aliis, fœdæ poſt nubila brumæ,
Purpurei longo ſuccedant ordine menſes.
Hei mihi! tempeſtas reparat ſe mobilis anni;
Lætior & vernæ revocato flore juventæ
Poſt hiemem nitidis aperit ſe menſibus æther.
Non ea ſors homini, recidivaque corpore vita.
Et vivax ubi te conſumptâ ætate ſenectus
Dimittet fragilem, ſacri Mens alta Lycei
Quò vel Suareſius, vel quò Vaſqueſius acer
Decidit; ah, nimiùm breve & irreparabile ſecli
Tranſierit ſpatium, nec habet Mors atra regreſſum,
Donec ſumma dies redivivum exſuſcitet orbem.
Fallor? an extendet mortalis tempora vitæ
Immortalis Honos, & letho Fama ſuperſtes?
Jam præſtructa via eſt, quâ te, Doctiſſime, fati
Legibus eripias: tumulus nec triſtibus umbris
Mæratium extinguet nomen; Luciſque ſupremæ,
Poſt Fidei nebulas, uſum dabit ignea Virtus.

XAVERIUS NAUFRAGUS.

NAUFRAGUS Oceano, terni dum tempora ſolis
Tranſierint, latè inſanis agitata procellis
Continuâ ſub nocte ſecat freta. nil tamen Auſtri;
Nil, ſpumante ſalo quæ mille natantia monſtra
Prædæ inhiant, movêre Virum. ſedet aſſere nudo,
At pelagi immenſo flagrans XAVERIUS æſtu
Volvitur, aſſiduaque undarum aſpergine rorat.
Haud major liquido Alcyoni pax æquore conſtat,
Quæ nidum in tenuem & mollem compoſta latebram
Fertur aquis, dum blanda favet Natura volucri,
Lenes adſpirant auræ, pura æthra niteſcit,
Aſtraque marmoreo rident geminata profundo.
At mediâ tranquillam Herois corda quietem
Tempeſtate fovent. animum defixit Olympo
Certa Fides; tutoque velut jacta anchora portu,
Inconcuſſa hæret ſpes & fiducia Chriſto.
Jam ſummis pendens præruptæ in montibus undæ,
Sidera contingit, cæloque appellere geſtit:
Jam barathro præceps, immani gurgitum hiatu,
Ad manes ruit, ac Stygio propè mergitur Orco;
Conſcia nec tali intremuit diſcrimine Virtus.
Ventorumque inter fremitus, tonitruſque polorum,
Fulguraque, & cæco confuſa elementa tumultu;
Dulcia divino vibrans ſuſpiria amore,
Imperium æterni majeſtatemque Parentis
Pectore miratur ſecuro, & cuncta cieri
Numine gratatur; nutu maria alta ſupremo
Attollique premique, & fræna audire procellas.
Sic fruitur mens ſacra Deo, gaudetque periclo;
Nec circumfuſâ revocari à morte precatur,
Ni gravior maneat caſus. majora pericla
Provocat, & votis ardens audacibus ambit.

ALETHIA ET ASTRÆA

Sive Oratio de Veritate et Justitia ab Illustriss. Arnaldo Pontaco Senatus Burdigalenſis principe habita

Ad ſolennem forenſium actionum inſtaurationem

AN. M. ↄC. LV.

FATIDICÆ Princeps citharæ, quem ſæpè canentem
Jordanis tacito ſuſpenſus fluminis alveo
Obſtupuit; miſerique Orco turbata Saülis
Regia, Tartareas frangentem carmine vires;
Deſine terrarum ſolitas inceſſere fraudes,
Perque omnes diffuſa hominum mendacia vitas.
Veritas de terrâ orta eſt, & juſtitia de cælo proſpexit. Psal. 84. Quin mage Alethiam regali concine plectro
Tellure exortam, cælo ſimul extulit alto
Juſtitia os ſacrum, purâque in luce retexit
Purpureo aſtrorum redimitam examine frontem.
Seclis illa prior, divinoque edita partu
Omnia ſolerti radio miracula rerum
Deſcripſit; priſcumque chaos, diſcordia mundi
Semina digeſſit, tenebraſque evoluit inertes.
Indiviſa comes, paribuſque exercita curis
Ibat Alethiæ, & libram germana ferebat
Juſtitia. hæc ſtellis numeros, & pondera ventis
Addidit: hæc cæli ſpatium dimenſa, ſolique eſt:
Præfixit vallum pelago, & ſpumantibus undis
Littoream objecit certo munimine arenam.
Sic patri communem operam ſoror utraque primùm
Impendit, magnis componens legibus orbem.
Tempora jam ex illo fœdus ſociale coivit
Terram inter, Cælumque. unà primæva creavit
Corpora; diverſâque Deus quæ parte locarat,
Junxit amicitiâ tamen; & magnetica vincla

Intendens, certatim ultro citroque favorem
Alternum, donis & reſpondentia dona
Ire dedit, gratumque viciſſim apponere fœnus.
Sidera Tellurem circum rotat arduus Æther,
Quæ vaſtæ occultas vires, vegetumque calorem
Inſinuant moli, perque intima viſcera fundunt;
Et venas implent argenti, aurique metallis;
Floribus, & lucis extrà vernantibus ornant,
Pomifero Autumno, atque æſtivæ munere frugis.
At Terra omniparens; illi dum tota laborat
Cæli cura ſupèr, dumque omnibus influit aſtris;
Haud ingrata, ſuo ſubiens occurrit honore.
Spiritus accenſo ſurgens de corpore Cælum
Appetit : & qualem Panchæo ture flagrantes
Subjiciunt aræ fumum, venerata rependit.
Atque hinc (ſi qua fides veterum) ſua ſidera paſcit,
Rurſus & in gremium terræ feliciùs Æther
Reddit agens lætos fecundis nubibus imbres;
Unde ſatis vigor, & frugum nova copia creſcit,
Magnaque inexhauſto fœtus alit ubere mater.
Nec vinci Tellus patitur; ſed principe limo
Corpora ficta virûm cælo tranſmittit habenda,
Incrementa Jovis. cedunt Cæleſtia ſigna
Terrigenis : diæ radio fulgentia mentis
Clariùs iſta ſuos, alieni haud indigna motûs,
Conficiunt curſus. præbet templa hoſpita Cælum;
Suggerit Indigetes Tellus ſtellantibus aris.
Hæc adeò inſtituit geminæ commercia parti
Indiſcreta ſoror (doctæ fas credere genti
Hebræûm, ſacris miſcentum vocibus ambas.)
Illa etiam ſuperis defluxit ſedibus ultro,
Diva Deo genita; & valles inviſere noſtras
Dignata, humanam faciem, mortaliaque ora
Virgineâ deſumpſit humo. ſolum Ætheris alti
Antè Patrem referens, Terram ſic deinde parentem.

Veritas tua uſque ad nubes. Pſ. 35. Nubes pluant Iuſtum; aperiatur terra... & Iuſtitia oriatur ſimul. Iſai. 45.

Communis fecit ſoboles. jam roſcida, dicas,
Solvit ſe nubes; votiſque vocata ſub æſtum
Deſcendit pluvia, & ſitienti illabitur agro.
Terra ſinus avidos aperit; pariterque Salutis,
Juſtitiæ pariter ſublimi germinat ortu.
Illam certa Fides, illam Spes neſcia falli
Conſequitur, cæli tabulas & ſacra ferentem,
Ac ſua perpetuæ mandantem oracula cedro.
Obvia Alethiæ Clementia venit Olympo,
Mutua Juſtitiæ Pax oſcula fixit; & inter
Abramidas ſolio regnant Salomonis eburno.
Tunc jaculis adverſa premens commenta coruſcis,
Fulmineum & vibrans Verbi inſuperabilis enſem
Diva potens veri, juſtique acerrima vindex,
Perſonata Erebi latè portenta ſubegit.
Pulſa ſuperſtitio templis, injuria roſtris.
Exclamare juvat, celebri quod Perſica plauſu
III. Eſdræ 3. & 4. Aula favens reſonat: Magna eſt, atque omnia demum
Vincit Alethia, & forti de Rege triumphat.
Hanc celebrat polus, hanc ſupplex terræ orbis adorat.
Quippe Error, techniſque inſtructa Calumnia tandem
Concidit; & victæ tabeſcunt tempore Fraudes,
Proditaque infernam repetunt Mendacia noctem.
Clareſcit contrà magis ac magis, invidiamque
Virtute exuperat tranſcendens omnia Verum.
Cetera quondam igni reſoluta elementa liqueſcent,
Telluſque, Oceanuſque, & qui ſuper incubat Aër,
Aureaque illa etiam radiantis machina Cæli;
Quàm citò in ardentes abeunt conſumpta favillas
Complicitæ flammis injecta volumina chartæ.
Atque ipſe in ſeſe, poſtquàm cuncta hauſerit ignis,
Denique ſubſidet, Stygio revolutus Averno.
Verum extincturo ſeclorum opera omnia buſto
Illæſum, mundi poſt fata noviſſima conſtat,
Ac Domino æquævum manet, æternumque manebit.

Dignius an quidquam facundæ munere laudis,
Aut quis Alethiæ præco te dignior alter,
PONTACE, purpurei lumenque caputque Senatûs?
Illam tu rerum ſummâ, ſceptriſque potiri
Juſſiſti, & placidas latè regnare per urbes
Gallorum, priſcoque recudere ſecla metallo,
Quo ſincera Ætas, vitæque inſontis amicus
Candor, Alethiæ cuſtos fiduſque ſatelles,
Debitaque integro viguit reverentia Juri.
Sed propriam Divæ ſedem, templumque dicaſti
Burdigalenſe forum; & lectâ virtute miniſtros
Regalem ſacris operari hortaris ad aram.
Non tamen inventu facilis, neque cognita vulgo
Fertur Alethia, & curâ quærenda ſagaci eſt.
Neſcit Alethiam Præſes Solymæus; & ipſam
Audire impatiens teſtem, juriſque magiſtram,
Damnat, & invidiæ metuens configit iniquæ.
Democritus merſam puteo; Tellure ſepultam
Sanctior illapſo dicebat Numine Vates.
Ergo, ut continuo tellus verſanda labore
Agricolæ, multoque priùs ſudore riganda,
Quò tectam eliciat ſegetem: ſic providus acri
Incumbat ſtudio Judex, Verique latebram
Effodiat, frugemque in luminis evocet auras.
Sæpè vepres & ſaxa ſuper, ſæpè horrida fœdo
Bruma gelu. Quoties mole intercluſa Potentum
Eſt via, & oppreſſæ vix reſpirare poteſtas!
Sic odiis captiva, doliſque urgetur iniquis
Undique Alethia, & juſti fallacibus umbris. *Veritatem in injuſtitia detinent.* Rom. 1.
Ac velut indecores medicatur fœmina vultus,
Naturæ certare procax; nitidoque veneno
Picta genas, fatuos ignes accendit amantum:
Haud aliter Veri ſpecie ſe callidus Error
Diſſimulat, gaudetque oculis imponere, & aures
Verborum illecebri & credula pectora ludit.

Detracto nudum fuco tu cernere Verum
Rite doces, ingens ttabeati gloria cœtûs.
Cetera, quæ vacuos tenuiſſent plurima Vates,
Prætereo; generiſque decus, mitraſque tuorum,
Doctrinæque apices, Gallis decora addita faſtis,
Ordinis & gemini Torques. nomenque Thuanum
Conjugio amplexus, Pariſini Auguſta Senatûs
Lumina non tanto diſpar comprendis honori,
Caſtræamque Domum, Polemarchorumque triumphos,
Atquè adeo Regum connexam ſanguine gentem.
Et patriam excipiet laudem non degener Heres;
Quem juris nodos ſolventem Academia cælo
Extulit; & pacto invitat jam Præſidis oſtro
Curia maturum primos attollere faſces.
Fortunæ quid dona ſequar, cenſumque, domumque
Inſignem ante alias, Auream quam nomine dicunt?
At non tu, quanquam impatiens deformis iniqui,
Moribus idem aſper, tetricâ & gravitate ſeverus.
Largior officii nemo: deſcendere ad imos
Nec refugis. demiſſus honos, ſublimior exit.
Deliciæ hinc populi, & ſummi commune Senatûs
Exemplum, communis amor. Nec purpura, mentis
Præſtringit fulgore aciem, morumque nitorem
Inficit, ac ſenſu titillat corda ſuperbo.
Quam dudum objectam fruſtra, tollique rogantem,
Suſcipere inſtantes vix perſuaſiſtis amici.
Aſt alios modici aucupio malè torquet honoris
Ambitus. hunc peteret cum purpura, ferre repulſam
Et jam olim potuit. neglecto culmine major,
Externæ nil lucis egens, ſplendore coruſcus
Ipſe ſuo; velut Aſtrææ cùm ſigna ſubivit,
Et mundum paribus Libræ ſol temperat horis;
Arnaldus proprium exornat, dum admittit, honorem;
Auguſtoque, gerendum inter, decus allinit oſtro.
Liligerum nam qualis eras quantuſque tribunal

Supremâ ditione tenens; regnoque forenſi,
Conſeſſu Patrum in medio ſpectabilis altè!
Burdigalæ vario condenſi ex ordine cives
Omnia complerant avido ſubſellia cœtu,
Ampla neque undantem cepere Palatia turbam.
Tu verò, mirantûm oculos dum paſcis hiantes
Majeſtate oris, gemmantis flumine linguæ
Interea bibulas demulces plurimus aures.
Mendaces tibi nulla merent ſtipendia Muſæ.
Ecquis Alethiæ media in præconia falſis
Laudibus obrepat? Veri, juſtique tenacem
Te ſcuto circum illa dedit, longeque tenebras
Diſpulit ex oculis; linguamque aureſque modeſtas,
Ac totam inſedit mentem, reduciſque labori
Aſtrææ dedit auſpicium, ſervatque tenorem.
Me quoque nunc eadem, nunc utraque concitat ultro,
Et veram egregiâ laudem pro laude rependit
Ore meo. Nec me arguerit vox publica vanum;
Audacem potiùs, cœptis quòd grandibus impar
Magnificam anguſto tenuarim carmine Suadam.

Scuto circumdabit te Veritas. Pſalm. 9.

BURDIGALA.

VASCONIS hæc agri & tumidi Regina Garumnæ,
Nympha ſenex; ſed verna hilari nitet ore ſenectus.
Nec modò ſeclorum ſpatiis illæſa venuſtas
Conſtat, & Auſonio qualis cantante vigebat:
Sed magis annorum curſu forma inclyta, forma
Excolitur, majorque animoſo pectore virtus.
Turrigerum roſtrata caput, cui byſſina vela
Dependent retro, & Zephyro criſpante renident;
Cœruleâque ingens pallâ, quam clarior aſtro
Purpura diſtinxit mediam, peregrinaque gaza;
Altiùs ingreditur. Qualis Latonia Phœbe,

Aut Cynthi ſilvis venatur Oreadas inter,
Aut jam ſplendidior creſcentis imagine Lunæ,
Stellarum agglomerante choro, percurrit Olympum,
Puræ ubi noctis iter diſcuſſis nubibus, ore
Una duplexque alio. nec abeſt argenteus arcus:
Quæque feras terris, eadem quoque ab æthere fluctus
Oceani immenſos agitat, miranda poteſtas,
Et maris alternâ certos vice temperat æſtus.
Percuſſum intremuit jaculis radiantibus æquor.
Felix Burdigala, & Muſis memorabile nomen!
Lunato auriferum portu complexa Garumnam,
Lautis prætextum villis, caſtriſque ſuperbum,
Vicini alterno revolutum gurgite ponti.
En, quæ malorum coràm natat ardua ſilva
Vexillis fulgens, tonitruque ſalutat aheno
Aſſiduè veniens operoſa ad littora navis!
Quam varias infert læta ad commercia gentes,
Germanos, Batavos, gelidâ & quicunque ſub Arcto
Tellurem ingratam populi tenuere feroces,
Nec linguâ, nec veſte pares! grato ecce tumultu
Omnia miſcentur. rerum denſiſſima turba
Robuſtam exercet plebem, nec ſegnis egeſtas
Invenit urbe locum: peregrinæque undique merces
Affluere. urbs totos ſeptem capit una Triones,
Una implet, vel vitiferis ſat dives arenis.
Felix Burdigalæ poſt horrida nubila ſedes!
Relliquias non quòd veteris monumentaque Romæ
Servat adhuc, muroſque & propugnacula Marti
Nil ceſſura gerit, dupliceſque aſſurgit in arces:
Non, latis quòd ſtrata viis, & ſplendida tectis,
Ingenuo luxu ſpatioſas explicat aulas:
Quanquam aptos Divis æternâ mole labores
Attollit fanorum, & nubes turribus intrat.
Sed magis imperio Themidis, Patrumque beata
Conſilio, ſummoque Auguſti Præſide Cœtûs!

Bethunidæ ſimul & ſacros oſtentat honores,
Et vigiles curas; tantoque Antiſtite felix
Regnat Aquitanas inter clariſſima gentes. Illuſtriſſ. Henric. de Bethune, Archiep. Burdig. Aquit. Primas.

ASTRÆA REDUX,

Sive Senatus poſt civiles turbas Burdigalæ Reſtitutus.

Astræam Reducem populi celebrate clientes,
Juraque Aquitanas latè dominata per urbes,
Auguſtoſque Patres, dudum quos muta vocabat
Curia, & averſis inhonora palatia cauſis.
Antè vagam, & ſævi jactatam turbine Martis,
Vidimus attonito Divam fluitare Garumnâ,
Diverſa hoſpitio, nec majeſtate Senatûs
Digna ſatis, populis nec concurrentibus apta
Oppida mutantem, lunatâque urbe remotam.
Et quæ Burdigale, patrio ſpoliata Senatu!
Altera lux, Regnique ingens decus, hei mihi quantùm
Decrevit, quantos exhauſit feſſa labores!
Quanquam velivolas plenis Neptunus abundans
Portubus inveheret claſſes, generoſaque Liber
Munera congereret totis ſpumantia cellis;
Nil deſiderium Aſtrææ tamen illa levarint.
Urbs opibuſque viriſque potens, deſerta jacebat:
Unde priùs leges populi moremque petebant;
Ah, viduæ inſtar habens, gravibuſque oppreſſa ruinis
Bellonæ, diramque luem perpeſſa famemque,
Aſtræam, Aſtræam longo clamore petebat:
Cujus in adventum ſordentes pulvere vultus
Tolleret; ac plenâ tum denique pace potitam
Rite putans, ſolido gauderet munere Regis.
Senſit, & optatis Rex annuit: & ſimul auram
Nuncia fama volans niveis prævertitur alis,
Jam fas Aſtrææ conſueta in templa reverti;

Affore mox, Reducem ſolito comitante Senatu.
Quis mihi nunc plauſus, quis publica gaudia narret?
Ipſi vere novo frondentia culmina jactant
Finitimi colles: ipſæ jam fluminis oræ
Floribus arrident, lactiſque aſpergine rorant:
Ipſi ſubſultant muri, portuſque bicornis.
Curiaque ante omnes, Dominæ gratata regreſſum,
Sponte patet; poſitoque ſitu revireſcere viſa,
Convelli propè viſa loco, atque erumpere geſtit.
Illa triumphalis deducitur agmine pompæ.
Antevolat Regali habitu Clementia, quercu
Nexa comas; geminæque manus conſerta ſorori.
Gratia, & interpres dubii Prudentia Juris,
Incorrupta Fides, ac dulcibus aurea vinclis
Illaqueans aures & corda volentia Pitho.
Purpureâ ſe in veſte ferens Aſtræa potenti
Fulgentem dextrâ gladium lanceſque ſiniſtrâ
Suſtinet, æquato librans examine cauſas.
Illam Proſperitas, & aperto Copia cornu,
Virtutumque chorus, Legeſque ſilentia paſſæ
Longa tubas inter violentaque claſſica Martis,
Pars Latiæ, pars Indigenæ, ſectantur euntem.
Condenſæ, canis veneranda ſacrataque turma.
Non, illæ, Actæi proles effeta Solonis,
Spartanumve genus: Francorum filia Regum
Plurima, Cæſaribus priſcâ vel origine natæ,
Libertatem habiles frænis cohibere decoris.
Palladiæ ramum felix attollit olivæ,
Jungit & Aſtrææ famulos Concordia cives.
Vidit Aquitanæ genitor pulcherrimus undæ,
Santonicâ Oceani cùm jam remearet ab aula
More Garumna ſuo: cui nautica lintea circùm
Funduntur, glaucumque incinctus arundine crinem
Arquatâ effinxit lunaria cornua fronte;
Quantus non Rhodanus torrens, non Sequana felix

Sorte ſuâ, latiſque Liger ſpatiatus in arvis.
Atque illum officiis lætum comitatur amicis
Oceanus, fluctuſque ſuos trahit ipſe viciſſim
In ſocialem alveum, ripiſque allabitur altis.
Sic major rediens, atque urnâ divite nixus,
Burdigalæ intrantem portus examine claro
Vidit, & Aſtrææ liquido dedit ore ſalutem.
O Cæli Soboles, Proceres Aſtræa togatos
Quæ revehis tandem, disjectaque membra reponis
Burdigalæ, auguſti corpus regale Senatûs!
Sic equidem ſperabam animo, nec inane fefellit
Augurium: agnoſco Lodoïci nobile pignus.
Ille meæ inſedit ripæ, caſtroque propinquo,
Cum fera perſtreperent turbatis fluctibus arma:
Ille meis ſubvectus aquis, pictâque carinâ.
Mirabar ſpeciem inſolitam, fulgentiaque ora,
Et jam majorem Natum Patre. Quanta voluptas,
Conjugii talem fetum ſpectare ſuperbi,
Fœderis immemores quo Gallia vinxit Iberos!
Ac Regina parens jam vertice celſior ibat,
Magna parens, eadem Caſtrorum Mater, & aris
Aſſidua; inſignique altum pietate Tonantem
Concilians nato. precibus victoria ſervit.
Et mirantur adhuc Lodoïcum Annamque carinæ,
Et riguæ ſalices, prætentaque fluctibus arva,
Et, quæ ſpectaclum juſſi meminiſſe, fluenta.
Tunc primùm agnovi facilem, pronumque moveri;
Ac te cùm implacidis juſſit ſecedere rebus,
Burdigalæ referendum auſus ſpondere Senatum,
Cùm bene tranquillo ſtaret reſpublica portu.
Bis mutata priùs ſtatio, & placidiſſima caſtra,
Ex quo abjuncta tuæ concuſſis mœnibus urbis;
Nec dominos noſtro vertiſti à flumine faſces.
Sed tamen hac regnum commune ambobus in actâ:
Navibus hìc locus; hìc mundi commercia fervent.

Ludov. XIII: conjugium Burdigalæ celebratum.

Heu, quàm rara meo dudum ratis amne cucurrit!
Aſtræa hinc aberas. Mavorte onerata Garumnæ
Terga laborabant : noſtro gravis ille labori,
Et fluvio inſultans, ſævis ludebat in armis.
Corpora ſæpè meos fœdarunt ſanguine vultus;
Sæpè mihi contuſa globis ardentibus ora.
Nunc tecum mea laus, mea fama obtrita reſurget.
Hoſpes & Oceanus, fido ſociatus amore,
Nuncius Aſtrææ Reducis teſtiſque per orbem
Ibit, & huc crebras referet ſine milite claſſes;
Dividet & Bacchum populis ſitientibus, iſtinc
Spargere vitigeni gaudentem nectaris undas.
  Dixerat; & totis applauſit fluctibus urbi,
Terque Garumna caput Divæ ſubmiſit ovanti.
Et pater Oceanus firmat lætiſſima dicta,
In vitream refluens ſolito velocior aulam;
Pinnatoſque aſcendit equos; terraſque per omnes
Tritonis ventoſa cavâ præconia conchâ,
Burdigalæ Aſtræam Reducem conſidere narrant.

ACONTIÆ SULFURATÆ.

SERPENTES rutili ſinuoſis ignibus errant;
Aut altè exiliunt, & ſibila inania vibrant,
Flagranteſque trahunt caudas, fumoſque ſequaces.
Stant avidi cives infrà, vultumque ſupini
Diſcurſus flammæ varios flexuſque ſequuntur
Luminibus totis : veſtigia cuncta volatûs,
Præcipuè finem obſervant, formamque cadentum.
Nam curſu exhauſti colubri, cum pabula flammæ
Deficiunt, ſuperis fragiles vertuntur ab oris,
Pulvereaſque efflant animas. diſpergitur ardens
Vita in ſcintillas tenues, pluviamque rubentem.
Exuviæ fumo turpes, teretemque ligatæ
Ad virgam (queis parvus adhuc, ceu morte recenti,
Corpore in extincto ſupereſt calor) æthere ab alto

Ante pedes cecidere. illas tellure jacentes
Certatim arripiunt pueri, paſſimque ſuperbi
Oſtentant, quatiuntque manu. Detracta ſubactis
Hoſtibus arma putes, ſpoliiſve induta trophæa.

D. JOANNIS BAPTISTÆ
NATALITIA
Inſigni Tutellæ cultu celebrata.

SOLLENNEM inſtruimus pompam, colleſque propinquos
Luſtramus, flexuſque viæ defixa per omnes
Delubra, & feſtis accendimus ignibus urbem.
Huc ades, ô BAPTISTA! piis hîc omnia fervent
Lætitiis: tibi per vicos Tutella, per agros
Annua ſacra refert: & ovantes aëra cantus
Implerunt, volucres auxerunt ſidera flammæ.
Tu faciles huc flecte oculos, quacunque refulges
Stellantis regione domûs; vultuque ſereno,
Ipſe tui ex alto lætus ſpectaror honoris,
O, dexter vatique tuo populoque clienti
Adſpira; & Pindi quæ conſecrat hoſpes & urbis,
Accipe non ficti monumenta & pignora cultûs.
A te ducta meis primæva eſt gratia Muſis:
Tu mihi Lætitiæ princeps, tu carminis autor.
Natalem ingentis pueri quæ proxima lucem
Anteit, auſpicium ſancti dedit illa triumphi.
Principio, Martini ædes ſtatioque petita eſt.
Antiqui extremâ templi regione ſacellum,
BAPTISTÆ addictus locus eſt. ſuperimminet ipſe,
Qualis erat quondam, villoſo membra camelo
Tectus in obliquum vates. denſiſſima turba
Æſtuat, & parvis ſupplex affunditur aris.
Hinc ſerie tendunt immensâ: & , publica nondum

Pompa licèt moveat; necdum ſacra ſigna coruſcent,
Ferventes, en, cerne, vias, turbamque perennem.
Mellilega Hyblæi ceu quando examina reges
Educunt; liquido volitans ſeſe aëre nubes
Agglomerat, Floræ vel dædala caſtra laceſſit
Undique fuſus apum rutilis exercitus alis.

Apparent crebræ effigies, impreſſa domorum
Parietibus, Magnæ ante omnes ſimulacra Parentis.
Tegmine carbaſeo, florumque halante corollâ
Inſignis, puerumque ſinu complexa Tonantem,
Cognati tantos Baptiſtæ incendit honores.
Trajicitur vitreis errans Correzia lymphis.
Ardua deinde via eſt; ſed amœnâ frangitur umbrâ
Mitis, & æſtivo lux exarmata calore.
Per varios nemorum flexus (nam colle frequenti
Turritum nemoroſa caput Tutella coronat)
Plebs tacitâ affatur Superos prece; cunctaque ſanctos
Compoſita in ritus miro pietatis amore,
Pervolat ætherium votis flagrantibus axem.

Morte ſuâ vincens lethumque Erebumque Theander
Monte in Golgotheo partæ monimenta ſalutis
Quæ ſtatuit, proprioque imbuta cruore dicavit;
Sacra trophæa, Cruces, & propugnacla piorum,
Stant paſſim; ac ſolido ſubſtructa altaria ſaxo
Septenâ ſtatione vocant, quò confluit agmen
Aſſiduo fervens æſtu. Nec ſimplice tantùm
Hæc vulgo dignata: ſacri ſollennia moris
Inſignes opibuſque viri meritiſque frequentant.
Ipſi etiam properare ſenes, properare puelli.
Hi, dextræ impliciti matrum, feſtoque labori
Aſſueſcunt, gaudentque vias didiciſſe parentum,
Jamtum habiles veræ fingi pietatis ad uſus.
Nec modò, quos variæ diſcretos ordine veſtis
Zacharidæ inſcripſit magno Metanœa Sodales;
Supplice ſed cunctos habitu veſtigia cernas

Figere

Figere nuda ſolo, & ceras geſtare flagrantes.
Montibus ut primùm ſummis albeſcit Eous,
Votivum inſtituunt cives agitare laborem,
Baptistæ memores; nec pars vacat ulla dieï;
Dum ſeram accendat formoſus lampada Veſper.
At novus unde meas æris canor impulit aures?
Aëriâ pompæ ſignum ſublimis ab arce
Buccina præcinuit. quæ cymbala muſica verſat,
In numerum turris modulatur, & ardua templo
Increpuit: feſto conſpirant tympana plauſu.
Diſploſi ſonuere tubi; fulſere cometæ
Pulverei, caudamque vago traxere volatu.
Turicremi rubuere ignes, fumoque Sabæo
Pinguis odoratas in nubes cogitur aër:
Ardua concentu templi convexa reſultant.
Procedunt gemino verſu, temploque relicto
Linigeri Myſtæ, per compita perque ſupinos
Trans fluvium colles. longo via flectitur arcu.
Sidera prælucent ingenti cerea tractu;
Illuſtrimque auro, magnum & venerabile Vatis
Divini ſimulacrum obeunt; circumque Sodales
Innumeri, ac tunicis pueri talaribus albent;
Zacharidæ ante omnes, pueri, dilecta caterva,
Lilia geſtantes, niveorum inſignia morum.
Tale equidem ſanctæ ſupra juga læta Sionis
Crediderim puerorum agmen, turmamque ſequacem
Luſtrifici, quem Baptistes monſtraverat, Agni;
Qui ſacro expungens hominum delicta cruore,
Purpureâ Crucis oppetiit fatalis in ara.
Ariete Signiferi nunc & formoſior aureo,
Victor & Ammonis monſtroſique Agnus Averni,
Florentes aſtris campos ſucciſque madentes
Ambroſiis peragrat ſubmiſſo auguſtus Olympo;
Virginis ille gregis ductor princepſque, hec unquam
Velleris intacti niveos maculatus honores;

Septem oculos, ſeptem, Regum pectora coronis,
Cornua ramoſæ circumdat myſtica fronti.
O quàm dulce melos propriâ ſibi ſorte canentum
Turma Sionæum perluſtrat candida montem,
Quà ſe cunque tulit cæli pulcherrimus Agnus!
Proxima tu genitrix, Agnoque ſimillima Virgo.
Mox conſanguineus ſequitur BAPTISTA, triumphi
Pars ingens, palmaſque ferens & lilia dextrâ;
Villoſamque auro pellem, radiiſque coruſcam
Indutus; nec jam ſilveſtri pallida melle
Imbuit ora, ſed ætherii ſe nectaris amne
Proluit, & Geniûm paſtu jejunia penſat.
Virgineum cui zona latus ſuccingere viſa,
Jam mollis, jam ſidereis clariſſima gemmis
Zona nitet. bicolore caput diademate nexum
Alba rubro decorant intexta liguſtra roſeto;
Sanguineoque micat colli fulgore cicatrix.
Tum maculæ expertes pueri, inſonteſque puellæ,
Primitiæ illuſtres Agni, ſua lilia portant,
Lacteoloque Agni ſplendentes ſanguine pallas.
Sed quis me aſtriferas rapuit ſuper impetus arces?
Vos, pueri, vos ô nitidæ, mea gaudia, mentes,
Virgineæ egiſtis mira ad ſpectacula pompæ.
Vos, teneri flores, Superos candore refertis.
Flaminis inde ſacri varius ſeſe explicat ordo;
Fluctibus immenſis populare affunditur agmen.
Pompaque multiplici pſallens diſcrimine vocum,
Lunatum exequitur ſpatium, delubra viarum
Deveneraus. reſonat BAPTISTAM amniſque nemuſque;
BAPTISTAM totis recinit pia montibus Echo.
At tu, ſancte Puer, nato quo geſtiit Orbis,
Ut divina tuæ liceat miracula laudis
Feliceſque ortus & grandia dicere facta,
Solve malos linguæ nexus; ſordentiaque ora
Rite pians, te digna, ſacris & idonea cæli

Finge modis, Vatum ô Princeps! velut igneus Ales
Amoſidæ quondam Vati, carbone ſacrato
Labrorum excoxit vitium, auguſtoque dicavit
Purgata eloquio, & vivo verba imbuit igni.
  Nuncius ætherio Gabriel delapſus Olympo,
Virgineas idem ille brevî venturus ad ædes
Numinis Orator, cæli terræque Sequeſter;
Te patri Solymas viſus prædixit ad aras,
Lætitiæ ſegetem inſolitæ; juſſitque Joannis
Egregio, proprios quem Gratia poſcat in uſus,
Nomine ſignari; quem, falli neſcia, magnum
Edita per populos Domini ſententia firmet.
Nec te vitigenos latices, ſolitaſve ciborum
Delicias tacturum; & amici Numinis aurâ
Materno jamtum ex utero doniſque replendum
Eximiis, vicino aptum præcurrere Chriſtô;
Theſbitæque acres flammato in pectore Vatis
Geſtaturum animos, Judæaque corda potentem
Conciliare Deo, Fideique accendere lumen.
  Hæc Gabriel. ſedenim tantis incredula dictis
Mens hominis, promiſſo impar, cæleſtia needum
Dona recognoſcens, hæſit, pignuſque petivit.
Haud impune quidem. namque objectare ſenectâ
Jam ſibi vim exhauſtam, atque effetæ conjugis annos,
Audentis merito inflixit pœnam Aliger ori,
Et dubiam arcana ſubſtrinxit compede linguam.
Aſt ubi maturo divinæ oracula vocis
Sanxiſti eventu, ſterili ſenis editus alvo;
Exacto cùm octava dies mox orbe recurrit,
Nomine ſignatus juſſo, patria ora loquelæ
Caſſa recluſiſti, & Verbi Vox ipſe tonantis.
Hoc pietatis opus, nodos & vincula linguæ
Damnatæ ſolviſſe Patri. nec munera tantum
Gratari, ſed fata etiam das læta profari,
Atque in longinquos animum tranſmittere caſus.

Quin priùs & fetûs meritis arcana retexit,
Jam propiore afflata Deo, lætiſſima mater;
Felici cùm te, alme, ſinu complexa, puelle,
Cognatam hoſpitio MARIAM ſuſcepit, & ipſam
Prægnantem; ſedenim conceptâ prole beatam
Ante omnes, Domini ſupremâ ſorte Parentem.
Quæ ſimul aligerâ Superûm ſtipata cohorte
Intravit Regina domum, dulcique ſalutem
Ore dedit; ventris materni carcere ſeptus
Audiſti voces infans, queis Gratia ab alto
Vocibus it comes, & primævam abſtergere labem
Accelerans; nec paſſa diu rationis egentem,
Ceu vili de plebe animam, & ſine pectore corpus:
Sed teneram accendit properato lumine mentem,
Lectam animam, & pleno ſaturatam Numinis hauſtu.
Præſentem quâ luce datum eſt agroſcere Chriſtum;
Jamque inde ex utero vates myſteria pandis,
Sidereum prodis genitrici conſcius Agnum;
Succuſſas hilari exultans pia viſcera motu.

O fax, æternæ fax ô prænuncia lucis,
Ardenſque lucenſque, & Hebrææ pectora gentis
Spectato fulgore hilarans! ô prævia Chriſto
Spes hominum, Sponſi gaudens cæleſtis amore,
Sponſi avidâ vocem aure bibens! tua ſacra colentes,
Quam ſolio undantem potas Agnique Deique,
Lætitiâ aſperge; & famulis, quam nomine præfers,
Alma ſalutiferos irroret Gratia fontes.

Tali BAPTISTAM celebrantes carmine turbæ
Dum tumulis acclive nemus vallesque peragrant;
Interea pæne exhauſtæ jam civibus urbis
Mœnia quos intra, nec iners ad publica ſenſus
Sacra ciet; feſtiva agitant ſpectacula, ludos
Miſſilibus flammis pars exercere, vel ignem
Subjicere extructis alacres per compita ſilvis.
Omnibus in vicis ardet rogus, omnia flammæ.

Præcipuè templi feſtivos excutit ignes
Pyramis. accenſo nec prægnans fulmine nubes,
Cùm lateri impactus violens rimam halitus egit,
Fulgura tot vibrat. ſpargit jacula ignea moles:
Illa viam ſignant longè, tractuque coruſco
Aëra deſcribunt, pompamque allapſa ſalutant.
Ac dum ſupplicibus luſtrantur longa catervis
Per clivos ſpatia, & ſolitâ ſtatione morantur:
Nunc rutilos jactat vaſtum per inane colubros,
Et nebulas urit tenues; nunc tela caduca
Deſtinat ad terram, ſpectatoreſque laceſſit
Ictibus innocuis, fluvioque incendia miſcet.
Sed magis incœptos Baptistæ exercita ludos
Inſtaurat, cum pompa redit, longoque propinqui
(Ultima prona via eſt) deſcendere colle videntur
Paulatim, fuſcâ Metanœæ in veſte Sodales.
Nunc age bombardæ, nunc tympana pulſa, tubarum
Commixtis animoſa ſonis, flammæque volantes
Undique colludunt, *vexillaque Regis* adorant.
Quò propius plenis advoluens collibus agmen,
Spectandi erectæ ſtudio ſeſe admovet urbi;
Acriùs hoc fervet ſcloppis, atque alite flammâ
Aërius laſcivit apex: condenſaque cælum,
Artis opus, nova monſtra tenent, oculoſque remulcent.

Stant gemini funes, queis proxima tecta ſupremæ
Turri annectuntur, feſti pars maxima luſûs.
Actor utrinque frequens hilaris ſpectacula flammæ
Edit, & aſſiduo ſcloppo per mutua ludit;
Inceſſitque vago, reſpondetque igne paratus.
Currunt ardentes ultro citroque ſagittæ,
Communeſque legunt funes, labra ardua donec
Alternæ attigerint molis. nam præpete curſu
Huc delata hærent, ſaxoque obtuſa queruntur
Flammea tela moram; & fruſtrà indignata, caducas

Acriùs incendunt iras. abſumit inanes
Sulfure relliquias flagrantis acontia vitæ.
Gaudia ſic reducem pietatis ludicra pompam
Gratantur, ſanctoque impenſa elementa triumpho.
Illa ſubit; dumque illa ſuis ſe mœnibus infert,
Ænea Muſarum ante aditus tormenta nitratum
Concipiunt ignem, & vaſto nubem ore profundunt
Pulveream. ſuccuſſa via eſt, & proxima tecta
Contremuere: cavis geminata remugit imago
Vallibus; & rapido diſſultat turbine flumen.
Poſtremo, vicis dum relligioſa precantum
Agmina vertuntur, referuntque ad limina greſſus:
Ramoſis faculæ lætùm micuere feneſtris
Diſpoſitæ: ſimul ante fores plateiſque parati
Effulſere rogi: ſummique in culmine templi
Turriculæ feſtis ſimul alta ad ſidera flammis
Erumpunt, rutilaſque vomunt læto igne favillas.
Tum reliqua effundit pulvis ſuccenſus in auras
Miſſilia, & primâ jam ſidera nocte laceſſit.
Quin etiam artifici ductu ſæpè actus in orbem,
Contortaque rubens ſpirâ, ſequiturque fugitque,
Et ſeſe ſua per veſtigia circuit ignis.
Undique Vulcani telis certatur: ubique
Exploſæ crepitant cannæ: tuba, fiſtula dulcem
Concentum, mixtæque fides & tympana denſant.
Natali quos deinde tuo, Baptista, recurſus
Congeminat Tutella, pioſque operoſa labores!
Nempe tibi quos albo habitu Metanœa clientes
Addixit, proprios Patroni ingentis honores
Manè obeunt. Solis primos Lunata ſub ortus
Corripiunt ſpatia, & ſilvis rorantibus errant.
It niveum clivis agmen; puerûmque manipli
Hîc etiam (ſtola pura pedes defluxit ad imos)
Aligerûmque choris ſimiles, ſpectacula præbent,
Cœleſtem & Puerum modulis cecinere tenellis.

Ponè ingens populi vis agglomerata Sodales
Conſequitur : lucentque facum longo ordine ſilvæ ,
Et latè ſacro diſcteri lumine colles.
Mox aliæ læto pompæ ſplendore per urbem.
Publica inardeſcit pietas ; feſtamque per ædem
Orator magni celebrat præconia Vatis.

Hæc ego Baptistæ ingenti compulſus amore ,
Verùm arcto incluſus ſpatio , properata canebam :
Baptistæ , cujus ſacris æterna laborat
Tutellæ pietas , Cælique imitatur honores.

MAGNI BAPTISTÆ LAUDES.

Nam tua quæ tantis damnaſti crimina pœnis,
Jam ſacer ante ortum , jam ſanctâ concitus aurâ,
Numinis & lætos ſpirans , quo plenus , amores ?
Deſertor patriæ , cœtus exoſe profanos,
Solus agis , ſilvarum hoſpes , conſorſque ferarum.
Nuda tibi ſpelunca domum , ſaxoſa cubile
Terra dedit ; veſtem exuviæ finxere cameli ,
Inſulſamque locuſta dapem & ſilveſtria mella.
Hos ritus , hæc inſolitæ ſtudia illa palæſtræ
Exerces jam inde à tenero. loca dura ſubiſti,
Lactis egens ; vix prima ſolo veſtigia doctus
Moliri , ætherioque viam jamtum arduus orbi
Affectare docens , ſupera & vi carpere regna.

Sic alacer , ducente Deo , comitante catervâ
Aligerûm , ſummi ingrederis Prodrome inclyte Regis.
Supplicibus votis noctesque dieſque fatigas
Fervidus , haud ignava terens tacitæ otia vitæ :
Atque urbes fugiens , cælo commercia jungis.
Ad te ſerpentes poſito adrepſere veneno;
Colluſere feræ ; & blandæ longo agmine caudæ
Affuſâque jubâ placidi mulſere leones.
Mane ſalutabant volucres , cantuque fovebant
Arrectos animos , ſuſpenſaque pectora Olympo.

Te quoque cedrorum ſubmiſſis culmina ramis
Errantem ſaltu immenſo venerata petebant.
Verùm idem (cùm nota Dei mandata vocarent)
Progreſſus ſilvis, populum ad luſtrale ciebas,
Quo ſcelerum elueret ſordes Metanœa, lavacrum.
Talem nimirum quondam te, maxime Vates
Fatidicique chori longè decora alta beatus
Sorte novâ exuperans, priſcorum oracula Vatum
Præcinuere, Deo tua jamtum in fata vacante.
Te fore, qui fragili velatum corpore Numen,
Munere cæleſtem referens animoque Miniſtrum,
Anteires; validiſque inſtans hortatibus acer
Deſerta impleres præco loca; vallibus æquos
Conſternens montes, facilemque per aſpra viarum
Rite viam & cœcos regeres per devia flexus.
Te flavis turbatus aquis, inculta per arva
Clamantem, & medio Jordanis in amne ſonantem
Audivit; Galilæa trucis procùl aula Tyranni,
Ceu fremitu accepto magni concuſſa leonis,
Obſtupuit; longeque omnem lateque moveri
Judæam admirans Solymâ cum plebe ſacerdos,
Jndoſas, tua regna, frequens accurrit ad oras.
Vocali interea tonitru male conſcia turba
Contremuit perculſa minis; veniamque precata,
Certatim fluvio luſtrandos intulit artus.
Altiùs & reſonans habitu quàm voce, potenſque
Exemplo urgebas, auſteræque ordine vitæ;
Totus inhorreſcens veſte, atque immitia villis
Texta feris rigidamque incinctus ad ilia zonam;
Longaque vix tenui ſolans jejunia paſtu;
Jnde cibi expertem vulgò potuſque ferebant.
Mollibus indutos trabeis, luxuque ſuperbos,
Arguere impauidus Reges, Veneremque probroſam;
Pro monitu & curâ fers aſpera vincla ſalubri.
Utque puellari placuit laſcivia ſaltu

Convivarum oculis, didicit ſævire voluptas:
Et triſtem immiſſus ſcelerati in carceris umbram,
Perque epulas dat grata redux ſpectacula lictor,
Sanguineum diſco caput, illætabile ferclum. *Ioan. caput in diſco. Heroic. l. 6.*
Ah natalitiæ feralia gaudia cœnæ!
Compoſitâ occumbens inceſti fraude Tyranni,
Purpureæ, BAPTISTA, refers inſignia palmæ.
Quin & Cælicolas inter ſpectabilis omnes,
Tergeminam emeritâ complexus fronte coronam,
Doctrinæ radiis contextam, & floris honore
Virginei, ac pulchri ſtellantem luce cruoris.
Magnanime Herodis cenſor, populique magiſter,
Et, quam voce doces, legis fortiſſime vindex;
Magna idem præſtare, idem pro Numine lætus
Dura pati! Chriſto natus, linguamque manumque,
Omniaque impendis Chriſto. Fidiſſime Teſtis,
Cæleſtiſque index Agni, & Dux certe ſalutis!
Quis formas virtutum omnes, laudumque tuarum
Nomina percurrat? geminæ tu fibula legis;
Concludiſque aperiſque ſimul fatalia pacta.
Ne quà hebetes oculos, fœdaque in nocte jacentes
Terrigenas, ſubito adveniens fulgore coruſcus
Læderet ille parens lucis; tu lumine primô
Imbuis, æterno præmiſſus, Phoſphore, Soli.
An primæva novo revocem miracula cantu?
Zachariæ ſolitas operanti clarus ad aras
Quæ Gabriel ſummo cecinit legatus Olympo?
Aut MARIÆ acceſſu, Divæ quæ ſigna Parentis
Attonitâ edideris ſubſultans Matris ab alvo?
Et conſanguineum ſenſiſti, parvule, Numen.
Utque priùs Matrem, ventris compagibus infans
Clauſus adhuc; ſic Patrem etiam natalia vatem
Sacra inter facis; & quam plurimus æthere mentem
Hauſiſti, Puer alme, Parentem in utrunque refundis.
Quò ferar ulterius? Cælo venientis aperto,

Scripta laborantes certatim, opulentaque donis
Talibus accumulant, cæleſte ſonantia Verbum.
Dignior & quiſquam monimentis talibus auſpex,
Quàm Ducis ætherii præſcriptam nomine Turmam
Qui placidis regit imperiis, Chriſtique vocatum
Sub juga biſgeminum curis amplectitur Orbem?
Ille Quirinali dudum celebratus in Aulâ
Pontificum Orator ſtudiis, ſacrique Senatûs;
Nunc quoque, inexpletas divinis vocibus aures
Mulcet, inexhauſtuſque animis illabitur, ardens,
Aureus, ac miſto ſuavis terrore coruſcat.
Non tam crebra micant mundi laquearibus aſtra,
Pervigiles lychni, puræ ſpectacula noctis;
Quàm denſâ excelſæ vibrantia lumina Mentis
Suſpicias, auguſtæ ubi paſſa * volumina Suadæ.

* Tomi Concionum in Apoſtolico Palatio habitarū &c. V. lib. II. Lyr. Od. XIII.

HORATIUS, MUTIUS, CLOELIA.

Romana prodigia & miracula. Florus.

ROMANÆ ſpeciem Virtutis; & inclyta faſtis
Nomina, tergeminoſque uno de Rege triumphos
Conſpicio. Quantus mihi pontem inſiſtis, Horati,
Sublicium; patriamque adverſo pectore, Thuſcûm
Armatis unus par millibus, obtegis Heros!
Horribilis proh te inſignem cognomine facti,
Scævola, qui dextram injiciens fumantibus aris,
Torvus, atrox, victo ſplendeſcis fortior igni;
Aſpectuque frui pœnæ, ſenſuque doloris
Lætus ovas! Quid tu, Heroum geminæ æmula laudi,
Clœlia, non vinclis patiens, non amne teneri,
Auſa fugâ tumidas victrix enare per undas?
Congreſſumne, fugamne priùs? fluctuſne, focoſne,
Virtutis documenta, canam? Miratur & amnis
Virgineos pariter vultus animoſque viriles,

Mollior incedens : collapſumque omnibus armis,
Romæ inter lætos fremitus gratoſque fragores
Pontis, & abruptâ felices mole ruinas,
Accipiens facilis Coclitem, applaudenſque natanti.
Et Mutî dextram miratur ſponte flagrantem
Ignis edax. Hoſtes miratur Porſena, monſtris
Attonitus rerum tantis, victumque fatetur.

HORATIUS COCLES.

O Fatale urbi nomen, patriæque ſaluti!
Tergeminos alter fratres, Albana peremit
Robora, cùm Tullo miſſum in compendia bellum;
Inclinatam humeris patriam Romanaque fata
Suſtentans, validiſque aſſertor Horatius armis.
Sed tamen ille fugam ſimulans, & ſingula adortus
Sauciaque illæſus demiſit corpora letho.
Solus Hetruſcam aciem, glomeratiſque aſpera telis
Suſtinet hic fixo concurrentum agmina greſſu :
Scilicet & quos ſtare gradu, pontemque tenere
Invictæ exemplum geminos virtutis adegit,
Ingentis fati comites, dimiſit in urbem;
Et ſibi ſe gaudet ſupremâ in ſorte relinqui.
Terribilem clypeo nimbum ferrique procellam
Exceptat; crebro nec fractus vulnere victor,
Quin hoſtes ultro increpitans, ac tela retorquens,
Cæſorum ſpoliis denſoque cadavere vallum
Ipſe ſibi obtendit, prohibetque immanè ruentes;
Ac totâ belli immotus ſtat mole caduco
Ponte ſuper, Regi palmam extorquere ſuperbus
Fruſtra indignanti, & Thuſcos in bella cienti.
Nec reditum curat, pereat dum ponte revulſo
Hoſti aditus; placitæque ardet ſe involvere cladi.
Vim cunctam interea Thuſcûm, & rapida arma moratur,

Atque capi ærato captam vetat objice Romam.
Qui ſibi, qui patriæ innumero proſpexit ab hoſte,
Cocles, an Argus erat? Tu luxque Saluſque Quiritum,
Tu Scutum patriæ, tu murus aheneus Urbi
Pro Jove tu Cuſtos & Romæ Stator, Horati!

MUTIUS SCÆVOLA.

PRODITOR ipſe ſui, confeſſo & crimine vindex,
Approbat immanes animos, dextramque flagranti
Immittit foculo; ſpectantemque acriùs urit
Porſennam, terretque ferox. plus illa ferendo,
Quàm cædendo egit. Parce, ardens improbe, dextræ:
Ipſe tui miſereſce; hoſtis jubet. horruit auſis
Quippe tuis, pacemque ambit. Jam Scævola dextram
Semjuſtam recipe, & clarum per ſecula nomen.

CLOELIA.

CLOELIA, Amazonium nomen, tela inter & undas,
Obſes ubi eluſit cuſtodes Clœlia Thuſcos,
Effugit; atque urbi dulces, ſua pignora, Natas
Intactæque decus reddit floremque juventæ.
Hæccine Amazonidûm virtus? hæc dia virago?
Spectatamque fugâ, Romanam Heroïda jactas,
Regia quæ præceps & vincla & fœdera rupit?
Audacem ſua palma fugam, ſua fama ſecuta eſt.
Jam ſupra Mutî facinus, ſupra acris Horati,
Extollis, Porſenna, dolos, queis fallere pulcher
Libertatis amor, Tiberinaque flumina Virgo
Impavido æquales docuit ſuperare natatu.
Ille quidem elapſam ſubitâ gravè concitus irâ
Jure ſuo repetens hoſtis: ſed caſtra reductam
In Tyrrhena amplo decorat Rex juſtus honore.

Laudis & inſolitæ, ſtatuâ dignatur equeſtri
Roma ducem. Celebrate, viri; celebrate, puellæ,
Factum inſuetum, ingens; & dignos Virgine mores
Fingite. Virtutis monimentum inſigne perennat,
Spumantes fregiſſe minas Tybrimque ferocem
Ardua ovans; formâque animoſi prænitet oris
Clœlia, virgineæ princeps vindexque catervæ.

SILVARUM
LIBER V.

ARCHIMEDES.

ILLE Syracoſiæ, Latii cingentibus armis,
Præſidiumque decuſque urbis, mirandus & hoſti,
Et pariter doctæ metuendus viribus artis.
Ceu Briareus, centena ſimul diſpergere tela
Ille potens, unuſque adverſam infringere claſſem,
Dum ſedet, & tormenta levi muralia tactu
Temperat, aſſultuſque virûm deridet inanes;
Aut vi belligerâ referens & ſtrage Tonantem,
Terribilis totâ cæli cùm fulminat arce.
Quippe vitro immenſum exiguo collegit Olympum;
Terrenumque Deum geſſit. quos extudit orbes,
Mens infuſa ciet; leges errantibus aſtris

Deſcribens, annique vias, æternaque ſigna.
Cui tantum ingenio licuit? quam terra negabat,
Cælo excivit opem; Solemque induſtria telum
Fecit: & attonitos vicit, dum dimicat abſens
Miſſilibus radiis, & fulgure ſævit acuto.
Mox fuit ingenium exitio, dum pulvere terras
Metitur deſcripto ardens, operique ſupremo
Incubat, & captis medius terit otia muris,
Labentem ignorans patriam, immotuſque tumultu.
Securum, placidæque inſtantem fervidus arti
Occupat irrumpens miles; fruſtraque vetante
Marcello, Siculum extinxit manus impia lumen.
Ah miſer, & radium dextrâ moriente tenebat,
Confuditque cruore notas inſcriptaque terræ
Signa, cadens patriæ in cineres, pars maxima cladis.
Horruit ipſe ſuum victor ſcelus, horruit enſem,
Nomen ubi auditum ſenis, ingemuitque percepto.

LUDUS TUDICULARIS.

INclytus Heroum fuerit labor, omnia bello
Miſcere, ac totis colliſum viribus orbem
Voluere certatim, & vario protrudere caſu.
Quod ſtrepitu immenſo, atque inſani turbine Martis,
Per freta, per terras geritur labefactaque Regna;
Innocuæ viden' ut referat brevis area pugnæ;
Et procerum curas, operoſa negotia ludat?
Menſa oblonga ſedet, viridique intenta tapete
Sternitur, & valido circum munimine ſepta.
Ligneus hinc fornix, ferro verſatilis illinc
Circulus, adverſi inter ſe fineſque ſub ipſos
Ictibus expoſti ſtant purô cætera campô.
Nunc age qui ritus, quæ ſint ludentibus arma,
Expediam, placidique ſequar diſcrimina belli.
Telorum Libyciſve plagis Indiſve petita
Materies, pretio inſignis multoque nitore,

Nec

Nec ferro, at ſecto candens elephante ſuperbit.
Quattuor inde globi campo ſpatiantur aperto,
Quò tuditum vis agmen agit, torquetque ſonantes.
Non tamen ut toto in ſilvis verſata lacerto
Robuſtum exercet pugilem, ſaltuque feroci
Concita ferratos refugit pila buxea pulſus.
Molliùs appreſſum luſor, dextrâque reductâ
Librat, multa movens, tuditem, appulſumque petito
Sæpè globo tractim alternat; dehinc fronte quadratâ
Arietat, & plagam meditato temperat ictu.

Extremo in ſpatio locus eſt, cui deſuper arcus
Imminet. huc primò tendunt & proxima captant
Procurſu globulorum. hinc ſpes affulgere rebus;
Hinc palmæ augurium, & vacuum data jura per æquor.
Præſertim pila ſi patulo trajecta ſub arcu,
Dum fauces aliæ tentant, arcumque morantur
Circa ſollicitæ; jam circlo immiſſa triumphat
Princeps, inque novos victrix accingitur ictus.
Quam variæ martis facies, quantiſque palæſtram
Motibus exercent! pila ſeu directa rotatur,
Sive repercuſſu ſeptorum obliqua foramen
Aut petit, aut validis obſtantem incurſibus urget.
Obſedêre aditus, & ferri mobilis arctum
Ire globi penituſque ſinum tranſmittere certant:
Aſt alii præcludere iter properantque ruuntque
Aggeribus velut oppoſitis, mediique reſiſtunt.
Nonnunquam & plenis hærentem faucibus orbem
Vi multa extrudi videas, lapſuve quieto
Eludi averſâ ferri revolubilis orâ.
Ludicra trajectu nimirum laurea terno
Conſtitit, aut campo ſi quis dejecerit hoſtes.

Hinc atque hinc latere in gemino patet alta vorago,
Et menſæ duplicem frons utraque pandit hiatum.
Angulus in præceps refugit, foveâque dehiſcit

Quiſque ſuâ. geminæ huc fertur violentia partis,
Præcipiteſque globos rapido certamine volvit.
Nec latebroſo unum ſatis eſt merſiſſe barathro;
Victor & alterius, fatis audentior inſtat
Conduplicans ictum, & repetito vulnere ſævit.
Quid loquar, ut campo excuſſi vallumque caducâ
Tranſiliant pereantque fugâ? tanto impetus ardens
Turbine agit. trepidos fors, ars, miſcentur in ictus.
Nunc ſeſe agglomerant, nunc eminus arma laceſſunt:
Jam ſtipata acies, confertoque agmine pugnam
Impediunt: toto diſpulſos æquore fundit
Jam temere incurrens impactuſque orbibus orbis.
Fit fragor, obnixi fugiuntque premuntque viciſſim
Verberibus ſeſe alternis: aviduſque nocendi
Uro eodemque ſequax tumulo ſæpe occubat hoſtis.
Nec verò menſâ tantum ludicra geruntur
Bella ſuper; nudoque ſolo graviora ciemus
Robora. contuſos cava faucibus haurit apertis
Foſſa globos. ſedenim haud qualem pila tranſit eburna,
Annulus extremo duri ſedet æquore campi.
Funis at intentus ſurgit, ſignumque canoro
Ære dat impulſus. plauſu dum læta pilarum
Area belligero fervet, canit ære triumphum.

D. MARTIALIS

AQUITANORUM APOSTOLUS,

Eorundem à morbo peſtifero Soſpitator.

TERRARUM dominam peſtis graſſata per urbem
Cum miſeros vaſtâ turbaret clade Quirites;
Phœbigenam, humanæ quando nil civibus artes
Proficiunt creſcitque mali vis dira medendo,
Auxilio accerſunt; quo Numine protinus altos
Romulidûm ad colles, inque hoſpita fana recepto;

Sæva lues Romamque diu populata refugit.
Sic fucum incautis Stygius mortalibus Anguis
Fecit, opemque * Dei brutâ ſub imagine finxit.

* Æſculapii, Draconis.

Non ea Francigenæ quondam ludibria paſſi,
Cùm per Aquitanos latè ſerpentia tractus
Ignea ſenſerunt triſtis contagia morbi.
Nec longè quæſita ſalus. flammata venena
Artubus exegit pereuntum, auraſque ſalubres
Extudit, atque ægræ revocavit gaudia genti,
Indigetis magni tranſlato in corpore præſens
Soſpita vis, populi precibus concita clientis.
Ergo age, Lemovicas nunquam fruſtrate vocantes,
Ad tua ſacra veni, Præſul, celebrandaque Vati
Annue grata pio pompæ ſollennia cantu.
Quæ cryptâ effoſſum inſedit ſpectabile corpus,
Dive, tuum, *Leti* conſcendam culmina *Montis*.
Jam mihi Parnaſſuſque biceps, Pinduſque Heliconque,
Et quæcunque ſupèr Phœbo juga cognita ſordent.
Sanctior hîc ſtatio Muſis; hîc ardua templa
Structa piæ gentis manibus, morboque fugato
Relligioſi inſtar monumenta erecta trophæi.
Sævior haud morbi facies, nec tetrius illâ
Peſte malum incubuit terris, & corpora letho
Plura dedit. velut immiſſis ubi curribus ardet
Per ſegetes Bellona virûm; trepidamque phalanga
Proturbant & utrinque metunt Saturnia tela.
Talis Aquitanas morbi vis acta per oras.
Ac primùm extremos invadere corporis artus
Viſa lues, acrique manus tentare veneno,
Sive pedes: cœco inde, cuti ſublapſa, meatu
Gliſcere per venas, perque intima viſcera fundi
Ignis edax; donec vitæ fontemque caputque,
Atque ipſam victor penetravit cordis ad arcem.
Quiſquis crudeli afflatus contage, malignos
Combiberat fibris morbi immedicabilis æſtus;

Vitæ odiis, furiiſque actus tardantia fata
Incuſabat, & inſano clamore ciebat.
Ætnæos ſibi namque rogos, totumque Veſevum,
Et pice ferventes atroque bitumine fluctus
Ferre videbatur. Nequicquam aſpergine lymphæ
Oſſibus implicitos ignes reſtinguere certant.
Accendit lympha ipſâ magis ſpirantia buſta,
(Qualè ſuperfuſo micat acrior ignis olivo)
Horridus & tactis undâ vapor artubus exit.
Tartaream exhalant fumantia membra mephitim.
Ergo in ſe impatiens ſævit dolor, omnia promptus
Dira pati. nec depoſitæ jam cura ſalutis;
Sed ſenſum finire mali, vel cæde, precantur.
Carnifices optant medicos, durumque levamen,
Membra peragrantem ferro compeſcere flammam.
Quid faciant trepidæ rerum? queis ultima gentes
Præſidiis fata avertant? nil Pæonis herbæ,
Pergameique arcana ſenis, nil Coa ſupellex
Profuit; & medicas irriſit Apollinis artes
Orco excita lues, accenſâ Numinis irâ.
Irritant fomenta malum. per rura, per urbes
Peſtis acervatim longè lateque cadenti
Inſultat populo. mœrent deſerta locorum,
Exhauſtæque domus: & deeſt jam terra ſepulcris.
Illum adeo ultorem ſcelerum, cui militat omnis
Morborum jurata cohors, pacare neceſſe eſt
Et telis ſpoliare Deum, ne funditus uno
Obruat exitio populos vindicta nocentes.
Sed quis erit voti interpres, qui voce ſequeſtrâ
Cauſam oret miſerorum, infeſtaque tela Tonanti
Detrahat evicto precibus? Tu, maxime Præſul,
Miſſus Aquitanum Chriſti Legatus in orbem.
Tu mirorum opifex, & iniquis proxima rebus
Auxilii via, nec lapſæ ſpes vana ſalutis.
Tu potes incenſam morborum extinguere peſtem;

Ultoremque, tuâ pro gente, ut murus ahenus
Stare Deum contra : cæleſti qualis & iræ
Occurriſſe audax, cidari inſcriptoque verendus
Nomine ſacrorum Princeps, Arcæque Miniſter,
Sontibus immiſſos condenſi fulminis ignes
Turicremo avertit foculo, cladem que repreſſit.
Hæc ubi defixa eſt animis fiducia Divi ;
Undique Lemovicas concurritur. inde petita,
Nuſquam inventa priùs, tetri medicamina morbi.
Felici vitam Indigetis manare ſepulcro
Senſit adorantum pietas, cùm tortor anhelis
Pectoribus voto in medio conſideret ignis.
Nec dubium, quin, eductum ſi corpus ad auras,
Aëris extemplo vitium purgetur, atroxque
Lethifero carpens igni vitalia peſtis.
Tutelare placet tantâ mercede ſepulcrum
Pandere, relliquiiſque ægram fatalibus urbem
Luſtrare, & populo auxilium properare ruenti.
Agmina per vicos ardentum, avidiſque ſalutem
Speratam quærentum oculis, ſtipata jacebant,
Pignus & incenſo auguſtum clamore vocabant.
Sic, ô Lemovicis decus & tutela, Magiſter
Ille tuus Solymam quà greſſum cunque per urbem
Claviger extulerat Cephas, obſeſſa tenebant
Compita convectæ ægrorum longo ordine turbæ,
Vel tenui optantes perſtringi Soſpitis umbrâ.
Nec verò tantâ quenquam de gente fefellit
Spe præſumpta ſalus. urbem veneranda procurant
Fercula, tabificæque fugant contagia peſtis:
Ceu claro Boreas abſtergit nubila flatu,
Aëraque everrit pennis, cælumque reſolvit.
Dum pia jam anguſtam procedit pompa per urbem;
Undique depoſitos (viſu mirabile) cives,
Confeſtim exhauſtum Divo reparante vigorem,
Corpora tollere humo, & læto reviréſcere vultu.

Aſpicias, pompamque ſacri celebrare triumphi.
Haud ſecus ac quondam devicto ex hoſte recepti
Laurigeras ſoliti poſt vindicis ire quadrigas.
Septem infelici languentia millia morbo,
Protinus ambroſio dilutas rore medullas
Senſere, & feſtis Ratiaſtum vocibus implent,
Munificum dignâ gratati laude parentem.
Ille ubi ſublimi Soteris proſtitit arâ;
Et populos ſpatio affuſos excludit iniquo,
Quamvis laxa ædes, immenſis arcta catervis;
Sancta laborato fulgentia lipſana in auro,
Templo efferre placet, patulâque in ſede locare,
Impleat ut cupidum populorum aſpectus amorem.
Lemovicas juxta, magnos extructus in uſus,
Clivus Hyperboream modicè conſurgit ad Arcton:
Nomen arena loco fecit; neque collis aprica
Pampineâ veſtire negat ſola vite Lyæus.
Huc myſtarum humeris patriæ fatale ſaluti
Invehitur corpus, tumulique in vertice ſummo
Compoſtum, è ſpeculâ campos deſpectat, & urbem.
Accurrunt populi, & latè loca proxima complent.
Æneus ut coluber, caſtris elatus Hebræis,
Serpentum letale malum & flammante veneno
Diſperſam in populum peſtem retudiſſe videndo
Creditur, & facili læſos ſervaſſe medelâ:
Corporis haud alia eſt montem inſiſtentis imago.
Proſpectu, ægrorum ſerpentem in viſcera flammam
Extinguit; longeque oculis infuſa, per omnes
Non operoſa ſalus permanat corporis artus.
Nativus tantùm ſuperat calor: ille benigni
Innocuique ignis vitali fomite mulcet
Torrida membra priùs; revocatæ in pectora vires.
Numen habet, veteriſque locus veſtigia facti
Servat adhuc; pulchroque ſacer *Mons* nomine gaudet
Lætitiæ memor, & priſcâ ſpectabilis æde.

Lemovicæ, quoties Idus rediere Novembres,
Publica Aquitanæ renovant Soteria gentis.

JULIUS HIPPOLYTUS MENARDERIUS

Regius Anagnoſtes &c. in Epithalamio Regio Laudator JULII CARD. MAZARINI.

MAXIMUS acciſum recreat dum Julius orbem,
Conſilii Mentiſque potens, & nobile Pacis
Urget opus, Regum nectens felicia vincla:
Alter in heroï partem ſubit, ecce, laboris
Julius; auguſtæque legit veſtigia Pacis,
Cantabrico ducens Hymenæum à littore Vates.
Jam Liger, & glaucæ per vitrea regna ſorores
Omnibus applaudunt ripis: jam Sequana fervet
Laudibus, aure bibens avidâ mirabile carmen;
Flaventeſque pater Nymphas ediſcere juſſit
Et Mazarino dignos & Apolline cantus.
Parnaſſi rupes, ſilvarum ingloria tecta
Linquite, Pierides! Francâ Pax regnat in aulâ
Principis auſpicio Julî. ſimul auſpice tanto
Sacra Palatinus penetralia pandit Apollo.

D. IGNATII EFFIGIES

Speculo impreſſa, cum hac epigraphe;

Quàm mihi ſordet terra, dum Cælum auſpicio!

TALIS erat, nocturnam oculis rorantibus æthram
Cùm peteret flagrans Ignatius. emicat ore V. Lyr. l. II. Od. XV.
Sublimis, terræque animus contemptor Olympum
Spirat, & ardenti ſpeculatur ſidera vultu,
Sidera, inacceſſi tenues quæ luminis umbræ.
Dum rapit obtutuque haurit defixus anhelo
Ætheriæ ſedem patriæ, fulgentia regna;
Numinis abſtruſi formoſa renidet imago.

Tum fragili quodcunque ſolo ſplendeſcere viſum
Obtuſos ſpecie ſenſus deludit inani,
Deſpectat, vulgi curas miſeratus inertes.
O tenebræ! ô ſordes! heu bruta & noxia tellus!
Inter opes quàm ſordet inops, ſegetemque dolorum
Captat delicias, probroſoſque ambit honores!
Ipſe autem magno in ſpeculo Loiola moratur,
Sidereæ quà celſa micant ſpectacula pompæ,
Blanda ciens tacitus ſuſpiria. Protinus auras
Illa ſupervolitant: nec-ſurdæ templa Sionis,
Aſtraque ſupplicibus reſpondent conſcia votis.
Sic patitur divina; pios ſic paſcit amores
Fervidus, & flammam lacrymoſo diluit imbri.
At lætis dulcem lacrymis pater incitat æſtum.
Gemmiferâ creſcens oculorum aſpergine, cordis
Altior aſſurgit ſtellis & purior ignis.

Hæc tu, magnanimum venerans Heroa, Themiſti,
Aſſiduus meditaris; & alto pectore verſas
Hinc Cæli decora, hinc miſeræ ludibria terræ,
Flammáſque & lacrymas; ſpeculoque affixus inhæres,
Ex quo non vani ſimulacra coloris & umbra;
At ſolidæ laudis ſpecies, at plurima virtus,
Moribus egregiis expreſſa reſultat imago.
Me quoque, me claræ ſancta ad ſpectacula formæ
Sponte vocas, & amica pii conſortia cultûs.
Artis opus geminæ, earum & ſpectabile ſignum,
Dulce tui externâ pignus tranſmittis ab orâ;
Munifici quod ſacra manus, quod ſplendida charta
Verborum officiis cumulans ornare laborat.
Ipſe etiam auguſtâ ſpectatus imagine fulges,
Sollicitatque animum geminæ pietatis imago.
Conceptas utinam divino à lumine flammas
Ardenti impreſſus ſpeculo Loiola reflectat,

Supplice te, radiique aciem vibrante coruſcam!
Aut ſi nulla feram ſtellantis munera flammæ;
Ah, ſpeculo objecto turpes abſtergere ſaltem
Ediſcam maculas, terrarum ſordida longè
Effugiens, votis & jamnunc aſtra capeſſam.

SS. IGNATIUS ET XAVERIUS

Sacro numiſmate expreſſi.

AD MERCURIUM VERDERIUM.

INDIGETUM auguſti vultus, expreſſaque vivis
Ora notis lucent: oculis ardentia corda
Erumpunt: ſupero vertex redimitur honore.
O Gemini, quos non partu Natura ſuperbo,
Gratia ſed magnis ſocios virtutibus æquat,
Et Vaticani ritûs communia ſacra!
Anguſtum, ô, quantum decoris collegit in orbem,
Qui terræ immenſis amplexos cordibus Orbem
Extudit Heroas, parvoque numiſmate clauſit!
Cæſareas quærant Latia inter rudera formas,
Quos antiqua virûm cælatis ora metallis,
Squallenteſque juvant pretioſâ ærugine nummi.
Me pietas, nitido ſpirat quæ plurima ſigno,
Corripit, & blandæ majeſtas ardua frontis;
Seu Loiola pater, ſeu quâ Xaverius ingens
Eminet, aſpectuque animum ſuſpendit hiantem,
Ac tenero mulcet venerantia pectora ſenſu.
Quas ego, Verderi, ſancto pro munere grates,
Quoſve referre parem cantus? nam cetera parco
Nunc equidem memorare, tuæ quæ pignora mentis
Ampla tuli. nec iniqua ſinant jam tempora gratum
Rite animum, meritaſque expromi carmine laudes.
Doctrinæ omnigenæ decus, & Parnaſſia plectra,
Et Sophiæ lectos dumeta per aſpera flores

Si liceat narrare ; & cælo quidquid Aquinas
Detulit, Aligero ſimilis morumque nitore,
Ingeniique acie ! quo te ætheris alta ſonantem
Magnificè audivit plauſu, ſtupuitque Lyceum!
Quæque Sigillorum Cuſtos, Regnique Miniſter
Addidicit, vario jactatus turbine rerum!
Unde laborantis facies argentea Lunæ
Triſtibus horreſcat tenebris ; cur aurea Solis
Ora notent maculæ, ſeclis incognita priſcis
Sidera ; quo gyro Martiſque Joviſque Satelles
Circum erret, numeroque vagantia lumina creſcant.
Mille alias rerum ſpecies, arcanaque mundi ;
Quidquid & Architas, quidquid Babylonius Horos,
Quæque Syracoſius memoranda inventa magiſter
Tradit ; & inventis quod ſedula cura nepotum
Addidit, aut Cimber Tycho, cryſtallina princeps
Tecta colens ; aut qui radiantia ſigna ſecutus,
Perlegit vitreis oculis Galilæus Olympum.
Pluraque felici complexum pectore norunt,
Et ſæpe artifici ſignare mathemata dextrâ
Mercurium læti Proceres vidêre docentem ;
Et nunc eximio meritum venerantur honore.
Fulſit & Hibernæ Patris ſapientia genti,
Cùm Loiolæam juſſus cenſere Cohortem
Ivit ; & Oceani ſummotos gurgite tractus
Inviſens, Româ laudes gratante recepit.
Quid reliquos agitem faſces, & qualibus exin
Rexit Aquitanos ſtudiis curiſque Sodales ?
Sed nimirum, artes ſuperat quæ ſplendida Virtus,
Vindicat æterno primas in carmine partes.
Ignati pater, & ſacræ, Francisce, Cohortis
Alter honos ; quorum ſtellantia ſubjicit ora
Mercurius, pulchroque inſculpta numiſmate donat ;
Pulchriùs ipſe alto ſpirantia pectore geſtat,
Exempla & repetens ingentibus exprimit actis :

Munificum ſervate Patrem, veſtriſque viciſſim
Muneribus verſuram inopi concedite Muſæ.

HYCUSSUS, seu REX-PASTOR, ALEXANDER VII. PONT.

ROMA, quid horreſcens crinitos ſuſpicis ignes?
Ecce pii ſidus placidum proceſſit Hycuſſi;
Sidus, quo dudum bello ſquallentia rura
Lætentur, melliſque fluant pro ſanguine rores;
Paſtoreſque gregeſque ſacri caligine pulsâ
Exultent: roſeo quantùm non Lucifer igni
Mulceat, aut croceo ridens Pallantias ore.
Ipſi lætitiâ ſaliunt cum mollibus agnis
Septeni colles: ipſæ jam Tybridis vndæ,
Ipſa canunt jam prata; venit BONUS æthere PASTOR,
Et Sanctæ ſtatuit meliora *Palilia* Romæ.
Illum & olorino facundus Mincius amni,
Et qui pauper aquæ Daunus ſecat Appula rura,
Tum gelidæ Sulmo liquidiſſimus ubere lymphæ,
Jampridem inſolito plauſu excepere canentem.
Ille & Germani petiit cùm littora Rheni;
Aſpera corda virûm longoque exercita bello
Leniit, & Pacis blandum inſpiravit amorem.
Orphea Tyrrhenum ſilvæ rupeſque ſecutæ.
At ſacram nequiere diu circumdare frontem
Aut apium, aut ederæ, aut ſuaveolentia lauri
Germina, purpureo decedere juſſa galero.
Nunc triplicis ſummo præfulget honore coronæ
PASTORUM PRINCEPS; & habet commercia cæli.
Ille & oves agnoſcit, & ipſe agnoſcitur illis. Joan. x.
Cuſtodis vocem auditam greſſumque ſequuntur
Quæque bibunt Aniena fluenta Padumque bidentes,
Quæque Ararim Ligerimque; Tago quæ vellera de-
bent

Aurea ; fecundoque Albis quas gramine paſcit ;
Viſtulaque Dravuſque , & ripa binominis Iſtri ;
Quæque Indi albeſcunt Gangiſque aſpergine ſacrâ ;
Atque aliæ , terras ſparſæ quæcunque per omnes.
Scilicet emiſſas caulis dux anteit ultrò
Nomine quamque vocans ; fonteſque & pabula læta
Sufficit , ac vivo curat merſare lavacro.
Errantes coget pecudes , medicabitur ægras ,
Languentes referet collo , ſeptiſque reponet.
Vipereum avertet virus , ſcabiemque malignam ;
Sedulus & culpam , ſi quæ ſubrepſerit olim ,
Incautam vaga ne perdant contagia turbam,
Compeſcet , vinumque admiſto franget olivo.
Felices Paſtore greges , felicia ſecla!
Latrones , ovium pinguiſſima corpora mactant ;
Et qui Paſtores avidâ ſe paſcere curâ ,
Non pecus incumbunt. pretio queis vendita cura ,
Diffugiunt veniente lupo , atque aliena relinquunt.
Haud ita , cui pecoris merito cuſtodia ceſſit.
Ne conceſſa quidem ſubeuntis præmia lactis
Accipiet , tonſoque aptas de vellere veſtes :
Sed magis ipſe greges opibus curabit amicis ,
Paſcuaque argenti rivis manantia pandet ,
Et cæli annonam divinæque horrea frugis.
Haud mutos feret ille canes ; acrique jubebit
Latratu terrere feras. & fortibus ipſe
Pervigil excubiis defenſor ovilia ſervat.
Si quis ab Hercynio ſaltu lupus irruat atrox ,
Sive Caledoniis luſtris , orâve Lemanâ ;
Intrepidum objiciet dura in diſcrimina pectus ,
Projeciſſe animam pro caro lætus ovili.
Quin etiam immiteſque lupos mutabit , & urſos
Corpora in agnorum , cauliſque admittet apertis.
* Hœdorum... Illi autem ſenſuſque novos , & non ſua corda
ferratis præſ- Attoniti circumſpicient ; mollique * capiſtro

Præbentes placida ora, manum patientur herilem. *gunt ora ca-pistris.* Georg. III.
Paſtor & infames hircos, armentaque equorum,
Thracia quos hominum, ceu quondam, ſanguine
 paſcit,
Pellet; & infeſtis purgabit Mænala monſtris,
Mænala Romano quondam regnata Magiſtro;
Ereptique ovibus reddet juga celſa Lycæi.
 Hic te, ô Hycuſſe, labor manet, hæc te cura laceſſit.
Sunt & oves aliæ (nec te adduxiſſe pigebit)
Quas Braſilûm deſerta tenent, quas Sinica culta;
Quas Japonum glacieque rigens & torrida flammâ
Inſula, tot pecorum exitio graſſata cruento;
Hoſtia cùm per mille neces occumberet inſons,
Balatu & nullo infandum confeſſa dolorem,
Cum grege paſtores, teneri cum matribus agni.
At nunc omnis, Hycuſſe, tibi manſueſcere diſcit
Barbaries, mittitque novos procul, accipe, fœtus.
Montibus excelſis paſces; herbâque virenti Ezec. XXXIV.
Accumbent ſaturæ. Qui tanta coagula Montes
Præſtiterint? Seno conſurgit vertice ad aſtra
Mons pinguis, placituſque Deo. Deus ipſe colonus Pſal. LXVII.
Et Sedem hanc pluviâ cæli perfundet odorâ,
Subjectam & riguo ditabit nectare vallem.
Tantus amor Cælo, tanta eſt fiducia terræ,
Magne, tui, quo nil melius dedit Optimus orbi,
Ex quo juſſit oves ardentem paſcere Cepham.
Magne, tuum Armeniæ tygres Pœnique leones
Imperium agnoſcent; nec dente aut ungue nocebunt Iſai. XI. &
Romanis adſtrati ovibus: pardoſque Saniris LXV.
Inter adulantes medius ſtabulabitur Agnus.
Unus & unius fies BONE PASTOR ovilis.

Hæc tibi Aquitanis Vates longinquus ab oris
Cantabam, gregis Auſonii fidiſſime Cuſtos,
Et Regum Pater, & populorum Paſtor, Hycuſſe!

Nec tibi diſpliceant ſilveſtris carmina Muſæ,
Quando & Ephratæi citharâ Paſtoris Hebræus
Rex olim, nunc & gaudent Latialia templa.
Sic tua vota Deus facili bonus hauriat aure!
Ille tibi ſociam demittat ab æthere Pacem,
Chriſtiadûm in Turcas vertantur ut arma, diuque
Sex flamma alta jugis læto præluceat Orbi!

FULMEN.

ÆTHERIIS delapſa plagis, unde ardua rerum
Subjectam ſeriem, Naturæ ingentia regna
Colluſtro, votis avidi repetita Lycei
Huc venio; ſed qualis eram, cùm ſplendida primùm
Gentibus Aonio fundebam oracula cantu.
Ergo & quæſitas, ſtudiis acerrima, cauſas
Diſce, cohors, terriſque pavendos fulminis ortus.
Hæc ubi præcinuit, lectam Regina catervam
Aſpectans juvenum, pleno mox inſonat ore.
Vulcani fumoſa domus, gens torva Cyclopum,
Armando fulmen quondam fabricare Tonanti
Credita, & ille Jovis cedat procul armiger ales.
Aſpice terribili nubem ferrugine tinctam:
Fulminis hæc fornax. elatæ in viſcera nubis,
Quem tepefacta parit tellus, fumoque ſequaci
Aſſimilem, ſiccum calidumque exhalat in auras,
Spiritus inſinuat. miſtus quin ſæpè vapori,
Quando excitus aquâ ſuperaſque attractus in auras
Surgit; ubi aërio concrevit frigore nubes,
Denſatâ incluſus terræ manet halitus undâ.
Interea ſpiſſâ nimborum indagine ſeptus
Paulatim coquitur, paulatim concipit ignem;
Dum calidum totis oppugnans viribus hoſtem
Arctâque obſidione premens, circùm undique frigus
Funditur, aëria latè regione tyrannus.
Ille autem gelidâ captivus ſede teneri

Philoſophia deſcripta l. 11. Heroic.

Impatiens, animiſque furens majoribus acrem
Hoſtis ad aſſultum (creſcunt certamine vires)
Tam magis abruptis erumpere nubibus ardet,
Quàm magis objectæ cogunt latera humida nubes.
Audis, ut vario indignans cum murmure cæli
Diſcurrit? jamque hîc abitum, jam turbidus illic
Molitur, tentatque viam, quâ parte ruinæ
Opportuna labet nubes, rimiſve fatiſcat.
Et modò, ceu longis mugitibus æthera pulſet;
Obtuſo ſonitu, raucique tenore boatûs
Volvitur, & nubis media intra clauſtra rotatur.
Nunc graviter lateri molis ſe impingit opacæ,
Et parte eliſâ dirùm crepat. aridus alto
Crebreſcit fragor, & rimâ fulgente retecti
Fulminis accenſum teſtatur in axe furorem:
Ardentes crebris prorumpunt ignibus iræ.
Atque illam quoties violentior arietat æſtus,
Credideris calidos cribrari deſuper imbres.
Nunc oculis, ſi fortè audes, nunc auribus uſus.
Nimboſo luctata diu cum carcere flamma,
Jam tandem victrix, cava nubis viſcera rumpit.
Ceu fragilis glacies, inſano diſſilit ictu,
Lato vulnere hians: & quà via facta, per auras
Sulfure fumantes immenſis flexibus errans,
Flammeus ut ſerpens, non eluctabile fulmen
Præcipitat. rapidi ſternentibus omnia flabris
Præcurrêre Noti, & majoris nuncia flammæ
Antevolant triſti vibrantia fulgura luce;
Nec vani effractâ glomerantur nube tumultus.
Viſa ſimul ruere æthra, ſimul tremere undique tellus.
Heu quantæ trepidis clades mortalibus inſtant!
Ut globus ille, ardens nitrato pulvere moles,
Ænea Gradivi moles, quem turbine vaſto
Et ſævo ætherias ſonitu jaculatur in auras;
Ille vel adverſas acies, eductave cælo

Culmina, & objectas ictu ruit horridus arces.
Haud aliter fulmen (nimio ſeu coctilis æſtu,
Oblongi in cunei formam ſeſe ille coëgit
Atra in nube lapis; ſeu tantùm flammeus imber,
Diffuſuſque ardor nimbo ſe erupit hiulco)
Dat ſtragem ſilvis, capita & ſcopuloſa Pyrenes
Decutit, atque ipſas latè depaſcitur urbes

Mira canam. tenues per corporis *alba* meatus
Si flamma inſinuet; tranſmiſſam prodere nulla
Indicia; atque idem cœco ſub funere vultus:
Subtili conſumpta intus vitalia flammâ;
Vaginâ illæsâ liquefactus ut effluit enſis,
Doliaque exhauſto perſtant integra Lyæo.
Aſt ubi *compactum* perfregit dolia fulmen,
Nudata, en, ſubitæ circum vina humida cruſtæ
Concrevere. accita meri de fæce vaporum
Agmina concurrunt; ſuſpenſum obducta liquorem,
Ceu corio indutum, ſtipant; qualiſve rigenti
Lympha gelu conſtricta, hærens; immobilis humor
Triduo agit: mox ingentem reſolutus in amnem
Funditur. infelix, liquidum quicunque bidental
Attigerit labris! incauto amentia potu
Aut lethum hauritur. præſenti namque veneno
Corrupti latices, Autumni dulcia dona.
Impete nec ſolo, nec tantùm urente nocet vi
Peſtiferum fulmen. quamvis & rebus eodem
Eripiat tactu infectis, puriſque venenum
Invehat. hinc homines viroſâ fulminis aurâ
Afflati, & nullum perpeſſi corpore vulnus,
Interdum letho volvuntur, quos neque *denſus*
Fregerit, anguſtove ardor terebraverit ictu
Flammeus, aut rapido combuſſerit *igneus* æſtu.
Terror, & aërium confecit funera virus.

Qui clypeorum orbes, quæ propugnacula fulmen
Suſtineant? ſi quid moles pulſata reſiſtat,
Obſiſtendo

Obſiſtendo iras & robora fulminis auget.
Tantâ laude ferox, humiles non ille myricas
Tundere dignatur victor, valleſque jacentes:
Sed Libani cedros, Tarpeiaque culmina gaudet
Dejicere, & Regum, turrita palatia, faſtus.
Nil fragiles proſint lauri de fronde coronæ;
Non vituli æquorei circumdata corpore pellis;
Sparſave fulmineos hyacinthis purpura jactus
Avertêre. flagrant percuſſæ fulmine laurus,
Squammoſæ exuviæ flammâ crepitante cremantur,
Diſſiliunt hyacinthi, acrique calore liqueſcunt:
Præcipuè juſsâ mores animoſque ſuperbos
Cum pœnâ inſequitur vigilans in crimina fulmen.
Hinc pavor ille reis, fulmen dum parturit æther.
At vos, ô nullo ſquallentia crimine corda,
Flammæ ubi præſagus cælo fragor intonat alto;
Quis timor exagitat? tenſis Deus ipſe ſub alis
Protegit, & ſcuti defenſos orbe coronat.
Colliſi inter ſe nimbi, ſine fulmine, vento
Nonnunquam jactante tonant. non halitus omnis
Nubila concutiens funeſto accenditur igni.
Contentus plerumque minis, ubi terruit Orbem,
Solvitur in ventos, & inani detonat ictu.
Ipſa fremens etiam concepto fulmine nubes
Non ſemper miſeris cladem mortalibus affert.
Emicat in cælum nubis convexa per alta
Sæpe ardor; vel cùm in terras devolvitur, Othryn
Percutit aut Hæmum, aut præruptas obterit Alpes,
Raró homines. Cæcâ neque enim temeraria dextrâ
Tela jacit, certo librans ſed dirigit ictu
Omnipotens, parcitque ſuis. Si quem tamen olim
Fulmineâ petiit flammâ; non vindicis irâ,
Sed jaculo clemens & Amoris ſæviit igni.
Mortales rupere moras, & corpore tacto
Felicem rapuere animam, ſuperiſque dedere

Sedibus optandi pernices fulminis alæ.
Fulmineo ætherias arces ſuperare volatu
Quis metuat? quæcunque Deus te ad fata vocarit,
I, ſequere ipſe volens; & funere lætus in ipſo
Æterni ſanctum Genitoris fulmen adora.

DE VARIO POETARUM STYLO.

QUI vultus hominum varios miraris & ora,
Naturæ ſolertis opus, diſcrimina formæ;
Haud ſecùs ingenii varios agnoſce colores,
Et ſtudia, & mores, præſertim diſſona Vatum
Carmina, Naturæ ſeu quæ felicis & Artis
Ficta manu, ſeu quæ vano fucata decore.
Obruar at cenſu, ſi fors ingentia Pindi
Nomina & artifices operum memorare ſuperbos
Inſtituam: proceresque nefas confundere turbâ.
Abnegat & juſtas numeris hora invida laudes.
Nec verò invadam partes cenſoris acerbas,
Aut infelices curas, vacuoſque labores.
Conſcia mens, teneroque vetat frons nata pudori.
Sed tamen Auguſti poſtquam lepor aureus ævo,
Heu brevis, enituit; quoties invita Minerva
Audaces animos, ſtudiis cœleſtibus impar
Vulgus adorantum, ſenſit; laurumque petentes
Grandibus eluſit votis averſus Apollo!
Ventoſas aliis bullas, ſpumaſque ſonantes
Ingenii tumor & fecunda licentia voluit;
Ceratasve quatit pennas, niſuque caduco
Aërias tentat maleſana audacia nubes.
Serpere humi pars viſa, & anhelo languet hiatu
Ægra, elumbis, iners, condenſoque obſita cœno:
Vel fragili ſplendet vitro, vel ferrea ſtridet.
Prædam alii Parnaſſo abigunt, & non-ſua paſſim
Oſtentant decora; & vario ſegmenta colore
Intexunt, furtis opulenti ac fraude ſuperbi.

Pars & barbaricâ in gazâ, fulvoque orichalco
Mirantur ſeſe, ac veteres ſprevere Camœnas.
Longè aliter, caſti gravitas cui priſca decôris,
Non exultim auras captans Flechieria Muſa,
Aut incerta viæ, & tremulo pede lubrica lapſans,
Compoſito exuperat Parnaſſia culmina greſſu.
Iridis haud fluxos veſtis mentita colores;
Nec gemmis temere, ac peregrinis compta metallis;
Luxu indigeſto, aut ludo ſe jactat inani
Bracteolis crepitans, argutis tinnula nugis.
Circumfuſa ſuo radiat Muſa aurea Phœbo.

H. Watelé jn. L. Coſſin ſculp.

SILVARUM
LIBER VI.

IN FERDINANDI PRINC. EUCHARISTICON LUDOVICO XIV.

Ob ipſius Regis, Reginæ, Delphini pictas imagines dono acceptas.

SIc Phœbi radios Martis fulgoribus addit,
Regia qui Vatum Maximus arma canit.
Reginæ auguſtos formæ veneratur honores,
Delphini Clariis exprimit ora modis.
Quàm bene, Apelleo ſpectatos munere, vultus
Explet Apollineâ vividus arte color!
Tergemina aſpectu Fernandum paſcit Imago,

Sidereæque auget lumine ſigna Domûs.
Principis exſcripta ingenio cultuque ſuperbit,
Nec dubiis gaudî viſa micare notis.
Quas referat, Vatum Princeps, tibi Gallia grates,
Nobilior verſu Gallia facta tuo?
Martia pacatæ veniunt in fœdera Muſæ,
Et partes Pietas jungit, & alma Fides.
Splendidus officiis certas cum Principe Princeps:
Mutuus alterno pignore creſcit Amor.
Milite bella juvas, ornas Pæane triumphos,
Et tua Regali laurea fronte nitet.
Sublimi per te Lodoix trans æthera fertur
Laude, triumphales exuperante rotas.
Nulla tuos ætas cantus aut ora ſilebit:
Gratibus & cedunt Regia Dona tuis.

SAMSON EXCOECATUS.

Verane te vigilem, Samſon, ludibria verſant,
An tenebris miſcet ſomnia vana ſopor?
Quò mala fraus captum, quò vis inopina redegit?
Aut in me tantum cui licuiſſe poteſt?
O decus amiſſum capitis, vetitæque ſecari
Gratia purpureæ jam violata comæ!
Roboris invicti fatalia pignora crines,
Eheu, non ultra jam Naſaræus alo.
Ah, ſacrum Superis intacto vertice florem
Impia furtivo forfice dextra tulit.
Væ, Dalile, infamis Dalile! ſic perfida captas,
Inſidias ſomnis tendere vafra meis?
Hoc mihi blanditiæ, mellitaque verba parabant?
Hoc teneri amplexus? hoc bonus ille ſopor?
Exceptum genibus dum me ſceleratа foveres,
Divideres fuſam pectine cæſariem;
Æternumque inſtans, vitæque ad tædia adurgens;

Perdendi eliceres quæ via certa mei;
Jurati fallax titulos obtrudere amoris,
Pejor & armato ſævior hoſte lupa!
Quem non mille viri quondam cepere revinctum,
Fœmineâ potui liber ab arte capi!
Et dudum infelix, Thamnathæ diſcere caſu
Debueram, ingenium quid muliebre ferat.
Illecebras lacrymis, precibus miſcere querelas
Callida, quippe datam fregerat illa fidem.
At bene, quod crebrâ quærentem fraude fefelli!
Præcipitem quò me lubricus egit Amor!
Ut dixi, ut perii! ut perdita robora ſenſi
Evigilans, tonſæ neſcius antè comæ!
Tunc animoſi hoſtes, averſo Numine capti
Ferrea in effetas vincla dedere manus.
Sed quid ego Dalilam incuſo? meme ipſe, meumque,
Ut prodi poſſem, prodideram antè caput.
Quo Dalilæ ſacrum capitis crinale retexi,
Pluſquam hoc cœcus ego tempore, cœcus eram.
Illa meos nervis conſtrinxerat antè lacertos;
Vinxerat illa novis funibus antè manus.
Fixerat & clavo jam ſeptem implexa capillis
Licia. qui caperet, proximus hoſtis erat.
Sed neque tentatæ per terna pericula vires
Credere me turpi dedocuere lupæ.
Luce priùs mentem fœdi ſpoliaſtis amores,
Ut mediam nimbi ſurripuêre diem.
Mox odia in vultum furiatis hoſtica dextris,
Luce cavos orbant depopulata ſinus.
Ille ego *Sol* populi Samſon, nunc lumine caſſus
Monſtror in hoſtili, ceu fera capta, ſolo.
Ille Philiſtææ terror, jam nobile gentis
Ludibrium; patriæ nunc pudor, antè decus.
Improba me vexant petulantis ſibila vulgi;
Sæva cachinnati gaudia in ore natant.

Atque utinam crudos in me mihi cernere vultus
Detur, & auditis ora proterva jocis.
Triſte genus voti! ſedenim nec cernere poſſum,
Nec miſer ipſe meis illacrymare malis.
Ecce puer greſſum regit; & palmaria nuper
Brachia, vinçlorum pondere fracta cadunt.
His olim palmis, veluti molliſſimus agnus,
Membra dedit torvus dilaceranda leo?
Hæne tulere manus convulſas cardine valvas,
Non grave, in aërii culmina montis, onus?
Quid validos juvit funes abrumpere? palmas
Vincla premunt, ſolvi neſcia, vincla pedes.
Non potui infeſtis animam hanc effundere telis;
Cùm peterent noſtrum ſpicula mille caput?
In probra ſervatus, diſcrimina bellica vici,
Victis ut ludos altera ſcena daret.
Feſta, miſer, præbes ſpectacula & orgia turbis,
Quas luctu ſolitus, quas onerare probro.
Quin etiam (proh triſte nefas! proh carcere majus
Dedecus, & cæco fœdius ore malum!)
Ecce molam, ceu vile pecus, verſare coactum
Tundit ab hoſtili plurima plaga manu.
O Deus, ô miſerûm vindex ultorque nocentum,
Redde Philiſtæis præmia digna, precor.
Sanctus ego jamtum ſterili tibi Matris ab alvo:
Parce profanatæ jam memor eſſe comæ.
Verte iras aliò, ſi te tua gloria tangit,
Omnipotens, ſi te barbara probra movent.
Namque tibi pariter, ceu victo, perfidus hoſtis,
Perfidus inſultat, Numen inane ratus.
Audio, & inſano ſtrepitu plauſuque triumphant;
Victor & accinitur per ſua fana Dagon.
Da ſcelus ulciſci (Samſonem ſentiar hoſtis)
Inque breves uſus robora redde, Pater.

Dulce Philiſtæûm mihi ſit traxiſſe ruinam,
Obtritura meum ſit licèt illa caput.

DAVIDIS LACRYMÆ.

AGNOSCO, fateorque nefas. ah, parce fatenti,
O Deus, ô miſero ſpeſque metuſque reo!
Peccavi, Omnipotens Genitor; labemque pudoris
Atrox innocuo culpa cruore gravat.
Tu gemini teſtis judexque & criminis ultor:
Nec fuga, nec latebra eſt ulla premente Deo.
Hei mihi, quæ cœcam rapuit veſania mentem!
Antiquæ ceſſit quò pietatis honos?
Quò nivei mores, & caſti gaudia cordis?
Pax animi, & cælo blanda favente quies?
Eheu, funeſtâ perierunt omnia culpâ:
Pectoraque immanis conſcia tortor habet.
Quid ſævi fauces prodeſt fregiſſe leonis,
Ac rabidæ pecudes eripuiſſe gulæ?
Guttura quid nudis urſo eliſiſſe lacertis?
Deterioris ego præda pudenda feræ.
Et potui fundâ Goliathum ſternere: miles
Paſtori, puero ſuccubuitque Gigas.
Fœmina probroſo Regem devicit amore;
Et cecidi, viſo perditus hoſte, miſer.
Quàm meliùs vaſti cecidiſſem mole Gigantis
Obrutus; & purus tinxerit arva cruor!
O utinam canibus præda alitibuſque jacerem,
Sparſiſſet tumidas nec levis aura minas!
Tartareo ceſſi de me ſpolia ampla Tyranno,
Quem citharâ quondam pellere ludus erat.
Depulſum toties alieno à corpore monſtrum,
Væ, væ, animo excepi proditor ipſe meo.
Nam quid tale Saül, ſolio dejectus ab alto,
Admiſit, diris obrutus ille malis?

Obſcœnis populum exemplis peccare ſequacem
  Edocui Princeps. Dux ego flagitii.
Flagitio adjeci facinus; feralis & umbra
  Ante oculos volitat nocte dieque meos.
Hæccine munifico reddis Dominoque Patrique,
  Ah, tantis referens crimina tanta bonis?
Vilibus abducto caulis regalia tecta,
  Proque pedô manibus ſceptra gerenda dedit.
Et dedit erepto ſævis gaudere periclis,
  Conjugiiſque auxit progenieque domum.
Heu nimiùm funeſta mihi, funeſta Sioni
  Otia, queis noxæ prima recluſa via eſt!
Quin bello, mollis; quin caſtris, degener, ibas,
  Urebantque tuas ferrea tela manus?
Dum tibi plebs pugnat, dum Rabbæ obſeſſa Joabus
  Mœnia, & Ammonis robora dura quatit;
Dum tibi, caſtrenſem invictus perferre laborem,
  Infelix Urias (ô dolor!) arma ciet:
Ignavum, & cedrinæ reſidem penetralibus aulæ,
  Fortè vago incautum lumine cepit Amor.
Errones oculi, ſubiit queis peſtifer ignis,
  Tartareo erumpens ſordida flamma rogo;
Ite oculi, lacrymis vigiles conſumite noctes;
  Strata mihi lacrymis irrequieta natent.
Me Cilicum textus, me pellibus hirta cameli
  (Splendida cede procul purpura) ſeta decet.
Excidat indigno capiti violata corona;
  Impuras fugiant ſceptra verenda manus.
Innocuos auguſta decent inſignia Reges:
  Nequitiæ ſervus regia ſceptra feram?
Nunc cinis aſpergat crinem, cinis imbuat eſcas;
  Delicias turpes vindicet atra cinis.
Pocula miſcendo lacrymis turbentur amaris,
  Mœſtaque ſanguineas expiet unda notas.
Atterat oſſa lapis, cinerique inſtrata favilla

Puniat infamem debita pœna torum.
Et jampridem arces, inferno carcere dignus,
Inceſto Solymas : exprobrat aula nefas.
Ibo, & telluri infoſſus mea funera plangam:
Luctiſonis rumpens vocibus antra, gemam.
Afflicti miſerere, Deus, miſerere clientis:
Ah, ſceleris clemens elue probra mei.
Hoſtia luſtrales ſi cæſa placeret ad aras;
Ante aras pecoris millia cæſa darem.
Verùm accepta tibi, ſacro mens icta dolore,
Cordis & obtriti victima ſola litat.

DEO INFANTI.

TANDEM, Puppule concupite, tandem
Veniſti, patrio evolans Olympo
Vilem ſub tetrici ſpecûs latebram,
Hoſpes Bethlemiæ tenelle rupis!
Ah, immitis Hiems, & inſolenti
Qui flatu, Borea, ſpecum pererras,
Parce, parce, precor, meo Puello.
En, ut dulcibus effluunt ocellis
Gemmantes lacrymæ, & genis inundant!
Audin', ut querulo dat ore triſtem
Vagitum gemitumque mollis Infans,
Ille, quo tremuit polus Tonante?
Eia, nectare candido tumentes
Blanda prome Parens Deo mamillas.
Flentem, ô, virgineæ admove papillæ,
Pignus dulce Deum fovens alumnum,
Riſum, lætitiam, beatitatem
Ardentum Geniûmque Mentiumque,
Agni quas epulæ piâ laceſſunt,
Sponſas Numinis, eſuritione.
Quo te munere ditat ipſe, miro
Imple lacte Deum Parens alumnum.

Mille delicias Tuo recanta,
Mille blanditias Tuo repenſa.
Amplexus avidos, & arctiores,
Quàm vitis ſociam ambientis ulmum,
Quàm dilectam ederæ implicantis ornum,
Necte, necte tuo Parens amori:
Et fragrantibus oſculis pudica
Audax junge Deo labella puppo.
Totum lacteolumque melleumque
Infantem gremio Deum remulce.
Hujus te ſimul, hunc tui viciſſim
Æterno ſatia flagrantem amore.
At vos, queis Orientis ora paret,
Huc Panchæa citi Deo puello
Ferte tura, Magi: ſuperba egeno
Regum affundite Principi metalla.
Mortali inferias, amara ſuavi
Prælibet lacrymas odore myrrha.
Tum ſimplex pecus halitum tepentem
Hinc bos officioſus, hinc tepentem
Auritum pecus oris afflet auram
Certatim, Dominique delicato
Cruda frigora corpori repellant.
Auras carmine mulceant volantes
Circumquaque Chori: micantis aulæ
Affuſi Proceres novum recurvo
Regem poplite ſupplices adorent.
Et jam purpurei tholis Olympi
Defluxere, clientibuſque flammis
Incunabula Numinis coronant
Claris ſidera circumacta gyris.
Exortum in tenebris jubar ſalutant,
Stellâ progenito minore Soli
Vectigalibus advoluta turmis.
Curâ pervigili gregem ſilentes

Servantum propè noctis inter umbras
Ecce ruſtica turba, fulgurantis
Verbis Alitis evocata, parvi
Natalem volat ad caſam Tonantis.
Proh, quantas oculis faces Puellus,
Quot vibrat radios! quot eleganti
Vultu ſiderei nitent lepores!
Urit me Pueri decor: MARIAM,
Joſephum, Superos, Magoſque Reges,
Agreſteſque viros, & ipſa Puppus
Saxa Bethlemii perurit antri.
Vos aram mihi turibus calentem,
O quos tangit amor mei Puelli,
Liguſtriſque, roſiſque, liliiſque
Stratam ponite. Sed moramur aram?
Jam Præſepe ſacrum: Deuſque præſens,
Quam terris bonus intulit cremandis
Decerptam ætheriæ foco Sionis,
Flammam ſubjicit: *Ignis*, ipſe, corda
Conſumens amat immolata paſci.

JESU CRUCIFIXO.

O Matris dolor! ô Patris voluptas!
O terræ opprobrium, decuſque cæli!
Quem Regem ſuperæ ambiunt cohortes,
Dira carnificum opprimit caterva!
Nube qui ſuper, aureaque pictam
Luce ſplendidus inſidet curulim;
Pudore obrutus, obrutus dolore,
Infami cruce fixus ecce pendet!
Heu ſputa, heu colaphi! quid illa Regis
Fœdè ſiderei notaſtis ora?
Heu flagra, heu baculi! quid illa fœdè
Almi corpora conſcidiſtis Agni?
Ah ſpinæ! quianam ferâ tremendum

Sepſiſtis Domini caput coronâ?
Ah clavi! quianam orbis architectas
Plantâ cum geminâ manus foraſtis?
Cur, ô ſpongia peſtilens aceti,
Fellis pocula! cur ſiti æſtuantem
Linguam, & mellea labra diluiſtis?
Cur, ô ferrea, cor pium cruentas
Jam ſancti jaculis amoris ictum,
Extremi ſitiens cruoris haſta?
Haſta ferrea, fellei liquores,
Cum clavis tribuli, flagella, fuſtes,
Et ſputa & colaphi, dolorum acervus,
Myrrhæ faſciculus, Crucis ſupellex!
Infelix Deicidii theatrum,
Mons ô Golgotha, Gelboæ cruenti
Sævis diriùs execrande ſaxis!
Cæleſtis grave pulpitum Magiſtri,
Crux, ô, certiùs arduam ſuperbâ
Virtutem cathedrâ docens Lycei!
Sacri maxime Pontifex Amoris,
Chriſte, victima barbari Furoris,
Quis te, quis popa crudus immolavit?
Meum hoc illud opus, tuumque, JESU.
Sic te, ſic Amor & Furor biformi,
Heu, fœdè lacerum immolavit arâ.
Noſter cauſa tui Furor doloris,
Noſtri pœna tuus dolor Furoris:
Tanti dux & Amor tuus laboris.
Quem, JESU, calicem ebibiſſe gaudes,
Noſtrorum ſcelerum hæc amara fæx eſt.
Noſtræ victima tu, Deus, ſalutis.

GLORIÆ CURRUS
Amico poſt Luparæam editionem commiſſus.

CURRUM, quo vehitur recens Triumphus,
Ah, ne Gloria fors ſuum negarit,
Axe duriùs æreo ſtrepentem,
Cælo inſignia facta deterentem,
Feſtinô nimiùm, parum eleganti!
At ſi candidus obvium labori
Præbes, Hippolyte, arduo favorem;
Tum, quo devehitur recens Triumphus,
Currum Gloria fors ſuum probarit,
Læto gratiùs impetu rotatum,
Verſu molliùs aureo ſonantem,
Cœlo ſplendida facta ſubvehentem.

LUSUS AD AVICULAS.

HUc picti volucrum greges,
Argutæ, teneræ, vagæ
Huc Muſæ nemorum, ad chelyn,
Vatis cura volate.
Hîc vivæ ſaliunt aquæ:
Argenti nitidus liquor
Obliquâ trepidat fugâ
Inter florea prata.
Quæ fonti ſuperimminet
Denſis obſita frondibus,
Præbet frigus amabile
Vernâ populus umbrâ.
Ramos, en, teretes quatit,
Pandens hoſpita brachia;
Invitatque loquacibus
Aurâ flante ſuſurris.
Hic ſuavi modulamine,

Reſpondentibus invicem
Exercete diem choris,
Donec guttura rumpant.
  Fauces cùm ſitis uſſerit,
Ad fontis viridem citæ
Oram mittite corpora
Pronis incita pennis.
  Læti gramine marginis,
Aut quæ plurima candicant
Lymphas ſaxa morantia
Dulci non ſine queſtu;
  Tanquam ponticulis ſuper
Stantes, ducite pocula
Puri lubrica nectaris,
Propinante Napæâ.
  Sin & ludere juverit;
Libatos, age, rivulos
Alâ ſtringite mobili,
Exultimque micate.
  Mox plauſu lepidè dato;
Ad ſolis tepidi jubar
Explicabitis aureum
Plumæ vellus apricæ.
  Tum pes unguiculis comam;
Ceu pecten radiis aret:
Componat faciles ſinus
Roſtri morſus acuti.
  Nec vos pulveris ignei
Cautas ſollicitet pavor,
Ne mors plumbea miſſili
Vitam glande refigat.
  Arcto nec mala ſervitus
Alas carcere comprimens,
Virgato querimonias
Eliquabit in antro.

Nullæ hîc inſidiæ : procùl
Fraudes aucupis improbi,
Viſcatæque tenacibus
Virgæ ſordibus abſunt.
Huc ſymphoniacum genus ;
Ruris deliciæ leves,
Quò vos ludicra provocant
Vatis plectra, volate.

FERDINAN-

FERDINANDUS EVERGETES.

HEU nimium falſi Vates, & inania rerum
Auguria! heu fati mendax ridentis imago!
Hæccine, quæ toties cantavimus aurea ſecla?
En, quò deliciæ, quò pulchræ pacis honores
Ceſſerunt; quò laudis amor, quò digna Camœnis
Præmia, & Aonii revireſcens gratia collis!
Jam ferri ſolido rediere incocta metallo,
Triſtia, ſæva, cruenta, immanis ſecla Gradivi.
Hinc durus conſpirat Iber, hinc Belgica tellus,
Aſperaque ingenti fervet Germania bello.
Talibus indignans tacito ſub corde fremebat
Muſæus; ſpes ipſe ſuas, atque irrita vota,
Et male præſagas damnabat carmina ſortes.
Cùm ſubitò, niveæ formóſo nubis amictu
Splendida, purpureoque micans fulgore per auras
Adſtitit Euphroſyne. roſeo tum blanda renidens
Ore, ſacram dextrâ effigiem flavo extulit auro,
Laurea quam circùm viridante amplexa coronâ.
Atque his turbato ſolatia vocibus offert.
Parce agitare graves fruſtra, Muſæe, querelas;
Haud Pindo ſatis æqua, immiti condita ferro,
Invidiâque onerans & amaris tempora probris.
At non Phœbei cecidit ſpes undique regni,
Nec decus obtritum, aut everſæ funditus Artes.
Suſpice, & hos venerans propera cognoſcere vultus,
Unde jubar toto diffuſum Helicone reluxit.
Inclytus Heroum ſanguis, virtute ſed altum
Exuperans genus & patrii faſtigia montis,
Furſtenbergiades, geminoque auguſtus honore,
Unà idem Princepſque virûm Divûmque Miniſter
Regnat, & ingenuas dat ſplendida jura per artes.
Quis magnæ curas mentis, pulchroſque labores

Laudibus aut numeris æquet ; tot grandia facta,
Et vario partos operum molimine fructus,
Seu quos Relligio, ſeu quos res civica legit?
Quot ſenio labefacta, hoſti disjecta profano
Erexit delubra ; ſituque informia Præſul
Ornat, in antiquum revocans jam templa nitorem!
Florenteſque augere novâ bene prodigus aras
Inſiſtit ſpecie, marmorque aurumque ſuperbos
Congerit in cultus : & pingues creber alendis
Agminibus gaudet Myſtarum addicere fundos.
Quippe ſuis muros & propugnacula Princeps
Urbibus inſtaurans, ac moles molibus addens ;
Idem & ſacratas, munimen certius, arces
Attollit, Stygioque adverſas inſtruit Orco.
Ingentes animos, heroum pectore robur
Geſtat ; & obnixus vitiis popularibus acer
Dedecora exſcindit penitùs, quacunque biformem
Porrigit imperii, & juſtis vim legibus armat.
Præſertim, ne fortè duces contagia in ipſos
Serpant fœda gregis, luſtratque probatque ſevero
Invigilans ſenſu, plebi quos rite Magiſtros
Præficiat, nullaque aſperſos labe miniſtros
Sacrorum, ætheriæ dignos adſtare cohorti.
Ah, miſero longè abductas errore bidentes,
Et jam caularum immemores, jam noxia paſtas
Gramina, quàm curâ Paſtor ſectatur amicâ !
Triſtibus implicitas dumis, avidiſque luporum
Faucibus eripiens, antiqua in ſepta reponit.
Voce potens dextrâque movet torpentia corda
FERNANDUS. quid non Pietas operoſaque Virtus
Poſſit, & ingenii telis accincta coruſcis,
Nobilitate opibuſque vigens, ac Principe dignis
Moribus ; exempliſque urgens blandiſſimâ juſſa ?
Ille quidem adverſis obſiſtere viribus acer;
Præſulis & quæcunque ſacros invadat honores,

Principis aut carpat civilia jura poteſtas;
Ille animis contra tendens, ſuprema tuetur
Munera: ſed plebem indulgens deſcendit ad imam;
Et patrio amplexus miſeros ſolatur amore.
Quin & nobilibus tenuis fortuna ſaluti
Autore hoc verti didicit: variaſque per artes
Munifici tacito pietas ſe læta receſſu
Aſſidua exercens, famæ ſubtraxit; & uno
Teſte Deo contenta, Orbi ſpectanda, laborat.
Eheu ſævities & perfida cura parentum!
Tartareum inſtillant natis, mala dogmata, virus;
Et quam non genuere, immortalemque nefandâ
Fraude animam ſtimuliſque necant furialibus ictû.
Subvenit auxilio, & nimium fecunda malorum
Semina FERNANDUS blandis elidere curis
Sollicitus, dias Erebæis artibus artes
Objectat, Superûm interpres: pretioque receptas,
Ne pereant cœno immerſæ, generoſus Olympo
Inſtitor apponit vertitque in ſidera gemmas.
Ut, male dotatas, largo intra ſepta puellas
Relligioſa locat ſumptu; diroſque penates
Evaſiſſe juvat, thalamis jam rite paratas
Virgineis, ſponſumque Deum quærentia corda!
Diſſimulans & Præſul opem conſuetus honeſtâ
Ferre miniſterii ſpecie; quos legit Ephebos,
Nativâ exutos Lutheri labe refingit
Aligerûm in faciem, cæloque educere gaudet.
Tot fœdè ſciſſa in partes ſenſuſque profanos,
O tibi ſacrorum tales, Germania, Reges,
Sic animis apti fata in meliora vocandis
Accreſcant, virtute pares atque arte Magiſtri!
Jam redeat primæva Fides, lateque piatis
Atra lues terris conceſſerit: una per omnes
Relligio populos conſortibus imperet aris.
Certè non ſtudiis tantùm diſcordibus acti,

Sed templis etiam adverſis caſtriſque feroces,
Hunc tamen, hunc animis unum concordibus omnes
Mirati coluere; & queis ſuprema poteſtas,
Nil capiti auguſto dubitant ſummittere faſces.
Atque ubi, ſurda nimis Themidi, Mars impius arma
Increpuit; vaſtoque agitans hiberna tumultu,
Civilem hoſtili miſcebat turbine motum:
Indoluit Pater Auſonius; teſtatus acerba
Cæſar & ipſe ſibi, Paderam quæ crimina Martis
Oppreſſere. ſimul celebri Germania cœtu
Tota favet; regna invectas per Bructera clades
Sarciri edicens, merito conſpirat honore.
Quid, quòd amicitiam certatim & fœdera captant
FERNANDI, & Pacis fidum optavere Sequeſtrem
Teutonidæ Proceres? denſis pallatia fervent
Neuhuſia, ex omni legatis parte, Miniſtris;
Qui Dominis reſponſa, velut commune rogantes
Gentibus oraclum, & gravibus certiſſima cauſis
Arbitria expoſcant placitaſque à Principe leges.
Tanta viri fama, & juſtæ ſapientia mentis!
Imperii jura, & varios ab origine mores;
Annales populorum, ac Regum ex ordine facta;
Ceu, teſtis ſeclorum, oculis perlegerit Orbem;
Quidquid & immenſus ſtudiorum circulus ambit,
Omnia divinæ conſtruxit mentis acervo.
Præſertim emiſſas adytis cæloque profectas
Doctrinas animo Præſul concepit, honeſti
Multiplicem formam, factiſque ingentibus explet.
Pontificum decreta, ſacri conſulta Senatûs,
Pectore fixa gerit, varioque oracula cœtu
Edita; concitos dubiis cùm publica rebus
Junxit cauſa Patres, cæleſtis & impulit aura,
Compoſuit ſanctis purgatum legibus Orbem.
Nam quid ego æternas, Vatis redimicula, lauros?
Lumina quid referam florentibus illita chartis,

Geſtarumque notas, Monumenta inſignia, rerum?
Jam Paderæ vaſtâ quantum ditione locorum
Signavit bellique memor paciſque vetuſtas,
Romulidûm & palmis celebres & cladibus oras;
Sed magè Franciadûm ſpiſſo loca nota labore,
Juſtitiaque armiſque, & queis auguſta trophæis
Stat Pietas, fructuſque ſuos Victoria ſacrat;
Singula FERNANDUS multo cumulavit honore,
Largus inaurari ſpecioſo marmoris uſu.
Splendore ac pretio ſedenim præſtantia, vincent
Marmoreos etiam durando carmina cippos.
Illa quidem jam ſæpe tibi pulcherrima dona
Pignoraque autoris tanti celebrata; nec unquam
Sat tibi, ſat gratis uſquam celebranda Camœnis.
Nunc demum tanto felices Principe Muſæ
Neuhuſiam gaudent Parnaſſi rupibus aulam
Mutaſſe, & lympha meliorem Aganippide Fontem,
Hunc illum Magno quondam pacem inter & arma
Dilectum Carolo Paderam, longoque ſecutis
Ordine Cæſaribus. latici nunc infula ſacro
FERNANDEA decus ſupremumque addit honorem.
Divitis & venæ ſitiens, centumque ſonantes
In numerum ſcatebras inhians, hauſtuque beato
Circumfuſa viget Vatum floretque corona.
TORCKIUS imprimis, qui ſanguine clarus ab alto V. lib. 1. Heroic.
Relligionem opibus ſumptuque adnixus amico
Rite fovet. ſcit Minda pios, quos ille labores
Inſtruit & cultus, victoque Errore triumphos.
Et queis Rotgeriæ cæleſtia carmina terris
Non audita lyræ, FERNANDI proxima plectro?
Ut ſocialis amor, niveis & moribus ambo,
Dulcibus & ſtudiis Romæ conjunxit, & oris
Jam Padebornæis æterno fœdere nectit.
Nec generis tantùm antiqui ſplendore ſuperbo
(Ex quo Teutonibus Princeps, rerumque Magiſter,

Ordinis armigeri quondam ſceptra inclyta geſſit.)
Quantùm animo, quantùm virtute inſignis & arte
Furstenbergiaden retulit, morumque nitore
Egregio, doctæ lux Plettenbergius Aulæ.
Caſtaliæ aſſertor laudis, vindexque, ſub aſtra
Extulit indigno violatum crimine nomen,
Sanctum, auguſtum, ingens Vatum & venerabile
nomen.
Omnigenas Proceres, nec lauro ſimplice frontem
Evinctos memorat, Regeſque Duceſque, Poëtas;
Quos populi coluere Patres; tot conſcia Divis
Pectora, tot puro luſtratas æthere mentes
Agglomerat, ſeriem immenſam, ſpectataque priſcis
Sidera, poſtremis & adhuc fulgentia ſeclis,
Urbanoſque & Alexandros, quos ille Quirinæ
Majeſtatis apex ſoliumque admovit Olympo.
Sic Heroum acies monſtra in deformia pulchro
Dirigit eloquio, denſis ubi cincta coronis
Furstenbergiaci producit carmina Phœbi
Magnanimus ſcriptor. quid, quæ facunda laboris
Hiſtorici monumenta parat, gentique perennem
Famam Hildeshemiæ? Francis & gloria creſcet.
Ille etiam dulces haud ultimus inter amicos
Principis, eximioſque aulæ Paderenſis honores,
Schatenius, quo Teutonidûm non certior alter
Eoas agitat linguas, lateque patentes
Hiſtoriæ vaſto concluſit pectore tractus.
Quem dubiâ certans Pietas Doctrinaque palmâ
Vindicat; & tenuis quærentem arcana latebræ
Ambiit ipſe favor, ſpectandumque intulit aulæ.
Illum adeo vitæ aſcivit comitemque ducemque
Oſnabrugenſis, Bavaroque à ſtemmate Præſul
Romanoque micans oſtro. Mimigardius exin
Antiſtes, caſtris pariter ſpectatus & aris,
Suſcepitque virum; carumque & nobile munus

Fernando, vinci demum vi paſſus amicâ,
Tradidit inſtanti, ac ſtudiis in aperta vocanti
Hoſpitia, & grati conſortia docta laboris.
Hic valido excudit ſplendentia tela metallo
Schatenius, Carolo queis poſthuma bella revincat:
Ter-Magno Carolo, qui conjurata, ſuperbis
Verior Auſonidis Germanicus, arma refregit
Saxoniæ, juſſitque feram miteſcere gentem.
Nunc alius movet arma furor, pugna altera ſurgit.
Signifer Auguſtum cœcis Niſanius auſis
Appetiit (quis enim ſuper erroriſve dolive,
Luthero præeunte, pudor?) ceu ſacra peroſum,
Veſtphalicis quæ rite plagis fundavit, & urbes
Mitratis latè Patribus genteſque ſubegit.
Nempe Quirinalis Carolo jura illa Tiaræ
Agnita quis credat? vanum dediſcite morem,
O populi. fœdæ tenebras atque horrida noctis
Monſtra, ſitumque ſagax informem diſpulit autor.
Quamvis Alpinas Heros tranſcenderit arces,
Pontificum in partes veniens, ſævoque tyranno
Vexatum eripiens Hadrianum, almoque Leonem
Reſtituens ſolio, ac patrio veneratus honore;
Maximus & quanquam templa ad Romana Sacerdos
Cæſaream impoſuit Franco ſanxitque coronam,
Imperiique auxit titulis Regalia ſceptra:
Nil tanto fuerit, Latio cum Præſule, Regi;
Tantarum ſeries numeretur fabula rerum.
Ah Pietas! ah caſta Fides! ſic omnia vertit
Infelix Novitas, nimiumque ingrata ſupremi
Poſteritas meritis Auguſti, & conſcius Error!
Haud impune tamen: chartas nec paſſus ovantes
Niſanî volitare, leves ſine vindice nugas;
Sed capiti temere aſperſam labem ecce verendo
Strenuus abſtergit, ſcriptiſque ultricibus inſtat
Cæſareæ laudis & Religionis avitæ

Defenſor, fraudeſque & inanes diſcutit umbras.
Mox idem faſtis commenta inſana refellet
Æternos Fidei referens Caroliqne triumphos;
Seu Mimigardiacæ priſcis decora eruta ſeclis,
Seu Padebornææ gentis, fidoſque Latino
Expolit annales cultu. Fernandus & amplam
Undique materiem cura ſumptuque benignus
Suggerit, & libros monumentis grandibus aptat.
Nec Vaticano parcit deducere ab alto,
Et quocunque latent ævi documenta receſſu,
Veſtphalicæ ſegetem hiſtoriæ, doctique laboris.
Cetera Neuhuſiæ præſtantia membra cohortis
Si numerare vacet, propriaſque evolvere laudes!
Teutonicæ flos gentis, & Aulica Principe turma
Digna ſuo, decori certatim incumbere gaudent;
Ingenuas artes concordi mente frequentant.
Hi res ætherias, divina humanaque jura;
Pæonias illi curas, Coïque Magiſtri
Scita agitant: aliis alii, quæ cuique facultas,
Exercent ſtudiis animos. juvat æmulus ardor
Conſortes operum, ac Domino generoſa placendi
Ambitio, crebriſque ornandæ inſignibus aulæ.
Nec ſua Fernando tantùm ſervire caterva,
(Vincit Aliſonis caſtrum quà Palladis arcem)
Proxima nec tantùm regio, circumque ſuperba
Geſtit, & Aonio certat Germania cultu.
Par agit externos ſtimulis amor. undique docti
Confluere in Paderam fluctus; totoque clientum
Scriptorum ſubit orbe chorus, magnique Patroni
In laudes grateſque, operum lectiſſimus ordo.
Pompa ſequax, vario glomeratur carmine donum,
Nobile ſeu meritâ Fernandi ſorte tributum.
Hinc petere auſpicium ſtudiis placitoque labori
Biſgemina Heſperia, & Padulo ſubmittere ſeſe
Electrô Padus & liquidô Tagus inclytus aurô.

Huc Belgæ, huc Dani Vates; huc plurima Franci
Nominis accurrit, ſervatque Camœna tenorem.
Longinquum munivit iter Verjuſius, & qui
Regia Teutonicas ſolers mandata per aulas
Summorum curat Procerum; Regiſque Miniſtro
Qui comes adjunctus Fratri, nec muneris exors,
Principis it juſſu, Phœbo dilectus uterque,
Ac Fernandeæ ſuccenſus laudis amore.
Plura loquar: Fratrum ſed enim quid gratia poſſit;
Quæ decora amborum, tantiſque exercita rebus
Ingenia, & pulchras virtus ſpectata per artes;
Privatim expertus, crebrique haud immemor uſquam
Officii, jam læta frequens ad plectra vocaſti.
Quid meritis dignum referas? nec-opinus apertos
Ultro aditus ſummam debes Heliconis in arcem,
Sanctaque Fernandi penetralia, Principe felix
Magnifico, abſentem donis jungente Poëtam.
Et largæ quàm blanda manûs, quàm ſplendida in omnem
Aoniæ effundunt ſeſe commercia partem!
Aurea Neuhuſio jam ſpargi teſſera, claræ
Pignus amicitiæ, cœpit, regale numiſma.
Jamque adeo præſume oculis, quod Sequana reddet
Miſſile, & aggeſtos pretiis cumulabit honores.
Hæc ubi dicta dedit; penitus ſe nube reductâ
Euproſyne involvens, venerandum & amabile rurſus
Elatum dextrâ ſimulacrum objecit, & auri
Circùm auras fulvo radiantes lumine pinxit.
Muſæus tacito verſans illuſtria corde
Munera Fernandi, lunato à littore ſoluit,
Burdigalæ aërias turres portuſque bicornes
Reſpiciens longè, ac pleno delabitur æſtu.
Dumque ſecat remis tumidum veliſque Garumnam;
Quique Garumnæ ingens ſocio confunditur alveo,
Aurigenam; mox & ſerpentem Pictava Clenum

Arva inter, Turonumque inter felicia culta
Stagnantem Ligerim, tot amœnis flumina campis
Colluſtrans, alios animo complectitur amnes.
Jam pulchra Amiſii, Paderæ jam pulchra fluenta,
Ambraque Luppiaque, & nemoroſi forma Viſurgis
Sponte ſuâ occurrunt: & quà via cunque nitentes
Oſtendit rivos; vitrei læto ubere fontes
Iburgi, Smechtæ, Paduli, notiſſima menti
Gaudia ſuccedunt; tua per monumenta fluentes
Dulciùs, ô Princeps, operoſo marmore cincti,
Conſtratiſque viis, & opaco frigore fontes.
Auratiſque inciſa notis tua carmina, cantu
Suavius adſpirant volucrum nemorumque ſuſurro.
  Denique Pariſias ubi contigit advena ſedes;
Non illum egregii numeroſo fornice pontes,
Ænea ſigna ſuper, bifido vel gurgite magnus
Sequana, & irrigui ſinuoſo flumine tractus
Permulcent, avidoque aſpectus corde morantur.
Non urbis ſpeciem immenſam, prætoriaque alta
Muſæus, contracti inhiat miracula mundi.
Obvia regifici decoris ſpectacula paſſim
Alliciant; FERNANDO animos defixit in uno;
Unica FERNANDI ante oculos verſatur imago.

FINIS.

Nonnulla, quæ variis ſparſa ſchedis intercidederant feſtinanti, commodùm in has vacantes paginas conjici poſſe viſum eſt, additamenta Dialogi de Albo & Nigro Colore.

P*Agina* 395. *verſu* 7. *&c.*
Feta dolis. hinc illa Fides, quæ ludere ruptis
Punica fœderibus gaudet; perjuriaque inter,
Effera barbaries Libycis cognata ceraſtis,
Regulus immani qualem perpeſſus ab hoſte.
At formoſa virûm &c.

Pag. 396. *poſt verſum* 5. *hac adde.*
Pythagoræ in gremium placido ſeſe alba volatu
Demittens aquila, & ſuperum teſtata favorem,
Junxit amica ſacræ cælo commercia mentis.
An non cœruleas &c.

Poſt verſum 19. *ead. pag.*
Oſcine quid corvo, Phœbi dum fertur ab ortu,
Lætius auſpiciis? clarum & mirabile corvus
Prodigium, officiis quantas civilibus olim
Delicias Romæ fecit! cùm inſiſtere roſtra
Matutinus amans, hinc multam rite ſalutem
Dicere Cæſaribus primùm geſtiret, & omni
Mox populo. poſtquam crudelis crimine Parcæ
Publica vox cecidit, corvo ingemuere diſerto,
Sollenni elatum pompâ luxere Quirites.
Indecores, ubi membra fame jam victa ſeneſcunt,
Degenereſve aquilas ignavâ albeſcere plumâ,
(Quas ſimul ac timidos corvus profligat olores;)
Prævalidâ fuſcas ſpecie, curâque ſuorum
Novimus egregias. teneros educere fetus
Unicè amant, dignoſque Jovi finxiſſe miniſtros.
Leucothean narras? lymphatam ſcilicet Ino,
Quæ præceps furiis mater, pejorque novercâ,

Abreptam ſecum demerſit in æquora prolem.
Gloria terrarum &c.

Ac ſubinde poſt 7. *verſum.* Danaeïus heros.
Ætherioſque orbes animo complexus & aſtra,
Suſtinuiſſe humero fertur Mauruſius Atlas.

Pag. 397. *ſic lege* 3. *verſ.*
Æolio erumpens, cælo maria aſpera miſcet,
Perque agros diro perque urbes flamine ſævit
Peſtifer, & populis fatum lacrymabile portat.
Nauta vocat &c.

Poſt 14. *verſ, lege.*
Candet inardeſcens nubes; ceu ferrea maſſa,
Quam fornace faber domitans rapido extulit igni
Vibrantem, & ſævo longè ſtridore minantem.
Hinc *alba*, & cœcam parientia *fulmina* mortem,
Illapsâ abſumunt penitùs vitalia flammâ.
Forſitan & clarus &c.

Ac ſeptimo poſt verſu.
Stelliferis Nox alma rotis quàm dulcia volvit,
Explicat & latè picto ſpectacula mundo;
Interea campos, arentis & ubera terræ
Fecundi tacitâ reparans aſpergine roris!
Ecquis, ubi æſtivos &c.

Pag. 399. *poſt v.* 15. *adde.*
Nec mihi, fors nigros libeat jactare lapillos,
Gemmea defuerit vivo ſplendore ſupellex.
At tu Leucopetræ &c.

Pag. 400. *poſt verſ.* 18.
Formidata reis inter ſubſellia curas
Ille ſalutifero gaudens candore lapillus
Eximit, aſſertor capitis. væ, calculus ater *&c.*

ERRATA

In Silvis Typographica ſic emenda.

Pagina 359. *verſu* 11. geminum.
Pag. 381. *verſ.* 12. ſtringere.
Pag. 398. *verſ.* 15. antra.
Pag 406. *verſ.* 33. frontem.
Pag. 411. *verſ.* 25. indiga.
Pag. 424. *verſ.* 2. trabeati.
Pag. 437. *verſ.* 26. pars.
Pag. 438. *verſ.* 7. concipiunt.
Pag. 441. *verſ.* 21. hebetes.
Pag. 455. *in* 2. *titulo*, aſpicio.
Pag. 470. *verſ. ult.* cachinnanti.

Digitized by Google